

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยย่อย 1

การศึกษาวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว
พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานีและแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก
Sustainable tourism routes, Thai-Lao Kong River Basin, Nakhon-panom Province,
and Khammuan District to Champasak District

โดย

ชุตติมา เมฆวันและคณะ

พฤษภาคม 2559

สัญญาเลขที่ RDG 5850043

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยย่อย 1

การศึกษาวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว
พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานีและแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก
Sustainable tourism routes, Thai-Lao Kong River Basin, Nakhon-panom Province,
and Khammuan District to Champasak District

คณะผู้วิจัย

นางสาวชุติมา เมฆวัน
นาย สุภภัทร ศรีจงแสง
นายสุรสม กฤษณะจุฑา
นางสาววัชรี แสงบุญเรือง
นายอัครเดชา ฮวดคันทะ
นางสาวอรทัย มุลกะกุล
นายนฤชา สมาน
นางสาวปรารธนา มะลิไทย

สังกัด

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยนครพนม
นักวิจัยอิสระ
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

แผนงานวิจัย

การศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวและแผนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่
จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานีและแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก

สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

และสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย วช. สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอ)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

(Executive Summary)

โครงการ ศึกษาวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนม ถึงจังหวัดอุบลราชธานีและแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่กลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก 2) เพื่อทดสอบและประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวตามเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่กลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก และ 3) เพื่อนำเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่กลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีขั้นตอนในการศึกษา 3 ขั้นตอน ประกอบด้วยขั้นตอนที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ขั้นตอนที่ 2 การเก็บข้อมูลจากภาคสนาม และขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการทดสอบและประเมินศักยภาพ พร้อมนำเสนอเส้นทาง โดยมีเครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม เวทีระดมความคิดเห็น และแบบประเมินศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยการประเมินศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ใช้กรอบแนวคิดการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 5 ด้าน 29 ตัวชี้วัด 176 ข้อ

ผลการศึกษาพบว่า

1) ด้านการวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยว ในพื้นที่กลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก พบว่าในพื้นที่กลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว ทั้งจังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก สามารถแบ่งเส้นทางการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวได้เป็น 4 เส้นทางประกอบด้วย 1) เส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงเรื่องของ ความเชื่อ ความศรัทธา การทำบุญ 2) เส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงความงามของธรรมชาติ 3) เส้นทางท่องเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงวัฒนธรรมชุมชน วิถีชีวิตชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 4) เส้นทางที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในพื้นที่ โดยเส้นทางการท่องเที่ยวเหล่านี้ยังสามารถแบ่งการเชื่อมโยงเส้นทางได้เป็น การเชื่อมโยงเส้นทางในจังหวัดเดียวกัน การเชื่อมโยงเส้นทางระหว่างจังหวัด และการเชื่อมโยงเส้นทางในระดับประเทศ โดยมีนักท่องเที่ยวเที่ยวตามเส้นทางทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งจากสถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยว ที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในพื้นที่กลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยพื้นที่จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มเอเชียตะวันออก นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวกลุ่มยุโรป ยังเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่งที่มีปริมาณการเข้ามาเที่ยวไทยเป็นจำนวนมากและมีอัตราการเข้ามาเที่ยวเพิ่มขึ้น (ปี 2552 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 4,059,988 คน ปี 2558 เพิ่มขึ้น เป็นจำนวน 5,629,122 คน) ส่วนพื้นที่ แขวงคำม่วน แขวงสะหวันนะเขต แขวงสาละวัน แขวงจำปาสัก สปป. ลาว พบสถานการณ์และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ 50 - 60 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด ส่วนนักท่องเที่ยวที่มาจากภูมิภาคอื่นที่เข้ามา ยัง สปป.ลาวยังเพิ่มจำนวนมากขึ้นเช่นเดียวกัน เช่น นักท่องเที่ยวจากยุโรปเพิ่มจากปี พ.ศ. 2555 จำนวนประมาณ 185,000 คน เป็นประมาณ

212,000 คน ในปี 2556 ส่วนนักท่องเที่ยวจากสหรัฐ มีจำนวนเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน โดยในปี พ.ศ. 2555 มีประมาณ 75,800 คน เพิ่มขึ้นประมาณ 85,900 คนในปี 2556

2) ด้านเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว จากการศึกษาสามารถเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของกลุ่มนักท่องเที่ยว ที่ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย(adventure) นักท่องเที่ยวที่ชอบกิจกรรม(activity) และนักท่องเที่ยวที่ชอบขอศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiary) โดยสามารถเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมดึงดูดและสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ได้ 6 เส้นทาง ดังนี้

เส้นทางที่ 1 ตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม –ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม –วัดมรุกขนคร ตำบลดอนนางหงส์ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม - บ้านหนองหล่ม ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร (3 วัน 2 คืน) ซึ่งมีจุดเด่นของกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางนี้ คือเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ระยะเวลาไม่นานมากแต่สามารถท่องเที่ยวได้ 2 จังหวัด เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบกิจกรรม(activity) ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบขอศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiary)

เส้นทางที่ 2 บ้านลาดเจริญ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี- ตำบลสองคอน อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดอุบลราชธานี -สามพันโบก บ้านโป่งเป่า ตำบลเหล่างาม อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี -บ้านผาชัน ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี (3 วัน 2 คืน) โดยจุดเด่นของกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางนี้ คือเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ระยะเวลาเพียง 3 วัน 2 คืน และเป็นการเที่ยวในจังหวัดเดียว สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ที่ชอบกิจกรรม(activity) ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiary)

เส้นทางที่ 3 บ้านภู ตำบลบ้านเป้า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร-บ้านหนองหล่ม ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาลจังหวัดมุกดาหาร -วัดมรุกขนคร ตำบลดอนนางหงส์ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม (3 วัน 2 คืน) โดยจุดเด่นของกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางนี้ คือเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ระยะเวลา 3 วัน 2 คืน ในการศึกษาวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญา ของผู้คนริมโขงทั้งสองจังหวัด สอดคล้องกับนักท่องเที่ยว ที่ชอบกิจกรรม(activity) ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiary)

เส้นทางที่ 4 บ้านนาจอก (บ้านลุงโฮจิมินห์) ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม –แขวงคำม่วน (ผาฝรั่ง -ถ้ำแอน-พิพิธภัณฑโงโฮจิมินห์) (3 วัน 2 คืน) จุดเด่นของกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางนี้ คือเป็นการท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ใช้ระยะเวลาเพียง 3 วัน 2 คืน ในการทำกิจกรรมทั้งในฝั่งประเทศไทยและสปป.ลาว ประกอบไปด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ที่ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiary) และนักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย (adventure)

เส้นทางที่ 5 บ้านภู ตำบลบ้านเป้า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร- แขวงสะหวันเขต (ตัวเมืองสวันเขต พระธาตุอิงหัง พระธาตุโพน) - พระธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม (4 วัน 3 คืน) โดยจุดเด่นของกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางนี้คือ ใช้ระยะเวลา 4 วัน 3 คืน ในการทำกิจกรรมทั้งในฝั่งประเทศไทยและสปป.ลาว ประกอบไปด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ที่ชอบขอความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiary) และ ชอบกิจกรรม(activity)

เส้นทางที่ 6 บ้านผาชัน ตำบลสำโรง อำเภโพนธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี – บ้านสะพาย เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก - วัตภู แขวงจำปาสัก - เมืองปากซอง แขวงจำปาสัก จุดเด่นของกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางนี้คือ ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว ใช้ระยะเวลา 4 วัน 3 คืน ในการทำกิจกรรม ทั้งในฝั่งประเทศไทยและ สปป.ลาว ประกอบไปด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่ชอบบันเทิง(fun) ศึกษาค้นหาความรู้ (Diversinary) ชอบกิจกรรม(activity) และนักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย(adventure)

3) ด้านผลการนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัด นครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของ นักท่องเที่ยว พบว่าจาก 6 เส้นทางมีเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามกรอบของแนวคิดการท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืนคือ “การท่องเที่ยวที่ตอบสนองต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน เกิดการ ท่องเที่ยวบนฐานการดูแลรักษาอย่างมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ดั้งเดิม เกิดผลกำไร มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงที่ไม่กระทบหรือกระทบน้อยที่สุดต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นทำให้คนในชุมชนอยู่ ร่วมกับธรรมชาติโดยไม่ทำลายล้างและทำให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนอยู่ดีกินดีและอยู่เย็นเป็นสุข เกิดการ กระจายและผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น และมีความปลอดภัยในการบริการ” และสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการ วิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) อีกทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวตอบสนองพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ที่ชอบ ความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย(adventure) นักท่องเที่ยวที่ชอบกิจกรรม(activity) นักท่องเที่ยวที่ชอบขอศึกษาค้นหาความรู้ (Diversinary) ได้ 3 เส้นทาง คือ

เส้นทาง ตำบลไชยบุรี อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดนครพนม –ตำบลสามผง อำเภอสรีสงคราม จังหวัด นครพนม –วัดมรุกขนคร ตำบลดอนนางหงส์ อำเภอรือเสาะ จังหวัดนครพนม - บ้านหนองหล่ม ตำบลโพนธิ์ ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร

เส้นทาง บ้านนาจอก(บ้านลุงโฮจิมินห์) ตำบลหนองญาติ อำเภอมือง จังหวัดนครพนม –แขวงคำ ม่วน (ผาฝรั่ง -ถ้ำแอ่น-พิพิธภัณฑสถานโฮจิมินห์)

เส้นทางที่ทาง บ้านผาชัน ตำบลสำโรง อำเภโพนธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี – บ้านสะพาย เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก - วัตภู แขวงจำปาสัก - เมืองปากซอง แขวงจำปาสัก

โดยในเส้นทางทั้ง 3 เส้นทางนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการประเมินศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดย ชุมชน ตามกรอบแนวคิดการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) กับชุมชนที่อยู่ในเส้นทางท่องเที่ยว จำนวน 4 ชุมชน โดยเลือกประเมินเฉพาะในพื้นที่ฝั่งไทย ประกอบด้วย ตำบลสามผง ตำบลไชยบุรี บ้านผาชัน บ้านนาจอก พบว่าบ้านผาชัน จากเกณฑ์ 176 ข้อ พื้นที่ผาชันมีการดำเนินงานตามเกณฑ์ 145 เกณฑ์ ไม่มี 31 เกณฑ์ พื้นที่ ตำบลไชยบุรี พบว่าชุมชนไชยบุรี มีความพร้อมในเรื่องของการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พิจารณาได้ จากเกณฑ์ 176 ข้อ มีการดำเนินงานตามเกณฑ์157 เกณฑ์ ไม่มี 19 เกณฑ์ พื้นที่ ตำบลสาม พบว่า จากเกณฑ์ประเมิน 176 ข้อ สามารถนำมาใช้ในการประเมิน 143 เกณฑ์ เนื่องจากในบางด้าน คือด้านที่พัก ในพื้นที่ตำบลสามผงยังไม่มีที่พัก หรือโฮมสเตย์ ให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งจาก 143 เกณฑ์ ตำบลสามผง มีการ ดำเนินงานตามเกณฑ์ 102 เกณฑ์ และไม่มี 42 เกณฑ์ พื้นที่ บ้านนาจอก พบว่า จากเกณฑ์ 176 ข้อ พบว่าบ้านนาจอก มีการดำเนินงานตามเกณฑ์ เกณฑ์ 151 เกณฑ์ ไม่มี 25 เกณฑ์

4) ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่สอดคล้องกับนักท่องเที่ยวคุณภาพ นั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและชุมชนต้องมุ่งพัฒนาหรือสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจเพื่อให้การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน 5 ด้าน 29 ตัวชี้วัดและเกณฑ์ 176 ข้อ โดยเฉพาะ ด้านการบริการและความปลอดภัยของการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น นอกจากนี้ควรพัฒนากิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงในแหล่งท่องเที่ยวตามลำน้ำโขงให้มากขึ้น โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งประเทศไทย และ สปป.ลาว ควรมีการพูดคุยและหาข้อตกลงร่วมกันที่สามารถนำมาปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมด้วย

2) ข้อเสนอแนะสำหรับในการดำเนินการวิจัยต่อไป กระบวนการดำเนินการวิจัยในครั้งต่อไปควรเป็นการศึกษากระบวนการบูรณาการความร่วมมือในการจัดการการท่องเที่ยวจากชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามเส้นทางท่องเที่ยวริมฝั่งโขงที่ และควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อมุ่งพัฒนามาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้ง 5 ด้าน และ ควรมุ่งศึกษาความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนสองฝั่งโขงที่ชุมชนทั้งสองฝั่ง ให้สามารถดำเนินการจัดการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงได้ด้วยตนเอง มีมาตรฐาน และสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนของตนเองด้วย

บทคัดย่อ

โครงการ ศึกษาวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนม ถึงจังหวัดอุบลราชธานีและแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก 2) เพื่อทดสอบและประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวตามเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก และ 3) เพื่อนำเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า

ด้านการวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ พบว่า มีเส้นทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีการเชื่อมโยงเส้นทางในจังหวัดเดียวกัน การเชื่อมโยงเส้นทางระหว่างจังหวัด หรือการเชื่อมโยงเส้นทางในระดับประเทศ ประกอบ โดยเป็นการเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยว หรือเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว

ด้านศักยภาพของเส้นทางการท่องเที่ยว พบว่า เส้นทางการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพและสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย (adventure) นักท่องเที่ยวที่ชอบกิจกรรม(activity) นักท่องเที่ยวที่ชอบช้อปปิ้งศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiory) สามารถเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมดึงดูดและสอดคล้องกับพฤติกรรม ทั้งหมด 6 เส้นทาง

ด้านเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า เส้นทางที่มีกิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มที่ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย(adventure) นักท่องเที่ยวที่ชอบกิจกรรม(activity) นักท่องเที่ยวที่ชอบช้อปปิ้งศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiory) และในเส้นทางมีชุมชนที่มีศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวตามกรอบแนวคิดการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ได้ 3 เส้นทาง ดังนี้

เส้นทางที่ 1 ตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม –ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม –วัดมรุกขนคร ตำบลดอนนางหงส์ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม - บ้านหนองหล่ม ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร

เส้นทางที่ 2 บ้านนาจอก(บ้านลุงโฮจิมินห์) ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม –แขวงคำม่วน (ผาฝรั่ง -ถ้ำแอ่น-พิพิธภัณฑสถานโฮจิมินห์)

เส้นทางที่ 3 บ้านผาชัน ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี – บ้านสะพาย เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก -วัดภู แขวงจำปาสัก - เมืองปากซอ แขวงจำปาสัก

ข้อเสนอแนะ ในการจัดการเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน นั้นภาครัฐ เอกชนและชุมชน ควรมีการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวตามลุ่มน้ำโขงให้มากขึ้น โดยยึดแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน อีกทั้งควรสร้างความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน ในด้านต่างๆทั้งด้านข้อมูลและการปฏิบัติการด้วย เพื่อที่จะสามารถเกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเส้นทางการท่องเที่ยวนี้ได้อย่างยาวนานและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้คนที่เกี่ยวข้องต่อไป

คำสำคัญ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ เส้นทางท่องเที่ยว ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว

Abstract

There were 3 objectives of the project for analysis of sustainable tourism routes, Thai-Lao Kong River Basin, Nakon-panom Province, and Kammuan District to Jam Bpaa Sak District, including: 1) to study and analyze the sustainable tourism routes in the area of Thai-Lao Kong River Basin, Nakon-panom Province, and Kammuan District to Jam Bpaa Sak District, 2) to test and evaluate the potentiality of tourism based on sustainable tourism routes in the area of Thai-Lao Kong River Basin, Nakon-panom Province, and Kammuan District to Jam Bpaa Sak District, and 3) to present the sustainable tourism route in the area of Thai-Lao Kong River Basin, Nakon-panom Province, and Kammuan District to Jampasak District which would be congruent with tourists' need.

The research findings found that:

For the analysis of tourism route in the area, found that there was only one tourism route in the area being associated with national route since it could connect the tourism activities or the tourism locations.

For the potentiality of tourism route, found that there were potential tourism routes being associated with the tourists who wanted to have fun, adventuring, activity, and Diversionsary activity. The tourists could select the tourism locations to provide attractive activities and relevant to their behaviors from 6 routes.

For the sustainable tourism route, found that the routes were congruent with need of tourists who preferred to have fun, adventuring, and Diversionsary activity. In addition, there were 3 routes including the communities with potentiality in tour management based on conceptual framework of analysis in sustainable tourism (GSTC) as follows:

Route 1: Chai-buri Sub-district, Ta-uten District, Nakonpanom Province-Sampong Sub-district, Sri-songkram District, Nakonpanom Province-Mok-kara-nakon Temple, Don-nang-hong Sub-district, Tat-pa-nom District, Nakonpanom Province-Ban-nong-lom, Po-sai Sub-district, Dontal District, Mookdahan Province.

Route 2: Ban-na-jog (Uncle Ho Chi Minha's House) Nongyat Sub-district, Muang District, Nakonpanom Province-Kammuan District (Pa-fa-rang-An Cape-Ho Chi Minha Museum)

Route 3: Ban-pa-chan, Samronge Sub-district, Po-sai District, Ubonrachatani Province- Bansa-pay Muang Pakse Jam Bpaa Sak District-Vat Phou Jam Bpaa Sak District, Muang Paksong, Jam Bpaa Sak District.

Recommendations: for sustainable tourism management, the public sector, private sector, and community should increasingly provide tourism activity development in tourism locations along Kong River Basin by focusing on the approach of tourism development by community. Furthermore, the collaboration from related work units including the public sector, private sector, and citizen regarding to the different aspects like the information aspect as well as action aspect, should be created in order to be sustainable and everlasting tourism in the tourism routes, and the most benefit for related persons further.

Keywords Sustainable Tourism, Strategy, Tourist route, Thai-Lao River Basin

กิตติกรรมประกาศ

คณะวิจัยขอขอบคุณ คอบช. ที่เห็นความสำคัญของการศึกษาวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยว ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ไม่สามารถสำเร็จลุล่วงลงได้ หากไม่มีคณะผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำ ติดตามเพื่อให้งานวิจัยดำเนินไปตามกรอบการวิจัย ซึ่งคณะวิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ทุกท่าน ที่ร่วมวิพากษ์งานวิจัยตลอดโครงการ ขอขอบคุณคณะทำงานของสำนักประสานงานโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ และที่สำคัญคือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทั้งหน่วยงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงาน นครพนม อุบลราชธานี หน่วยงานและผู้รู้ ผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่วิจัยทุกท่าน ส่วนสำคัญที่ทำให้งานวิจัยครั้งนี้ ขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพคือคณะวิจัยอันประกอบด้วย คณะที่ปรึกษางานวิจัยและคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยนครพนมและมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีความมุ่งมั่นตั้งแต่กระบวนการแตกกรอบประเด็นการวิจัย การทำแผนงานวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รวมถึงการเดินทางเก็บรวบรวมข้อมูล และที่สำคัญคณะวิจัยขอขอบคุณประชาชนสองฝั่งโขงไทย-ลาวที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้ หากผลการวิจัยสามารถสร้างเส้นทางท่องเที่ยวตามแม่น้ำโขงเพิ่มขึ้นและเพิ่มมูลค่ารายได้ให้กับประเทศ ให้กับชุมชนคุณูปการของการวิจัยครั้งนี้ มอบแด่ผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน แต่หากมีข้อบกพร่องประการใด จากการศึกษาคณะวิจัยขอรับไว้เพื่อนำสู่ปรับปรุงแก้ไขต่อไป

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร

บทคัดย่อ

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

กิตติกรรมประกาศ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญแผนภูมิ

สารบัญภาพ

บทที่ 1	บทนำ	
	1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
	1.2 วัตถุประสงค์ของแผนงาน	3
	1.3 ขอบเขตการวิจัย	4
	1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	6
	1.5 ประโยชน์ที่ได้รับ	7
บทที่ 2	แนวคิด ทฤษฎีและเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
	2.1 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	8
	2.2 บริบทพื้นที่วิจัย	31
	2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	68
	2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย	72
บทที่ 3	การดำเนินการวิจัย	
	3.1 ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย	73
	3.2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	74
	3.3 แหล่งข้อมูลการวิจัย	75
	3.4 เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือในการวิจัย	75
	3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	79
	3.6.ระยะเวลาทำการวิจัย	80
	3.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	80
บทที่ 4	ผลการศึกษา หรือ ผลการวิจัย	
	4.1 การวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยว ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก	82
	4.2 กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ในพื้นที่ในพื้นที่จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี ประเทศไทย และพื้นที่แขวงคำม่วน แขวงสะหวันนะเขต แขวงจำปาสัก สปป ลาว	131

	4.3 เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วน ถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว	168
	4.4 เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วน ถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว	182
บทที่ 5	สรุป และข้อเสนอแนะ	
	5.1 สรุป	193
	5.2 ข้อเสนอแนะ	203
บรรณานุกรม		
ภาคผนวก		

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	เกณฑ์การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว	10
ตารางที่ 2	ตารางเปรียบเทียบ จิตวิทยา ไลฟ์สไตล์การดำรงชีวิต	31
ตารางที่ 3	สรุปจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย	88
ตารางที่ 4	สถิตินักท่องเที่ยว สัญชาติต่างๆ ที่เข้ามาเที่ยวไทย ใน ปี 2559	90
ตารางที่ 5	ผลการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ บ้านผาชัน	183
ตารางที่ 6	ผลการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ ตำบลไชยบุรี	187
ตารางที่ 7	ผลการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ ตำบลสามผง	189
ตารางที่ 8	ผลการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ บ้านนาจอก	191

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	พระธาตุพนม	34
ภาพที่ 2	ดอกไม้ประจำจังหวัดมุกดาหาร	40
ภาพที่ 3	วัดศรีมงคลใต้	45
ภาพที่ 4	เจ้าแม่สองนาง	46
ภาพที่ 5	วิวิญญูธรรมย์	46
ภาพที่ 6	วิวตลาดริมโขง	47
ภาพที่ 7	สะพานมิตรภาพแห่งที่ 2	47
ภาพที่ 8	กลุ่มหินเทิบ	48
ภาพที่ 9	อ่างเก็บน้ำชลประทานห้วยชีเหล็ก	49
ภาพที่ 10	แก่งกะเบา	50
ภาพที่ 11	พุทธอุทยานและพระมิ่งมงคลเมือง	51
ภาพที่ 12	วัดถ้ำแสงเพชร	51
ภาพที่ 13	ศูนย์ศิลปาชีพบ้านสร้างถ่อ	53
ภาพที่ 14	พระธาตุพนม	93
ภาพที่ 15	ภาพข้อความ ในโปสเตอร์ที่ระบุเนื้อหาการต่อเติมและการล้อมของพระบรมธาตุพนม	94
ภาพที่ 16	พระธาตุท่าอุเทน	95
ภาพที่ 17	ภาพบรรยากาศตลาด ไทย-ลาว	95
ภาพที่ 18	แผนที่ชุมชนเมืองโบราณ	96
ภาพที่ 19	สิมและพระธาตุวัดมหาอุตมะนันทะอาราม	97
ภาพที่ 20	ศาล 3 ศาล คือศาล ในชุมชนไชยบุรี ตั้งอยู่ริมโขง	97
ภาพที่ 21	วิวโขงและบริเวณแม่น้ำสองสี	98
ภาพที่ 22	โฮมสเตย์และร้านขายเครื่องดื่ม	99

ภาพที่ 23	โปสเตอร์แนวทางการพัฒนาชุมชนไชยบุรีสู่ชุมชนท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	100
ภาพที่ 24	จุดจอตรวมจักรยายสำหรับนักท่องเที่ยวปั่นชมและนมัสการโบราณสถานรอบเมืองไชยบุรี	100
ภาพที่ 25	อุปกรณ์หาปลาและวิถีประมงในบริเวณ ปากยาม	101
ภาพที่ 26	ประตูทางเข้าบ้านนาจอก	102
ภาพที่ 27	บริเวณบ้านลุงโฮจิมินที่ปัจจุบันเปิดให้นักท่องเที่ยวเยี่ยมชม พร้อมขายของที่ระลึก	104
ภาพที่ 28	วัดโอกาสหรือวัดโอกาสศรีบัวบาน	105
ภาพที่ 29	วัดนักบุญอันนา	106
ภาพที่ 30	โลโก้ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเมืองนครพนม	107
ภาพที่ 31	ภาพภายในหอแก้วมุกดาหาร	108
ภาพที่ 32	บ้านภู ตำบลบ้านเป้า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร	109
ภาพที่ 33	โฮมสเตย์บ้านหนองหล่ม	109
ภาพที่ 34	วิโวงเมืองชานูมาน	112
ภาพที่ 35	ภาพกิจกรรมกองทุนปลาหมู่บ้านผาชัน	113
ภาพที่ 36	หมู่บ้านผาชัน สถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน	115
ภาพที่ 37	บ้านท่าล่าง	116
ภาพที่ 38	หินรูปร่างต่างๆที่สามพันโบก	116
ภาพที่ 39	ความสวยงามของเกาะแก่งชายโขงที่เทียบเรือนักท่องเที่ยว และผาวัดใจ	117
ภาพที่ 40	ปากบ่องจุดที่แม่น้ำโขงแคบที่สุด มีลักษณะเหมือนคอคอดโดยส่วนที่แคบที่สุด	118
ภาพที่ 41	ความงดงามของน้ำตกผาส้วม	120
ภาพที่ 42	บ้านที่จัดแสดงผลิตภัณฑ์ของชาวเผ่าอาลัก	121
ภาพที่ 43	โรงแรมจำปาสักพาเลส ที่อดีตคือวังเจ้าบุญอุ้ม หรือศาลาพันห้อง	122
ภาพที่ 44	ไร่กาแฟในเมืองปากซอ	122
ภาพที่ 45	บ้านเกียรติ เลี้ยงช้าง เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งหนึ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความนิยมมาเที่ยวชม	123
ภาพที่ 46	ปราสาทเขื่อนหิน	123
ภาพที่ 47	พระธาตุโพน	124
ภาพที่ 48	ป้ายแสดงแหล่งท่องเที่ยว ในแขวงคำม่วน	125
ภาพที่ 49	บ้านเชียงหวาง กับการทำขนมป่าน	125
ภาพที่ 50	พิพิธภัณฑ์โฮจิมินท์	126
ภาพที่ 51	ผลิตภัณฑ์ หมู่บ้านห้วยหนูใต้ เมืองเล่างาม แขวงสาละวัน	127
ภาพที่ 52	เส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงเรื่องของการทำบุญในวิถีพุทธ	129
ภาพที่ 53	ข้อมูลการวิเคราะห์วิถีความสมบูรณ์ของอาหารการกินของคนลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง	132
ภาพที่ 54	อาหารจากแม่น้ำสงคราม ทั้งปลา ผักพื้นบ้าน และกุ้งฝอย	133
ภาพที่ 55	ชนิดพันธุ์ปลาลุ่มแม่น้ำสงคราม 142 ชนิด	134
ภาพที่ 56	ตัวอย่างพันธุ์ปลาในลุ่มแม่น้ำสงครามตอนล่าง	134
ภาพที่ 57	ตัวอย่างพันธุ์ปลาในลุ่มแม่น้ำสงครามตอนล่าง (ปลาหายาก)	135
ภาพที่ 58	ตัวอย่างพันธุ์ปลาในลุ่มแม่น้ำสงครามตอนล่าง	135
ภาพที่ 59	ตัวอย่างพันธุ์ปลาในลุ่มแม่น้ำสงครามตอนล่าง	136
ภาพที่ 60	เจดีย์ที่ประดิษฐาน พระเนาว์	136
ภาพที่ 61	เจดีย์ศรีบูรพาจารย์ (หลวงปู่คำพันธ์ จันทูปโม) วัดศรีวิชัย อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม	137

ภาพที่ 62	หอไตรวันโพธิ์ชัย สถานที่ปฏิบัติธรรมกลางน้ำ	139
ภาพที่ 63	เส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยชุมชน	140
ภาพที่ 64	แผนที่ภาพจำลอง อนุสรณ์สถานท่านโฮจิมินห์ ที่มา	141
ภาพที่ 65	การก่อสร้างอนุสรณ์สถานท่านโฮจิมินห์ ที่มา	142
ภาพที่ 66	ที่ตั้งของชุมชนที่ห้อมล้อมด้วยภูเขาและธรรมชาติ	143
ภาพที่ 67	บ้านที่เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องราวประวัติของเมืองไชยบุรี	144
ภาพที่ 68	แผนที่ เมืองไชยบุรี พร้อมชื่อซอยและชื่อถนน	145
ภาพที่ 69	ป้ายบอกทางเข้าแหล่งท่องเที่ยว	145
ภาพที่ 70	ป้ายข้อมูลวัดกลาง	147
ภาพที่ 71	ป้ายและสภาพปัจจุบันวัดศรีบุญเรือง	147
ภาพที่ 72	ป้ายวัดยอดแก้วและป้ายข้อมูลลิ้มวัดยอดแก้ว	148
ภาพที่ 73	ป้ายวัดโพธิ์ชัย	149
ภาพที่ 74	ป้ายแสดงจุดชมวิว และบรรยากาศริมฝั่งแม่น้ำโขงและแม่น้ำสงคราม	150
ภาพที่ 75	วิวโขงบริเวณอำเภอนามาน	151
ภาพที่ 76	บรรยากาศริมฝั่งโขง เกาะแก่งที่สวยงามที่ธรรมชาติสรรสร้าง	152
ภาพที่ 77	ป้ายแสดงเขตพื้นที่อนุรักษ์สัตว์น้ำและจิหล่อ บ้านผาชัน	152
ภาพที่ 78	เครื่องมือการจับสัตว์น้ำแบบพื้นบ้านของผู้คนบ้านผาชัน	153
ภาพที่ 79	สถานที่รวบรวมปลาแม่น้ำโขง	154
ภาพที่ 80	เสาคเฉียงและอาหารที่เก็บได้ในบริเวณป่าทางเข้าชมผาคเฉียง	155
ภาพที่ 81	รายชื่อผู้มีเรือที่ใช้ในการหาปลา และป้ายติดประกาศของผู้ประกอบการการท่องเที่ยว	155
ภาพที่ 82	ทางเข้าพื้นที่สามพันโบก	156
ภาพที่ 83	อาคารบริการนักท่องเที่ยว บริเวณทางเข้าสามพันโบก	157
ภาพที่ 84	สินค้าและบริการ และป้ายประกาศบริเวณพื้นที่ริมฝั่งโขง สามพันโบก	158
ภาพที่ 85	รูปร่างร่องหิน หรือโบกรูปร่างต่างๆ ในพื้นที่สามพันโบก	159
ภาพที่ 86	จุดจอดเรือสำหรับนักท่องเที่ยวที่ล่องเรือเข้ามาเยี่ยมชมสามพันโบก	159
ภาพที่ 87	พิพิธภัณฑ์โฮจิมินห์บ้านเชียงหวาง แขวงคำม่วน	161
ภาพที่ 88	ท่าฝรั่งและอุปกรณ์ปั่นหน้าผา ที่ท่าฝรั่ง	162
ภาพที่ 89	ชมอาคารบูรณะนิพนศิลป์อาคารแบบฝรั่งเศสเป็นตึกเก่าแก่	162
ภาพที่ 90	ชิม ปิ้งแป้ อาหารพื้นเมืองขึ้นชื่อ	163
ภาพที่ 91	นมัสการพระธาตุศรีโคตร	164
ภาพที่ 92	Jeep Tour	165
ภาพที่ 93	สวนกาแฟและวิถีชีวิตชาวสวนกาแฟ	165
ภาพที่ 94	การบริการพักค้างแรมแคมป์	166
ภาพที่ 95	หมู่บ้านเลี้ยงช้าง	166
ภาพที่ 96	การผจญภัยล่องแก่ง	167

สารบัญแผนที่

แผนที่ 1 เส้นทางที่ 1	17
แผนที่ 2 เส้นทางที่ 2	18
แผนที่ 3 เส้นทางที่ 3	18
แผนที่ 4 เส้นทางที่ 4	19
แผนที่ 5 เส้นทางที่ 5	19
แผนที่ 6 เส้นทางที่ 6	20
แผนที่ 7 เส้นทางที่ 7	20
แผนที่ 8 เส้นทางที่ 8	21
แผนที่ 9 เส้นทางที่ 9	21
แผนที่ 10 แสดงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	22
แผนที่ 11 แผนที่แสดงสถานที่แหล่งท่องเที่ยว	23
แผนที่ 12 แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม	33
แผนที่ 13 แผนที่ตัวเมืองมุกดาหาร	40
แผนที่ 14 แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดอำนาจเจริญ	51
แผนที่ 15 แผนที่เมืองจำปาสัก	61
แผนที่ 16 แผนที่แขวงสะหวันเขต	63
แผนที่ 17 แผนที่แขวงคำม่วน	67

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยว ในจังหวัดนครพนม	83
แผนภูมิที่ 2 ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว ในจังหวัดนครพนม	83
แผนภูมิที่ 3 จำนวนนักท่องเที่ยวที่ เข้ามาท่องเที่ยว ในจังหวัดมุกดาหาร	84
แผนภูมิที่ 4 ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว ในจังหวัดมุกดาหาร	84
แผนภูมิที่ 5 จำนวนนักท่องเที่ยวที่ เข้ามาท่องเที่ยว ในจังหวัดอำนาจเจริญ	85
แผนภูมิที่ 6 ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว ในจังหวัดอำนาจเจริญ	85
แผนภูมิที่ 7 จำนวนนักท่องเที่ยวที่ เข้ามาท่องเที่ยว ในจังหวัดอุบลราชธานี	86
แผนภูมิที่ 8 ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว ในจังหวัดอุบลราชธานี	86
แผนภูมิที่ 9 อัตราส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวใน สปป.ลาว ปี 2556	91
แผนภูมิที่ 10 จำนวนนักท่องเที่ยวรายแขวง ปี 2556	91

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

(Executive Summary)

โครงการ ศึกษาวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานีและแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก 2) เพื่อทดสอบและประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวตามเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก และ 3) เพื่อนำเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีขั้นตอนในการศึกษา 3 ขั้นตอน ประกอบด้วยขั้นตอนที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ขั้นตอนที่ 2 การเก็บข้อมูลจากภาคสนาม และขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการทดสอบและประเมินศักยภาพ พร้อมนำเสนอเส้นทาง โดยมีเครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม เวทีระดมความคิดเห็น และแบบประเมินศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยการประเมินศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ใช้กรอบแนวคิดการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 5 ด้าน 29 ตัวชี้วัด 176 ข้อ

ผลการศึกษาพบว่า

1) ด้านการวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยว ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก พบว่าในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว ทั้งจังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก สามารถแบ่งเส้นทางการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวได้เป็น 4 เส้นทางประกอบด้วย 1) เส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงเรื่องของ ความเชื่อ ความศรัทธา การทำบุญ 2) เส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงความงามของธรรมชาติ 3) เส้นทางท่องเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงวัฒนธรรมชุมชน วิถีชีวิตชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 4) เส้นทางที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในพื้นที่ โดยเส้นทางการท่องเที่ยวเหล่านี้ยังสามารถแบ่งการเชื่อมโยงเส้นทางได้เป็นการเชื่อมโยงเส้นทางในจังหวัดเดียวกัน การเชื่อมโยงเส้นทางระหว่างจังหวัด และการเชื่อมโยงเส้นทางในระดับประเทศ โดยมีนักท่องเที่ยว ที่เที่ยวตามเส้นทางทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งจากสถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยว ที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยพื้นที่จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี มีนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มเอเชียตะวันออก นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวกลุ่มยุโรป ยังเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่งที่มีปริมาณการเข้ามาเที่ยวไทยเป็นจำนวนมากและมีอัตราการเข้ามาเที่ยวเพิ่มขึ้น (ปี 2552 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 4,059,988 คน ปี 2558 เพิ่มขึ้น เป็นจำนวน 5,629,122 คน) ส่วนพื้นที่ แขวงคำม่วน แขวงสะหวันนะเขต แขวงสาละวัน แขวงจำปาสัก สปป. ลาว พบสถานการณ์และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ 50 – 60 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด ส่วนนักท่องเที่ยว

ที่มาจากภูมิภาคอื่นที่เข้ามายัง สปป.ลาวยังเพิ่มจำนวนมากขึ้นเช่นเดียวกัน เช่น นักท่องเที่ยวจากยุโรปเพิ่มจากปี พ.ศ. 2555 จำนวนประมาณ 185,000 คน เป็นประมาณ 212,000 คน ในปี 2556 ส่วนนักท่องเที่ยวจากสหรัฐ มีจำนวนเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน โดยในปี พ.ศ. 2555 มีประมาณ 75,800 คน เพิ่มเป็นประมาณ 85,900 คนในปี 2556

2) ด้านเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว จากการศึกษาสามารถเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของกลุ่มนักท่องเที่ยว ที่ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย(adventure) นักท่องเที่ยวที่ชอบกิจกรรม(activity) และนักท่องเที่ยวที่ชอบขอศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiary) โดยสามารถเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมดึงดูดและสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ได้ 6 เส้นทาง ดังนี้

เส้นทางที่ 1 ตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม –ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม –วัดมรุกขนคร ตำบลดอนนางหงส์ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม - บ้านหนองหล่ม ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร (3 วัน 2 คืน) ซึ่งมีจุดเด่นของกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางนี้ คือเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ระยะเวลาไม่นานมากแต่สามารถท่องเที่ยวได้ 2 จังหวัด เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบกิจกรรม(activity) ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบขอศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiary)

เส้นทางที่ 2 บ้านลาดเจริญ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี- ตำบลสองคอน อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดอุบลราชธานี -สามพันโบก บ้านโป่งเปือ ตำบลเหล่างาม อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี -บ้านผาชัน ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี (3 วัน 2 คืน) โดยจุดเด่นของกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางนี้ คือเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ระยะเวลาเพียง 3 วัน 2 คืน และเป็นการเที่ยวในจังหวัดเดียว สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ที่ชอบกิจกรรม(activity) ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiary)

เส้นทางที่ 3 บ้านภู ตำบลบ้านเป้า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร-บ้านหนองหล่ม ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาลจังหวัดมุกดาหาร -วัดมรุกขนคร ตำบลดอนนางหงส์ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม (3 วัน 2 คืน) โดยจุดเด่นของกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางนี้ คือเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ระยะเวลา 3 วัน 2 คืน ในการศึกษาวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญา ของผู้คนริมโขงทั้งสองจังหวัด สอดคล้องกับนักท่องเที่ยวที่ชอบกิจกรรม(activity) ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiary)

เส้นทางที่ 4 บ้านนาจอก (บ้านลุงโฮจิมินห์) ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม –แขวงคำม่วน (ผาฝรั่ง -ถ้ำแอน-พิพิธภัณฑสถานโฮจิมินห์) (3 วัน 2 คืน) จุดเด่นของกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางนี้ คือเป็นการท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ใช้ระยะเวลาเพียง 3 วัน 2 คืน ในการทำกิจกรรมทั้งในฝั่งประเทศไทย และ สปป.ลาว ประกอบไปด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ที่ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiary) และนักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย (adventure)

เส้นทางที่ 5 บ้านภู ตำบลบ้านเป้า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร- แขวงสะหวันเขต (ตัวเมืองสทวันเขต พระธาตุอิงหัง พระธาตุโพน) - พระธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม (4 วัน 3 คืน) โดยจุดเด่นของกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางนี้คือ ใช้ระยะเวลา 4 วัน 3 คืน ในการทำกิจกรรมทั้งในฝั่งประเทศไทยและ สปป.ลาว ประกอบไปด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ที่

ชอบชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiary) และ ชอบกิจกรรม(activity)

เส้นทางที่ 6 บ้านผาชัน ตำบลสำโรง อำเภอโพนธิไทร จังหวัดอุบลราชธานี – บ้านสะพาย เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก - วัตภู แขวงจำปาสัก - เมืองปากซอ แขวงจำปาสัก จุดเด่นของกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางนี้คือความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว ใช้ระยะเวลา 4 วัน 3 คืน ในการทำกิจกรรมทั้งในฝั่งประเทศไทยและ สปป.ลาว ประกอบไปด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่ชอบบันเทิง(fun) ศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiary) ชอบกิจกรรม(activity) และ นักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย(adventure)

3) ด้านผลการนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว พบว่าจาก 6 เส้นทางมีเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามกรอบของแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนคือ “การท่องเที่ยวที่ตอบสนองต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน เกิดการท่องเที่ยวบนฐานการดูแลรักษาอย่างมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ดั้งเดิม เกิดผลกำไร มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงที่ไม่กระทบหรือกระทบน้อยที่สุดต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นทำให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกับธรรมชาติโดยไม่ทำลายล้างและทำให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนอยู่ดีกินดีและอยู่เย็นเป็นสุข เกิดการกระจายและผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น และมีความปลอดภัยในการบริการ” และสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) อีกทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวตอบสนองพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย(adventure) นักท่องเที่ยวที่ชอบกิจกรรม(activity) นักท่องเที่ยวที่ชอบชอบศึกษาค้นหาความรู้(Diversiary) ได้ 3 เส้นทาง คือ

เส้นทาง ตำบลไชยบุรี อำเภอน้ำอูเทิน จังหวัดนครพนม –ตำบลสามผง อำเภอสรีสงคราม จังหวัดนครพนม –วัดมรุกขนคร ตำบลดอนนางหงส์ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม - บ้านหนองหล่ม ตำบลโพนธิไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร

เส้นทาง บ้านนาจอก(บ้านลุงโฮจิมินห์) ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม –แขวงคำม่วน (ผาฝรั่ง -ถ้ำแอน-พิพิธภัณฑสถานโฮจิมินห์)

เส้นทางที่ทาง บ้านผาชัน ตำบลสำโรง อำเภอโพนธิไทร จังหวัดอุบลราชธานี – บ้านสะพาย เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก - วัตภู แขวงจำปาสัก - เมืองปากซอ แขวงจำปาสัก

โดยในเส้นทางทั้ง 3 เส้นทางนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการประเมินศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ตามกรอบแนวคิดการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) กับชุมชนที่อยู่ในเส้นทางท่องเที่ยว จำนวน 4 ชุมชน โดยเลือกประเมินเฉพาะในพื้นที่ฝั่งไทย ประกอบด้วย ตำบลสามผง ตำบลไชยบุรี บ้านผาชัน บ้านนาจอก พบว่าบ้านผาชัน จากเกณฑ์ 176 ข้อ พื้นที่ผาชันมีการดำเนินงานตามเกณฑ์ 145 เกณฑ์ ไม่มี 31 เกณฑ์ พื้นที่ ตำบลไชยบุรี พบว่าชุมชนไชยบุรี มีความพร้อมในเรื่องของการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนพิจารณาได้ จากเกณฑ์ 176 ข้อ มีการดำเนินงานตามเกณฑ์157 เกณฑ์ ไม่มี 19 เกณฑ์ พื้นที่ ตำบลสามผง พบว่าจากเกณฑ์ประเมิน 176 ข้อ สามารถนำมาใช้ในการประเมิน 143 เกณฑ์ เนื่องจากในบางด้าน คือด้านที่พัก ในพื้นที่ตำบลสามผงยังไม่มีที่พัก หรือโฮมสเตย์ ให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งจาก 143 เกณฑ์ ตำบลสามผง มีการดำเนินงานตามเกณฑ์ 102 เกณฑ์ และไม่มี 42 เกณฑ์ พื้นที่ บ้านนาจอก พบว่า จากเกณฑ์ 176 ข้อ พบว่าบ้านนาจอก มีการดำเนินงานตามเกณฑ์ เกณฑ์ 151 เกณฑ์ ไม่มี 25 เกณฑ์

4) ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่สอดคล้องกับนักท่องเที่ยวคุณภาพ นั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและชุมชนต้องมุ่งพัฒนาหรือสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจเพื่อให้การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน 5 ด้าน 29 ตัวชี้วัดและเกณฑ์ 176 ข้อ โดยเฉพาะ ด้านการบริการและความปลอดภัยของการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น นอกจากนี้ควรพัฒนากิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงในแหล่งท่องเที่ยวตามลำน้ำโขงให้มากขึ้น โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งประเทศไทย และ สปป.ลาว ควรมีการพูดคุยและหาข้อตกลงร่วมกันที่สามารถนำมาปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมด้วย

2) ข้อเสนอแนะสำหรับในการดำเนินการวิจัยต่อไป กระบวนการดำเนินการวิจัยในครั้งต่อไป ควรเป็นการศึกษากระบวนการบูรณาการความร่วมมือในการจัดการการท่องเที่ยวจากชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามเส้นทางท่องเที่ยวริมฝั่งโขงที่ และควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อมุ่งพัฒนามาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้ง 5 ด้าน และ ควรมุ่งศึกษาความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนสองฝั่งโขงที่ชุมชนทั้งสองฝั่ง ให้สามารถดำเนินการจัดการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงได้ด้วยตนเอง มีมาตรฐาน และสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนของตนเองด้วย

บทคัดย่อ

โครงการ ศึกษาวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานีและแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก 2) เพื่อทดสอบและประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวตามเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก และ 3) เพื่อนำเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาพบว่า

ด้านการวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ พบว่า มีเส้นทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีการเชื่อมโยงเส้นทางในจังหวัดเดียวกัน การเชื่อมโยงเส้นทางระหว่างจังหวัด หรือการเชื่อมโยงเส้นทางในระดับประเทศ ประกอบ โดยเป็นการเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยว หรือเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว

ด้านศักยภาพของเส้นทางการท่องเที่ยว พบว่า เส้นทางการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพและสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย(adventure) นักท่องเที่ยวที่ชอบกิจกรรม(activity) นักท่องเที่ยวที่ชอบช้อปปิ้งศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiary) สามารถเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมดึงดูดและสอดคล้องกับพฤติกรรม ทั้งหมด 6 เส้นทาง

ด้านเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า เส้นทางที่มีกิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มที่ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย(adventure) นักท่องเที่ยวที่ชอบกิจกรรม(activity) นักท่องเที่ยวที่ชอบช้อปปิ้งศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiary) และในเส้นทางมีชุมชนที่มีศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวตามกรอบแนวคิดการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ได้ 3 เส้นทาง ดังนี้

เส้นทางที่ 1 ตำบลไชยบุรี อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครพนม –ตำบลสามผง อำเภอสรีสงคราม จังหวัดนครพนม –วัดมรุกขนคร ตำบลดอนนางหงส์ อำเภอรัตนพนม จังหวัดนครพนม - บ้านหนองหล่ม ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร

เส้นทางที่ 2 บ้านนาจอก(บ้านลุงโฮจิมินห์) ตำบลหนองญาติ อำเภอมือทอง จังหวัดนครพนม –แขวงคำม่วน (ผาฝรั่ง -ถ้ำแอน-พิพิธภัณฑสถานโฮจิมินห์)

เส้นทางที่ 3 บ้านผาชัน ตำบลสำโรง อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุบลราชธานี –บ้านสะพาย เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก -วัดภู แขวงจำปาสัก - เมืองปากซอ แขวงจำปาสัก

ข้อเสนอแนะ ในการจัดการเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน นั้นภาครัฐ เอกชนและชุมชน ควรมีการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวตามลุ่มน้ำโขงให้มากขึ้น โดยยึดแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน อีกทั้งควรสร้างความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน ในด้านต่างๆทั้งด้านข้อมูลและการปฏิบัติการด้วย เพื่อที่จะสามารถเกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเส้นทางการท่องเที่ยวได้อย่างยาวนานและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้คนที่เกี่ยวข้องต่อไป

คำสำคัญ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ เส้นทางท่องเที่ยว ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว

Abstract

There were 3 objectives of the project for analysis of sustainable tourism routes, Thai-Lao Kong River Basin, Nakon-panom Province, and Kammuan District to Jam Bpaa Sak District, including: 1) to study and analyze the sustainable tourism routes in the area of Thai-Lao Kong River Basin, Nakon-panom Province, and Kammuan District to Jam Bpaa Sak District, 2) to test and evaluate the potentiality of tourism based on sustainable tourism routes in the area of Thai-Lao Kong River Basin, Nakon-panom Province, and Kammuan District to Jam Bpaa Sak District, and 3) to present the sustainable tourism route in the area of Thai-Lao Kong River Basin, Nakon-panom Province, and Kammuan District to Jampasak District which would be congruent with tourists' need.

The research findings found that:

For the analysis of tourism route in the area, found that there was only one tourism route in the area being associated with national route since it could connect the tourism activities or the tourism locations.

For the potentiality of tourism route, found that there were potential tourism routes being associated with the tourists who wanted to have fun, adventuring, activity, and Diversionary activity. The tourists could select the tourism locations to provide attractive activities and relevant to their behaviors from 6 routes.

For the sustainable tourism route, found that the routes were congruent with need of tourists who preferred to have fun, adventuring, and Diversionary activity. In addition, there were 3 routes including the communities with potentiality in tour management based on conceptual framework of analysis in sustainable tourism (GSTC) as follows:

Route 1: Chai-buri Sub-district, Ta-uten District, Nakonpanom Province-Sampong Sub-district, Sri-songkram District, Nakonpanom Province-Mok-kara-nakon Temple, Don-nang-hong Sub-district, Tat-pa-nom District, Nakonpanom Province-Ban-nong-lom, Po-sai Sub-district, Dontal District, Mookdahan Province.

Route 2: Ban-na-jog (Uncle Ho Chi Minha's House) Nongyat Sub-district, Muang District, Nakonpanom Province-Kammuan District (Pa-fa-rang-An Cape-Ho Chi Minha Museum)

Route 3: Ban-pa-chan, Samronge Sub-district, Po-sai District, Ubonrachatani Province-Ban-sa-pay Muang **Pakse** Jam Bpaa Sak District-Vat Phou Jam Bpaa Sak District, Muang Paksong, Jam Bpaa Sak District.

Recommendations: for sustainable tourism management, the public sector, private sector, and community should increasingly provide tourism activity development in tourism locations along Kong River Basin by focusing on the approach of tourism development by community. Furthermore, the collaboration from related work units including the public sector, private sector, and citizen regarding to the different aspects like the information aspect as well as action aspect, should be created in order to be sustainable and everlasting tourism in the tourism routes, and the most benefit for related persons further.

Keywords Sustainable Tourism, Strategy, Tourist route, Thai-Lao River Basin

บทที่ 1

บทนำ

1.ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ในช่วงปี2555-2557 ที่ผ่านมามีทิศทางท่องเที่ยวของประเทศไทยเริ่มขยายตัวต่อเนื่อง แม้ในปี 2557 เกิดวิกฤตทางการเมืองที่ส่งผลต่อการขยายตัวของการท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวยังเป็นยุทธศาสตร์หลักในการสร้างรายได้ให้กับประเทศดังกรณี ปี 2556 มีการเพิ่มเป้าหมายการท่องเที่ยวในปีนี้เป็น 26.17 ล้านคน สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวอยู่ที่ 1.17 ล้านล้านบาท ซึ่งมีทัวร์จีนเป็นดาวเด่นที่เติบโตกว่า 80-90% ทุกเดือน(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.2556) นอกจากนี้สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นในปี 2557 เป็นตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพในอาเซียนซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 90 มี 4 ประเทศที่สามารถดึงเข้าสู่ตลาดการท่องเที่ยวไทย คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ เวียดนาม นักท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์เดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศมากที่สุด กลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพนี้ร้อยละ 28.5 ชื่นชอบทะเล ร้อยละ23.6 ชื่นชอบ การซื้อสินค้าราคายุติธรรม ร้อยละ 19.7 ชื่นชอบอาหารไทย และร้อยละ16.9 ชื่นชอบเกี่ยวกับสัญลักษณ์พุทธศาสนา คริสต์ศาสนา(บทสรุปสำหรับผู้บริหารโครงการศึกษาตลาดการท่องเที่ยวกลุ่มประเทศอาเซียน.ททท.2556) นอกจากนี้ยังมีตลาดนักท่องเที่ยวกำลังอยู่ในภาวะฟื้นตัว เช่น จีน ฝรั่งเศส อิตาลี รัสเซีย และยุโรปตะวันออก กลับมาเที่ยวประเทศไทยอีกครั้ง ซึ่งบริบทเหล่านี้ชี้ให้เห็นทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยที่จะก้าวกระโดดสู่การสร้างรายได้เพิ่มขึ้น

ปี 2558 ประเทศไทยได้ใช้บริบทวิถีไทย อันได้แก่ Thai experience - Thai way of life - Thai culture ประกาศเป็น “ปีท่องเที่ยววิถีไทย” (2015 Discover Thainess Year) และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ททท) ใช้เป็นธงนำในการสร้างรายได้ ผ่านการผสมความร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างเป็นองค์รวม พร้อมทั้งมุ่งสร้างสมดุลในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างตลาด พื้นที่ท่องเที่ยว ฤดูกาล เพื่อให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยยังคงสามารถสร้างรายได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนในระยะยาว ซึ่งในระดับประเทศได้กำหนดแผนการดำเนินงาน โดยมีกรอบการดำเนินงานคือ สร้างความเชื่อมั่นและสร้างการรับรู้คุณค่า (Happiness You can Share) มุ่งให้เกิดส่งเสริมตลาดภายใต้แคมเปญ “Discover Thainess” สื่อสารภาพลักษณ์ สนุกแบบไทยๆ เสนอขายแหล่งท่องเที่ยว วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ชุมชน เน้นในเรื่องของความเป็นไทย (Thainess) และภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่โดดเด่น มีเอกลักษณ์ ผสานกับความหลากหลายของสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้หลากหลายรูปแบบ หลากหลาย Lifestyle หลากหลายโอกาส เสนอประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางจิตใจ (Value) ที่จับใจและประทับใจ (Emotional Marketing) เน้นการส่ง mood and tone ทางสื่อสารที่สามารถเข้าถึงอารมณ์ ความรู้สึกและความต้องการของนักท่องเที่ยวเป้าหมายให้ลึกมากขึ้น มุ่งหวังให้ภาพของความประทับใจนี้ เกิดการรับรู้ในวงกว้าง เกิดการบอกต่อ (Word of mouth) เพื่อส่งต่อประสบการณ์ (Share) ผ่านช่องทางการสื่อสาร ทั้งสื่อออนไลน์และสื่อออฟไลน์

นอกจากนี้แล้วการส่งเสริมปีการท่องเที่ยววิถีไทย(2015 Discover Thainess Year) ยังมุ่งเจาะกลุ่มตลาดระดับบนที่มีรายได้สูงและกลุ่มความสนใจพิเศษที่มีแนวโน้มใช้จ่ายสูงระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่ม Golf กลุ่ม Wedding&Honeymoon กลุ่ม Health&Wellness และกลุ่ม Ecotourism และมุ่งขยายฐานตลาดนักท่องเที่ยว ในกลุ่มเดินทางครั้งแรก (First Visitor) เพื่อเร่งสร้างการรับรู้ให้เกิดกับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ที่ยังไม่เคยเดินทางมาประเทศไทยให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยในพื้นที่ตลาดเดิม

โดยการแสวงหาความร่วมมือจากเครือข่ายภาคีและเข้าร่วมงานส่งเสริมการขายทางการท่องเที่ยวใหม่ๆ ทั้งในและนอกอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ตลาดหลัก พร้อมทั้งเปิดพื้นที่ตลาด ในเมืองรองที่มีศักยภาพ และเปิดตลาดใหม่ในประเทศที่มีสภาพเศรษฐกิจดี

ประเด็นสำคัญอีกประการสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีไทยคือการสร้างประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการเดินทางท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน (AEC) โดยเป็นจุดนำเข้า (Entry) และส่งออก (Exit) นักท่องเที่ยวที่สำคัญในภูมิภาคอาเซียน และส่งเสริมการขาย โดยร่วมกับเครือข่ายภาคีในภูมิภาค รวมทั้งส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกระตุ้นการเดินทางของกลุ่มเพื่อนบ้านให้เดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทย โดยเน้นการใช้กลยุทธ์ WIN-WIN Marketing กับคู่ค้าในภูมิภาค เน้นการแลกเปลี่ยนทรัพยากรที่แตกต่าง เน้นสร้างสมดุลทางการค้าด้านการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นกับภูมิภาค ด้วยการลงนามในสนธิสัญญาต่างๆ

การวิจัยครั้งนี้เป็นโครงการต่อยอดจากปี 2555 ถึง 2556 ที่คณะวิจัยได้ศึกษาบริบทการท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำโขง สัมพันธ์กับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวมถึงประเทศสังคมนิยมเวียดนาม

ปี พ.ศ. 2555 คณะวิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงสังคมและวัฒนธรรมในกลุ่มจังหวัดสกลนคร นครพนม มุกดาหาร สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ผลการศึกษาพบว่า เนื้อหา (Story) ในเชิงสังคมและวัฒนธรรมที่มีในแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศไทย-ลาว-เวียดนามคือปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการท่องเที่ยว ในปี 2555 คณะวิจัยเสนอเส้นทางในการท่องเที่ยวตามความทรงจำร่วม ใน 4 เส้นทาง ตามเส้นทาง R8 R 9 และ R 12 ดังนี้

- **เส้นทางที่ 1 ตามเส้นทาง R 8 (4 วัน 3 คืน) สกลนคร - นครพนม - มุกดาหาร - สปป.ลาว - เวียดนาม**

พระธาตุเชิงชุม - พระธาตุพนม - วัดสองคอน - พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ - พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติโฮจิมินห์ - ถ้ำก่องลม - พระธาตุศรีโคตรบอง - พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเวียงญู - ถ้ำพองยา

- **เส้นทางที่ 2 ตามเส้นทาง R 8 (4 วัน 3 คืน) สกลนคร - นครพนม - มุกดาหาร - คำม่วน - สะหวันเขต**

พระธาตุเชิงชุม - พระธาตุเรณู - พระธาตุพนม - ล่องเรือโขง - ถ้ำก่องลม - อนุสรณ์สถานเจ้าสุภานุวงศ์ - พระธาตุศรีโคตรบอง - พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติโฮจิมินห์ - พระธาตุอิงฮัง - พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ - วัดสองคอน

- **เส้นทางที่ 3 ตามเส้นทาง R 9 (4 วัน 3 คืน) เวียดนาม-ท่าแขก-สะหวันเขต-มุกดาหาร-สกลนคร-นครพนม**

อนุสรณ์สถานเจ้าสุภานุวงศ์ - พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติโฮจิมินห์ - พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ - วัดสองคอน - พระธาตุพนม - พระธาตุเรณู - พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ - หมู่บ้านมิตรภาพไทย เวียดนาม (บ้านลุงโฮ) - หอนาฬิกาเวียดนาม

- **เส้นทางที่ 4 ตามเส้นทาง R 12 (4 วัน 3 คืน) กวางตรี - สะหวันเขต-ท่าแขก-นครพนม-มุกดาหาร-สกลนคร**

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติโฮจิมินห์ - หมู่บ้านมิตรภาพไทย - เวียดนาม (บ้านลุงโฮ) --- หอนาฬิกาเวียดนาม - วัดสองคอน-พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ - ตลาดอินโดจีน - หอแก้ว

ปี 2556 คณะวิจัยได้พัฒนาโครงการต่อเนื่อง โดยได้รับทุนสนับสนุนโครงการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวตามลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว กรณีศึกษาจากเชียงคานถึงโขงเจียม มุ่งศึกษาศาสตร์แม่น้ำโขงและแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเสนอเส้นทางท่องเที่ยวทางเรือในลุ่มน้ำโขง ในเขต 7 จังหวัด 7 แขวงตามลุ่มน้ำโขง(จังหวัดเลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี ในขณะที่พื้นที่ศึกษาใน สปป.ลาว

ประกอบด้วย 7 แขวง ได้แก่ แขวงเวียงจันทน์ นครหลวงเวียงจันทน์ บอลิคำไซ คำม่วน สะหวันนะเขต สาละวัน และส่วนหนึ่งของจำปาสัก) แล้วพบว่าพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตั้งแต่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก มีศักยภาพในด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ ซึ่งในปี 2558 นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมุ่งเป้าในการพัฒนาระดับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยมุ่งให้เกิดผลผลิตที่สามารถสร้างมูลค่าให้กับการท่องเที่ยวในประเทศ รวมทั้งให้เกิดข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดการท่องเที่ยวทั้งในปัจจุบันและอนาคต

จากบริบทของการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีลักษณะเด่นร่วมกันคือเป็นจังหวัดชายแดนติดแม่น้ำโขง มีอัตลักษณ์ด้านประเพณี การดำเนินวิถีชีวิตที่ผูกติดกับแม่น้ำโขง มีวัฒนธรรม และมีเรื่องเล่า นิทานตำนาน ที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำโขง และคนริมโขง อีกทั้งยังมีความหลากหลายของลักษณะการท่องเที่ยว และมีการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเส้นต่างๆขึ้นมากมาย แต่ยังคงพบว่าการจะยกระดับขึ้นเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่หมายรวมถึงการส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม และทรัพยากรการท่องเที่ยวควบคู่กับสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงคุณภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เพื่อให้สามารถรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวในระยะยาว และคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์และมรดกของชาติสืบไป (อ้างอิงใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2540) ให้กับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ยังมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ข้อจำกัดด้านแหล่งท่องเที่ยว ข้อจำกัดด้านเนื้อหา (Story) ข้อจำกัดด้านมักุเทศน์นำเที่ยว อีกทั้งข้อจำกัดด้านข้อกำหนดระหว่างประเทศไทย-ลาว หากจะต้องเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างกัน

ดังนั้นการศึกษาการศึกษาวเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อวิเคราะห์เส้นทางท่องเที่ยวที่ยั่งยืนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐ รวมทั้งเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงค่านิยมการท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพ มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคอีสานในกลุ่มวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

2.1 ศึกษาและวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก

2.2 เพื่อทดสอบและประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวตามเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก

2.3 เพื่อนำเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วยพื้นที่ จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานีประเทศไทย และแขวงคำม่วน แขวงสะหวันนะเขต แขวงสาละวัน และแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ประเด็นในการศึกษาศึกษาและวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ประกอบด้วย

3.2.1 การศึกษาและวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ประกอบด้วย

- 1) อัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว (Identities)
- 2) เรื่องราว(Story telling) เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว (ประเพณี การดำเนินชีวิต วิถีชีวิต วัฒนธรรม เรื่องเล่า นิทานตำนาน ที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำโขง และคนริมโขง)
- 3) โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว (Infrastructures)

- 4) คุณภาพ และมาตรฐานเส้นทางท่องเที่ยว (Tourism Standards)
- 5) นักท่องเที่ยว (Tourist)

3.2.1 การประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวตามเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ซึ่งประกอบด้วย

- 1) แหล่งท่องเที่ยว (Attractions)
- 2) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเดินทาง (Amendments) เช่น โครงสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน การสื่อสารโทรคมนาคม พิธีการเข้าเมืองและศุลกากร และการรักษาความปลอดภัย เป็นต้น

- 3) สถานที่พักแรม (Accommodations)
- 4) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)
- 5) การคมนาคม (Accessibilities)
- 6) คุณภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน (sustainable tourism)
- 7) ความต่อเนื่องของการท่องเที่ยว
- 8) นักท่องเที่ยวคุณภาพ

3.2.3 การศึกษาระดับความพึงพอใจและความต้องการของนักท่องเที่ยวคุณภาพที่มีต่อเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก

3.2.4 การนำเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวคุณภาพ

3.3 ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มประชากรในการศึกษาจะจำแนกตามรูปแบบและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาซึ่งประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) และการระดมความคิดเห็น (Focus group) ซึ่งประกอบด้วย

3.3.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ประกอบด้วย

3.3.1.1 ผู้รู้ ประกอบด้วย ผู้นำ ผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก จำนวน พื้นที่ละ 2 คน รวม 16 คน

3.3.1.2 ผู้ปฏิบัติผู้ประกอบการธุรกิจที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ทั้งภาครัฐ และเอกชน พื้นที่ละ 3 คน รวม 24 คน

3.3.1.3 ผู้เกี่ยวข้อง นักท่องเที่ยว ประชาชนชาวบ้านและประชาชนในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสักพื้นที่ละ 5 คน รวม 40 คน

3.3.2 การแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

ตามการใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก รวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้บริหาร ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก แบบกำหนดความน่าจะเป็น ด้วยเทคนิควิธีการแบบชั้นภูมิโดยการแจกแบบสอบถามแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งสามารถคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 90 % โดยอ้างอิงจากสถิตินักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัย จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2556) ได้รวบรวมไว้ โดยเลือกสถิติในปี พ.ศ. 2555 ดังนี้

จังหวัดอุบล -แขวงจำปาสัก

จำนวนนักท่องเที่ยว	1,307,342 คน	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 100 คน
ชาวไทย	1,250,348 คน	96 คน
ชาวต่างประเทศ	56,994 คน	4 คน

จังหวัดอำนาจเจริญ -สะหวันนะเขต

จำนวนนักท่องเที่ยว	151,916 คน	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 100 คน
ชาวไทย	145,770 คน	95 คน
ชาวต่างประเทศ	6,146 คน	5 คน

จังหวัดมุกดาหาร-สะหวันนะเขต

จำนวนนักท่องเที่ยว	365,447 คน	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 100 คน
ชาวไทย	359,824 คน	98 คน
ชาวต่างประเทศ	5,623 คน	2 คน

จังหวัดนครพนม-แขวงคำม่วน

จำนวนนักท่องเที่ยว	358,227 คน	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 100 คน
ชาวไทย	347,296 คน	95 คน
ชาวต่างประเทศ	10,931 คน	5 คน

3.3.3 การระดมความคิดเห็น (Focus group) ประกอบด้วย

3.3.3.1 ผู้รู้ ประกอบด้วย ผู้นำ ผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก จำนวน พื้นที่ละ 2 คน รวม 16 คน

3.3.3.2 ผู้ปฏิบัติผู้ประกอบการธุรกิจที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ทั้งภาครัฐ และเอกชน พื้นที่ละ 5 คน รวม 40 คน

3.3.3.3 ผู้เกี่ยวข้อง นักท่องเที่ยว ประชาชนชาวบ้านและประชาชนในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสักพื้นที่ละ 10 คน รวม 80 คน

3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินโครงการทั้งสิ้น 12 เดือน (นับตั้งแต่การได้รับอนุมัติโครงการ)

1.4 นิยามศัพท์

1. **แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ หมายถึง** แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรม มีความปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวก ตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและมีศักยภาพในการท่องเที่ยว

2. **นักท่องเที่ยวคุณภาพ หมายถึง** นักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบความแตกต่าง เห็นคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ขณะเดียวกันเป็นนักท่องเที่ยวที่มีเวลาท่องเที่ยวยาวนาน ไม่ก่อผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวใดๆ

3. **การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง** การท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน เกิดการท่องเที่ยวบนฐานการดูแลรักษาอย่างมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ดั้งเดิม เกิดผลกำไร มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงที่ไม่กระทบหรือกระทบน้อยที่สุดต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นทำให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกับธรรมชาติโดยไม่ทำลายล้างและทำให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนอยู่ดีกินดีและอยู่เย็นเป็นสุข เกิดการกระจายและผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น และมีความปลอดภัยในการบริการ

4. **เส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง** การท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพตามลำน้ำโขงไทย-ลาว เป็นเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวบนฐานการดูแลรักษาอย่างมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ดั้งเดิม เกิดผลกำไร มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงที่ไม่กระทบหรือกระทบน้อยที่สุดต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นทำให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกับธรรมชาติโดยไม่ทำลายล้างและทำให้คนในชุมชนอยู่ดีกินดีและอยู่เย็นเป็นสุข เกิดการกระจายและผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น และมีความปลอดภัยในการบริการ

5.ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. มีงานวิจัยทางการท่องเที่ยวในบริบทการพัฒนาอย่างบูรณาการในมิติการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานีและพื้นที่แขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ซึ่งสามารถเป็นต้นแบบสำหรับงานวิจัยทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องอื่นๆได้
2. มีงานวิจัยในเชิงบูรณาการศาสตร์ในมิติด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
3. มีฐานข้อมูลและองค์ความรู้ในการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เชื่อมโยงเมืองชายแดนหลักของประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวคุณภาพเพื่อใช้ในงานด้านวิชาการต่อไป และแก่หน่วยงาน หรือองค์กรที่เป็นผู้นำไปปฏิบัติเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โครงการศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวและแผนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานีและแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และทดสอบและประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก และนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว มีวรรณกรรมและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้ 1)แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพทางการท่องเที่ยว 2)แนวคิดเกี่ยวกับเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 3)แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 4)แนวคิดเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1. แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพทางการท่องเที่ยว

คำว่าศักยภาพด้านการท่องเที่ยว นั้น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2547) กล่าวว่า ศักยภาพในตัวเองด้านการท่องเที่ยวหรือคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว นั้นมีความหมายถึง สาระที่เป็นแก่นแท้จริงของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งนับเป็นคุณค่าหรือความสำคัญที่มีอยู่ อันจะยังผลเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เป็นสิ่งสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว และเป็นสิ่งตอบสนองความสนใจหรือความต้องการของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้หากพิจารณาจากความหมายของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ศักยภาพ และศักยภาพในตัวเองด้านการท่องเที่ยวหรือคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว อาจกล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับความหมายของศักยภาพของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ได้ว่า หมายถึง สาระที่เป็นแก่นแท้จริงของของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (แหล่งท่องเที่ยวหรือกิจกรรมการท่องเที่ยว) ซึ่งนับเป็นคุณค่าหรือความสำคัญที่มีอยู่อันจะส่งผลเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เป็นสิ่งสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว และเป็นสิ่งตอบสนองความสนใจหรือความต้องการของนักท่องเที่ยว

โดยองค์ประกอบของศักยภาพของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว นั้นประกอบด้วย ความเป็นมา ความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยว ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ที่ทรงคุณค่าของโบราณสถาน สุนทรียภาพ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเองและกิจกรรมเสริมในแหล่งท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2547) ดังนั้น องค์ประกอบของศักยภาพของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ในที่นี้จึงประกอบด้วยความเป็นมา ความสำคัญ ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ที่ทรงคุณค่าทางโบราณสถาน สุนทรียภาพ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง และกิจกรรมเสริมในแหล่งท่องเที่ยว (แหล่งท่องเที่ยวหรือกิจกรรมการท่องเที่ยว)

สำหรับการประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยว โดยมีเกณฑ์ในการประเมินที่แตกต่างกันดังนี้

ศูนย์บริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2540) ประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวที่ศึกษาจากภาคสนามโดยดัดแปลงวิธีการประเมินจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2536) และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (2537) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว 6

ปัจจัย คือ การเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว ความสำคัญของความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ช่วงเวลาที่ท่องเที่ยวได้ การรวมกลุ่มแหล่งท่องเที่ยว และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งเกณฑ์ทั้ง 6 ปัจจัยมีความสำคัญไม่เท่ากัน และได้กำหนดปัจจัยย่อยในการประเมิน รวมทั้งกาให้น้ำหนักความสำคัญของแต่ละปัจจัยดังนี้

ปัจจัยการเข้าถึง พิจารณาจากปัจจัยในด้านความสะดวกในการเข้าถึง เช่น มีผิวถนนที่มีผิวจราจรดี ไม่ห่างจากถนนสายหลักมากเกินไป สามารถเข้าถึงได้โดยการคมนาคมหลายแบบ เช่น ทางบก ทางน้ำ มีพาหนะรับจ้างนำเข้าสู่สถานที่แห่งนั้นได้ หรืออาจเข้าถึงได้โดยการเดินเท้าอย่างเดียว และระยะทางของการเข้าถึงจากจังหวัดหรืออำเภอยังแหล่งท่องเที่ยวนั้น ทั้งนี้ ต่อการเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด จึงให้น้ำหนักดังนี้ การเข้าถึงดีหรือดีมาก ให้ 5 หน่วย การเข้าถึงดีมีความสะดวกปานกลาง ให้ 3 หน่วย และการเข้าถึงควรได้รับการปรับปรุง ให้ 1 หน่วย

ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว พิจารณาปัจจัยย่อยใน(1) ใกล้ศูนย์กลางเมืองหรือศูนย์ชุมชน (2) ที่พัก (3) ปัจจัยในการเดินทางต่อเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยว และ (4) สิ่งอำนวยความสะดวกในตัวแหล่งท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ที่จอดรถ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ห้องสุขา มนุษย์

สัมพันธของเจ้าหน้าที่และอื่นๆ โดยให้น้ำหนักดังนี้ (1) มีสิ่งอำนวยความสะดวกดีหรือดีมาก ให้ 4 หน่วย (2) มีสิ่งอำนวยความสะดวกปานกลาง ให้ 2 หน่วย และ (3) มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรได้รับการปรับปรุง ให้ 1 หน่วย

ปัจจัยด้านความสำคัญและความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว พิจารณาปัจจัยย่อยในด้าน (1) ความสำคัญในแง่ของประวัติศาสตร์และโบราณคดี (2) ความสำคัญในแง่ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี (3) ความสำคัญในแง่ของศาสนา (4) ความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวนั้นในภูมิภาคหรือจังหวัด โดยให้น้ำหนัก ดังนี้ (1) มีความสำคัญและสิ่งดึงดูดใจดีหรือดีมาก ให้ 4 หน่วย (2) มีความสำคัญและสิ่งดึงดูดใจปานกลาง ให้ 2 หน่วย และ (3) มีความสำคัญและสิ่งดึงดูดใจที่ควรได้รับการปรับปรุง ให้ 1 หน่วย

ปัจจัยด้านช่วงเวลาที่สามารถท่องเที่ยวได้ พิจารณาปัจจัยย่อยและให้น้ำหนักดังนี้ (1) สามารถใช้บริการได้ตลอดปี ให้ 3 หน่วย (2) สามารถใช้บริการได้ 8-9 เดือนขึ้นไป ให้ 2 หน่วย และ (3) สามารถใช้บริการได้ไม่เกิน 6 เดือนขึ้นไป ให้ 1 หน่วย

ปัจจัยด้านการรวมกลุ่มแหล่งท่องเที่ยว พิจารณาปัจจัยย่อยและให้น้ำหนักดังนี้ (1) มีแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ตั้งแต่ 1 แห่งหรือมากกว่าตั้งอยู่ในระยะทางไม่เกิน 70-100 กิโลเมตร (ทางถนน) ให้ 2 หน่วย (2) มีแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ตั้งอยู่ในระยะทางไม่เกิน 100-150 กิโลเมตร (ทางถนน) ให้ 1 หน่วย และ (3) ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ตั้งอยู่ในระยะทาง 150 กิโลเมตร (ทางถนน) ให้ 0 หน่วย

ปัจจัยด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พิจารณาปัจจัยย่อยในด้าน (1) ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินจากโจรผู้ร้ายและมิจฉาชีพ (2) ความปลอดภัยต่อยานพาหนะในการเดินทาง (3) ความปลอดภัยในการเข้าถึงโดยการเดินเท้า และ (4) ความปลอดภัยจากสภาพธรรมชาติ โดยให้น้ำหนักดังนี้ (1) มีความปลอดภัยสูงต่อชีวิตและทรัพย์สิน ต่อยานพาหนะ การเข้าถึงโดยทางเท้า รวมถึงความปลอดภัยจากสภาพธรรมชาติ ให้ 2 หน่วย และมีความปลอดภัยปานกลางต่อสิ่งดังกล่าว ให้ 1 หน่วย

สรุปเกณฑ์การพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว คือ

ปัจจัยด้าน	น้ำหนัก
การเข้าถึง	5 หน่วย
สิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว	4 หน่วย

ความสำคัญและความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว	4 หน่วย
ช่วงเวลาที่ท่องเที่ยวได้	3 หน่วย
การรวมกลุ่มแหล่งท่องเที่ยว	2 หน่วย
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	2 หน่วย

หลังจากการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแล้ว ได้มีการจัดลำดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ออกเป็น 3 ระดับ คือ

มีศักยภาพและความสำคัญสูง จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของภูมิภาคนั้นๆ ซึ่งหมายความว่า หากนักท่องเที่ยวจะมายังภูมิภาคนั้นๆ จะต้องนึกถึงแหล่งท่องเที่ยวนี้ก่อน ซึ่งในกรณีนี้ แหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวต้องได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 หรือมากกว่า (16 คะแนนหรือมากกว่า)

มีศักยภาพและความสำคัญปานกลาง จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวรองของภูมิภาคนั้นๆ ซึ่งหมายความว่า นักท่องเที่ยวอาจไปเยี่ยมยังแหล่งเที่ยวนั้นเป็นแห่งที่ 2 ในการมาเยือนภูมิภาคนั้นๆ ซึ่งในกรณีนี้ แหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวต้องได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 60-79 (12-16 คะแนน)

มีศักยภาพและความสำคัญต่ำ จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวบริวารของภูมิภาคนั้นๆ ซึ่งหมายความว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งอาจตั้งอยู่ไม่ไกลนักจากแหล่งท่องเที่ยวหลัก แต่อาจไม่อยู่ในแผนการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว หากมีเวลาเหลือหรือเป็นทางผ่านก็อาจแวะเข้าไปเยี่ยมชมได้ ในกรณีนี้ มีคะแนนการประเมินต่ำกว่าร้อยละ 60 (ต่ำกว่า 12 คะแนน)

สภาสถาบันราชภัฏ (2543) บริษัท เทสโก้ จำกัด และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ (2545) ได้ประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว โดยใช้เกณฑ์เดียวกัน คือ พิจารณาจาก (1) ความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยว (2) กิจกรรมเสริมในแหล่งท่องเที่ยว (3) ความเก่าแก่ที่ทรงคุณค่าของโบราณสถาน และ (4) สุนทรียภาพ นอกจากนี้ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2547) ได้กำหนดเกณฑ์ประเมินศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวหรือคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินของสภาสถาบันราชภัฏ (2543) บริษัท เทสโก้ จำกัด และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ (2545) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ชื่อตัวแปร	เกณฑ์/คะแนน	คะแนนเต็ม
1. ระดับความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยว	นานาชาติ = 3 ประเทศ = 2 ท้องถิ่น = 1	3
2. กิจกรรมเสริมในแหล่งท่องเที่ยว	มี = 1 ไม่มี = 0	1
3. ความเก่าแก่ที่ทรงคุณค่า	มี = 1 ไม่มี = 0	1
4. สุนทรียภาพ	ดึงดูดใจมาก = 3 ดึงดูดใจมาก = 2 ดึงดูดใจมาก = 1	3
	คะแนนดิบบรวม	8

การประเมินให้คะแนนดิบที่รวมได้มาจัดกลุ่มและประเมินค่าเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนดิบรวม	ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว	ระดับคะแนน
7-8	สูง	5
5-6	กลาง	3
2-4	ต่ำ	1

จากวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวข้างต้น พบว่าการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวโดยศูนย์บริการวิชาการมหาวิทยาลัยขอนแก่น (2540) นั้น มีบางส่วนที่เป็นการประเมินความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวของสถาบันราชภัฏ (2543) บริษัท เทสโก้ จำกัด และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ (2545) และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2547) เป็นการประเมินเฉพาะในส่วน of ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น ประกอบกับในการวิจัยครั้งนี้ มีการประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว และความพร้อมของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวแยกจากกัน ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ จะประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว โดยอาศัยกรอบการประเมินของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2547) โดยนำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินทั้งแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว

นอกจากนี้จากการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อ้างถึงในสมชาย เลี้ยงพรพันธ์, 2547) ได้ศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์หาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 23 ตัวแปร คือ

1. ตัวแปรในเรื่องความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวประกอบด้วย 23 ตัวแปร คือ
 - 1.1 ลักษณะของพื้นผิวถนน ประกอบด้วย 8 ตัวแปรย่อย
 - 1.2 ประเภทของพาหนะ ประกอบด้วย 5 ตัวแปรย่อย
 - 1.3 ระยะทาง (กิโลเมตร) ประกอบด้วย 7 ตัวแปรย่อย
 - 1.4 ระยะเวลา (นาที) ประกอบด้วย 5 ตัวแปรย่อย
 - 1.5 ลักษณะของป้าย ประกอบด้วย 4 ตัวแปรย่อย
 - 1.6 ประเภทของน้ำ ประกอบด้วย 4 ตัวแปรย่อย
 - 1.7 ประเภทของไฟฟ้า ประกอบด้วย 3 ตัวแปรย่อย
 - 1.8 ประเภทของสุขา ประกอบด้วย 4 ตัวแปรย่อย
 - 1.9 ลักษณะของบริเวณที่จอดรถ ประกอบด้วย 4 ตัวแปรย่อย
 - 1.10 ลักษณะของการกำจัดของเสีย ประกอบด้วย 3 ตัวแปรย่อย
 - 1.11 ลักษณะของการกำจัดน้ำเสีย ประกอบด้วย 3 ตัวแปรย่อย
 - 1.12 ระยะห่างจากสถานพยาบาล (เมตร) ประกอบด้วย 5 ตัวแปรย่อย
 - 1.13 ลักษณะของศาลาที่พักผ่อน ประกอบด้วย 5 ตัวแปรย่อย
 - 1.14 ระยะห่างจากโทรศัพท์ (เมตร) ประกอบด้วย 6 ตัวแปรย่อย
 - 1.15 ลักษณะการบริการของสถานบริการเชื้อเพลิง ประกอบด้วย 4 ตัวแปรย่อย
 - 1.16 ประเภทของที่พักรแรม ประกอบด้วย 4 ตัวแปรย่อย
 - 1.17 ลักษณะของร้านอาหารและเครื่องดื่ม ประกอบด้วย 3 ตัวแปรย่อย
 - 1.18 ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ประกอบด้วย 2 ตัวแปรย่อย
 - 1.19 ระยะห่างจากร้านค้าปลีก (เมตร) ประกอบด้วย 3 ตัวแปรย่อย
 - 1.20 ประเภทการบริการของศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 ตัวแปรย่อย

- 1.21 ระยะห่างจากธนาคาร (เมตร) ประกอบด้วย 5 ตัวแปรย่อย
- 1.22 บริการนำเที่ยว ประกอบด้วย 3 ตัวแปรย่อย
- 1.23 ความปลอดภัย ประกอบด้วย 4 ตัวแปรย่อย
2. ตัวแปรในเรื่องสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ดังนี้
 - 2.1 ความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ ประกอบด้วย 4 ตัวแปรย่อย
 - 2.2 ลักษณะทางนิเวศวิทยา ประกอบด้วย 4 ตัวแปรย่อย
 - 2.3 ลักษณะการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย 4 ตัวแปรย่อย
 - 2.4 จำนวนมลพิษที่เกิดขึ้น ประกอบด้วย 6 ตัวแปรย่อย

โดยทั้งตัวแปรในเรื่องความสะดวกในการเข้าถึงและเรื่องสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวจะกำหนดค่าดัชนีตั้งแต่ 1 ขึ้นไปตามจำนวนตัวแปรย่อยในแต่ละตัวแปร และคิดเทียบค่า

ดัชนีเป็นค่าคะแนนมาตรฐานจากสูตร

ค่าดัชนีที่จะปรับค่า คะแนนมาตรฐาน = - ค่าดัชนีที่มีค่าต่ำสุด $\times 10$ ค่าดัชนีที่มีค่าสูงสุด - ค่าดัชนีที่มีค่าต่ำสุด

3. ตัวแปรในเรื่องคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 6 ตัวแปร ดังนี้

- 3.1 ความมีชื่อเสียงในปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว โดยพิจารณาจากคำถาม ดังนี้

- 3.1.1 แหล่งท่องเที่ยวใดบ้างที่นักท่องเที่ยวเคยไปเที่ยวชม กำหนดคะแนน 2

- 3.1.2 แหล่งท่องเที่ยวใดบ้างที่นักท่องเที่ยวรู้จัก กำหนดคะแนน 1

- 3.1.3 แหล่งท่องเที่ยวใดบ้างที่นักท่องเที่ยวไม่รู้จัก กำหนดคะแนน 0

นอกจากนี้ศักยภาพของการท่องเที่ยวยังมีการพิจารณาความพร้อมของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวหากพิจารณาจาก ความหมายของความพร้อมของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว องค์ประกอบของความพร้อมของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว และการประเมินความพร้อมของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวตามรายละเอียดดังนี้

(1) ความหมายของความพร้อมของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ให้ความหมายของคำว่า พร้อม ซึ่งเป็นคำกริยาไว้ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546 ว่า พร้อม หมายถึง ครบครัน ดังนั้น เมื่อเป็นคำนาม คำว่า ความพร้อม จึงหมายถึง ความครบครัน

ในด้านการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2547) ให้ความหมายของความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวว่า หมายถึง สิ่งหรือส่วนประกอบของสถานที่แห่งนั้นที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยว หรือช่วยในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่จะเลือกเดินทางมาสู่สถานที่แห่งนั้น ซึ่งแม้ว่าความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวจะไม่ใช่อะไรที่ดึงดูดใจหรือตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว แต่ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลมากในการตัดสินใจเลือกเดินทางมายังสถานที่นั้น

จากความหมายของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว อาจกล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับความพร้อมของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ได้ว่า หมายถึง ส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว รวมทั้งบริการการท่องเที่ยว) ที่พร้อมจะต้อนรับนักท่องเที่ยว หรือช่วยในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการเลือกเดินทางไปท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยววันนั้น หรือชมกิจกรรมการท่องเที่ยววันนั้น

(2) องค์ประกอบของความพร้อมของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2547) กล่าวถึง องค์ประกอบของความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวว่า ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย คือ สภาพการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม ข้อจำกัดในการรับนักท่องเที่ยว และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว โดยในแต่ละองค์ประกอบย่อยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 สภาพการเข้าถึง (เส้นทางคมนาคม) หมายถึง สภาพการคมนาคมไปสู่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มีความสะดวกสบาย เหมาะต่อการเดินทางท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาจากระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวมาสู่แหล่งท่องเที่ยว เช่น ระยะทางจากตัวเมือง ซึ่งจะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น เป็นต้น พิจารณาจากลักษณะการเดินทางว่าเป็นอย่างไร เช่น โดยรถยนต์ เรือ หรือการเดินทางเท้า สภาพของเส้นทางเอื้ออำนวยต่อการเดินทางมากน้อยเพียงใด มีสภาพเป็นถนนลาดยาง คอนกรีต ลูกรัง หรือถนนดิน ถ้าเป็นแม่น้ำลำคลอง ต้องใช้เรือหรือแพ มีสิ่งกีดขวางหรือไม่ และถ้าเป็นทางเท้าสภาพทางเดินดีหรือไม่ ระยะทางเดินเหมาะกับนักท่องเที่ยวเพียงใด การจัดหาพาหนะสะดวกหรือยาก และค่าจ้างแพงหรือถูก เป็นต้น

2.2 สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สิ่งบริการขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว และระบบสาธารณูปการ ซึ่งมีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถจะใช้อย่างสะดวกสบายมากน้อยเพียงใด เช่น ที่พักแรม ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานบริการอื่น ๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานรักษาพยาบาล สถานีตำรวจ หรือระบบรักษาความปลอดภัย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะพิจารณาทั้งปริมาณและคุณภาพควบคู่กันไป และถ้าหากในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบถ้วน ก็จะพิจารณาถึงความสะดวกและความใกล้เคียงที่จะไปอาศัยใช้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกจากแหล่งชุมชนข้างเคียงได้ยากง่ายเพียงใด

2.3 สภาพแวดล้อม หมายถึง สิ่งรอบตัวของแหล่งท่องเที่ยวที่รวมตั้งแต่สภาพทางภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ และสภาพอื่นๆ เช่น สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ กลิ่น เสียง ควัน สภาพน้ำตามแหล่งน้ำพุร้อนหรือไฮสเอด และความสะอาดอื่นๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ทั้งในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเอง และบริเวณข้างเคียง หากสภาพแวดล้อมเกิดเป็นปัญหาจนเป็นไปในลักษณะมลภาวะย่อยจะส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดสภาพเสื่อมโทรม ลดคุณค่า และลดความประทับใจต่อนักท่องเที่ยว

2.4 ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการใช้สถานที่แห่งนั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ข้อจำกัดด้านพื้นที่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ครั้งละไม่มาก ถ้ามีนักท่องเที่ยวมากในที่พัก น้ำประปา ไฟฟ้า จะบริการได้ไม่เพียงพอ ปัญหาความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว ปัญหาผู้ก่อการร้าย ข้อจำกัดเป็นเขตหวงห้ามของราชการหรือเอกชน เป็นต้น

2.5 ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความเป็นที่รู้จักแพร่หลายของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในกลุ่มนักท่องเที่ยวโดยทั่วไปในปัจจุบัน ซึ่งได้จากการออกแบบสอบถามนักท่องเที่ยว ธุรกิจท่องเที่ยว และวัดจากปริมาณจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง

นอกจากนี้ในหนังสือ คู่มือมาตรฐานการท่องเที่ยวชุมชน (สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน, 2556) ยังกำหนดกรอบมาตรฐานการท่องเที่ยวชุมชน โดยมีเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 5 ด้าน 29 ตัวชี้วัดและเกณฑ์ 176 ข้อ ดังนี้

1. ด้านการจัดการอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวโดยชุมชน มี 6 ตัวชี้วัด (แยกย่อยเป็นจำนวน 31 ข้อ) ประกอบด้วย

1.1 ระบบการบริหารจัดการโดยชุมชนแบบบูรณาการ

ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ 1) ทรัพยากรธรรมชาติ 2) วัฒนธรรม 3) สุขภาพ/สุขอนามัย 4) ความปลอดภัย 5) คน/สังคม 6) ผลประโยชน์ 7) คุณภาพการบริการและ 8) การตลาด

- 1.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มและชุมชน
 - 1.3 การเสริมศักยภาพของคนในกลุ่มและชุมชน
 - 1.4 ระบบประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มท่องเที่ยวและชุมชนที่ครอบคลุมทั้ง 8 ด้าน
 - 1.5 การปฏิบัติตามกฎระเบียบของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว
 - 1.6 การตลาดและประชาสัมพันธ์อย่างรับผิดชอบ
2. ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการกระจายผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น สังคมและคุณภาพชีวิต มี 3 ตัวชี้วัด (แยกย่อยเป็นจำนวน 12 ข้อ) ประกอบด้วย
- 2.1 สนับสนุนการพัฒนาชุมชน
 - 2.2 กระจายรายได้อย่างเป็นธรรมและสร้างโอกาสในการมีรายได้เสริม
 - 2.3 การให้เกียรติด้านสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
3. ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม
- 3.1 กลุ่มท่องเที่ยวมีข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในท้องถิ่น
 - 3.2 มีการถ่ายทอดข้อมูลทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตจากคนภายในสู่คนภายนอกและการถ่ายทอดภายในชุมชนด้วยกันเอง
 - 3.3 มีกฎกติกาและแนวทางปฏิบัติเพื่อการเคารพและปกป้องวัฒนธรรมของคนท้องถิ่นและให้เกียรติวัฒนธรรมของแขกผู้มาเยือน
 - 3.4 กลุ่มท่องเที่ยวมีการส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบทอดวัฒนธรรม
4. ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน
- 4.1 กลุ่มท่องเที่ยวมีฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเผยแพร่ข้อมูล
 - 4.2 มีการออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
 - 4.3 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ
 - 4.4 การจัดการขยะในชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว
 - 4.5 การจัดการทรัพยากรน้ำและน้ำเสีย
 - 4.6 การจัดการด้านเสียงรบกวน
 - 4.7 การจัดการด้านพลังงาน
 - 4.8 ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
 - 4.9 อาคารสิ่งก่อสร้าง
5. ด้านการบริการและความปลอดภัยของการท่องเที่ยวโดยชุมชนมี 7 ตัวชี้วัด แยกย่อยเป็นจำนวน 82 ข้อ ประกอบด้วย
- 5.1 กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความชัดเจน ปลอดภัย ความเหมาะสมกับสภาพชุมชน กลุ่มเป้าหมาย และช่วงเวลา
 - 5.2 ที่พัก
 - 5.3 ยานพาหนะและการเดินทาง
 - 5.4 นักสื่อความหมายท้องถิ่น
 - 5.5 เจ้าของบ้าน

5.6 การติดต่อประสานงาน

5.7 ความปลอดภัย

ในการวิจัยเรื่องนี้ จะพิจารณาศักยภาพเส้นทางการท่องเที่ยวโดยอาศัยกรอบมาตรฐานการท่องเที่ยวชุมชน (สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน,2556) โดยมีเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 5 ด้าน 29 ตัวชี้วัดและเกณฑ์ 176 ข้อ ซึ่งศักยภาพ จะพิจารณาจาก การมี หรือไม่มี ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ระบุในแต่ละเกณฑ์ เป็นสำคัญ

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับเส้นทางการท่องเที่ยว

เส้นทางการท่องเที่ยวสามารถวางแผนและดำเนินการได้หลายรูปแบบตามลักษณะความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยการจัดเส้นทางการท่องเที่ยวยังได้นำมาประยุกต์ใช้กับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงมรดกทางวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวได้สามารถเรียนรู้และสัมผัสกับเรื่องราวของวัฒนธรรมที่มีอยู่ในปัจจุบันและมรดกที่เกิดขึ้นในอดีต จากรายละเอียดการเดินทาง (รายการนำเที่ยว) นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้และสัมผัสกับเรื่องราวของวัฒนธรรมที่มีอยู่ในปัจจุบันและมรดกที่เกิดขึ้นในอดีตโดยผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น ที่ศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสานนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสวัฒนธรรมที่เป็นปัจจุบันด้วยการรับประทานอาหารท้องถิ่นการพักอาศัยกับคนในท้องถิ่น รวมไปถึงการฟังภาษาถิ่น ในสวนของการเรียนรู้และสัมผัสมรดกในอดีตนั้น มีกิจกรรมหลักเป็นการชมปราสาทหิน ซึ่งเป็นแหล่งมรดกของไทย หรือตัวอย่างเช่นแนวคิดการทำวัฒนธรรมใหม่เป็นสินค้ากับการจัดเส้นทางนำเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยวโบราณคดีโดยผ่านระบาลบุรี ไซ่แนวคิดการทำวัฒนธรรมใหม่เป็นสินค้าคือ การนำเอาปราสาทหินที่มีความสัมพันธ์กับระบาลบุรีมาเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยว และเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบทางด้านลบต่อวัฒนธรรมจึงได้เลือกใช้นโยบายทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวทางมรดกทางวัฒนธรรมมาเป็นกรอบในการจัดเส้นทางนำเที่ยว นอกจากนี้ ฉันทิช วรรณถนอม (2547) ได้กล่าวไว้ว่าการสำรวจเส้นทาง คือ การที่มีหน้าที่จัดนำเที่ยว หรือผู้เกี่ยวข้องในการจัดนำเที่ยวต้องเดินทางไปยังเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวที่คิดไว้ว่าจะนำมาจัดเป็นรายการนำเที่ยว โดยเบื้องต้นสำรวจสภาพภูมิศาสตร์ และภูมิประเทศของแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียง สิ่งสำคัญที่ผู้สำรวจเส้นทางจะนำมาพิจารณาในการวางแผนที่สำคัญมีหลายเรื่อง อันได้แก่เรื่องแหล่งท่องเที่ยวต้องสำรวจเส้นทางและหาข้อมูลให้ข้อมูลการท่องเที่ยวว่าจะต้องแวะเที่ยวจุดไหนก่อน จุดไหนหลัง จากนั้นให้สำรวจดูการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละจุดว่ายากง่ายอย่างไร ต้องใช้พาหนะอื่นเปลี่ยนถ่ายหรือไม่ ต่อจากนั้นต้องสำรวจบริเวณทางผ่านใกล้เคียงว่ามีร้านอาหารที่สามารถนำกลุ่มทัวร์มาลงได้หรือไม่ สำรวจว่ามีที่พักใกล้เคียงเหมาะสมที่ใดบ้าง ทั้งนี้ต้องมีความเป็นไปได้เรื่องของเวลาระหว่างจุดต่อจุด ค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม และสามารถไปได้ถูกต้องตามช่วงเวลาฤดูกาลของแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละที่ โดยการสำรวจเส้นทาง สามารถแบ่งเป็น 3 ลักษณะใหญ่ๆ คือ

1. การสำรวจเส้นทางเดิม คือการสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวที่ เคยมีบริษัทจัดนำเที่ยวมาแล้ว การสำรวจเส้นทางเดิมนี เป็นประโยชน์ในด้านการเพิ่มเติมความรู้ใหม่ๆ เนื่องจากยิ่งเวลานานมากขึ้น ก็จะมีสถานประกอบการใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้นมากมาย ไม่ว่าจะเป็นโรงแรม ร้านอาหาร แหล่งท่องเที่ยว บางครั้งก็มีการตัดถนนใหม่ที่เป็นทางลัด ฯลฯ การสำรวจในลักษณะนี้จะไม่ค่อยมีอะไรยุ่งยาก ยกเว้นเป็นผู้จัดนำเที่ยวมือใหม่ที่อะไรอะไรก็จะดูใหม่ยุ่งยากไปเสียหมด แต่ไม่ใช่ว่าการสำรวจเส้นทางเดิมจะเหมาะสมสำหรับผู้จัดนำเที่ยวมือใหม่เท่านั้น ผู้จัดนำเที่ยวที่ดีถึงแม้ประสบการณ์มามากแล้ว อย่างน้อยการได้ออกสำรวจเส้นทางอยู่เรื่อยๆ ก็เป็นสิ่งที่จำเป็นอยู่เสมอ เพราะจะทำให้เป็นผู้จัดนำเที่ยวที่มีความทันสมัย หลีกหนีคู่แข่งตลอดเวลา การสำรวจลักษณะนี้ทำได้ง่ายมากเพียงแคดูจากรายการนำเที่ยวเก่าๆ แล้วก็เริ่มเดินทางสำรวจโดยยึดหลักเส

นทางเกา และระหว่างกาสำรวจหากมีองค์ประกอบของการจัดนำเที่ยวหรือสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องใด เปลี่ยนไปหรือนาสนใจ ก็สามารนำมาเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมลงไปในการนำเที่ยวต่อไปในอนาคต

2. การสำรวจเส้นทางใหม่

คือ การสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวที่ยังไม่เคยมีบริษัทนำเที่ยวใดจัดนำเที่ยว หรืออาจเคยมีการจัด นำเที่ยวมาบ้างแล้วแต่ไม่มากนัก โดยมากมักเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่เข้าถึงยาก ใช้เวลาเดินทางนาน เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคไม่ดีพอ การสำรวจเส้นทางใหม่นี้เป็นการสำรวจ ที่ค่อนข้างยุ่งยาก เนื่องจากองค์ประกอบในการจัดนำเที่ยวมีให้เลือกน้อย ต้องบุกเบิกเส้นทาง ร้านอาหาร หาที่พัก ที่เที่ยวเอง แทบจะต้องทำ Package Tour คำนวนเวลาเดินทาง ระยะทาง ค่าใช้จ่ายเองใหม่ ทั้งหมด การสำรวจแบบนี้ต้องศึกษาคำนึงถึงผลกระทบที่ตามมาในหลายๆ อย่าง ได้แก่ เป็นเขตหวงห้ามของ ทางการหรือไม่ การเข้าถึงยากงายอย่างไร มีความปลอดภัยในการท่องเที่ยวหรือเปล่าถ้าจัดเป็นรายการนำ เที่ยวเพื่อขายแล้ว จะได้รับความสนใจมากน้อยเพียงไร มีช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวเปิด-ปิดอย่างไร ฯลฯ

ทั้งนี้การสำรวจเส้นทางใหม่ อาจหมายถึง การสำรวจเส้นทางที่บริษัทนำเที่ยวนั้นๆ ไม่เคยจัดไป นำเที่ยวเลย แต่แหล่งท่องเที่ยวอาจเป็นที่คุ้นเคยอยู่ แล้ว เพียงแต่บริษัทเพิ่งมาสำรวจเพื่อจัดรวมแหล่ง ท่องเที่ยวและสถานประกอบการต่างๆ ทำเป็น Package หรือรายการทัวร์สำเร็จรูปขึ้นมาใหม่ อันเนื่องจา การอยากลองขายเส้นทางนั้นดูหรือเป็นเพราะความต้องการของลูกค้าที่อยากไปเที่ยวในจุดนี้ นๆ

3. การสำรวจเส้นทางเพื่อเป็นตัวแทนขาย

เป็นลักษณะที่มีผู้ผลิตรายการนำเที่ยว (อาจเป็นบริษัทนำเที่ยวโรงแรม สายการบิน) อาจมีเพียงแค หนึ่ง หรือหลายๆ ผู้ผลิตรวมมือกันเชิญบริษัทนำเที่ยวที่สนใจรวมสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวที่ตนจัดทำขึ้น เพื่อไหบริษัทนำเที่ยวที่ถูกรับเชิญรับรายการนำเที่ยวของผู้ผลิตนั้นไว้พิจารณา เพื่อเป็นตัวแทนขายรายการนำ เที่ยววนั้นๆ การสำรวจเส้นทางลักษณะนี้ผู้ที่ถูกเชิญ (ตัวแทนขายหรือบริษัทนำเที่ยว) แทบไม่ต้องลงทุนทำ อะไร บางครั้งอาจเดินทางสำรวจฟรี หรือ อาจเสียค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อย เพียงแต่ขอไหรวมเดินทางไปด้วย เทานั้น

สำหรับประเทศไทยได้มีการจัดทำแนวคิดกลุ่มคลัสเตอร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว (Tourism Development Cluster Concept) นี้ได้เกิดขึ้นเพื่อเป็นหนึ่งในแผนยุทธศาสตร์และมาตรการ กระตุ้นการท่องเที่ยวปี 2552- 2555 อันเนื่องมาจากภาคการท่องเที่ยวของประเทศได้รับผลกระทบจากปัจจัย ด้านลบต่างๆทั้งจากวิกฤติเศรษฐกิจโลก ปัญหาความไม่สงบทางการเมืองและการระบาดของโรคต่างๆซึ่งทาง รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวของประเทศ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2552 ประกาศไหการท่องเที่ยวเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) เพื่อได้ไหความพยายามทุกรูปแบบในการช่วย ักวิกฤติไหอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศกลับฟื้นตัวได้ไ้ในเวลา อันรวดเร็วที่สุด (ปรีดี โชติช่วง, เว็บไซต์) โดยที่การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวตามแนวคิดด้านกลุ่มคลัสเตอร์ด้าน การท่องเที่ยว ประกอบด้วยกลุ่มแนวคิดต่างๆดังต่อไปนี้

1. กลุ่มท่องเที่ยวหน้าพร้อน ประกอบด้วยจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำปางและแม่ฮ่องสอน
2. กลุ่มท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา น่าน ตาก สุโขทัย กำแพงเพชร อุตรดิตถ์ พิษณุโลกและเพชรบูรณ์
3. กลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง พะเยา แพร่และน่าน
4. กลุ่มท่องเที่ยวมรดกโลกเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย จังหวัดตาก สุโขทัย กำแพงเพชร พิจิตร พิษณุโลก นครสวรรค์ อุทัยธานีและพระนครศรีอยุธยา

5. กลุ่มท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าร้อนชื้น ประกอบด้วย จังหวัดนครสวรรค์ อุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี ลพบุรี สระบุรี นครราชสีมา ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรีและสระแก้ว

6. กลุ่มท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำภาคกลาง ประกอบด้วย จังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ราชบุรีและกรุงเทพมหานคร

7. กลุ่มท่องเที่ยว Royal Coast ประกอบด้วย จังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์และชุมพร

8. กลุ่มท่องเที่ยวมหัศจรรย์สองสมุทร ประกอบด้วย จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง สตูล พัทลุง สงขลา ปัตตานี ยะลาและนราธิวาส

9. กลุ่มท่องเที่ยวเลียบริมฝั่งแม่น้ำโขง ประกอบด้วย จังหวัดเลย หนองคาย นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญและอุบลราชธานี

10. กลุ่มท่องเที่ยวเส้นทางไดโนเสาร์ ประกอบด้วย จังหวัดอุดรธานี หนองบัวลำภู สกลนคร ชัยภูมิ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มหาสารคามและมุกดาหาร

11. กลุ่มท่องเที่ยวมหัศจรรย์เส้นทางบุญ ประกอบด้วย จังหวัดอุดรธานี หนองบัวลำภู สกลนคร ชัยภูมิ ขอนแก่น มหาสารคาม อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ร้อยเอ็ดและยโสธร

12. กลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ ประกอบด้วย จังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษและอุบลราชธานี

13. กลุ่มเส้นทางอัญมณีและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประกอบด้วย จังหวัดปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา สระแก้ว ชลบุรี ระยอง จันทบุรีและตราด

14. กลุ่มท่องเที่ยว Active Beach ประกอบด้วย จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรีและตราด

นอกจากนี้จากข้อมูลของศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม (อ้างถึงใน <http://www.thaiculture.in.th/thaiculturalroute/>, ค้น 4 สิงหาคม 2558) ยังมีเส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 9 เส้นทางที่หลากหลายครอบคลุมทั่วทุกภาคของประเทศไทยดังนี้

แผนที่ 1 เส้นทางที่ 1 (อ้างถึงใน <http://www.thaiculture.in.th/thaiculturalroute/>, ค้น 4 สิงหาคม 2558)

เส้นทางที่ 1 เส้นทางเส้นทางมรดกวัฒนธรรมบ้านเชียง ที่ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 4 แห่ง คือ 1) พระธาตุดอนแก้ว จังหวัดอุดรธานี 2) พิพิธภัณฑ์เมืองอุดร จังหวัดอุดรธานี 3) อนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงประจักษ์ จังหวัดอุดรธานี 4) วัดถ้ำเอราวัณ จังหวัดหนองบัวลำภู

แผนที่ 2 เส้นทางที่ 2 (อ้างอิงใน <http://www.thaiculture.in.th/thaiculturalroute/>, ค้น 4 สิงหาคม 2558)

เส้นทางที่ 2 เส้นทางมรดกวัฒนธรรมทวารวดี ที่ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 5 แห่ง ประกอบด้วย 1) ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ จังหวัดนครสวรรค์ 2) วัดสมานรัตนาราม 3) การสานตะกร้าไม้ไผ่ จังหวัดชัยภูมิ 4) เชื้อนลำปาว จังหวัดกาฬสินธุ์ และ 5) พระธาตุอานนท์ จังหวัดยโสธร

แผนที่ 3 เส้นทางที่ 3 (อ้างอิงใน <http://www.thaiculture.in.th/thaiculturalroute/>, ค้น 4 สิงหาคม 2558)

เส้นทางที่ 3 เส้นทางมรดกวัฒนธรรมศรีโคตรบูรณ์-ล้านช้าง ที่ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 6 แห่ง คือ 1) กู่กาสิงห์ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) วัดภูเขาแก้ว จังหวัดอุบลราชธานี 3) ประเพณีไหลเรือไฟ จังหวัดสกลนคร 4) วัดศรีชมพูนาคคี้อ จังหวัดหนองคาย 5) สวนหินผางาม จังหวัดเลย 6) บึงแก่นนคร จังหวัดขอนแก่น

แผนที่ 4 เส้นทางที่ 4 (อ้างอิงใน <http://www.thaiculture.in.th/thaiculturalroute/>, ค้น 4 สิงหาคม 2558)

เส้นทางที่ 4 เส้นทางมรดกวัฒนธรรมลพบุรี ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 5 แห่ง คือ 1) ศาลหลักเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 2) แข่งขันเรือยาวประเพณีพิมาย จังหวัดนครราชสีมา 3) พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช จังหวัดสระแก้ว 4) วัดมหาธาตุวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี 5) วัดโลัย จังหวัดลพบุรี

แผนที่ 5 เส้นทางที่ 5 (อ้างอิงใน <http://www.thaiculture.in.th/thaiculturalroute/>, ค้น 4 สิงหาคม 2558)

เส้นทางที่ 5 เส้นทางมรดกวัฒนธรรมศรีวิชัย ครอบคลุม 6 แหล่งท่องเที่ยว คือ 1) สวนขวัญเมืองสวนศรีเมือง จังหวัดยะลา 2) ลีเกนก จังหวัดสตูล 3) วัดมหาธาตุวรวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช 4) วัดแก้วโกรวาราม จังหวัดกระบี่ 5) สวนโมกขพลาราม จังหวัดสุราษฎร์ธานี 6) บ่อน้ำร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนอง

แผนที่ 6 เส้นทางที่ 6 (อ้างอิงใน <http://www.thaiculture.in.th/thaiculturalroute/>, ค้น 4 สิงหาคม 2558)

เส้นทางที่ 6 เส้นทางมรดกวัฒนธรรมล้านนา ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 5 แห่ง คือ 1) ประเพณีลอยกระทงสาย จังหวัดตาก 2) พระธาตุแช่แห้ง จังหวัดน่าน 3) วัดพระธาตุตอดดอง จังหวัดเชียงราย 4) วัดจองคำ จังหวัดแม่ฮ่องสอน 5) พระธาตุจอมทอง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แผนที่ 7 เส้นทางที่ 7 (อ้างอิงใน <http://www.thaiculture.in.th/thaiculturalroute/>, ค้น 4 สิงหาคม 2558)

เส้นทางที่ 7 เส้นทางมรดกวัฒนธรรมสุโขทัย คลอบคลุม 5 แหล่งท่องเที่ยวคือ 1)พระแท่นศิลาอาสน์ จังหวัดอุตรดิตถ์ 2)พระพุทธรชินราช จังหวัดพิษณุโลก 3)แม่น้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี 4)วัดพระสิงห์ในอุทยานประวัติศาสตร์ กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร 5) ระบายาศรีสุชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

แผนที่ 8 เส้นทางที่ 8 (อ้างอิงใน <http://www.thaiculture.in.th/thaiculturalroute/>, ค้น 4 สิงหาคม 2558)

เส้นทาง ที่ 8 เส้นทางมรดกวัฒนธรรมอยุธยา คลอบคลุม 5 แหล่งท่องเที่ยว คือ 1) เขื่อนเจ้าพระยา จังหวัดชัยนาท 2)พระนอนวัดโมกกรวิหาร จังหวัดอ่างทอง 3)พระใหญ่วัดม่วง จังหวัดอ่างทอง 4)วัดบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 5)ประวัติศาสตร์โบราณสถานวังสีทา จังหวัดสระบุรี

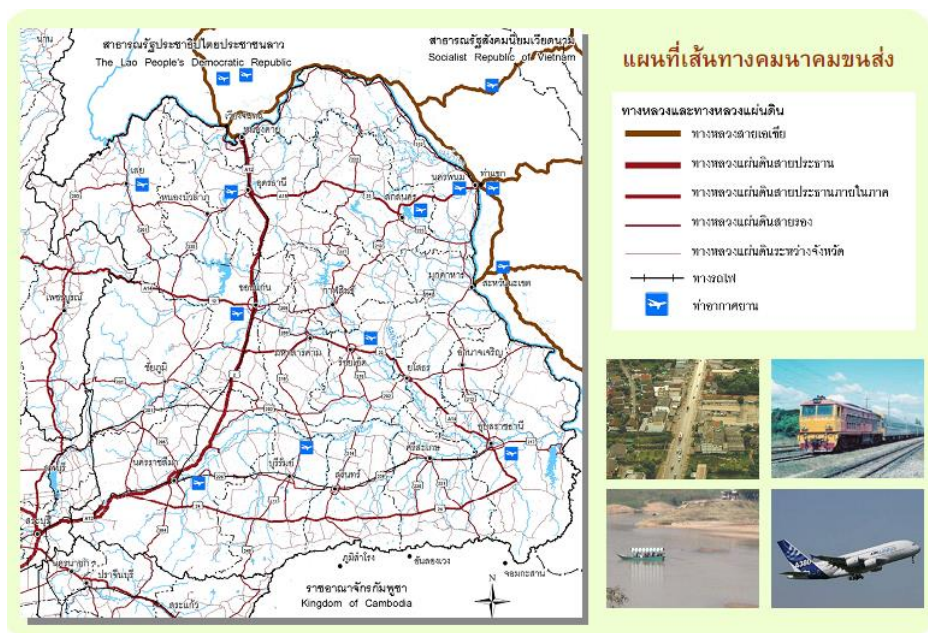

แผนที่ 9 เส้นทางที่ 9 (อ้างอิงใน <http://www.thaiculture.in.th/thaiculturalroute/>, ค้น 4 สิงหาคม 2558)

เส้นทางที่ 9 เส้นทางมรดกวัฒนธรรมธนบุรี-รัตนโกสินทร์ คลอบคลุมแหล่งท่องเที่ยว 5 แห่ง คือ 1)วัดท้ายเกาะใหญ่ จังหวัดปทุมธานี 2)พระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ 3)ประเพณีแห่พญายม จังหวัดชลบุรี 4) หาดพลา จังหวัดระยอง 5)อนุสรณ์สถานยุทธนาวีที่ จังหวัดตราด

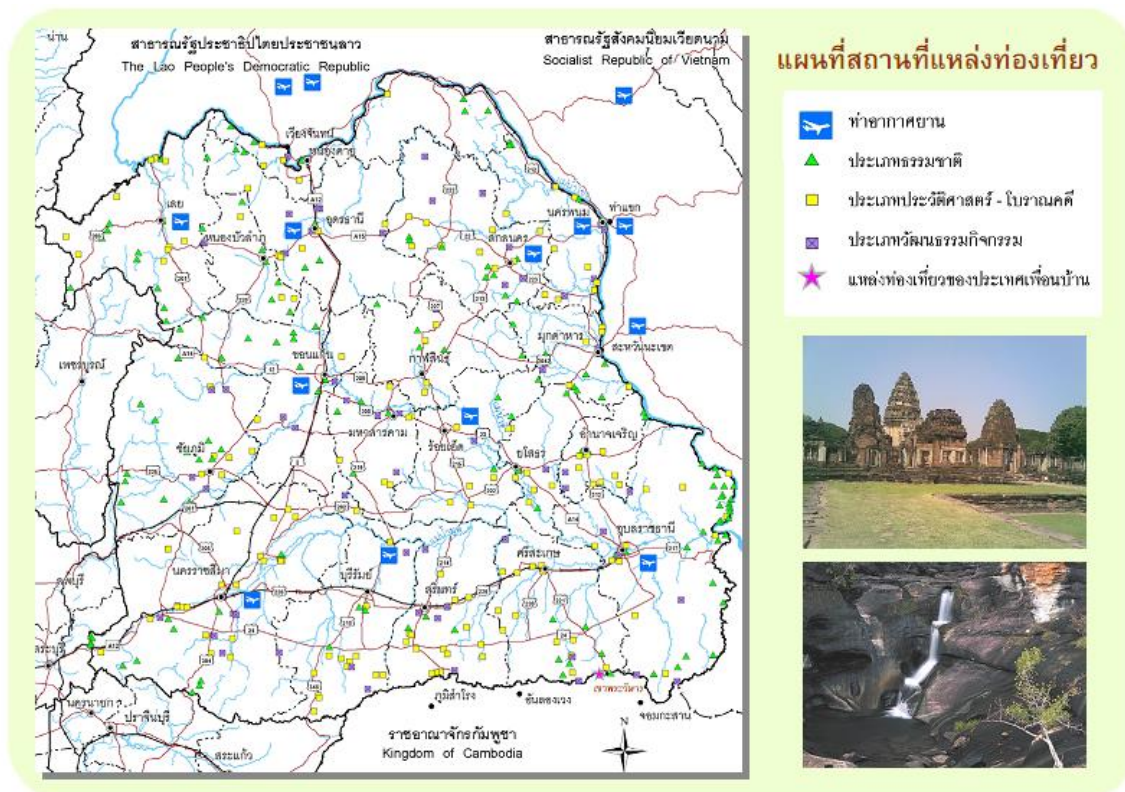
จากข้อมูลข้างต้นจะพบได้ว่าเส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ของศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม นั้นมีทั้งเส้นทางที่ใช้การเดินทางทั้งภายในจังหวัด ระหว่างจังหวัด ซึ่งระยะทางและระยะเวลาจึงมีความแตกต่างกัน แต่เป็นเส้นทางที่เชื่อมร้อยเรื่องราวต่าง เช่นเชื่อมร้อย เรื่องราวเส้นทางเกี่ยวกับมรดกวัฒนธรรมบ้านเชียง ซึ่งถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญพบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอายุประมาณ 5,600-5,800 ปี และมีอารยธรรมของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่อยู่ร่วมกันเป็นชุมชนหมู่บ้านขนาดใหญ่พร้อมการสร้างสรรคประเพณี วัฒนธรรม ความคิดความเชื่อ ภูมิปัญญาในการดำรงชีวิต ต่างๆมากมาย ทั้งภูมิปัญญาการสร้างสรรคเครื่องประดับสำริด เปลือกหอย ลูกปัดแก้ว และเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ เช่น ขวานเหล็ก ขวานสำริด เส้นทางนี้ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 4 แห่ง คือ 1) พระธาตุดอนแก้ว จังหวัดอุดรธานี 2) พิพิธภัณฑ์เมืองอุดร จังหวัดอุดรธานี 3) อนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงประจักษ์ 4) วัดถ้ำเอราวัณ จังหวัดหนองบัวลำภู

จากแนวคิดข้างต้นสามารถสะท้อนได้ว่าการจัดทำและการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวตามความโดดเด่น หรือความเชื่อมโยงเรื่องราว และความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวได้ ดังนั้นงานวิจัยนี้จะนำแนวคิดเกี่ยวกับเส้นทางท่องเที่ยวมาใช้ประกอบการวิเคราะห์และวางแผนพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวหัวเมืองชายแดน คือ เส้นทางท่องเที่ยวลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว ตั้งแต่พื้นที่จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วน แขวงสะหวันนะเขต แขวงสาละวัน แขวงจำปาสัก ซึ่งมีเส้นทางที่สามารถเชื่อมต่อกันได้ ดังแผนที่ 1 ด้านล่างนี้

แผนที่ 10 แสดงเส้นทางคมนาคมขนส่ง ที่มา : สำนักผังประเทศและผังภาค กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย อ้างถึงใน http://www.dpt.go.th/nrp/about1/new/report6regional/Northeast_report/Northeast02.pdf, ออนไลน์,2557)

อีกทั้งพื้นที่ในประเทศไทย ตั้งแต่พื้นที่จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี ยังเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย และมีการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวและมีแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ไม่ไกลจากริมแม่น้ำโขงอีกด้วย ดังแสดงในแผนที่ 2 ด้านล่างนี้

แผนที่ 11 แผนที่แสดงสถานที่แหล่งท่องเที่ยว ที่มา : สำนักผังประเทศและผังภาค กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย อ้างถึงใน http://www.dpt.go.th/nrp/about1/new/report6regional/Northeast_report/Northeast02.pdf, ออนไลน์, 2557

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนหรือที่แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า Sustainable Tourism เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ซึ่งนักวิชาการด้านการท่องเที่ยวได้ให้ความสนใจเรื่องการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนกันมากขึ้น เนื่องจากความตื่นตัวด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการท่องเที่ยวที่หันมานิยมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติหรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีผู้กล่าวถึงความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้หลายทศวรรษดังนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540) การประชุม Globe'90 (2533) (อ้างใน รุ่งไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2545) ให้คำจำกัดความว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษาทรัพยากรของชนรุ่นหลังด้วย ราชบัณฑิตยสถาน(อ้างถึงใน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540) ได้บัญญัติคำจำกัดความของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยราชบัณฑิตยสถานได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า หมายถึง การพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม

วัฒนธรรม และสุนทรียภาพ โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ของ ธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้ได้นานที่สุดเกิดผลกระทบน้อยที่สุดและใช้เป็นประโยชน์ได้ยาวนานที่สุด

นอกการท่องเที่ยวยั่งยืน (sustainable tourism) หากวิเคราะห์หลักการจะพบว่าหลักการที่ สอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน (sustainable development) ซึ่งเป็นกระแสความคิดหลักของโลกในช่วง ๒ ทศวรรษที่ผ่านมา โดยทั่วไปของการพัฒนาอย่างยั่งยืน จะต้องมีการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรอย่างพอดี เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ในระยะเวลาที่ยาวนาน และมีการกระจายผลประโยชน์ให้แก่คนส่วนใหญ่ รวมทั้งมีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย โดยความหมายของ การพัฒนา ยั่งยืน (sustainable development) นั้นเสรี พงศ์พิศ (2547) ให้ความหมายว่าหมายถึง การพัฒนาที่ ตอบสนองความต้องการของปัจจุบันโดยไม่ทำให้ผู้คนในอนาคตเกิดปัญหาในการตอบสนองความต้องการของ ตนเอง” (นิยามของคณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา World Commission on Environment and Development ในรายงาน Our Common Future 1987 หรือ Brundtland Report)

โดยการพัฒนาที่ยั่งยืนรวมความถึง 3 ด้าน คือ เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเชื่อมโยงและสัมพันธ์ กัน โครงการพัฒนาใดก็ตามต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้งสามด้านนี้การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นอะไรที่ไกลกว่าเพียงการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นการเปลี่ยนโครงสร้างระบบเศรษฐกิจและสังคมเพื่อลดการบริโภคทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมลงไปในระดับที่ยังรักษาความสมดุลที่ดี ทำให้คนอยู่ร่วมกับธรรมชาติโดยไม่ทำลายล้างอย่างที่ผ่านมา และทำกันอยู่หลายแห่ง ให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชนอยู่ดีกินดีและอยู่เย็นเป็นสุข

“การพัฒนาที่ยั่งยืน” เป็นคำที่ถูกใช้คู่ไปกับคำว่า “ธรรมาภิบาล” (good governance) ถือว่า เป็นสองคำที่สัมพันธ์กันอย่างแยกจากกันไม่ได้ โดยโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) เห็นว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ถ้าหากมีธรรมาภิบาลก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้ (Goodland & Ledac, 1987 อ้างถึงใน อนนต์ ลักษณ์ชัย,ออนไลน์,2553) การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง รูปแบบการปรับเปลี่ยน โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคมและทรัพยากรที่มีการจัดสรร การใช้ประโยชน์ ที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างเหมาะสม โดยไม่ก่อให้เกิดภาวะความเสี่ยงต่อผลประโยชน์ดังกล่าวแก่คนรุ่นหลัง จุดมุ่งหมายเบื้องต้นของกรพัฒนาที่ ยั่งยืนก็เพื่อที่จะกระจายระดับความอุดมสมบูรณ์ทางเศรษฐกิจที่มีอยู่ในปัจจุบันให้สามารถคงอยู่อย่างต่อเนื่อง ไปจนถึงมนุษยชาติรุ่นหลังอีกหลายรุ่น

ดังนั้นการพัฒนาที่ยั่งยืนคือการพัฒนาที่สามารถที่มีคุณภาพ สามารถตอบสนองความต้องการได้ อย่างแท้จริงและไม่ทำให้เกิดปัญหาทั้งในปัจจุบันและเกิดปัญหาในอนาคต

ดังนั้นหากวิเคราะห์ความหมายของการท่องเที่ยวยั่งยืนกับการพัฒนาที่ยั่งยืนก็จะหมาย รวมถึง การท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการ ปกป้องและสงวนรักษาทรัพยากรของชนรุ่นหลังด้วย มีการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความ จำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพ โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้ได้นานที่สุดเกิดผลกระทบน้อยที่สุดและใช้เป็น ประโยชน์ได้ยาวนานที่สุด และเกิดการพัฒนาที่สามารถที่มีคุณภาพ สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่าง แท้จริงและไม่ทำให้เกิดปัญหาทั้งในปัจจุบันและเกิดปัญหาในอนาคต แก่พื้นที่ท่องเที่ยวนั้นๆ

1.3.1 กลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

กลยุทธ์หรือวิธีการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนี้ ผู้รับผิดชอบการพัฒนาจะต้องร่วม ดำเนินการ (ร่วมคิด ร่วมทำ) กับพหุภาคี 4 ตามหน้าที่ที่รับผิดชอบและพันธกิจที่เกี่ยวข้องในแต่ละส่วนโดยนำ เอกหลักการจัดการท่องเที่ยวทั้ง 10 ประการ มาบูรณาการโดยคำนึงถึงการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การ

บริหารจัดการน้ำเขียวและผักเทศก์ การพัฒนาสินค้าของที่ระลึก (Green Products) รวมถึงการประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมตลาดและการพัฒนาตลาดอยู่ด้วย โดยมีวิธีการตามขั้นตอนดังนี้ (ภราเดช พยัทธิเชียร, 2543 อ้างถึงใน นกมล นพรัตน์, 2551)

1) ยึดหลักของความยั่งยืนในการวางแผนและจัดการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมนั้น องค์กรชุมชนจะต้องพูดคุย ปรึกษาหารือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันประเมินผลศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ร่วมกันค้นหาจุดแข็งหรือความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว ค้นหาจุดอ่อนและสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา มองหาโอกาสความเป็นไปได้ต่อการจัดการในอนาคต โดยคำนึงถึงการพัฒนาที่จะเกิดผลกระทบน้อยที่สุด (มีความสมดุล) ของสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

2) กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้ชัดเจน การพัฒนาต้องมีความชัดเจนของการดำเนินงานเพื่อรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพ และคุณค่าของสิ่งแวดล้อม สังคมวัฒนธรรมและคงไว้ในอัตลักษณ์ท้องถิ่น ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้และมีประสบการณ์เพิ่มขึ้นทุกครั้งที่ไปเที่ยว รวมทั้งการยกระดับคุณภาพชีวิตของท้องถิ่นโดยนำธุรกิจท่องเที่ยวเป็นอาชีพเสริม อันหมายถึงประชาชนในท้องถิ่นจะต้องมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สบายดีขึ้นกว่าก่อน

3) กำหนดผังและรูปแบบของสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก ที่ไม่ก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น (ไม่เป็นที่แปลกปลอมเข้าไป) โดยใช้มาตรการเพื่อรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวและความสามารถในการรองรับของพื้นที่ การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การประเมินผลกระทบต่อสังคม การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

4) จัดทำแผนพัฒนาที่สอดคล้องกับแผนแม่บทของท้องถิ่น จังหวัดและภูมิภาค โดยสำรวจศักยภาพ (สถานภาพ คุณภาพ ความโดดเด่นความสวยงามและสุนทรียภาพ) ของแหล่งท่องเที่ยว สำรวจตลาดการท่องเที่ยว เพื่อกำหนดแผนพัฒนา แผนปฏิบัติการ (ระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว) ให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

5) การพัฒนาบุคลากรต้องกำหนดแผนฯ และหลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อให้บุคลากรที่ปฏิบัติงาน (ในธุรกิจท่องเที่ยวทั้ง 5 สาขา คือ ขนส่ง/ที่พัก/ร้านอาหาร/บริษัทนำเที่ยว และสินค้าของที่ระลึก) ซึ่งต้องมีความรู้ความสามารถ มีมาตรฐานการทำงานในระดับสากล โดยการฝึกอบรมการดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่การบริการที่มีมาตรฐานสากล

6) ดำเนินการเขียนโครงการ เพื่อของบประมาณพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเมื่อกลุ่มผู้รับผิดชอบการเขียนโครงการเพื่อของบประมาณได้รับมติจากชุมชนต่อการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมแล้ว ต้องจัดการเขียนโครงการตามแผนบูรณาการ(แผนพัฒนาฉบับที่ 9)

1.3.2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน นั้นเสรี พงศ์พิศ (อ้างถึงใน ชาญยุทธ หาญคำภา 2552) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่าจะต้องประกอบไปด้วย

1. ความเป็นหุ้นส่วน การท่องเที่ยวทางเลือกรจะต้องมีการเตรียมการผ่านการแสดงความคิดเห็นของหุ้นส่วนทั้งสองฝ่ายทั้งคนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวว่ารายการท่องเที่ยวนั้นมีความพร้อมหรือไม่ เป็นทางเลือกอย่างไร ในการเตรียมการดังกล่าวมีความจำเป็นที่ไม่เพียงแต่เป็นเรื่องทางเทคนิคเท่านั้น หากจะนำไปสู่สาระสำคัญของรายการนำเที่ยว เช่น การที่นักท่องเที่ยวควรจะต้องมีความพร้อมในการนอนธรรมชาติ กินหรือเดินทางแบบธรรมชาติตามแบบคนท้องถิ่นทั่วไป นอกจากนี้นักท่องเที่ยวไม่ควรที่จะตั้งคำถามเพียงอย่าง

เดียว หากแต่จะต้องพร้อมตอบคำถาม รวมถึงการไม่เป็น “ผู้รับ” อย่างเดียวแต่จะเป็น “ผู้ให้” ด้วยในเบื้องต้น ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลของประเทศตนเองที่จะต้องนำเสนอแลกเปลี่ยนกันนั่นเอง

นักท่องเที่ยวยุคใหม่ที่จะไปหาใครก็ตามอำเภอใจ ยกเว้นแต่ชาวบ้านได้เตรียมตัวไว้แล้วด้วยเหตุนี้ จึงไม่จำเป็นต้องมีทัวร์สลัม ทัวร์ท่องเที่ยว ทัวร์โรงงาน หรือทัวร์ตามหมู่บ้านที่ไม่ได้ตกลงหรือเตรียมการรับการมาเยือนเอาไว้ก่อน อย่างไรก็ตามก็ควรเตรียมการรับการมาเยือนพึงปฏิบัติดังนี้

1) จะต้องมีคนจัดการที่ทำหน้าที่ประสานงานในภาคสนามและรวมกลุ่มซึ่งอาจจะมาจากหลายส่วนในเขตชนบท เพื่อการรวมกันคิดรายการท่องเที่ยว เช่น มาจากสลัมส่วนหนึ่ง มาจากสตรีส่วนหนึ่ง มาจากเด็กส่วนหนึ่ง มาจากผู้ใช้แรงงานส่วนหนึ่ง ฯลฯ

2) สมาชิกเหล่านี้จะต้องทำหน้าที่วางรายการท่องเที่ยวรวมถึงเตรียมการรองรับนักท่องเที่ยวยุคใหม่

3) รายการท่องเที่ยวที่วางเอาไว้ จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเป็นหุ้นส่วน การแลกเปลี่ยน และการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

4) สมาชิกที่จัดการจะต้องลำดับความสำคัญตามขั้นตอนในการเตรียมรายการท่องเที่ยว

2. การแลกเปลี่ยนในขั้นตอนของการเตรียมการนั้น การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งจำเป็นที่สุด ข้อมูลที่ต้องแลกเปลี่ยน ได้แก่ ข้อมูลด้านชีวิต (Bio-Data) และภูมิหลังของนักท่องเที่ยวดังกล่าว รวมถึงข้อมูลประเด็นหรือความต้องการหลักที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางมา จัดเป็นข้อมูลเบื้องต้น ตลอดจนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเทศของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาด้วย

ในเบื้องต้นของการแลกเปลี่ยน จะต้องมีการคาดการณ์และเตรียมรายการล่วงหน้า ทั้งนี้ในการที่ประเทศโลกที่หนึ่งเดินทางมาเยือนประเทศที่สาม รายการท่องเที่ยวที่ควรแลกเปลี่ยน มีดังนี้

1) การแลกเปลี่ยนความสะดวก ที่มีใช้เป็นการเรียนรู้ถึงสภาพที่เป็นจริงในประเทศโลกที่หนึ่งเท่านั้น แต่ยังเป็นการพัฒนาทักษะทางภาษาอีกด้วย

2) การแลกเปลี่ยนอย่างมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มสลัม เพื่อนหญิง มูลนิธิเด็ก กลุ่มเคลื่อนไหวของผู้ใช้แรงงาน ตลอดจนการลงภาพสนามในพื้นที่ชนบท เป็นต้น

3) การแลกเปลี่ยนกับผู้นำหรือตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ที่หมายถึง การแลกเปลี่ยนกับสมาชิกที่ร่วมจัดการกันเอง

4) การแลกเปลี่ยนอื่น ๆ ที่ชาวบ้านสนใจและอยู่ในข่ายของการท่องเที่ยวทางเลือก

3. ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทางเลือกจะต้องประกอบไปด้วย หุ้นส่วนทั้งสองฝ่ายในฐานะเจ้าของประเทศแต่ละฝ่าย ดังนั้นการทำงานอย่างเป็นระบบและมีจุดยืน (อาทิ การเคารพสถานภาพทั้งของประเทศที่สนับสนุนทางการเงินและรายได้และประเทศที่ไม่สนับสนุนรายได้ ซึ่งนับเป็นเทคนิคทางธุรกิจอย่างหนึ่ง) นอกจากนี้วัตถุประสงค์ร่วมกันของหุ้นส่วนที่เกิดขึ้น จะต้องเห็นพ้องถึงกิจกรรมและผลตอบรับอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่อง มีความชัดเจน ความเป็นไปได้

1.3.3 ประเด็นสำคัญของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ประเด็นสำคัญของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หากพิจารณาประเด็นสำคัญของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และเกิดการพัฒนายั่งยืนก็จะต้องตระหนักถึงผลเสียที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ที่มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน กิจกรรมการท่องเที่ยวใดๆต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้งสามด้านนี้ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นอะไรที่ไกลกว่าเพียงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นการเปลี่ยนโครงสร้างระบบเศรษฐกิจและสังคมเพื่อลดการบริโภคทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมลงไปในระดับที่ยังรักษาความสมดุลที่ดี ทำให้คนอยู่ร่วมกับธรรมชาติโดยไม่ทำลายล้างอย่างที่ผ่านมาและทำกันอยู่หลายแห่ง ให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน

อยู่ดีกินดีและอยู่เย็นเป็นสุข ทั้งนี้การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจึงสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้(ชูสิทธิ์ ชูชาติ, 2544 อ้างถึงใน ชาญยุทธ หาญคำภา 2552)

1. การท่องเที่ยวเชิงสังคม – วัฒนธรรม (Socio – Cultural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นให้สัมผัสกับทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม แต่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นพื้นที่ศึกษาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ให้ความสำคัญทางด้านสังคม – วัฒนธรรมน้อยกว่าการท่องเที่ยวเชิงสังคม วัฒนธรรม

1.3.4 แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะดำเนินไปได้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและการประสานงานจากองค์ประกอบของการท่องเที่ยวในทุกด้านและเป็นไปอย่างสอดคล้องกัน ไม่เพียงเฉพาะการผสมผสานความต้องการและการตอบสนองแก่นักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ต้องให้ความสำคัญต่อการดูแลรักษาความเป็นธรรมชาติและเอกลักษณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นหลักควบคู่กันไป แต่ในปัจจุบันแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ที่สิ้นสุดลง การพัฒนาไม่สามารถดำเนินไปตามแผนได้ ด้วยปัญหาและอุปสรรคดังนี้(ราไพพรรณ แก้วสุริยะ (2544)

1. การบริหารจัดการ ในส่วนขององค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการอัน ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมป่าไม้ กรมการปกครอง กรมควบคุมมลพิษ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม รวมทั้งองค์กรชุมชนในท้องถิ่นหน่วยงานเหล่านี้เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนแต่ที่ผ่านมามีการพัฒนาเป็นการดำเนินการแบบ “ต่างคนต่างทำ” การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานนำไปซึ่งปัญหาการบริหารจัดการในท้องถิ่นนั้น ๆ

2. แหล่งท่องเที่ยวกับกิจกรรม ปัจจุบันการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวบางชนิดไม่คำนึงถึงความเหมาะสม หรือผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว มุ่งแต่ผลประโยชน์หรือด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์จนทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งยังมีได้กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวกับขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่

3. การบริการ เป็นองค์ประกอบสำคัญในการอำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุนกำกับ ดูแลให้นักท่องเที่ยวบรรลุวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว การบริการการท่องเที่ยวที่สำคัญเช่น ที่พัก ร้านอาหาร การบริการนำเที่ยว เป็นต้น แต่ที่ผ่านมามีการบริการดังกล่าวไม่ได้รับการบริหารจัดการที่ควร จึงกลายเป็นปัญหาการบริการที่ไม่มีมาตรฐาน

4. สิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิทัศน์ของพื้นที่ เป็นสิ่งเสริมสร้างคุณค่าและสวยงามให้แก่แหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ แต่ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งกลับถูกทำลายโดยสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิทัศน์ดังกล่าว ด้วยเหตุของการขาดการบริหารจัดการจากผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่นั้น จึงกลายเป็นปัญหาการสร้างสิ่งแปลกปลอมหรือการทำลายทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในแหล่งนั้น

5. นักท่องเที่ยว ถือเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพราะนักท่องเที่ยวเป็นผู้ต้องการหรือเป็นอุปสงค์ (Demand) ของการท่องเที่ยว อีกทั้งนักท่องเที่ยวคือปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวด้วยไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรม หรือวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว การขาดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์ทรัพยากร มีส่วนทำให้แหล่งท่องเที่ยวในแหล่งนั้นเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว

6. ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวมีบทบาทและความสัมพันธ์ต่อการท่องเที่ยวในหลายรูปแบบ เช่น ความเป็นเจ้าของ ผู้จำหน่ายสินค้า ผู้ให้บริการ รวมถึงองค์กรปกครองท้องถิ่น ด้วยความสำคัญดังกล่าวจึงถือเป็นอีกหนึ่งกลไกในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน แต่ด้วยความเป็นชุมชนนั้นก็ก่อให้เกิดปัญหาในการ

พัฒนาการท่องเที่ยวได้ ด้วยเหตุของการขาดความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการพัฒนา จึงทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนล่าช้า

1.3.5 แนวทางการแก้ไขปัญหาคู่อุปสรรคการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

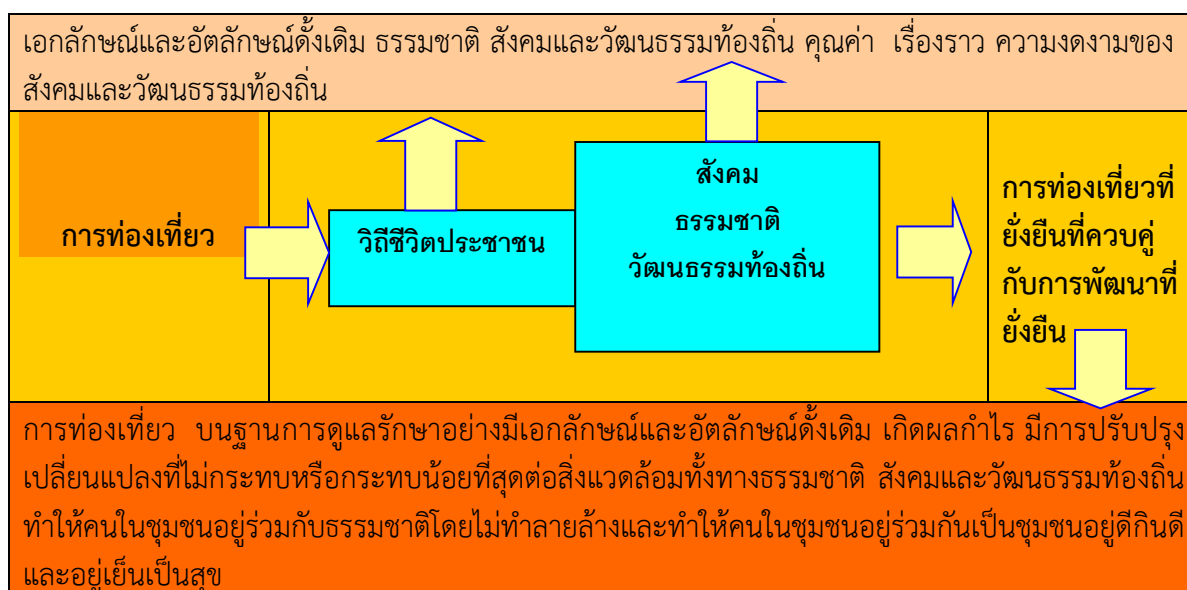
การพัฒนาเพื่อนำไปสู่การเติบโตการดำรงอยู่และการสืบทอดต่อไปจำเป็นต้องพัฒนาแบบครบวงจร ดำเนินการไปพร้อมกันในทุกองค์ประกอบในด้านต่าง ๆ ดังนี้(เจ้าไพพรรณ แก้วสุริยะ (2544)

1. การบริหารจัดการต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ดำเนินไปด้วยกัน
2. การกำหนดกิจกรรมให้เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวพอเพียงต่อขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวและก่อให้เกิดผลกระทบให้น้อยที่สุด
3. การส่งเสริมและสนับสนุนการบริการเพื่อให้บริการที่มีคุณภาพ โดยควรคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าเป็นระบบและยั่งยืน
4. การสร้างความสัมพันธ์ของชุมชนในการมีส่วนร่วมและสร้างจิตสำนึกของการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ถ่วงเท้นคุณค่าของทรัพยากรกับกระบวนการการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยตระหนักถึงความพึงพอใจและความต้องการของชุมชนด้วย
5. การสร้างเสริมและเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวและเจ้าของท้องถิ่นให้เกิดความรัก ความหวงแหน และรับผิดชอบต่อทรัพยากรท่องเที่ยวรวมถึงการพึ่งพากันในความต้องการและตอบสนองอย่างรู้คุณค่าของการใช้ไปและการฟื้นฟูรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนนั้น ประชาชนในท้องถิ่น ผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวจะต้องร่วมกันคิดร่วมทำกับพหุภาคี โดยคำนึงถึงเป้าหมายต่อการพัฒนาคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด เกิดประโยชน์สูงสุด ใช้ได้นานที่สุด มีปัญหาหรือผลกระทบน้อยที่สุด นั่นคือการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

1.3.6 แนวคิดการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเชิงบูรณาการ

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนั้นมีหลักการจัดการเพื่อให้รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถดำรงอยู่ได้ มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเยือนอย่างสม่ำเสมอ แม้มีจำนวนเพิ่มมากก็ตาม แต่ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงรักษาไว้ได้อย่างคงมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ดั้งเดิม ไม่เสื่อมคลาย เป็นธุรกิจบริการที่มีผลกำไร แม้ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการอยู่เสมอก็ตามผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นจะต้องไม่เกิดขึ้น หรือหากมีต้องเป็นผลกระทบน้อยที่สุด จึงสามารถคงความยั่งยืนของการท่องเที่ยวไว้ได้ยาวนานที่สุด(เจ้าไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2545) ซึ่งหากแบ่งประเภทของการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน อาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1. การท่องเที่ยวเชิงสังคม – วัฒนธรรม (Socio – Cultural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นให้สัมผัสกับทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม แต่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและ 2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นพื้นที่ศึกษาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ให้ความสำคัญทางด้านสังคม – วัฒนธรรมน้อยกว่าการท่องเที่ยวเชิงสังคม วัฒนธรรม(ชูสิทธิ์ ชูชาติ, 2544 อ้างถึงใน ชาญยุทธ หาญคำภา 2552) ส่วนแนวคิดบูรณาการนั้นเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์,(2546) ได้ให้ความหมายว่าการบูรณาการ ว่าเป็นการผนวก การประสาน การเติมเต็มการเชื่อมโยง การรวมกัน ร่วมกัน ดังนั้นหากหมายรวมกันแล้วจะเห็นได้ว่าการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเชิงบูรณาการนั้น หมายถึงการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่ผนวกประสานเติมเต็ม และเชื่อมโยงซึ่งกันและกันทั้งการท่องเที่ยวในเชิงเชิงสังคม – วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่เฉพาะการท่องเที่ยวเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งที่ไม่เชื่อมโยงสอดคล้องกัน

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจึงมีองค์ประกอบที่ครอบคลุมทั้งการดำรงอยู่ของการท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยว การดูแลรักษาอย่างมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ดั้งเดิม เกิดผลกำไร มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงที่ไม่กระทบหรือกระทบน้อยที่สุดต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อคงความยั่งยืนของการท่องเที่ยวไว้ได้ยาวนานที่สุด โดยเกิดการพัฒนายั่งยืนทั้ง ด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ที่มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน ควบคู่ไปด้วย โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวใดๆต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้งสามด้านนี้ การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจึงควรเกิดขึ้นพร้อมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน คือการท่องเที่ยวที่ตอบสนองต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน มีการปกป้องและสงวนรักษาทรัพยากร มีการใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้ได้ยาวนานที่สุด และเกิดผลกระทบน้อยที่สุดและใช้เป็นประโยชน์ได้ยาวนานที่สุด และส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในชุมชน เกิดการกระจายและผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น และมีความปลอดภัยในการบริการ และเกิดการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม มีการดูแลรักษาอย่างมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ดั้งเดิม เกิดผลกำไร มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงที่ไม่กระทบหรือกระทบน้อยที่สุดต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น และไม่เพียงแต่เกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือการเปลี่ยนโครงสร้างระบบเศรษฐกิจและสังคมเพื่อลดการบริโภคทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมลงไปในระดับที่ยังรักษาความสมดุลที่ดี และทำให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกับธรรมชาติโดยไม่ทำลายล้างและทำให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนอยู่ดีกินดีและอยู่เย็นเป็นสุข ดังเช่นกรอบแนวคิดด้านล่าง

กรอบแนวคิดที่ 1 การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนควบคู่กับการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.4 แนวคิดเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวมีคำนิยาม ตามองค์การการท่องเที่ยวโลกของสหประชาชาติ (WTO) ระบุว่าผู้มาเยือน (Visitors) โดยจัดแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ประกอบด้วย

1. นักท่องเที่ยวที่ค้างคืน (tourist) ได้แก่ ผู้มาเยือนชั่วคราว โดยพำนักอยู่ในประเทศที่มาเยือนเป็นเวลาอย่างน้อย 24 ชั่วโมง และการเดินทางนั้นมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้
2. นักท่องเที่ยวไม่ค้างคืน (Excursionists) หรือโดยทั่วไปใช้คำว่า นักทัศนจร ได้แก่ ผู้มาเยือนเป็นการชั่วคราว โดยใช้เวลาอยู่ในประเทศที่มาเยือนน้อยกว่า 24 ชั่วโมง ทั้งนี้รวมถึงผู้โดยสารที่มา

กับเรือเดินสมุทรด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย,2525) ส่วนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยยังได้ให้คำนิยามของนักท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ หมายถึง ชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย และพำนักอยู่ในประเทศไทยครั้งหนึ่ง ๆ ไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง และไม่เกิน 90 วัน โดยเดินทางเข้ามาเพื่อวัตถุประสงค์อะไรก็ได้ ที่ไม่ใช่มาทำงานทำหรือหารายได้ในประเทศไทย นักท่องเที่ยวเหล่านี้มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเข้ามา เพื่อวัตถุประสงค์กรณีใดกรณีหนึ่ง ดังนี้ เพื่อการท่องเที่ยว เยี่ยมญาติ/เพื่อน ๆ พักผ่อน การศาสนา การกีฬา การประชุม สัมมนา การทูต การติดต่อธุรกิจ การค้าขายหรือเดินทางมากับเรือเดินสมุทรและพักค้างคืนและเดินทางออกไป แต่สำหรับผู้เดินทางที่แวะเพื่อต่อเครื่องบิน เติมน้ำมันหรือผู้ที่อาศัยอยู่ติดชายแดน มาเข้า กลับเย็น จะไม่นับรวมเป็นนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือนประเทศไทยนั้น ประกอบด้วยนักท่องเที่ยวที่ถือหนังสือสำคัญ 2 ประเภท คือ

1.1 นักท่องเที่ยวถือหนังสือเดินทาง (Passport) คือ นักท่องเที่ยวทั่ว ๆ ไป

1.2 นักท่องเที่ยวที่ถือหนังสือผ่านแดน (Border pass) คือ นักท่องเที่ยวที่อยู่ติดเขตแดนประเทศไทย ซึ่งเข้ามาเยือนประเทศไทยได้นาน 15 วัน

2. นักท่องเที่ยวภายในประเทศ หมายถึง บุคคลที่เดินทางออกจากท้องถิ่นที่ตนพำนักอยู่จากจังหวัดไปยังอีกจังหวัดหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทค้างแรม และประเภทเข้าไป เย็นกลับ นักท่องเที่ยวเหล่านี้จะประกอบด้วย คนไทย (Thai National) คนต่างด้าวที่อยู่ในประเทศไทย (Thailand Residence) และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ (International Tourists) ที่เข้ามาเยือนประเทศไทยแล้วเดินทางท่องเที่ยวอยู่ในประเทศไทย

3. นักท่องเที่ยวคนไทย หมายถึง กลุ่มคนไทยที่เดินทางออกนอกประเทศไทย และไปพำนักอยู่ต่างประเทศไม่เกิน 90 วัน โดยมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวประเภทที่ 1 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย,2525)

นอกจากคำจำกัดความที่กำหนดโดยองค์การท่องเที่ยวโลก (WTO) ดังกล่าวข้างต้นแล้ว รายงานสรุปฉบับผู้บริหารโครงการศึกษาตลาดท่องเที่ยวกลุ่มประเทศอาเซียน ปี 2556 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ออนไลน์,2557) ยังได้มีการจำแนกนักท่องเที่ยวออกเป็นนักท่องเที่ยวศักยภาพสูงและนักท่องเที่ยวทั่วไป โดยอาศัยปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการจำแนก “2 ส่วนหลัก ได้แก่

1) ปัจจัยทางด้านกายภาพ ได้แก่ ระดับเศรษฐกิจ ฐานะที่พิจารณาจากรายได้ครัวเรือนและอาชีพ โดยนักท่องเที่ยวศักยภาพสูงมีการใช้จ่ายเงินระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวสูงกว่า มีพื้นฐานเศรษฐกิจ และฐานะทางสังคมดีกว่า และต้องการการสื่อสารที่มีสาระให้การยกย่อง เพื่อแสดงความเหนือชั้นอย่างแตกต่างของกลุ่มพวกเขา และต้องการสื่อถึงวิถีชีวิตที่ชาญฉลาด และเป็นเหตุเป็นผลของกลุ่มตน มากกว่านักท่องเที่ยวทั่วไป อย่างเด่นชัด

2) ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาที่กำหนดไลฟ์สไตล์การดำรงชีวิตของนักท่องเที่ยวเหล่านั้น ดังตารางเปรียบเทียบ จิตวิทยา และไลฟ์สไตล์การดำรงชีวิต ของนักท่องเที่ยวศักยภาพสูงกับนักท่องเที่ยวทั่วไปด้านล่างนี้

ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบ จิตวิทยา ไลฟ์สไตล์การดำรงชีวิต ของนักท่องเที่ยวคุณภาพกับ นักท่องเที่ยวทั่วไป

จิตวิทยา และไลฟ์สไตล์การดำรงชีวิต	นักท่องเที่ยวศักยภาพสูง	นักท่องเที่ยวทั่วไป
ต้องการการยกย่อง เพื่อแสดงความเหนือชั้นอย่างแตกต่าง	ความสำคัญมาก	ความสำคัญน้อย
ต้องการแสดงออกถึงวิถีคิดที่ชาญฉลาด และเป็นเหตุเป็นผล	ความสำคัญมาก	ความสำคัญน้อย
ใช้ชีวิตอย่างเป็นธรรมดา ปกติทั่วไปในสังคม	ความสำคัญปานกลาง	ความสำคัญมาก
เน้นประหยัด เน้นราคาโปรโมชั่น	ความสำคัญน้อย	ความสำคัญมาก

จากตารางแสดงให้เห็นถึง จิตวิทยา และ ไลฟ์สไตล์การดำรงชีวิต ที่มีความแตกต่างที่เด่นชัดอย่างหนึ่ง ของนักท่องเที่ยวศักยภาพสูง ซึ่งให้ความสำคัญมากในการต้องการการยกย่อง เพื่อแสดงความเหนือชั้นอย่างแตกต่างและต้องการแสดงออกถึงวิถีคิดที่ชาญฉลาดและเป็นเหตุเป็นผล แต่นักท่องเที่ยวทั่วไปกลับให้ความสำคัญน้อย ใช้ชีวิตอย่างเป็นธรรมดาปกติทั่วไปในสังคมเน้นการประหยัด เน้นราคาโปรโมชั่น ซึ่งนักท่องเที่ยวศักยภาพสูงเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าวน้อยแต่นักท่องเที่ยวทั่วไปเห็นความสำคัญในเรื่องเหล่านี้มาก

ดังนั้นหากวิเคราะห์ถึงนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ จึงหมายถึง นักท่องเที่ยวที่มีความมั่นคงของรายได้ สามารถใช้จ่ายระหว่างการเดินทางสูง และเดินทางเที่ยวต่างประเทศเป็นประจำ ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ จึงหมายถึง นักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบความแตกต่าง เห็นคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ขณะเดียวกันเป็นนักท่องเที่ยวที่มีเวลาท่องเที่ยวยาวนาน ไม่ก่อผลกระทบต่อการท่องเที่ยวใดๆ

2.2 บริบทพื้นที่วิจัย

บริบทพื้นที่วิจัย ในพื้นที่ จังหวัดนครพนม มุกดาหาร อานาเจริญ และอุบลราชธานีประเทศไทย พบดังนี้

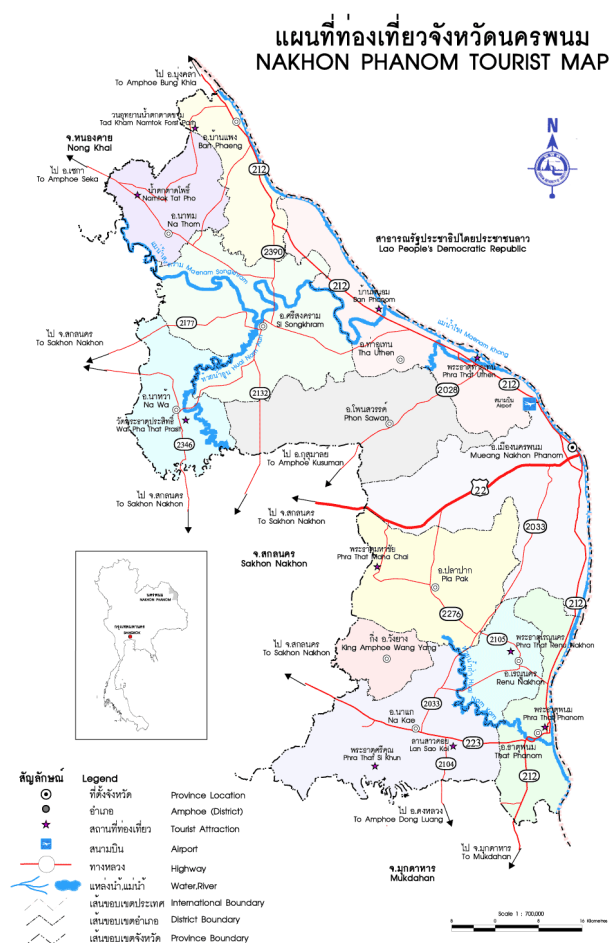
2.1 บริบทแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนครพนม

จังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดเล็ก ๆ ริมฝั่งแม่น้ำโขง ในดินแดนที่ราบสูง อดีตเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรศรีโคตรบูรณอันรุ่งเรือง แรกทีเดียวตัวเมืองตั้งอยู่ทางฝั่งซ้าย ของลำน้ำโขง (ฝั่งลาว) บริเวณทางใต้ปากเซบั้งไฟ ตรงข้ามกับอำเภอพระธาตุพนมในปัจจุบัน ตามอรัญคันทานหรือตำนานพระธาตุพนม (พิสดาร) ของพระธรรมราชานุวัตรอดีตเจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนม ได้เรียบเรียงไว้ตอนหนึ่งว่า สมัยพุทธกาลพระพุทธเจ้าได้เสด็จมาโปรดสัตว์ที่แคว้นศรีโคตรบูรณ มีพุทธทำนายว่าเมื่อพระองค์ปรินิพพานไปแล้วเมืองศรีโคตรบูรณจักย้ายไปตั้ง ที่ “ป่าไม้รวก” มีนามว่า “เมืองมรุกขนคร” ซึ่งสันนิษฐานกันว่าหมายถึง เมืองที่อยู่ในดงไม้รวก ตามสภาพภูมิประเทศที่สร้างบ้านแปงเมืองนั่นเองประมาณ พ.ศ.500 สมัยพญาสุมิตรธรรม ผู้ครองเมืองมรุกขนครเป็นกษัตริย์ผู้มีจิตศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า มีการบูรณะพระธาตุพนมขึ้นเป็นครั้งแรก โดยก่อพระลานอุบมุง ชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 แล้วสร้างกำแพงล้อมรอบมีงานฉลองสมโภชอย่างมโหฬาร ซึ่งพระอรัญคธาตุได้แสดงปาฏิหาริย์อัศจรรย์ยิ่ง ทำให้พญาสุมิตรธรรมบังเกิดความปีติโสมนัสมาก นอกจากถวายทรัพย์สินมีค่ามากมายเป็นพุทธบูชาแล้ว ยังมอบหมายให้หมู่บ้านทั้ง 7 แห่งในเขตแดนนั้น เป็นผู้ดูแลรักษาองค์พระธาตุ หลังจากพญาสุมิตรธรรม มีผู้ครองนครต่อมาอีก 2 พระองค์ ก็เกิดเหตุอาเพศแก่อาณาจักรศรีโคตรบูรณ จน

กลายเป็นเมืองร้าง กระทั่งถึง พ.ศ.1800 เจ้าศรีโคตรบูรณ์ได้สร้างเมืองมรุกขนครขึ้นใหม่ที่เมืองท่าแขกบนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ใน พ.ศ. 2057 สมัยพระเจ้านครหลวงพิชิตทศพิศราชธานีศรีโคตรบูรณ์ได้เปลี่ยนชื่อเมืองใหม่กลายเป็น เมืองศรีโคตรบูรณ์ ตรงตามชื่ออาณาจักรเดิม ในสมัยนี้ยังมีการบูรณปฏิสังขรณ์พระธาตุพนมเรื่อยมาจนถึง พ.ศ.2280 พระธรรมราชาเจ้าเมืองศรีโคตรบูรณ์องค์สุดท้าย ได้ย้ายเมืองมาตั้งบนฝั่งขวา (ฝั่งไทย) เยื้องเมืองเก่าไปทางเหนือแล้วขนานนามเมืองใหม่ว่า เมืองนคร จากนั้นมีการโยกย้ายชุมชนเมืองอีกหลายครั้ง พ.ศ. 2321 ในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ได้มีการย้ายเมืองมาตั้งที่บ้านหนองจันทร์ ห่างขึ้นไปทางเหนือ 52 กิโลเมตร ในปี พ.ศ. 2333 รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เมืองนครก็ได้ขอขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานคร โดยพระองค์ทรงพระราชทานนามใหม่ขึ้นว่า นครพนม ซึ่งนครพนมนั้น มีข้อสันนิษฐานประการหนึ่งว่า เมืองนครเคยเป็นเมืองลูกหลวงมาก่อน และมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ จึงได้ใช้ชื่อว่า นคร ส่วนคำว่า พนม ก็มาจากพระธาตุพนม ปูชนียสถานที่อยู่คู่บ้านคูเมืองมาช้านาน หรืออีกนัยหนึ่งคือ เดิมเมืองมรุกขนครตั้งอยู่ทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงในบริเวณที่มีภูเขาสลับซับซ้อน จึงนำคำว่า พนม ซึ่งแปลว่าภูเขามาใช้ นครพนม จึงหมายความว่าถึง เมืองแห่งภูเขา นั่นเอง

มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

- ทิศเหนือ ติดอำเภอเซกา จังหวัดหนองคาย
- ทิศตะวันออก ติดแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นแนวกันพรมแดน
- ทิศใต้ ติดอำเภอดงหลวง และอำเภอห้วยใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร
- ทิศตะวันตก ติดอำเภอกุสุมาลย์ อำเภออากาศอำนวย และอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

แผนที่ 12 แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย

โดยแหล่งแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมในจังหวัดนครพนมตามแผนที่ ประกอบด้วย

1. พระธาตุพนม

พระธาตุพนม ประดิษฐาน ณ วัดธาตุพนมวรมหาวิหาร อำเภอธาตุพนมห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 50 กิโลเมตร เป็นสถานที่เคารพนับถือทั้งของชาวไทยและชาวลาว ผลจากการขุดค้นทางโบราณคดีลงความเห็นว่าพระธาตุพนมสร้างขึ้น ระหว่าง พ.ศ. 1200 – 1400ตามตำนานกล่าวว่าผู้สร้างคือ พระมหากัสสปะ พระอรหันต์ 500 องค์ และท้าวพระยาเมืองต่าง ๆ ภายในองค์พระธาตุบรรจุพระอุรังคธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้ ลักษณะของสถาปัตยกรรมมีแหล่งที่มาที่เดียวกันกับปราสาทของขอม และได้ทำการบูรณะเรื่อยมา ในปี พ.ศ. 2485 ได้รับการยกฐานะเป็นพระอารามหลวงชั้นเอกขึ้นเป็น “รวมมหาวิหาร”

ภาพที่ 1 พระธาตุพนม

2. พระธาตุท่าอุเทน

ประดิษฐานอยู่ ณ วัดพระธาตุท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน ห่างจากตัวเมืองนครพนม ตามเส้นทาง นครพนม - ท่าอุเทน ประมาณ 26 กิโลเมตร รูปทรงคล้ายองค์พระธาตุพนม เป็นศิลปกรรมและปูชนียสถานอัน สำคัญยิ่งองค์หนึ่ง ซึ่งบรรจุพระธาตุของพระอรหันต์ อัญเชิญมาจากเมืองย่างกุ้ง ประเทศพม่า จะมีงานนมัสการ พระธาตุในวันขึ้น 13 ค่ำ ถึงแรม 1 ค่ำ เดือน 4 ของทุกปี

3. พระธาตุประสิทธิ์

ประดิษฐานอยู่ ณ วัดพระธาตุประสิทธิ์ ตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า ห่างจากจังหวัดนครพนม ประมาณ 98 กิโลเมตร เป็นที่บรรจุพระอรุรังคะธาตุของพระพุทธเจ้า ประชาชนในท้องถิ่นและใกล้เคียงเคารพนับ ถือมาก

4. พระธาตุมหาชัย

ประดิษฐานอยู่ ณ วัดโฆสิตดาราม ตำบลมหาชัย อำเภอปลาปาก ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 40 กิโลเมตร ตามเส้นทางนครพนม - สกลนคร เป็นปูชนียสถานที่สำคัญยิ่งแห่งหนึ่งเป็นที่บรรจุพระบรม สารีริกธาตุของพระ อรหันต์ ภายในพระอุโบสถนอกจากพระประธานคือ พระพุทธไชยสิทธิ์แล้วยังมี พระพุทธรูปปางห้ามญาติสลักจากไม้ต้นสะเดาหวานที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย และภาพเขียนบนฝาผนัง อุโบสถแสดงพุทธประวัติ มีลวดลายศิลปกรรมที่งดงามมาก

5. พระธาตุเรณูนคร

ประดิษฐานอยู่ ณ วัดพระธาตุเรณู อำเภอเรณูนคร อยู่ห่างจากตัวจังหวัดนครพนมประมาณ 51

กิโลเมตร โดยพระธาตุจำลองมาจากองค์พระธาตุพนม ภายในพระธาตุเป็นโพรงบรรจุพระไตรปิฎกและพระพุทธรูปทองคำ พระพุทธรูปเงิน ของมีค่า และเครื่องกุธภัณฑ์ของพระยาและเจ้าเมือง ภายในโบสถ์ยังประดิษฐานพระองค์แสน ซึ่งเป็นพระพุทธรูปทองคำศิลปะแบบลาว ปางสมาธิ พระคู่บ้านของอำเภอบึงสามพัน

6. พระธาตุศรีคุณ

ประดิษฐานอยู่ ณ วัดพระธาตุศรีคุณ อำเภอนาแก ห่างจากอำเภอดงหลวงประมาณ 7 กิโลเมตร เป็นปูชนียสถานคู่บ้านคู่เมืองของอำเภอนาแก ลักษณะส่วนบนของพระธาตุคล้ายพระธาตุพนม ต่างกันตรงที่ชั้นที่ 1 มี 2 ตอน เป็นรูปสี่เหลี่ยม ประดับลวดลายปูนปั้น และชั้นที่ 2 สั้นกว่าพระธาตุพนม

7. พระธาตุนคร

ประดิษฐานอยู่ ณ วัดมหาธาตุ ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมือง ริมถนนสุนทรวิจิตร เลียบเขื่อนหน้าเมืองนครพนม เป็นปูชนียสถานสำคัญ มีเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส และยังมีโบสถ์เก่าแก่สวยงาม

แหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามอำเภอ

แหล่งท่องเที่ยวอำเภอเมืองนครพนม

1. วัดโอกาสศรีบัวบาน

ตั้งอยู่ริมฝั่งโขงเขตเทศบาลเมืองนครพนม เป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองมาแต่โบราณ บริเวณกลางวัดจะมีหอประดิษฐานพระตี้วกับพระเทียมอยู่คู่กัน พระตี้วจะประทับอยู่ด้านขวาของพระเทียม พระตี้ว เป็นพระพุทธรูปปางเพชรมารวิชัย ทำด้วยไม้ตี้วบุทองคำ ขนาดหน้าตักกว้าง 30 เซนติเมตร สูง 60 เซนติเมตร สร้างโดยเจ้าผู้ครองนครศรีโคตรบูร เมื่อ พ.ศ. 1328 ส่วน พระเทียม มีลักษณะและขนาดเดียวกับพระตี้ว สร้างในสมัยพระเจ้าชัยวงศา และมีการสมโภชให้พระตี้ว พระเทียม เป็นพระคู่บ้านคู่เมืองสืบมาจนถึงปัจจุบัน

2. วัดศรีเทพประดิษฐาราม

ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง ถนนศรีเทพ เยื้องโรงเรียนชุมชนเทศบาล 3 สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2402 ภายในโบสถ์มีจิตรกรรมฝาผนังรูปพุทธประวัติที่สวยงาม และยังเป็นปูชนียสถานพระพุทธรูปสำคัญ คือ พระแสงตามตำนานเล่าว่าสร้างขึ้นพร้อมกับพระสุกและหลวงพ่พระใส (วัดโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย) ช่าง ๆ โบสถ์มีเจดีย์บรรจุอัฐิของหลวงปู่จันทร์ (พระเทพสิทธิจารย์) พระเกจิอาจารย์ที่ชาวนครพนมเคารพนับถือ ส่วนรูปปั้นนั้นจะอยู่ในตึกเทพสิทธิอาราม และที่น่าชมอีกอย่างหนึ่งคือ อาคารที่สร้างขึ้นใน พ.ศ. 2464 ซึ่งได้รับรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมในด้านปูชนียสถานและวัดวาอาราม จากสมาคมสถาปนิกสยามฯ

3. วัดมหาธาตุ

ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมือง ริมถนนสุนทรวิจิตร เลียบเขื่อนหน้าเมืองนครพนม วัดมหาธาตุสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 1150 โดยพระยามหาอำมาตย์ (บ่อ) แม่ทัพใหญ่ที่มาจากเวียงจันทน์ มีพระธาตุนครลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสกว้างประมาณ 5.85 เมตร สูงประมาณ 24 เมตร เป็นปูชนียสถานสำคัญ และยังมีโบสถ์เก่าแก่สวยงามมาก

4. วัดนักบุญอันนา หนองแสง

ตั้งอยู่บนถนนสุนทรวิจิตร เลียบเขื่อนหน้าเมืองนครพนม สร้างขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1926 โดยคุณพ่อเอทวาร์ นาลาก อธิการโบสถ์ วัดนักบุญอันนาหนองแสงนี้เป็นสัญลักษณ์ของเมืองนานาชาติที่มีคนหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่สถาปัตยกรรมที่สวยงามแปลกตา ในช่วงก่อนวันคริสต์มาส ชาวคริสต์แต่ละชุมชนจะประดิษฐ์ดาวรูปแบบต่าง ๆ แล้วแห่มารวมกันไว้ที่นี่

5. วัดโพธิ์ศรี

ตั้งอยู่ริมถนนสุนทรวิจิตร เลียบริมแม่น้ำโขง ภายในกุฏิเจ้าอาวาสเป็นที่ประดิษฐานพระทอง ซึ่งเป็นพระพุทธรูปทองคำปางมารวิชัย และเป็นพระพุทธรูปโบราณสกุลช่างล้านช้าง ตรงกับสมัยอยุธยาตอนต้น

ในอดีตเคยทำพิธีสงฆ์น้ำพระทองในวันสงกรานต์ แต่มักจะเกิดพายุและฝนตกหนักทุกครั้ง ภายหลังจึงเปลี่ยนเป็นพระพุทธรูปองค์อื่นแทน ปัจจุบันทุกวันเพ็ญเดือนหกจะนิมนต์มาตั้งไว้ที่หน้าโบสถ์ให้ชาวบ้านมาสรงน้ำ และในวันออกพรรษาชาวบ้านห้อมจะมาทอดปราสาทผึ้งที่วัดนี้ทุกปี

6. พิพิธภัณฑสถานผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม

ตั้งอยู่บนถนนสุนทรวิจิตร ในเขตเทศบาลเมืองนครพนม ลักษณะของอาคารเป็นสถาปัตยกรรมแบบตะวันตกที่มีความสวยงาม เนื่องจากการก่อสร้างได้รับอิทธิพลจากฝรั่งเศส ช่วงสมัยสงครามอินโด แม้จะมีอายุที่เก่าแก่มาแล้ว แต่ยังคงรักษาสภาพและความสวยงามต่างๆ ไว้ได้ดี ปัจจุบันได้ปรับปรุงเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเรื่องความเป็นมาของเมือง นครพนมได้อย่างน่าสนใจ

7. สวนหลวง ร.9 จังหวัดนครพนม

ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองนครพนมทางด้านทิศเหนือ สร้างขึ้นเพื่อถวายเป็นพระราชสักการะ เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ เป็นสวนสาธารณะที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน

8. เขื่อนหน้าเมืองนครพนม

เป็นสถานที่พักผ่อนของชาวเมืองนครพนม และเป็นจุดชมทิวทัศน์ พระอาทิตย์ขึ้นและตกที่สวยงามริมแม่น้ำโขง บริเวณเขื่อนหน้าเมืองนครพนมนี้อยู่ตรงข้ามกับเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

9. หาดทรายทองศรีโคตรบูร

เป็นหาดทรายน้ำจืดที่สวยงามมากแห่งหนึ่งในภาคอีสาน ในฤดูแล้ง (ราวเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม) หาดทรายจะยื่นออกไปกลางลำน้ำโขง หาดทรายนี้จะอยู่ตรงข้ามกับที่ทำการแขวงคำม่วน ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เหมาะสำหรับเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจและชมความงามของธรรมชาติ

10. หมู่บ้านมิตรภาพไทย - เวียดนาม หรือ บ้านนาจอก (บ้านท่านโฮจิมินห์)

เป็นหมู่บ้านเก่าแก่ที่อดีตประธานาธิบดีสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม นายโฮจิมินห์ได้เคยเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อกอบกู้เอกราชของเวียดนามระหว่างปี พ.ศ. 2467-2474 ผู้สนใจเข้าชมสามารถติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่ โทร. 0 4252 2430 ที่หมู่บ้านนี้จะปลูกต้นไม้รอบบ้านอย่างร่มรื่น เช่น ต้นหมาก พลู กล้วย และชา นอกจากนี้บริเวณริมถนนยังมีร้านก๋วยเตี๋ยวและอาหารเวียดนามขายอีกด้วย การเดินทาง ตามทางหลวงหมายเลข 22 เส้นนครพนม-สกลนคร บริเวณกิโลเมตรที่ 237-238

แหล่งท่องเที่ยวอำเภอท่าอุเทน

1. พระธาตุท่าอุเทน

อยู่ที่บ้านท่าอุเทน ใกล้กับที่ว่าการอำเภอท่าอุเทน องค์พระธาตุก่ออิฐถือปูนเป็นผังรูปสี่เหลี่ยมคล้ายพระธาตุพนม สร้างเป็น 3 ชั้น ชั้นแรกเป็นอุโมงค์บรรจุของมีค่าต่าง ๆ ชั้นที่ 2 สร้างครอบอุโมงค์ ชั้นที่ 3 คือเจดีย์องค์ใหญ่ สูงประมาณ 15 เมตร พระอาจารย์ศรีทัตต์เป็นผู้สร้าง เมื่อปี พ.ศ. 2454 พระธาตุนี้เป็นศิลปกรรมและปูชนียสถานอันสำคัญยิ่งองค์หนึ่ง บรรจุพระธาตุของพระอรหันต์ ซึ่งพระอาจารย์ศรีทัตต์ได้อัญเชิญมาจากเมืองย่างกุ้ง จะมีงานนมัสการพระธาตุในวันขึ้น 13 ค่ำ ถึงแรม 1 ค่ำ เดือน 4 ของทุกปี การเดินทาง จากตัวเมืองนครพนมไปตามทางหลวงหมายเลข 212 ประมาณ 26 กิโลเมตร

2. พระบางวัดไตรภูมิ

เป็นพระพุทธรูปยืนปางห้ามสมุทร พุทธศิลป์แบบลาว สูง 80 นิ้ว แทนสูง 2 นิ้วครึ่ง ฐานรูป 8 เหลี่ยม

สูง 15 นิ้ว และฐานตั้งอยู่บนข้าง 8 เชือก สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2008 เป็นพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์มาก เชื่อกันว่าถ้า นำออกมาจะทำให้ฝนตก ประชาชนที่สนใจจะเข้าไปนมัสการต้องขออนุญาตจากเจ้าอาวาสก่อน

แหล่งท่องเที่ยวอำเภอบ้านแพ่ง

1. อุทยานแห่งชาติกุลลังกา

อุทยานแห่งชาติกุลลังกาครอบคลุมพื้นที่ของตำบลไผ่ล้อม อำเภอบ้านแพ่ง จังหวัดนครพนม และอำเภอเซกา จังหวัดหนองคาย มีเนื้อที่ประมาณ 31,250 ไร่ มีลักษณะเป็นภูเขาทับซ้อนกัน 3 ลูก สลับด้วยเทือกเขาขนาดเล็กสลับซับซ้อนทอดยาวตามแนวลำน้ำโขง สภาพโดยทั่วไปเป็นป่าดงดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรังที่สมบูรณ์มีสัตว์ป่าชุกชุม เป็นต้นกำเนิดของน้ำตก และลำธารใหญ่น้อยหลายสาย ช่วงฤดูท่องเที่ยวระหว่างเดือนพฤษภาคม-ตุลาคม เป็นช่วงที่มีดอกไม้ กล้วยไม้ป่าและร่องเท้านารีบานสะพรั่ง บนยอดกุลลังกา

แหล่งท่องเที่ยวอำเภอธาตุพนม

1. พระธาตุพนม

ประดิษฐาน ณ วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร ผลจากการขุดค้นทางโบราณคดีลงความเห็นว่าพระธาตุพนมสร้างขึ้นระหว่าง พ.ศ. 1200-1400 ตามตำนานกล่าวว่าผู้สร้างคือ พระมหากัสสปะ พระอรหันต์ 500 องค์ และท้าวพระยาเมืองต่าง ๆ ภายในองค์พระธาตุบรรจุพระอุรังคธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้ ลักษณะของสถาปัตยกรรมมีแหล่งที่มาที่เดียวกันกับปราสาทของขอม และได้ทำการบูรณะเรื่อยมา ในปี พ.ศ. 2485 ได้รับการยกฐานะเป็นพระอารามหลวงชั้นเอกขึ้นเป็น “วรมหาวิหาร” พระธาตุพนมไม่เพียงแต่เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวนครพนมเท่านั้น พระธาตุพนมยังเป็นที่เคารพของชาวไทยภาคอื่น ๆ และชาวลาวอีกด้วย ว่ากันว่าถ้าใครได้มานมัสการพระธาตุครบ 7 ครั้ง จะถือว่าเป็น “ลูกพระธาตุ” เป็นสิริมงคลแก่ชีวิตและจะมีความเจริญรุ่งเรือง หรือแม้แต่การได้กราบพระธาตุพนม 1 ครั้ง ก็ถือเป็นมงคลแก่ชีวิตแล้ว ในวันที่ 11 สิงหาคม 2518 เวลา 19.38 น. พระธาตุพนมได้ล้มทลายลงทั้งองค์ เนื่องจากความเก่าแก่ขององค์พระธาตุพนมและประจวบกับระหว่างนั้นฝนตกพายุพัดแรงติดต่อกันมาหลายวัน ประชาชนทั่วประเทศได้ร่วมบริจาคทุนทรัพย์ และรัฐบาลได้ก่อสร้างองค์พระธาตุขึ้นใหม่ตามแบบเดิม การก่อสร้างนี้เสร็จสิ้นเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2522 นอกจากพระบรมสารีริกธาตุที่บรรจุในองค์พระธาตุแล้ว ยังมีของมีค่ามากมายนับหมื่นชิ้น โดยเฉพาะฉัตรทองคำบนยอดพระธาตุเป็นฉัตรทองคำที่มีน้ำหนักถึง 110 กิโลกรัม ปัจจุบันองค์ พระธาตุมีฐานกว้างด้านละ 12.33 เมตร สูง 53.60 เมตร เป็นเจดีย์ทรงสี่เหลี่ยมสูงแลดูสง่างาม งานนมัสการองค์พระธาตุเริ่มตั้งแต่วันขึ้น 10 ค่ำ เดือน 3 ถึงวันแรม 1 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปี การเดินทาง ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 53 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 212 หรือจากสถานีขนส่งในอำเภอมือง มีรถปรับอากาศและรถธรรมดาไปยังพระธาตุพนม

แหล่งท่องเที่ยวอำเภอเรณูนคร

1. พระธาตุเรณู ประดิษฐานอยู่วัดธาตุเรณู ณ บ้านเรณูนคร องค์พระธาตุจำลองมาจากองค์พระธาตุพนมองค์เดิม แต่มีขนาดเล็กกว่า สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2461 โดยพระอุปัชฌาย์อินภูมิโย สูง 35 เมตร กว้าง 8.37 เมตร มีซุ้มประตู 4 ด้าน ภายในเป็นโพรงบรรจุพระไตรปิฎก พระพุทธรูปทองคำ พระพุทธรูปเงิน ของมีค่า และเครื่องกุธภัณฑ์ของพระยาและเจ้าเมือง นอกจากนี้ภายในโบสถ์ยังประดิษฐานพระองค์แสน ซึ่งเป็นพระพุทธรูปทองคำศิลปะแบบลาว ปางสมาธิ พระคู่บ้านของอำเภอเรณูนคร มีพุทธลักษณะสวยงามมาก

แหล่งท่องเที่ยวอำเภอนาแก

1. พระธาตุศรีคุณ

ห่างจากอำเภธาตุพนมตามเส้นทางหลวงหมายเลข 212 ประมาณ 7 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวขวาเข้าเส้นทางหลวงหมายเลข 223 ประมาณ 20 กิโลเมตร ถึงอำเภอนาแก และเลี้ยวซ้ายถึงวัดพระธาตุศรีคุณ เป็นที่ประดิษฐานพระธาตุศรีคุณซึ่งเป็นปูชนียสถานคู่บ้านคู่เมืองของชาว อำเภอนาแก ลักษณะส่วนบนของพระธาตุ

คล้ายพระธาตุพนม ต่างกันตรงที่ชั้นที่ 1 มี 2 ตอน เป็นรูปสี่เหลี่ยม ประดับลวดลายปูนปั้น และชั้นที่ 2 สั้นกว่า พระธาตุพนม

2. วัดภูถ้ำพระ

อยู่ห่างจากบ้านนาแกน้อยไปประมาณ 6 กิโลเมตร เป็นที่ประดิษฐานเจดีย์ปราสาททอง บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า และพระอรหันต์ เดิมเป็นวัดที่พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะเถระ ใช้เป็นที่ปฏิบัติธุดงค์กรรมฐาน

3. ดานสาวคอย

ตั้งอยู่บริเวณวัดภูพานอุดมธรรม บนเทือกเขาภูพาน ห่างจากอำเภอนาแกประมาณ 6 กิโลเมตร (เข้าทางเดียวกับมหาวิทยาลัยรามคำแหง นครพนม) การเดินทางขึ้นไปควรใช้รถขับเคลื่อนสี่ล้อ เพราะทางชัน ขรุขระเป็นหลุมเป็นบ่อ พื้นที่ส่วนใหญ่ของดานสาวคอย (คำว่า ดาน ในภาษาอีสานหมายถึง ลาน) เป็นลานหินเรียบ มีต้นไม้เบญจพรรณขึ้นประปราย เมื่อขึ้นถึงลานหินนี้แล้วสามารถมองเห็นยอดพระธาตุพนม ความเป็นมาของสถานที่แห่งนี้เนื่องมาจากหนุ่มสาวชาวบ้านสมัยก่อนเวลาจะไปหา ของป่าจะนัดหมายมาคอยกันที่ลานหินนี้เป็นประจำ หรือมาเที่ยวชมความงามโดยฝ่ายสาวจะมาเป็นผู้คอย จึงได้ชื่อว่า “ดานสาวคอย”

แหล่งท่องเที่ยวอำเภอลาปลา

1. **วัดพระธาตุมหาชัย** ประดิษฐานอยู่บ้านมหาชัย ตำบลมหาชัย องค์พระธาตุสูง 37 เมตร เป็นปูชนียสถานที่สำคัญยิ่งแห่งหนึ่ง เพราะเป็นที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุและพระอรหันต์สารีริกธาตุ ภายในพระอุโบสถนอกจากพระประธานคือ พระพุทธไสยาสน์แล้วยังมีพระพุทธรูปปางห้ามญาติสลักจากไม้ต้นสะเดา หวานที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย และภาพเขียนบนฝาผนังอุโบสถแสดงพุทธประวัติ มีลวดลายศิลปกรรมที่งดงามมากในภาคอีสาน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีบรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้ที่พระธาตุ มหาชัย เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2518 ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ซึ่งเป็นวันวิสาขบูชา และที่วัดนี้ยังเคยเป็นที่จำพรรษาของพระสุนทรธรรมการ (หลวงปู่คำพันธ์ โฆสปัญโญ) พระเกจิอาจารย์สายวิปัสสนาที่สำคัญองค์หนึ่ง ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของชาวนครพนมและชาวอีสานทั่วไป การเดินทาง ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 39 กิโลเมตร ตามเส้นทางสาย นครพนม-สกลนคร ทางหลวงหมายเลข 22 (กิโลเมตรที่ 201-202 เลี้ยวซ้ายเข้าวัดอีก 2 กิโลเมตร

แหล่งท่องเที่ยวอำเภอนาหว้า

1. พระธาตุประสิทธิ์

ประดิษฐานอยู่ที่วัดพระธาตุประสิทธิ์ หมู่ 13 ตำบลนาหว้า ห่างจากอำเภอเมืองนครพนมประมาณ 98 กิโลเมตร สามารถเดินทางจากตัวเมืองนครพนมไปตามเส้นทางหลวงหมายเลข 212 ผ่านอำเภอนาทอง ถึงทางหลวงหมายเลข 2032 แยกซ้ายมือเข้าอำเภอสว่างแดนดิน ระยะทางประมาณ 72 กิโลเมตร เป็นที่บรรจุพระอัฐิธาตุของพระพุทธเจ้า ประชาชนในท้องถิ่นและใกล้เคียงเคารพนับถือมาก

2.2 บริบทด้านการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหาร

จังหวัดมุกดาหารเป็นจังหวัดที่ 73 ของประเทศไทย มีประวัติความเป็นมาว่าในปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาทางฝั่งซ้ายของลำน้ำโขงแขวง สหวันนะเขต มีหมู่บ้านชุมชนใหญ่ชื่อบ้านหลวงโพนสิน ซึ่งตั้งอยู่ที่บริเวณพระธาตุอิงฮัง แขวงสหวันนะเขตในปัจจุบัน โดยมีเจ้าจันทรสุนทรวิวงศ์ปกครอง มีบุตรชายชื่อเจ้ากินรี ซึ่งต่อมาได้ข้ามลำน้ำโขงมาฝั่งขวาที่บริเวณปากห้วยมุก และสร้างเมืองขึ้น ณ ที่นั่นในปี พ.ศ. 2310 แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2313 และตั้งชื่อเมืองว่า “มุกดาหาร” อันเกิดจากศุภนิมิตที่พบเห็นในขณะที่กำลังสร้างเมือง ชาวเมือง

ทั่วไปเรียกมุกดาหารว่า เมืองมุกในสมัยพระเจ้าตากสินมหาราช ได้พระราชทานบรรดาศักดิ์ ให้เจ้ากินรีเป็นพระยาจันทรสรีสุราช อุปราชามัณฑฑาตุราช ดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองคนแรกของเมืองมุกดาหาร เมื่อปี พ.ศ. 2321 เดิมเมืองมุกดาหารมีฐานะเป็นเมืองขึ้นการปกครองกับมณฑลอุดร ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2450 มีการปรับปรุงการปกครองมณฑลอุดรเป็นจังหวัด และเมืองมุกดาหารจึงถูกยุบเป็นอำเภอเมืองมุกดาหาร ขึ้นการปกครองกับจังหวัดนครพนม จนกระทั่งปี พ.ศ. 2525 รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดมุกดาหารขึ้นเป็นจังหวัดที่ 73 ของประเทศไทย และเป็นจังหวัดที่ 17 ของภาคอีสาน

จังหวัดมุกดาหารเป็น ประตูด่านสำคัญสู่กลุ่มประเทศอินโดจีน มีความสัมพันธ์ฉันท์บ้านพี่เมืองน้องกับแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว มาช้านาน โดยมีแม่น้ำโขงซึ่งมีความยาวถึง 70 กิโลเมตร เป็นเส้นกั้นพรมแดน และมีความโดดเด่นในด้านชนเผ่าพื้นเมืองต่าง ๆ ที่มีถึง 8 เผ่าได้แก่ เผ่าไทยอีสาน ภูไท ไทยข่า กระโซ่ ไทยย้อ ไทยแสก ไทยกะเลิง และไทยกุลา และยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม มุกดาหารมีพื้นที่ประมาณ 4,339.830 ตารางกิโลเมตร

แบ่งการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ คือ อำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอดงหลวง อำเภอคำชะอี อำเภอดอนตาล อำเภอนิคมคำสร้อย อำเภอดงหลวง อำเภอหว้านใหญ่ และอำเภอหนองสูง

ในปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาทางฝั่งซ้ายของ ลำน้ำโขงแขวง สวันเขต มีหมู่บ้านชุมชนใหญ่ชื่อบ้านหลวง โพนสิน ซึ่งตั้งอยู่ที่บริเวณพระธาตุอิงฮัง แขวงสวันเขตในปัจจุบัน โดยมีเจ้าจันทรสรียวงศ์ปกครอง มีบุตรชายชื่อเจ้ากินรี ซึ่งต่อมาได้ข้ามลำน้ำโขงมาฝั่งขวาที่บริเวณปากห้วยมุก สร้างบ้านแปลงเมืองขึ้น ณ ที่นั้นในปี พ.ศ. 2310 แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2313 และตั้งชื่อเมืองว่า “มุกดาหาร” อันเกิดจากศุภนิมิตร์ที่พบเห็นในขณะที่กำลังสร้างเมือง ชาวเมืองทั่วไปเรียกมุกดาหารว่าเมืองมุกในสมัยพระเจ้าตากสินมหาราช ได้พระราชทานบรรดาศักดิ์ ให้เจ้ากินรีเป็นพระยาจันทรสรีสุราช อุปราชามัณฑฑาตุราช ดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองคนแรกของเมืองมุกดาหาร เมื่อปี พ.ศ. 2321 เดิมเมืองมุกดาหารมีฐานะเป็นเมืองขึ้นการปกครองกับมณฑลอุดร ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2450 มีการปรับปรุงการปกครองมณฑลอุดรเป็นจังหวัด และเมืองมุกดาหารจึงถูกยุบเป็นอำเภอเมืองมุกดาหาร ขึ้นการปกครองกับจังหวัดนครพนม จนกระทั่งปี พ.ศ. 2525 รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดมุกดาหารขึ้นเป็นจังหวัดที่ 73 ของประเทศไทย และเป็นจังหวัดที่ 17 ของภาคอีสาน จังหวัดมุกดาหารเป็นประตูด่านสำคัญสู่กลุ่มประเทศอินโดจีน มีความสัมพันธ์ฉันท์บ้านพี่เมืองน้องกับแขวงสวันเขต สปป.ลาว มาช้านาน โดยมีแม่น้ำโขงซึ่งมีความยาวถึง 70 กิโลเมตร เป็นเส้นกั้นพรมแดน และมีความโดดเด่นในด้านชนเผ่าพื้นเมืองต่างๆที่มีถึง 8 เผ่าได้แก่ เผ่าไทยอีสาน ภูไท ไทยข่า กระโซ่ ไทยย้อ ไทยกะเลิง ไทยแสกและไทยกุลา และยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม มุกดาหารมีพื้นที่ประมาณ 4,339.830 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ คือ อำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอดงหลวง อำเภอคำชะอี อำเภอดอนตาล อำเภอนิคมคำสร้อย อำเภอดงหลวง อำเภอหว้านใหญ่ และอำเภอหนองสูง

แผนที่เมืองมุกดาหาร

แผนที่ 13 แผนที่ตัวเมืองมุกดาหาร (อ้างอิงใน www.folktravel.com ค้น ตุลาคม 2558)

ภาพที่ 2 ดอกไม้ประจำจังหวัดมุกดาหาร : ดอกช้างน้ำ

จังหวัดมุกดาหาร มีคำขวัญประจำจังหวัด คือ หอแก้วสูงเสียดฟ้า ภูผาเทิบแก่งกะเบา แดงเผ่าชนพื้นเมือง ลือเลื่องมะขามหวานกลองโบราณล้ำเลิศ ถิ่นกำเนิดลำผญา ตระการตาชายโขง เชื่อมโยงอินโดจีน มีสภาพภูมิอากาศ คือฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ - กลางเดือนพฤษภาคม จะมีมวลอากาศเย็นหรือบริเวณความกดอากาศสูงแผ่ลงมาปะทะกับมวลอากาศร้อน ซึ่งจะทำให้บริเวณดังกล่าวเกิดพายุฝนฟ้าคะนอง ลมกระโชกแรง เกิดขึ้นได้หรือเรียกอีกอย่างว่า พายุฤดูร้อน ซึ่งจะสร้างความเสียหายเกิดขึ้นในบริเวณที่พายุ

เคลื่อนผ่านอยู่ในบริเวณแคบๆ ส่วนฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม - กลางเดือนตุลาคม จะเกิดฝนทิ้งช่วงประมาณปลายเดือนมิถุนายน - ต้นเดือนกรกฎาคม ปริมาณฝนที่ได้เกิดจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเอาความชื้นเข้ามา และปริมาณฝนที่เกิดจากร่องฝนหรือร่องความกดอากาศต่ำ พาดผ่านในแนวตะวันออก-ตก ทำให้เกิดพายุฝนฟ้าคะนองเป็นบริเวณกว้าง ส่วนที่ปริมาณฝนมากที่สุดก็จะได้จากพายุหมุนเขตร้อนจากทะเลจีนตอนใต้เคลื่อนเข้ามาปีหนึ่งประมาณ 2-3 ลูก จะเกิดฝนตกเป็นบริเวณกว้าง และฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม - กลางเดือนกุมภาพันธ์ จะมีมวลอากาศเย็นหรือบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนแผ่ลงมาปกคลุมบริเวณดังกล่าวทำให้อากาศหนาวเย็นและแห้งโดยทั่วไป มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญประกอบด้วย

- 1) ตลาดอินโดจีน อำเภอเมือง จ.มุกดาหารแหล่งช้อปปิ้งใจกลางเมืองมุกดาหาร ติดริมแม่น้ำโขง มีสินค้าราคาถูกจากประเทศเพื่อนบ้านหลากหลายให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อ
- 2) ห้าแยกชุมชนเวียดนาม อำเภอเมือง จ.มุกดาหารตั้ง อยู่ในตัวเมืองมุกดาหาร เป็นที่ตั้งชุมชนชาวเวียดนาม และเป็นตลาดอาหารเช้าที่ขึ้นชื่อของมุกดาหาร หากมาเยือนที่นี่ในยามเช้าตรู่จะได้ลิ้มรสอาหารพื้นเมือง
- 3) สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 อำเภอเมือง จ.มุกดาหารตั้งอยู่ที่บ้านสงเปือย ตำบลบางไทรใหญ่ ห่างจากตัวจังหวัดไปทางทิศเหนือ 7 กิโลเมตร
- 4) อุทยานแห่งชาติภูผาเทิบ อำเภอเมือง จ.มุกดาหารประ ติมากรรมหินธรรมชาติที่เกิดจากการกัดเซาะของฝน น้ำ ลมและแสงแดด ผ่านกาลเวลามานับร้อยล้านปี แต่งแต้มด้วยดอกหญ้าหลากสียามปลายฝนต้นหนาว
- 5) วัดภูเก้า้อ้อหรือวัดบรรพตคีรี อำเภอหนองสูง จ.มุกดาหารตั้ง อยู่บริเวณเชิงเขา เป็นวัดที่ประดิษฐานรูปเหมือนของหลวงปู่หล้า เขมปัตโต เกจิอาจารย์ชื่อดัง ซึ่งได้มรณภาพไปแล้วเมื่อปี พ.ศ. 2538 และยังเป็นที่น่าสนใจของชาวจังหวัดมุกดาหาร
- 6) หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอหนองสูง จ.มุกดาหาร ตั้ง อยู่ที่บ้านเป่า เป็นหมู่บ้านชาวไทยที่จัดเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแห่งแรกของ จังหวัดมุกดาหาร มีการจัดนำเที่ยวแบบผสมผสานกันระหว่างการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติ
- 7) วัดพระศรีมหาโพธิ์ อำเภอหว้านใหญ่ จ.มุกดาหารเป็น วัดเก่าแก่อันเป็นที่อำเภอหว้านใหญ่ มีโบสถ์เก่าแก่หลังเล็กๆ สร้างขึ้นปี พ.ศ. 2467 ศิลปะผสมตะวันตก ไทย เวียดนาม ฝรั่งเศส ภายในโบสถ์มีจิตรกรรมฝาผนังสมัยโบราณอันวิจิตรสวยงามเรื่องพระเวสสันดรชาดก ในตอนต่าง ๆ ฝีมือช่างพื้นบ้าน
- 8) วัดมโนภิรมย์ อำเภอหว้านใหญ่ จ.มุกดาหารเป็น วัดเก่าแก่สร้างขึ้นโดยช่างสถาปัตยกรรมจากนครเวียงจันทน์ ต่อมา เกิดไฟไหม้วัดเสียหายอย่างมากมาย และได้บูรณะปฏิสังขรณ์แล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2454 ที่วัดมีสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจ เช่น วิหาร พระอุโบสถ พระพุทธรูป และซุ้มบันไดโบสถ์ที่เก่าแก่และสวยงาม
- 9) ภูหมู อำเภอนิคมคำสร้อย จ.มุกดาหารเป็น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามยิ่งอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดมุกดาหารมี ความสูง 353 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล มีพื้นที่ราบบนยอดเขาประมาณ 4 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,500 ไร่
- 10) หอยสมัยหิน อำเภอเมือง จ.มุกดาหาร มีลักษณะคล้ายหอยสังข์จำนวนมาก ฝังอยู่ในดินลึกประมาณ 40 ฟุต พบที่โคกหินแดง บ้านนายอ ตำบลเหล่าหมี อำเภอดอนตาล
- 11) ศาลเจ้าพ่อเจ้าฟ้ามุงเมือง อำเภอเมือง จ.มุกดาหาร ตั้งอยู่บนถนนสองนางสถิต ในเขตเทศบาลเมืองมุกดาหาร ชาวเมืองมุกดาหารถือว่าศาลเจ้าพ่อเจ้าฟ้ามุงเมืองเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ปกป้องรักษาเมือง

มุกดาหารให้ร่มเย็นเป็นสุข

12) แขวงสะพานนนะเขต สปป.ลาว อำเภอเมือง จ.มุกดาหารการเดินทางไปแขวงสะพานนนะเขต แขวงสะพานนนะเขต ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับตัวเมืองมุกดาหาร นักท่องเที่ยวสามารถไปเที่ยวชมได้ โดยใช้หลักฐานการยื่นขออนุญาตผ่านแดน

13) น้ำตกตาดโตน อำเภอหนองสูง จ.มุกดาหาร อยู่ห่างจากอำเภอหนองสูงไปทางทิศใต้ และอยู่ห่างจากอำเภอคำชะอีไปทางทิศตะวันตก ตามถนนสาย 2030 ระยะทางประมาณ 18 กิโลเมตร

14) สักการสถานพระมารดาแห่งมรณสักขี วัดสองคอน อำเภอหว้านใหญ่ จ.มุกดาหาร เป็นโบสถ์คริสต์สร้างแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ที่มีความสวยงามและใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

15) แก่งกะเบา อำเภอหว้านใหญ่ จ.มุกดาหารเป็นแก่งหินยาวเหยียดตามลำน้ำโขง บนฝั่งก็ยังมีลานหินกว้างใหญ่เป็นที่พักผ่อนได้อย่างดี

16) อ่างเก็บน้ำชลประทานห้วยขี้เหล็ก อำเภอนิคมน้ำจืด จ.มุกดาหาร ตั้งอยู่บนเส้นทาง 212 (สายมุกดาหาร-เลิงนกทา) ห่างจากตัวเมืองมุกดาหารประมาณ 23 กิโลเมตร

17) วัดภูด่านแร่ หรือ วัดพุทธโธธัมมะชะโร อำเภอนิคมน้ำจืด จ.มุกดาหาร ตั้งอยู่ริมทางหลวงหมายเลข 212 ที่บ้านชัยมงคล ตำบลโชคชัย อำเภอนิคมน้ำจืด ห่างจากตัวอำเภอเมืองประมาณ 15 กิโลเมตร

18) กลองมโหระทึก อำเภอดอนตาล จ.มุกดาหารเป็นกลองสัมฤทธิ์หน้าเดียว เส้นผ่าศูนย์กลาง 86 เซนติเมตร ตัวกลองยาว 90 เซนติเมตร หน้ากลองเป็นรูปตะวันนูน

19) อุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว อำเภอดอนตาล จ.มุกดาหารเป็นอุทยานที่มีพื้นที่อยู่บนแนวรอยต่อ 3 จังหวัด คือ อำเภอนิคมน้ำจืด อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

20) ศาลเจ้าแม่สองนางพี่น้อง อำเภอเมือง จ.มุกดาหารตั้งอยู่บนถนนสำราญชายโขง ริมแม่น้ำโขง ติดกับท่าด่านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดมุกดาหารหอแก้วมุกดาหารเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก อำเภอเมือง จ.มุกดาหารสร้าง ขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง ครองราชย์ครบ 50 ปี หอแก้วมุกดาหารมีลักษณะเป็นหอคอยรูปทรงกระบอก มีความสูง 65.50 เมตร เส้นผ่าศูนย์กลางตัวแกน หอคอย 6 เมตร

21) วัดศรีมงคลใต้ อำเภอเมือง จ.มุกดาหารตั้ง อยู่ริมแม่น้ำโขงในตัวเมืองมุกดาหาร ภายในพระอุโบสถประดิษฐานพระเจ้าองค์หลวง พระพุทธรูปก่ออิฐถือปูน เป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมือง สร้างขึ้นก่อนตั้งเมืองมุกดาหาร

22) วัดศรีบุญเรือง (บ้านใต้) อำเภอเมือง จ.มุกดาหาร ตั้งอยู่ที่ถนนสำราญชายโขงในตัวเมืองมุกดาหาร ภายในพระอุโบสถประดิษฐานพระพุทธรูปสององค์

ส่วนสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ในจังหวัดมุกดาหารโดดเด่นในด้านความหลากหลายของเชื้อชาติ เนื่องจากพลเมืองของจังหวัดประกอบด้วยชนพื้นเมืองต่างๆ หลากหลายเผ่า มุกดาหารจึงเป็นเมืองที่เต็มไปด้วยวัฒนธรรมอันงดงามและมีเอกลักษณ์โดดเด่น มากมาย

1) หอยสมัยหินพบที่โคกหินแดง บ้านนายอ ตำบลเหล่าหมี มีลักษณะคล้ายหอยสังข์ฝังอยู่ในดินลึกประมาณ 40 ฟุต เป็นชั้นหินปูนหนาประมาณ 1 ฟุต จากการวิจัยของกรมทรัพยากรธรณีโดยนำหอยไปวัดความหนาแน่นแล้วทำให้ทราบว่า เปลือกโลกบริเวณนี้มีอายุประมาณ 27 ล้านปี ซึ่งจุดพบเป็นแห่งที่ 3 ของโลก เหมาะสำหรับผู้สนใจทางด้านธรณีวิทยา

2) ห้าแยกชุมชนเวียดนามตั้งอยู่ในตัวเมืองมุกดาหาร เป็นที่ตั้งชุมชนชาวเวียดนาม และเป็นตลาดอาหารเช้าที่ขึ้นชื่อของมุกดาหาร หากมาเยือนที่นี่ในยามเช้าตรู่จะได้ลิ้มรสอาหารพื้นเมือง

3) หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตั้งอยู่ที่บ้านป่า เป็นหมู่บ้านชาวไทยที่จัดเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแห่งแรกของ จังหวัดมุกดาหาร มีการจัดนำเที่ยวแบบผสมผสานกันระหว่างการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติ

4) ตลาดอินโดจีนตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำโขงติดกับด่านตรวจคนเข้าเมือง เป็นที่รวบรวมของสินค้าเครื่องใช้ต่าง ๆ จากในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งสินค้า OTOP ของเมืองมุกดาหาร นับเป็นจุดซื้อปั้งของนักท่องเที่ยว

สำหรับแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองมุกดาหาร ประกอบด้วย

1) หอแก้วมุกดาหาร ตั้งอยู่บนถนนมุกดาหาร - ดอนตาล ห่างจากอำเภอเมือง 2 กม. สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสทรงครองราชย์ครบ 50 ปี มีพื้นที่ประมาณ 3 ไร่ ส่วนฐานของหอมีลักษณะเป็นอาคาร 2 ชั้น ทรง 9 เหลี่ยม ชั้น 1 จัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำรงชีวิตของชาวบ้าน ชั้น 2 เป็นพิพิธภัณฑ์ประวัติเมืองมุกดาหารวัตถุโบราณล้ำค่าของแผ่นดิน ภาพถ่ายเก่า ตลอดจนเครื่องแต่งกายชาวไทยมุกดาหารทั้ง 8 เผ่า ชั้น 6 เป็นหอชมทัศนียภาพรอบเมืองมุกดาหารและแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว ชั้น 7 เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปมิ่งมงคลมุกดาหารและพระประจำวันเกิดให้ประชาชนได้ สักการะ หอแก้วมุกดาหารเปิดให้เข้าชมทุกวัน เวลา 08.00 น. -18.00 น. บัตรเข้าชมคนละ 20 บาท

2) ศาลเจ้าแม่สองนางพี่น้อง เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์คู่เมืองมุกดาหารอีกแห่งหนึ่ง ตั้งอยู่ถนนสำราญชายโขงริมแม่น้ำ ติดกับท่าด่านตรวจคนเข้าเมือง จ.มุกดาหาร ชาวมุกดาหาร จะจัดให้มีพิธีบวงสรวงเจ้าแม่สองนางพี่น้องในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี

3) วัดศรีมงคลใต้ ตั้ง อยู่ริมแม่น้ำโขง ตรงบริเวณถนนสำราญชายโขง ในย่านตลาดสินค้าอินโดจีน เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป "พระเจ้าองค์หลวง" สร้างก่อนตั้งเมืองมุกดาหาร องค์มีขนาดหน้าตักกว้าง 2.20 เมตร ส่วนสูงเฉพาะองค์ถึงยอดพระเมลาไล 2 เมตร สูงจากฐาน 3 เมตร วัดนี้เป็นพระอารามหลวงประจำจังหวัดมุกดาหารด้วย

4) ตลาดสินค้าอินโดจีน ตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำโขงเป็นที่รวมของสินค้าเครื่องใช้ทั้งในประเทศและจากต่างประเทศ รวมทั้งสินค้า OTOP ของมุกดาหารเอง

นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอรุขหลวง ประกอบด้วย

1) วัดมโนภิรมย์ เป็นวัดเก่าแก่ มีวิหารที่สร้างแบบสถาปัตยกรรมล้านช้าง มีซุ้มประตูลายปูนปั้น หน้าต่างทำด้วยลูกตั้ง หน้าบันเป็นไม้แกะสลักลายนูนต่ำที่งดงาม หาดูได้ยาก ภายในวิหารยังมีซ่างงาดำและสลักเป็นพระพุทธรูปเจ้าแปดองค์ และพระองค์แสนพระคู่บ้านคู่เมือง หน้าวัดยังมีหาดทรายที่งดงาม เรียกว่าหาดมโนภิรมย์ ตั้งอยู่ที่บ้านชะโนด ตำบลชะโนด

2) วัดบ้านสองคอน (วัดศาสนาคริสต์ โรมันคาทอลิก) ตั้งอยู่ที่ ต.โป่งขาม อ.ห้วยใหญ่ เป็นโบสถ์คริสต์ที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในอาเซียน อาคารสักการสถานพระมารดาแห่งมรณสักขีหรือโบสถ์พระแม่ไถ่ทาส สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรสถานเทิดพระเกียรติบุญราศีมรณสักขีทั้ง 7 ท่าน ที่ได้พลีชีพเพื่อยืนยันความเชื่อในองค์พระผู้เป็นเจ้า เมื่อครั้งเกิดกรณีพิพาทระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในช่วงสงครามโลก

ครั้งที่ 2 คณะกรรมการบูรณาการจะจัดงานเฉลิมฉลองบูรณาการขึ้น 2 ครั้งคือในวันที่ 22 ตุลาคม และ 16 ธันวาคม ของทุกปี

3) แก่งกะเบา เป็นแก่งหินยาวเหยียดตามลำน้ำโขง บนฝั่งมีลานหินกว้างใหญ่เป็นที่พักผ่อนได้อย่างดี ในฤดูแล้งน้ำลดจนเห็นเกาะแก่งกลางน้ำและหาดทรายสวยกว่าฤดูอื่นๆ อาหารมีชื่อของแก่งกะเบาคือหมูหัน การเดินทางใช้เส้นทางมุกดาหาร-ธาตุพนม(ทางหลวงหมายเลข 212) 20 กม. แยกขวาไปอำเภอหว้านใหญ่อีก 9 กม. จะพบทางแยกไปแก่งกะเบาซึ่งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอไปทางทิศเหนืออีก 8 กม.

4) วัดพระศรีมหาโพธิ์ ตั้งอยู่ที่บ้านหว้านใหญ่ ตำบลหว้านใหญ่ ภายในวัดจะมีโบราณสถานคือ สิมอีสาน(โบสถ์) ที่เก่าแก่ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2459 เป็นสิมที่ผนัง 3 ด้าน ภายในผนังจะมีรูปแต้มหรือจิตรกรรมฝาผนังเรื่องราวของ พระเวสสันดรชาดก และภาพเหตุการณ์ที่สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพเสด็จ ตรวจหัวเมืองในมณฑลอีสานประทับที่อยู่นบเกียน ภายในวัดยังมีกุฏิเก่าแก่ซึ่งปัจจุบันทำเป็นห้องสมุดประชาชน สร้างโดยช่างชาวเวียดนาม เป็นสถาปัตยกรรมแบบฝรั่งเศส ซึ่งมีซุ้มประตูและหน้าต่างเป็นรูปโค้ง

และนอกจากนี้ยังแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอดอนตาลที่สำคัญ เช่น อุทยานแห่งชาติกุสุมะดอกบัว เป็นอุทยานที่มีเนื้อที่อยู่นบแนวรอยต่อ 3 จังหวัด คือ อ.นิคมคำสร้อย อ.ดอนตาล จ.มุกดาหาร อ.เลิงนกทา จ.ยโสธร อ.ขามเฒ่า และอ.เสนางคนิคม จ.อำนาจเจริญ ประมาณ 145,000 ไร่ สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ือกเขาสลับซับซ้อน ทอดตัวเป็นแนวยาวจากทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ลงสู่ทิศตะวันออกเฉียงใต้ บริเวณอุทยานฯ มีทิวทัศน์ที่สวยงาม ความวิจิตรพิสดารของหินผา มีความเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง ตลอดจนร่องรอยของการต่อสู้อันเกิดจากความขัดแย้งในอุดมการณ์ทางการเมือง จึงทำให้พื้นที่แห่งนี้มีศักยภาพทางการท่องเที่ยว สถานที่ที่น่าสนใจได้แก่ สระดอกบัว เป็นแอ่งหินและมีน้ำขังตลอดปี นอกจากนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในเขตอุทยานฯ กุสุมะดอกบัว ได้แก่

1. ภูเขาแต้ม เป็นหน้าผาประกอบด้วยรูปรอยฝ่ามือและการเขียนสีโบราณยุคก่อนประวัติศาสตร์ สันนิษฐานว่าเป็นยุคเดียวกับภาพเขียนสีในถ้ำฝ่ามือแดงของอุทยานแห่งชาติ มุกดาหาร และที่อุทยานแห่งชาติภูผาแต้ม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานีหน้าผามีลักษณะคล้ายถ้ำเพราะหินไหลเลื่อนลงมามีความยาวประมาณ 60 เมตร ภาพเหล่านี้ที่อยู่สูงจากพื้นถ้ำประมาณ 3-5 เมตรเป็นภาพมือและภาพสัญลักษณ์รวม 98 ภาพซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันอย่างน่าสนใจ

2. ภูเขาหอม เป็นจุดชมวิวที่สวยงามมากของเทือกเขาภูผาแต้ม ระหว่างทางเดินจะผ่านป่าไม้ ลานหิน และป่าเต็งรังที่สวยงาม จากจุดนี้สามารถมองเห็นทิวทัศน์ได้ในระยะไกลออกไปทางทิศตะวันตก มีความสูงประมาณ 366 เมตรจากระดับน้ำทะเล ด้านหลังจะมองเห็นภูมู ภูแฝงม้า ภูไม้ซาง ภูซอก ภูอัครชาด ในยามเย็นตรงจุดนี้จะมีนักท่องเที่ยวนิยมมาชมพระอาทิตย์อัสดง เพื่อเก็บภาพอันน่าประทับใจและพักผ่อนกันมาก

3. กลองมโหระทึก อยู่ที่ ต.ดอนตาล อ.ดอนตาล อยู่ในวัดมัสยิดมาวาส ซึ่งเป็นที่เก็บรักษา กลองมโหระทึกที่ทำจากสำริด นับเป็นกลองมโหระทึกขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย หน้ากลองมีลายนูน รูปคล้ายดวงอาทิตย์หรือดวงจันทร์ มีรัศมี 14 แฉก มีประติมากรรมรูปกบประดับทั้ง 4 มุม คาดว่ามีอายุประมาณพุทธศตวรรษที่ 5-6 กลองมโหระทึกถือเป็นวัฒนธรรมร่วมของคนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อ 2,000-3,000 ปี มาแล้ว

4. อุทยานสมเด็จพระย่า (ฐานารพพัฒน์) ฐานารพพัฒน์ เดิมเป็นที่ตั้งของหน่วยทหาร ซึ่งในอดีตสมเด็จพระย่าได้เสด็จพระราชดำเนินประทับแรม ตั้งอยู่ที่บ้านนาม่วง ห่างจากที่ว่าการอำเภอดอนตาลประมาณ 5

กิโลเมตร (ถนนดอนตาล-เลิงนกทา) ปัจจุบันเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และมีห้องรับรองสำหรับการอบรมสัมมนา พร้อมเปลี่ยนนามว่า "อุทยานสมเด็จพระเจ้า"

ส่วนแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอหนองสูง ที่สำคัญคือวัดบรรพตคีรี (ภูจ้อก้อ) เป็นวัดอยู่บนภูเขา ต้องขึ้นบันได 200 ขั้น วัดนี้เคยเป็นที่พำนักของหลวงปู่หล้า เขมปัตโต พระเถรจารย์สายวิปัสสนากรรมฐาน ภายหลังจากท่านละสังขารแล้ว ได้มีการจัดสร้าง "เขมปัตตเจดีย์" บรรจุอัฐิ สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ.2542 เป็นเจดีย์ทรงระฆังคว่ำ ชั้นบนเป็นพิพิธภัณฑ์แสดงประวัติ ผลงาน และเครื่องอัฐบริวารส่วนตัว รวมทั้งประดิษฐานหุ่นขี้ผึ้งจำลองหลวงปู่

แหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอนิคมน้ำอ้อย

1) วัดภูด่านเตี้ย หรือวัดพุทธโธธัมมะระโธ ตั้งอยู่ริมถนนชยางกูร ต.โชคชัย อ.นิคมคำสร้อย ห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ 3 กม. (กม.ที่ 134)เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปขนาดใหญ่ปางแสดงปฐมเทศนาแก่ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ณ ที่ป่าอสิปตนมฤคทายวัน มีธรรมจักรเปล่งรัศมีอยู่ด้านบน

2) อ่างเก็บน้ำชลประทานห้วยขี้เหล็ก ตั้งอยู่บนเส้นทางหมายเลข 212 ห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ 2 กิโลเมตร บริเวณเหนืออ่างเก็บน้ำจะเป็นทะเลสาบขนาดใหญ่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีทิวทัศน์สวยงาม

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและวัดสำคัญต่างๆในจังหวัดมุกดาหาร

ภาพที่ 3 วัดศรีมงคลใต้ ที่มา: <http://www.mukdahan.go.th/tour47.htm>

1) วัดศรีมงคลใต้ ที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขงตรงบริเวณถนนสำราญชายโขงในย่านตลาดสินค้า อินโดจีน เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป"พระเจ้าองค์หลวง"สร้างก่อนตั้งเมืองมุกดาหาร องค์มีขนาดหน้าตักกว้าง 2.20 เมตร ส่วนสูงเฉพาะองค์ถึงยอดพระเมาลี 2 เมตรสูงจากฐาน 3 เมตรเป็นพระพุทธรูปคู่บ้าน คู่เมืองที่มีมาช้านานและเป็นที่เคารพสักการะของชาวจังหวัดมุกดาหารทั้งวัด นี้เป็นพระอารามหลวงประจำจังหวัดมุกดาหารด้วย

ภาพที่ 4 เจ้าแม่สองนางที่มา: <http://www.mukdahan.go.th/tour47.htm>

2) ศาลเจ้าแม่สองนางพี่น้อง ที่เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์คู่เมืองมุกดาหารอีกแห่งหนึ่ง ตั้งอยู่ถนนสำราญชายโขงริมแม่น้ำ ติดกับท่าด่านตรวจคนเข้าเมือง จ.มุกดาหาร ตรงข้ามกับวัดศรีมงคลใต้ ผู้คนที่สัญจรผ่านมาจากจังหวัดมุกดาหารจะมาเคารพสักการะมากมาย โดยชาวมุกดาหาร จะจัดให้มีพิธีบวงสรวงเจ้าแม่สองนางพี่น้องในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี

ภาพที่ 5 วิญญาณโนรมย์ ที่มา: <http://www.mukdahan.go.th/tour47.htm>

3) ภูมโนรมย์ ที่อยู่ห่างจากตัวเมืองมุกดาหารประมาณ 5 กม. ไปตามถนนสายมุกดาหาร-ดอนตาล เลี้ยวขวากลับไปประมาณ 3 กม. เป็นวัดที่มีความสวยงามทั้งยังเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจที่สำคัญแห่งหนึ่ง สามารถชมทิวทัศน์ของเมือง แม่น้ำโขง สะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่สอง และแขวงสะพานนะเขตได้เป็นอย่างดี

4) ตลาดสินค้าอินโดจีน ที่ตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำโขงติดกับด่านตรวจคนเข้าเมืองเป็นที่รวมของสินค้าจากในประเทศและจากต่างประเทศรวมทั้งสินค้า OTOP ของมุกดาหารเองโดยที่สินค้าพื้นเมืองที่ขึ้นชื่ออีก

อย่างเช่น มะขามหวาน หมอนขิต หมูยอ ผ้าไหมและผ้าต่างๆ นับว่าเป็นจุดจับจ่ายซื้อหาหลักของนักท่องเที่ยวผู้มาเยือนทั้งยังสามารถชมวิวน้ำโขงที่สวยงามในยามเย็นได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 6 วิวตลาดริมโขง

ที่มา: <http://www.mukdahan.go.th/tour47.htm>, <http://www.hflight.net/forum/m-1178981835/>

5) สะพานมิตรภาพแห่งที่ 2 เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดมุกดาหาร ห่างจากตัวเมืองประมาณ 7 กิโลเมตร ตามถนน มุกดาหาร-นครพนม สะพานมิตรภาพแห่งที่ 2 มุกดาหาร-สะหวันนะเขต ได้เปิดบริการให้นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปเที่ยวยังประเทศลาว และประเทศเวียดนามสามารถใช้รถยนต์ส่วนตัวหรือจะขึ้นรถโดยสาร ขึ้นสะพานข้ามไปเที่ยวยังแขวงสะหวันนะเขตสปป.ลาวได้อย่างสะดวก และจากแขวงสะหวันนะเขตสปป.ลาวจะมีเส้นทางหมายเลข 9 เชื่อมต่อไปยังประเทศเวียดนามเพียงระยะทาง 245 กิโลเมตร อีกทั้งยังสามารถจับจ่ายซื้อของที่บริเวณใต้สะพานที่มีให้เลือกอีกมากมาย

ภาพที่ 7 สะพานมิตรภาพแห่งที่ 2 ที่มา: <http://www.mukdahan.go.th/tour47.htm>

6) อุทยานแห่งชาติภูผาเทิบ เดิมชื่อ อุทยานแห่งชาติมุกดาหาร เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 59 ของประเทศไทยมีเนื้อที่ 48.5 ตารางกิโลเมตร หรือ 30,312.5 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมืองมุกดาหาร และอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ห่างจากตัวเมืองประมาณ 17 กิโลเมตร โดยใช้เส้นทางมุกดาหาร-ดอนตาล (ทางหลวงหมายเลข 2034) แยกเข้าทางขวามืออีกประมาณ 2 กิโลเมตร จะถึงที่ทำการอุทยานฯ หรือ นั่งรถ

จากกรุงเทพฯ ไปลงที่สถานีขนส่งผู้โดยสาร และต่อรถสองแถว (สีเหลือง) ค่าโดยสารประมาณ 5 บาท ไปลงที่ตลาดพรเพชร แล้วต่อรถสองแถวสายมุกดาหาร – ดอนตาล ค่าโดยสารประมาณ 10 บาท ลงที่ปากทางเข้าอุทยานแห่งชาติภูผาเทิบ หรือบอกให้คนขับรถเข้าไปส่งที่อุทยานฯ ก็ได้ ลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาหินทราย ประกอบด้วยเทือกเขาน้อยใหญ่หลายลูกติดต่อกัน แบบลูกคลื่นและเป็นส่วนปลายสุดของเทือกเขาภูพาน เทือกเขาเหล่านี้วางตัวในลักษณะแนวเหนือ-ใต้ขนานและห่างจากชายฝั่งแม่น้ำโขง ประมาณ 4 กิโลเมตร ภายในอุทยานฯ ประกอบด้วยภูมามากมาย ภูมโน ภูโป่ง ภูรัง ภูจอมนาง ภูหมากมี ภูผาเทิบ ภูนางหงส์ ภูถ้ำพระ ภูหลักเสและยอดเขาสูงสุดคือ ยอดภูจอมศรี มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 170-420 เมตร สภาพป่าส่วนใหญ่เป็นป่าไม้เต็งรัง และป่าเบญจพรรณ และยังเป็นแหล่งกำเนิดของลำห้วยหลายสาย เช่น ห้วยตาเหล็ก ห้วยสิงห์ ห้วยเรือ ห้วยมะเล ห้วยช้างชน เป็นต้น แถบบริเวณเชิงเขาเป็นป่าไผ่ขึ้นสลับเป็นแนวหลายบริเวณเป็นหน้าผาสูงและลานหินกว้าง

ภาพที่ 8 กลุ่มหินเทิบ

ส่วนสถานที่น่าเที่ยวชมภายในอุทยานแห่งชาติมุกดาหารได้แก่

1. **กลุ่มหินเทิบ** การเกิดกลุ่มหินเทิบจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นที่มาของประติมากรรม ธรรมชาติเหล่านี้ล้วนเกิดจากการกัดเซาะของฝน น้ำ ลมและแสงแดด ผ่านกาลเวลามาถึง 120-95 ล้านปี ทำให้กลุ่มหินเหล่านี้มีสภาพแตกต่างกันไปตุคล้ายรูปไอพ่น จานบิน เก้งจิ้ง มงกุฎ หัวจระเข้และหอยสังข์ ซึ่งความคงทนของชั้นหินที่แตกต่างกัน ก็เนื่องจากการประสานของเนื้อทรายแตกต่างกัน หินทรายชั้นบนที่คงทนมีสีเนื้อหินเป็นสีน้ำตาล มีส่วนประกอบที่เป็นซิลิกาและเม็ดกรวดมาก ส่วนหินทรายชั้นต่ำลงมาที่ไม่คงทน มีสีของเนื้อหินเป็นสีขาวจะมีส่วนผสมของคาร์บอนเนตมาก สภาพของธรณีวิทยา บริเวณกลุ่มหินเทิบประกอบด้วยหินชั้นของหมวดหินเสาขัว และกลุ่มหินภูพานของกลุ่มหินโคราช มีการลำดับชั้นหินอยู่ในมหายุคมีโซโซอิก ประกอบด้วย หินโคลน หินทราย หินทรายแป้ง และหินกรวดมนหนาประมาณ 200 เมตร

2. **ลานมัจฉินท์** เป็น ลานหินเรียบทอดยาวกว้างไกลต่อจากกลุ่มหินเทิบ โดยมีป่าเต็งรังแคระล้อมรอบ ให้ความงดงามกลมกลืนกับธรรมชาติอีกรูปแบบหนึ่ง มีพันธุ์ไม้พุ่มจำพวกข่อยหิน นางฟ้าจำแลง อันเหลืองและกระโดนदान เป็นส่วนประกอบจุดเด่นของที่นี่ที่ไม่ควรมองข้ามคือ กลุ่มดอกหญ้าของสังคมพืชขนาดเล็ก เช่น สร้อยสุวรรณา หยาดน้ำค้าง หนาวเดือนห้า ดาวรวมดวงและดุสิตา ซึ่งจะออกดอกบานสะพรั่งในช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม ของทุกปี ณ กลางลานแห่งนี้ยังสามารถมองเห็นทัศนียภาพแม่น้ำโขงได้ด้วย

3. น้ำตกวังเดือนห้า เป็นน้ำตกขนาดเล็กเกิดจากสายธารที่ไหลผ่านลานหินมูลจินท์ ภายในน้ำตกประกอบด้วยแอ่งหิน หุบหิน โขดหิน นักท่องเที่ยวนิยมไปชมทัศนียภาพ และเล่นน้ำตกในฤดูแล้ง จะมีบ่อน้ำซับไหลหล่อเลี้ยงพืชพันธุ์และสัตว์ป่า

4. ผาอูฐ หน้าผา แห่งนี้มีประติมากรรมหิน รูปร่างคล้ายอูฐทะเลทรายและเป็นจุดชมวิวที่สวยงามสามารถมองเห็นภูเก้าพระ ผาผักหวานและผาชี้หมู ได้อย่างชัดเจน เบื้องล่างของผาอูฐคือหุบเขากว้างไกล และมีป่าไม้เขียวชอุ่ม

5. ภูเก้าพระ ตามตำนานแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ สมัยโบราณ เคยมีหมู่บ้านขอมอาศัยอยู่มาก่อนที่จะย้ายถิ่นฐานหนีภัยธรรมชาติ จึงนำพระพุทธรูปที่ตนบูชาสักการะ ไปเก็บไว้ที่ถ้ำแห่งนี้ประกอบด้วย พระเงิน พระนาก พระทองคำ พระหยก พระว่านและพระไม้ เป็นจำนวนมาก ปัจจุบัน พระพุทธรูปที่มีค่าสูญหาย คงเหลือเฉพาะพระที่แกะสลักด้วยไม้เท่านั้น ณ ตรงนี้ยังมีน้ำตกที่สวยงามคือ “น้ำตกภูเก้าพระ” อีกด้วย

6. ผามะนาว เป็นหน้าผาเรียบสูงชัน มีน้ำตกไหลจากบนหน้าผาลงสู่เบื้องล่างหล่อเลี้ยงทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่าให้อุดมสมบูรณ์ ด้านบนหน้าผาสามารถมองเห็นทิวทัศน์ของกลุ่มหินเทิบ และแม่น้ำโขงได้กว้างไกล ด้านล่างของหน้าผาจะพบความสวยงามของน้ำตก ป่าไม้และสัตว์ป่า สำหรับที่มาของชื่อผามะนาว เนื่องจากพื้นที่บริเวณนี้มีต้นมะนาวป่าขึ้นเป็นจำนวนมาก

7. ถ้ำฝ่ามือแดงนักโบราณคดีสันนิษฐานว่าภาพเหล่านี้มีอายุไม่ต่ำกว่า 5,000 ปีและเป็นของมนุษย์สมัยโบราณ แหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้อยู่ที่บริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติมุกดาหาร 1(ห้วยสิงห์) ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติมุกดาหารประมาณ 8 กิโลเมตร

ภาพที่ 9 อ่างเก็บน้ำชลประทานห้วยชี้เหล็ก

อ่างเก็บน้ำชลประทานห้วยชี้เหล็ก ตั้งอยู่บนเส้นทาง 212 (สายมุกดาหาร-เลิงนกทา) ห่างจากตัวเมืองมุกดาหารประมาณ 23 กิโลเมตร ก่อนถึงทางเข้าภูมู เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีทิวทัศน์สวยงามแห่งหนึ่งของจังหวัดมุกดาหาร

ภาพที่ 10 แก่งกะเบา

แก่งกะเบา เป็นแก่งหินยาวเหยียดตามลำน้ำโขง บนฝั่งก็ยังมีลานหินกว้างใหญ่ เป็นที่พักผ่อนได้อย่างดี ในฤดูแล้งน้ำลดจนเห็นเกาะแก่งกลางน้ำ และหาดทรายสวยกว่าฤดูอื่นๆ บริเวณริมแก่งกระเบามีร้านอาหาร ตั้งอยู่ อาหารพื้นเมืองที่ขึ้นชื่อของที่นี่ คือ หมูหันซึ่งมีรสชาติอร่อยตามแบบฉบับสูตรเด็ดของท้องถิ่น การเดินทางใช้ เส้นทางมุกดาหาร-ธาตุพนม (ทางหลวงหมายเลข 212) ประมาณ 20 กิโลเมตร แยกขวาไป อำเภอหว้านใหญ่อีก 9 กิโลเมตร จะพบทางแยกไปแก่งกะเบา ซึ่งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอไปทางทิศเหนืออีก 8 กิโลเมตร

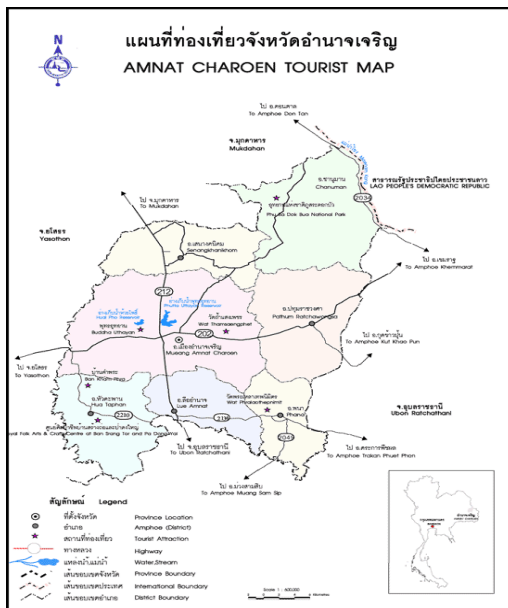
2.3 บริบทด้านการท่องเที่ยวจังหวัดอำนาจเจริญ

จังหวัดอำนาจเจริญมีประวัติความเป็นมาจังหวัดอำนาจเจริญประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ หน้า 4,5,6 เล่ม 110 ตอนที่ 125 วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2436 พระราชบัญญัติตั้งจังหวัดอำนาจเจริญ มีผลบังคับใช้ ดังนั้น อำเภออำนาจเจริญ จึงได้รับการยกฐานะให้เป็นจังหวัดอำนาจเจริญ ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2536 เป็นจังหวัดลำดับที่ 75 ของประเทศไทย (สุจิตต์ วงษ์เทศ , 2549 : 107)ปัจจุบัน จังหวัดอำนาจเจริญ แบ่งเขตการปกครอง เป็น 7 อำเภอ 56 ตำบล ดังนี้

1. อำเภอเมืองอำนาจเจริญ	จำนวน 19 ตำบล
2. อำเภอหัวตะพาน	จำนวน 8 ตำบล
3. อำเภอปทุมราชวงศา	จำนวน 7 ตำบล
4. อำเภอพนา	จำนวน 4 ตำบล
5. อำเภอชานุมาน	จำนวน 5 ตำบล
6. อำเภอเสนางคนิคม	จำนวน 6 ตำบล
7. อำเภอสืออำนาจ	จำนวน 7 ตำบล

พระมงคลมิ่งเมือง แหล่งรุ่งเรืองเจ็ดลุ่มน้ำ งามล้ำถ้ำศักดิ์สิทธิ์ เทพนิมิตพระเหลา เกาะแก่งเขาแสนสวย เลอค่าด้วยผ้าไหม ราษฎร์เลื่อมใสใฝ่ธรรม"

จังหวัดอำนาจเจริญเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์มายาวนานหลายร้อยปี และมีความเกี่ยวเนื่องกับอำเภอเขมราฐ เมืองที่เคยรุ่งเรืองมาแต่ครั้งอดีต แม้อำนาจเจริญจะเป็นเมืองเล็กๆ ที่เงียบสงบ แต่ก็มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ทั้งวัดวาอาราม ธรรมชาติที่สวยงาม และแหล่งหัตถกรรมฝีมือชาวบ้านที่น่าเที่ยวชม ดังนี้

แผนที่ 14 แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดอำนาจเจริญ

แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศาสนา จังหวัดอำนาจเจริญได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมทวารวดี มีพื้นฐานมาจากวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา โบราณวัตถุที่พบในเขตจังหวัดอำนาจเจริญ เช่น พระพุทธรูปและใบเสมาหินทราย สมัยทวารวดี ล้วนสร้างขึ้นตามคติทางพระพุทธศาสนาสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

ภาพที่ 11 พุทธอุทยานและพระมงคลมิ่งเมือง

ภาพที่ 12 วัดถ้ำแสงเพชร

1. พุทธอุทยานและพระมงคลมิ่งเมือง บริเวณวัดเป็นหินดานธรรมชาติรุ่มรื่นด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิด ซึ่งได้รับการปรับแต่งให้เป็น “พุทธอุทยาน” ส่วนพระมงคลมิ่งเมือง
2. วัดพระเหลาเทพนิมิต เดิมชื่อวัดศรีโพธิ์ชยารามคามวดี พระอุโบสถของวัดมีรูปทรงสถาปัตยกรรมแบบล้านนา มีพระประธานคือ “พระเหลาเทพนิมิตร” เป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมือง ประดิษฐานในพระอุโบสถองค์พระพุทธรูปประทับนั่งขัดสมาธิราบ ปางมารวิชัย กล่าวกันว่าเป็นพระพุทธรูปที่มีพุทธลักษณะงดงามที่สุดในภาคอีสาน ศิลปะลาวสกุลช่างเวียงจันทน์ ที่ได้รับอิทธิพลจากศิลปะล้านนา
3. วัดถ้ำแสงเพชร พื้นที่วัดมีบริเวณกว้างขวาง ประกอบด้วย วิหาร เจดีย์ และพระนอนที่ก่อสร้าง

อย่างสวยงาม ทางด้านทิศเหนือของวิหารมีถ้ำขนาดใหญ่ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปที่มีพุทธลักษณะงดงาม เหตุที่ได้ชื่อว่าถ้ำแสงเพชรเนื่องมาจากประกายของเกล็ดหินยามเมื่อตรงกับ แสงตะวันจะวาววับคล้ายกับแสงเพชร วัดถ้ำแสงเพชร เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมสายพระอาจารย์ชา สุภัทโท สาขาที่ 5 ของวัดหนองป่าพง

4. วัดโพธิ์ศิลา บ้านเปือยหัวดง ตำบลเปือย สิ่งที่น่าสนใจในวัดคือโบสถ์มหาสมณีย์ทวาราวดีขนาดใหญ่ สร้างจากหินทรายขาว อายุประมาณ 1,000 ปี ราว พ.ศ.1200-1300 เป็นศิลปะขอม

5. วัดไชยติการาม วัดนี้มีพระพุทธรูปสำริด ประทับนั่งขัดสมาธิราบ ปางมารวิชัย สูง 55 เซนติเมตร จัดอยู่ในกลุ่มพระพุทธรูปศิลปะลาวสกุลช่างเวียงจันทน์ เปรียบเทียบได้กับพระพุทธรูปปางมารวิชัยที่ระเบียงหอพระแก้วเมือง เวียงจันทน์

ส่วนแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ โดยทั่วไปจังหวัดอำนาจเจริญเป็นที่ลุ่ม มีเนินเขาเตี้ยๆ ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย และดินลูกรังบางส่วน มีพื้นที่ติดแม่น้ำโขงด้านทิศตะวันออก สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

1. อ่างเก็บน้ำพุทธรูทยาน อยู่ฝั่งตรงข้ามกับพระมงคลมิ่งเมือง เป็นแหล่งน้ำที่สำคัญทางด้านเกษตรและประมง พร้อมทั้งยังเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ มีลมพัดเย็นสบาย ริมอ่างเก็บน้ำเป็นที่ตั้งของรีสอร์ตหลายแห่ง

2. ทิวทัศน์ริมฝั่งโขง มีลักษณะทางธรรมชาติ และทัศนียภาพของบรรยากาศสองฟากฝั่งโขงที่งดงาม น่าประทับใจ โดยเฉพาะบริเวณหน้าว่าการอำเภอชานุมาน มีทางเดินเลียบริมฝั่งโขงเป็นระยะทางยาวเหมาะแก่การเดินชมทัศนียภาพ สามารถมองเห็นดอนชะโนดซึ่งเป็นเกาะขนาดใหญ่กลางลำน้ำโขงและในช่วงฤดูแล้งเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม มองเห็นแก่งกลางแม่น้ำโขง

3. อุทยานดงลิงดอนเจ้าปู่ เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ประชาชนท้องถิ่นให้ความเคารพศรัทธา เนื่องจากมีศาลปู่ตาที่สิ่งสถิตของเจ้าปู่ (พรานที พรานทอง) พระพุทธรูปปางประสูติ ปางตรัสรู้ ปางปฐมเทศนา และปางปรินิพพานอยู่ในอุทยานดงลิงดอนเจ้าปู่

แหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดอำนาจเจริญมีมรดกทางศิลปวัฒนธรรม ที่เป็นนามธรรมเกี่ยวกับวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สมควรได้รับการส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบทอดและเผยแพร่ เช่น ศิลปะการแสดงหมอลำ ซึ่งมีทั้งประเภทลำกลอน ลำเรื่องต่อกลอน ลำผู้ไท ลำยาว การแสดงกลองยาว การแสดงรำเซิ้งต่างๆ แบบแผนการดำเนินชีวิตความเชื่อและศรัทธาในพระพุทธศาสนา ภาษาถิ่น พิธีกรรมประเพณีฮีตสิบสอง งานช่างฝีมือสาขาต่างๆ รวมถึงเรื่องเล่าความเป็นมาของชุมชน ฯลฯ ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีตและได้มีการสืบสานต่อมาจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 13 ศูนย์ศิลปาชีพบ้านสร้างถ่อ

1. ศูนย์ศิลปาชีพบ้านสร้างถ่อ ตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 5 กิโลเมตร เป็นศูนย์ผลิตและฝึกอบรมงานหัตถกรรมพื้นบ้านหลายประเภท เช่น การทอผ้า และการเจียรระโนพลอย เป็นต้น นักท่องเที่ยวสามารถชมวิธีการผลิต และเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ได้ด้วย

2. ศาลเจ้าพ่อกุดป่องและศาลหลักเมือง ศาลเก่าแก่ที่ประชาชนเคารพนับถือ สำหรับศาลหลักเมืองสร้างเมื่อ พ.ศ. 2525 เสาหลักเมืองทำด้วยไม้ราชพฤกษ์ แกะสลักลงรักปิดทองทั้งองค์ มีความสูง 139 เซนติเมตร

3. พระมณฑปเมือง (พระใหญ่) เป็นสิ่งสำคัญคู่บ้านคู่เมือง ตั้งอยู่ที่พุทธอุทยาน ถนนชยางกูร อำเภอเมือง มีพุทธลักษณะ ตามอิทธิพลด้านศิลปะอินเดียเหนือแคว้นปาละ ซึ่งได้แผ่อิทธิพลด้านศิลปะมายังภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เมื่อราวพุทธศตวรรษที่ 13-16 เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง 11 เมตร ส่วนสูงวัดจากพื้นดินระดับต่ำสุดถึงยอดเปลว 20 เมตร โครงสร้างเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก โดยตลอด ผิวนอกฉาบปูนบุด้วยกระเบื้องโมเสกสีทอง การก่อสร้างแล้วเสร็จสมบูรณ์ เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2508 เชื่อกันว่าพระมณฑปเมืองเป็น พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ มีประชาชนทั้งชาวอำนาจเจริญ และจังหวัดใกล้เคียงมีความเคารพ และกราบไหว้บูชาทุกปี ในวันวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 (วันมาฆบูชา) ชาวบ้านจะจัดงานนมัสการ พระมณฑปเมืองและถือได้ว่าเป็นงานประจำปีที่ยิ่งใหญ่ ของจังหวัดอำนาจเจริญที่ถือปฏิบัติกันมาจนถึงปัจจุบัน มีการแสดง แสง เสียง ตำนานเมืองอำนาจเจริญเป็นประจำทุกปี

4. วัดถ้ำแสงเพชร หรือศาลาพันห้องเป็นศาลาอยู่ยอดเขาสูงทิศเหนือมีถ้ำขนาดใหญ่ภายในถ้ำมีพระพุทธรูปสวยงาม..." ต่อมาเมื่อปี 2511 หลวงปู่ชา (วัดหนองป่าพง อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี) ได้มาพำนักบำเพ็ญธรรมที่ถ้ำพระใหญ่ 5 คืบ ถ้ำแสงเพชร เป็นสำนักสงฆ์ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของวัดหนองป่าพง มีการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ มากมาย มีการตัดถนนทางลาดยางถึง มหาวิหาร กว้าง 28 เมตร ยาว 60 เมตร โดยพื้นชั้นล่างเป็นแท่งค้ำเก็บน้ำฝนไว้ใช้หน้าแล้งและทำให้วิหารมีบรรยากาศเย็น ข้างมหาวิหารมีพระพุทธรูปไสยาสน์ ยาว 19 เมตร มีพุทธลักษณะที่สวยงาม และเจดีย์สูงภายในมีรูปปั้นเหมือนของหลวงปู่ชา และภาพเขียนฝาผนังสีน้ำพุทธประวัติสวยงามมาก ห่างจากจังหวัดไปทาง อ.ปทุมราชวงศา 11 กิโลเมตร

5. วัดถ้ำแสงแก้วสวนเทพอยู่ด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของวัดถ้ำแสงแก้วเมืองอำนาจเจริญ ซึ่งหลวงพ่อแดง (ท่านพระครูเมตตา-ภิกขุ สุธัมโม) กับนายสันติ เกรียงไกรสุข และคณะได้ขึ้นไป พบรอยเท้าพระอรหันต์ องค์พระสวลี เมื่อวันอังคารที่ 19 พฤษภาคม 2541 แรม 9 ค่ำ เดือน 6 คาดว่า มีมานานกว่า 2,000 ปี อนึ่งนอกจากบริเวณวัด ถ้ำแสงแก้วและลานเทพเป็นที่สถิตย์ของ "หลวงปู่ฤาษีบรมโกฏิ" ผู้ทรงคุณยิ่งใหญ่ ผู้

มีฤทธิ์มาก ผู้กระทำแต่ความดีงาม ผู้มีอายุยาวนาน

6. ภูจำปาเป็นเขาเล็ก ๆ มีต้นจำปาขึ้นตามลานหิน เป็นสิ่งมหัศจรรย์อย่างยิ่ง มีถ้าพระศักดิ์สิทธิ์ และ โขนหินมากมายอยู่บ้านภูจำปา ตำบลนาหมอม้า อำเภอเมืองอำนาจเจริญ ห่างจากจังหวัดไปทางจังหวัดยโสธร ถึงสี่แยกน้ำปลีกประมาณ 19 กิโลเมตร เลี้ยวขวาเข้าหมู่บ้านประมาณ 6 กิโลเมตร

7. อุโบสถ (สิม) วัดราษีาราม ตั้งอยู่บ้านไก่อ้า ตำบลไก่อ้า อำเภอเมือง อยู่ห่างจากจังหวัด 5 กิโลเมตร สร้างราว พ.ศ.2468-2471 เป็นสถาปัตยกรรมแบบพื้นถิ่นอีสาน ลักษณะเป็นอาคารสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง 4.20 เมตร ยาว 2.40 เมตร สูง 6.60 เมตร मुखหน้าเป็นไม้ ทำเป็นรัศมี มีแสงอาทิตย์และไม้ลูกฟัก ที่ผนัง โบสถ์ด้านหน้า มีภาพเขียนแบบโบราณ

8. วนอุทยานภูสิงห์-ภูผาผึ้งตั้ง อยู่ ณ บ้านป่าเจริญ หมู่ที่ 7 ตำบลสร้างนกทา อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ พื้นที่วนอุทยานฯ เป็นภูเขาหิน หินเป็นหินทรายอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าดงห้วยกอง ดงบังอี เขตอำเภอเมือง และอำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ มีเนื้อที่ประมาณ 8,000 ไร่ ห่างจากจังหวัดไปทางอำเภอปทุมราชวงศา 16 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายเข้าบ้านป่าเจริญ 4 กิโลเมตร ถึงที่ทำการวนอุทยาน กระทบหิน เป็นลานหินกว้างประมาณ 10 เมตร หินคล้ายตะพานน้ำตั้งอยู่ บนลานหิน

9. อ่างเก็บน้ำพุทธอุทยาน ก่อสร้างเมื่อ พ.ศ.2500-2506 ปิดกั้นห้วยปลาแตก เป็นทำนบดิน ยาว 1,300 เมตร สูง 13.5 เมตรสันกว้าง 6 เมตร ปริมาณเก็บกักน้ำ 15.34 ล้านบาศก์เมตร เป็นอ่างเก็บน้ำเพื่อการเกษตร ครอบคลุมพื้นที่ 11,014 ไร่ เพื่อการประปา โดยเป็นแหล่งสนับสนุนน้ำดิบให้การประปาได้ถึง จำนวน 2,400 ลูกบาศก์เมตร/วัน

10. อ่างเก็บน้ำห้วยสีโท เป็นอ่างเก็บเพื่อการเกษตรห่างจากตัวอำเภอเมือง 15 กม. ทางไป อ. เขมราฐ จ.อุบลราชธานี ถนนอรุณประเสริฐ 11 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายเข้าไปเส้นทางเดียวกับวัดถ้ำแสงเพชร 4 กม. เป็นอ่างเก็บน้ำที่เกิดจากเทือกเขา 2 ลูกตอนกลางเป็นแอ่งกะทะ ซึ่งจุดที่มีบรรยากาศที่ดีมาก มีวิวที่มี มุมมองสวนทั้งเช้าและเย็น เหมาะที่จะเป็นสถานที่พักผ่อนของชาวเมืองอำนาจเจริญอีกแห่ง

ส่วนแหล่งท่องเที่ยวอำเภอชานุมาน ประกอบด้วย

1. น้ำตกตาดใหญ่

เป็นน้ำตก 2 ชั้น ที่สวยงามขวางกั้นลำน้ำห้วยทม น้ำตกกว้าง 50 เมตร แต่ละชั้นสูงประมาณ 2.5 เมตร ด้านล่างเป็นหาดทรายบริเวณสองฝั่งเต็มไปด้วยป่าไม้ธรรมชาติ อยู่ระหว่างบ้านนามงามและบ้านหินกอง น้ำตกคันแทเป็นน้ำตกที่มีชื่อเรียกตามลำห้วยคันแท น้ำตกกว้าง 20 เมตร สูง 3 เมตร น้ำถ้าอยู่ภายใต้ น้ำตก สามารถเข้าไปเดินหรือนั่งได้สบาย อยู่บริเวณเดียวกันกับน้ำตกตาดใหญ่

2. น้ำตกห้วยทราย

ห่างจากบ้านห้วยฆ้องประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นน้ำตกที่ใสสะอาดไหลผ่านโขดหินเป็นบริเวณกว้าง เป็นน้ำตกที่สวยงามเหมาะกับการท่องเที่ยว

3. ภูถ้ำพระ

จากอำเภอชานุมานไปทางทิศตะวันตก ตามเส้นทาง รพช.อจ.3012 ประมาณ 17 กิโลเมตร พื้นที่ ตำบลคำเขื่อนแก้ว มีภูเขาที่ทอดยาว ภูมิประเทศที่สวยงามบนยอดเขามีลานหินกว้าง ใต้หน้าผามีถ้ำ ภายในมี พระพุทธรูปโบราณและพระพุทธรูปปั้น

4. ภูถ้ำบั้ง

ตามเส้นทาง รพช.อจ.3021 ถัดจากภูถ้ำพระอยู่บ้านคำเตี้อย ตำบลคำเขื่อนแก้ว บริเวณวัดตั้งอยู่เนิน เขาเตี้ย ๆ หลังศาลาการเปรียญมีหน้าผา ช้างใต้มีถ้ำขนาดใหญ่ ในสมัยก่อนพบค้างคาวจำนวนมาก จึงตั้งชื่อว่า

"ถ้ำบั้ง" ซึ่งแปลว่าค้างคาว เส้นทางขึ้นภู มีลานหินกว้างและจะพบบ่อน้ำที่มีน้ำขังตลอดปี ซึ่งปากบ่อจะมีขนาดเล็กแต่ภายในมีลักษณะคล้ายโถง ถัดไปจะพบบ่อมปรากฏ ซึ่งเป็นจุดชมวิวยิวทัศน์ที่สวยงามมาก

5. ภูค่าเดียว

ตามเส้นทาง รพช.อจ.3021 ถัดจากถ้ำพระ บนเทือกเขาภูค่าเดียว มีทิวทัศน์ที่งดงาม ร่องหินธรรมชาติขนาดใหญ่ที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ดานกระต่ายเป็นลานหินขนาดใหญ่บนเนื้อที่หลายร้อยไร่ ลาดด้วยหินดานประหนึ่งเทคอนกรีตล้อมรอบด้วยป่าไม้มานานาพันธุ์ เช่น กอหญ้ามั่งกระต่าย และต้นข่อยหินที่ขึ้นตามธรรมชาติ สามารถมองเห็นทิวทัศน์ของภูจันทร์ที่งดงาม

6. จุดชมทิวทัศน์ริมโขง

อยู่บริเวณหน้าสำนักงานเทศบาลตำบลชานุมาน เป็นจุดที่มีการข้ามชายแดนไปมาระหว่าง ไทย-ลาว สามารถมองเห็นดอนชะโนด ซึ่งเป็นเกาะขนาดใหญ่กลางลำน้ำโขง ซึ่งมีประชากรลาวอาศัยอยู่ประมาณ 60 หลังคาเรือนอำเภอชานุมาน เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจอยู่บริเวณหน้าว่าการอำเภอ ในตอนเย็นชมทัศนียภาพสองฟากฝั่งไทย-ลาว สวยงามมาก เหมาะแก่การพักผ่อนยิ่งนัก

7. เขาคีรีวงกตภูมะโรง

ภูมะโรงเป็นภูดินขนาดใหญ่ มีเนื้อที่ประมาณ 2,000 ไร่ ตั้งอยู่บริเวณกึ่งกลางระหว่างบ้านเมืองเก่า บ้านคำแก้ว บ้านคำเดียว บ้านเหล่าแก้วแมง บ้านสงยาง ตำบลคำเขื่อนแก้ว อำเภอชานุมาน เป็นแหล่งที่เที่ยทางธรรมชาติที่สวยงาม เพราะมีผืนป่าอันอุดมสมบูรณ์ปกคลุม มีสัตว์ป่านานาชนิดให้ได้ชม ที่สำคัญจะมีถ้ำดานหิน โขดหิน และหน้าผาที่สูงสลับซับซ้อนสวยงามเป็นที่น่าอัศจรรย์ยิ่งนัก กล่าวคือ โขดหินที่เรียงตัวกันอยู่บางแห่งจะเป็นชะง่อนออกมา บางก้อนสูงขึ้นไป 15 เมตร และช่องระหว่างตรงกลางเป็นร่องดินลึกลงไปเป็นหน้าผาต้องทำสะพานข้ามจึงจะเดินไปโขดหินอีกก้อนได้ เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่มีมานานนับพันปีแก่งหินชั้นลักษณะของแก่งหินชั้น คือเป็นแก่งหินตั้งอยู่กลางบริเวณแม่น้ำโขง ติดชายแดนไทย-ลาว อำเภอชานุมาน มีลักษณะเป็นร่องหินที่เกิดจากการกัดเซาะของกระแสน้ำเป็นเวลาหลายพันปี ซึ่งมีลักษณะเหมือนพานหรือชั้น ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศนิยมไปเที่ยวชมความสวยงามของแก่งนี้เป็นจำนวนมาก และเป็นแหล่งซื้อขายปลาแม่น้ำโขงซึ่งสร้างรายได้ให้แก่ชาวอำเภอชานุมานเป็นอย่างมากแก่งต่างหล่างสถานที่ตั้ง ตั้งอยู่บ้านศรีสมบูรณ์ ตำบลชานุมาน อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 80 กิโลเมตร และห่างจากตัวอำเภอชานุมานประมาณ 1 กิโลเมตร ลักษณะของแก่งต่างหล่างคือเป็นโขดหินขรุขระอยู่ริมแม่น้ำโขง เป็นหินศิลาแลงคล้ายขมหรืออ่าง เป็นแอ่งเป็นคั้ง ในฤดูฝนน้ำจะท่วม เนื่องจากแม่น้ำโขงมีระดับน้ำสูงจึงท่วมแอ่ง หน้าแล้งแอ่งน้ำจะมีความสวยงามมาก เหมาะเป็นแหล่งท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจ คำว่า "ต่างหล่าง" เป็นภาษาถิ่น บอกถึงลักษณะของภาชนะที่มีลักษณะกว้างและตื้น

8. อุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว

ภูสระดอกบัวอยู่บริเวณรอยต่อกับอุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว ในพื้นที่บ้านคำเดียว บ้านดงยาง บ้านเหล่าแก้วมอง ตำบลคำเขื่อนแก้ว บ้านหินสิ่ว ตำบลชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ เขตอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร เขตอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร เป็นเทือกเขายาวเหยียดหนาที่ปิดด้วยป่าไม้เบญจพรรณ เช่น ยาง มะค่า ตะแบก แดง กระบาก ชิงชัน ประดู่ ฯลฯ แต่เดิมเป็นป่าที่อุดมไปด้วยต้นไม้ขนาดใหญ่ แสงแดดส่องไม่ถึงพื้นดิน มีสัตว์ป่า เช่น ช้าง หมู เสือ เลียงผา กวาง กระต๊อ และหมูป่าอยู่ชุกชุม ปัจจุบันไม่ได้ถูกทำลายจนเหลือสภาพป่าไม่ถึง 50 เปอร์เซ็นต์ และสัตว์ป่าได้สูญพันธุ์เกือบหมดแล้วภูสระดอกบัวมีตำนานเล่าว่า แต่เดิมเป็นที่อยู่ของผีบังบด มีต้นยาสูบขนาดใหญ่เท่าขาคน ต้นสมุนไพรวิเศษหลายชนิดขึ้นอยู่เต็ม ท้าวชมภูผู้ใหญ่บ้านคำเดียว ได้พาชาวบ้านไปหาของป่าเกิดหิวน้ำระหว่างเดินทางหาน้ำดื่มไม่พบเลย จึงตั้งสัจจะอธิษฐานต่อเจ้าป่าเจ้าเขาขอให้พบน้ำดื่ม หลังจากเดินไปอีกสักครู่ก็พบแอ่งหินหลายแอ่ง มีน้ำใสขังอยู่เต็ม มี

หลายขนาดตั้งแต่ความก้าวไม่ถึงวาและมากกว่าวา มีหลายแอ่งน้ำลึกท่วมศรีษะคน มีดอกบัวแดงขึ้นชูรอรับแสงอาทิตย์สวยงามยิ่งนัก ทิวชมภูจึงชวนลูกบ้านดื่ม ปรากฏว่ามีกำลังขึ้นมาอย่างน่าประหลาดใจ ความกระหายน้ำไปอย่างปลิดทิ้ง บรรดาชาวบ้านจึงพากันขนานนามว่า "ภูสระดอกบัว" สืบมาจนทุกวันนี้

นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวอำเภอปทุมราชวงศา ยังมี ภาวิเวกวัดป่าศรีวิชัยสุวรรณาราม บ้านดอนนกกุง หมู่ที่ 7 ตำบลคำโพน อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ ออกจากอำเภอไปทางทิศตะวันออก 8 กิโลเมตรทิวทัศน์ ถ้าภูตู่ทองบ้านคำไหล ต.โนนงาม อ.ปทุมราชวงศา เป็นถ้ำพระเก่าแก่หลายร้อยปี ในวันสงกรานต์ชาวบ้านจะมสรงน้ำพระเป็นประจำทุกปี มีเทือกเขาสวยงามและอ่างเก็บน้ำ ยอดลุ่มน้ำห้วยพระเหลา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามแห่งหนึ่งของจังหวัดอำนาจเจริญ

ส่วนแหล่งท่องเที่ยวอำเภอกันทรวิชัย ประกอบด้วย

1. พระเจ้าใหญ่ศรีเจริญ

ประดิษฐานอยู่ในพระอุโบสถวัดพระศรีเจริญ บ้านห้วยตะพาน ต.พระศรีเจริญ อ.ห้วยตะพาน พระเจ้าใหญ่ศรีเจริญ เป็นพระพุทธรูปขัดสมาธิราบปางมารวิชัย สร้างด้วยอิฐถือปูนลงรักปิดทอง หน้าตักกว้าง 1.30 เมตร (15 นิ้ว) สูงจากยอดพระสงฆ์เบื้องล่างถึงพระเศียรสูง 2.00 เมตร (80 นิ้ว) พระเจ้าใหญ่ศรีเจริญเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคูเมือง เล่ากันว่าสร้างมาแล้ว 750 ปี ในเดือน 4 ขึ้น 8 ค่ำ และ 15 ค่ำของทุกปี ชาวบ้านจะจัดงานนมัสการปิดทององค์พระเจ้าใหญ่ศรีเจริญเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัวหมู่บ้าน คำพระเมื่อปี พ.ศ.2426 ตำบลคำพระ ได้จัดตั้งและอบรมสตรีอาสาพัฒนาโดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี และจัดตั้งองค์สตรีในระดับหมู่บ้าน และตำบลขึ้นเรียกว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพ.สม.) และคณะกรรมการพัฒนาสตรีตำบล (กพ.สต.) ได้ดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านและตำบล ซึ่งต่อมาได้มีการจัดตั้งกลุ่มสตรีทอผ้าชนิดขึ้น โดยอยู่บ้านคำพระ อ.ห้วยตะพาน จ.อำนาจเจริญ บ้านคำพระเป็นศูนย์รวมการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ผ้าชนิดพื้นเมือง

โดยรวบรวมจากกลุ่มสตรีบ้านคำพระซึ่งมีความสวยงามจนได้รับรางวัลชนะเลิศรางวัลที่ 1-3 ขอพระบาทสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ในการประกวดที่ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรอยุธยา เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2537 และเป็นตัวแทนของจังหวัดอำนาจเจริญนำผลิตภัณฑ์ผ้าชนิดไปร่วมงานและทูลเกล้าถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ในงานพิธีเปิดปีรรังสรรค์วัฒนธรรมไทย เมื่อวันที่ 22 เม.ย. 2537 ดังนั้น ผ้าชนิดบ้านคำพระจึงเป็นผ้าชนิดที่นิยมแก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ซึ่งจำหน่ายในราคาถูกอีกด้วย เปิดบริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08.00-17.00 น. หนองหารเป็นหนองน้ำผืนใหญ่ที่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำหลากหลายชนิด มีศาลาชมวิวิทิวทัศน์ที่อยู่บริเวณรอบ ๆ หนองหาร ซึ่งมีความเป็นธรรมชาติ สงบ ร่มรื่น เหมาะแก่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2. เชื้อนลำเซบาย

เป็นเชื้อนที่สร้างขึ้นเพื่อกันลำเซบาย ซึ่งเป็นลำน้ำสายสำคัญต่อการดำรงชีวิตของชาวห้วยตะพาน และบริเวณรอบ ๆ เชื้อนลำเซบาย มีธรรมชาติที่สวยงาม เป็นสถานที่ที่เหมาะสมแก่การพักผ่อนหย่อนใจของผู้ที่ได้ไปเยี่ยมชมป่าดงใหญ่เป็นป่าชุมชนที่มีพื้นที่ครอบคลุมตำบลสร้างถ่อน้อยทั้งตำบลและตำบลจิกดู่บางส่วน และเป็นป่าชุมชนผืนเดียวที่ยังคงรักษาความเป็นป่าได้อย่างสมบูรณ์ถือได้ว่าเป็นมรดกของชาติที่อยู่คู่อำเภอกันทรวิชัยมาโดยตลอด ซึ่งประกอบด้วยสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย เช่น - สวนสัตว์เปิดบ้านนาคู มีสัตว์น้อยใหญ่ให้เลือกชมมากมาย และมีสัตว์แปลก ๆ ที่หาดูได้ยาก เช่น ควาย 3 ขา วัว 6 ขา เป็นต้น- หอคอยชมวิวิทิวทัศน์ 5 ชั้น เป็นที่สำหรับให้นักท่องเที่ยวได้ชมวิวิทิวทัศน์ และธรรมชาติบริเวณป่าดงใหญ่และสวนสัตว์เปิดบ้านนาคูหนองสามขาเป็น หนองน้ำขนาดใหญ่ที่เต็มไปด้วยดอกบัวอันสวยงาม เป็นสถานที่อนุรักษ์นก

น้ำนานาชาติ เช่น นกเจ้า นกกระยาง และนกอื่น ๆ และใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ลอยกระทง ปล่อยปลา ปล่อยเต่า เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยวอำเภอพนา

1. วัดพระเหลาเทพนิมิต

พระเหลาเทพนิมิต เป็นพระประธานประดิษฐานอยู่ในอุโบสถวัดพระเหลาเทพนิมิต อ.พนา สร้างด้วยอิฐถือปูน ลงรักปิดทองสูง 2.70 เมตร หน้าตักกว้างเส้าลือกันใหญ่ชาวบ้านไม่รู้จบสิ้น เป็นที่เคารพศรัทธาของประชาชนชาวพุทธทั่วไปนานกว่า 200 ปี นักโบราณคดีจากกรมศิลปากรสันนิษฐานว่า ทั้งโบสถ์และองค์พระประธานเป็นสถาปัตยกรรมในศิลปะลาวมีอายุราว พ.ศ.2263 เมื่อถึงวันเพ็ญเดือน 3 ของทุกปี ซึ่งถือกันว่าเป็นเทศกาลปิดทององค์พระเหลาเทพนิมิตจะมีพุทธศาสนิกชนทั่วทุกสารทิศหลั่งไหลกันมาบำเพ็ญบุญและแก้บน โดยนำปราสาทผึ้งมาทอดถวาย นำดอกไม้ธูปเทียนมาสักการะ กลายเป็นประเพณีปฏิบัติกันมาไม่ได้ขาด แม้ในวันธรรมดาก็มีผู้นิยมศรัทธาเลื่อมใสมานมัสการเป็นประจำแหล่งโบราณคดีบ้านโพนเมืองตำบลไม้กลอนอำเภอพนา สภาพภูมิศาสตร์ของแหล่งโบราณคดีบ้านโพนเมือง มีลักษณะเป็นเนินดินรูปร่างยาวรี มีขนาดประมาณ 300-400 เมตร เนินดินส่วนยอดอยู่สูงจากพื้นดินโดยรอบประมาณ 3.50 เมตร โบราณวัตถุที่สำรวจพบได้แก่ เศษภาชนะดินเผา ลูกปัดหินและแก้ว โบราณวัตถุที่ทำจากทองเหลือง โครงกระดูกมนุษย์และเสมาหินทราย

2. วนอุทยานดอนเจ้าปู่

สถานที่ตั้ง ตั้งอยู่ที่อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 40 กิโลเมตร วนอุทยานดอนเจ้าปู่ มีเนื้อที่ประมาณ 260 ไร่ อยู่ห่างจากบ้านพนาไปทางทิศใต้ ประมาณ 1 กิโลเมตร สภาพทั่วไปเป็นป่า ประกอบด้วยป่าไม้เบญจพรรณนานาชาติ เป็นที่อยู่ของสัตว์ป่านานาชนิดโดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีลิงเป็นจำนวนมาก อาศัยอยู่ในป่าแห่งนี้ ประมาณ 500 ตัว

วนอุทยานดอนเจ้าปู่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดอำนาจเจริญ และยังเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่พุทธศาสนิกชนและชาวอำนาจเจริญให้ความเคารพบูชา มีศาลปู่ตาซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าปู่ (พรานทิ พรานทอง) โดยมีรูปปั้นสูง 6 ฟุต ตั้งตระหง่านอยู่และมีพุทธสถานที่สำคัญ คือ พระพุทธรูปปางประสูติ ปางตรัสรู้ ปางปฐมเทศนา และปางปรินิพพาน อยู่ในบริเวณวนอุทยานดอนเจ้าปู่แห่งนี้

3. พระฤทธิลือชัย

เป็นพระประธานในโบสถ์ของวัดบ้านอำนาจ หมู่ที่ 4 ต.อำนาจ อ.ลืออำนาจ จ.อำนาจเจริญ ถูกสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2404 ในคราวเดียวกันกับพระเหลาเทพนิมิต อ.พนา จ.อำนาจเจริญ

แหล่งท่องเที่ยวอำเภอลืออำนาจ

1. อุโบสถ (สิม) วัดบ้านยางช้า

ตำอำนาจ อำเภอลืออำนาจ ห่างจากจังหวัด 30 กิโลเมตร เป็นสถาปัตยกรรมแบบพื้นถิ่นอีสาน ลักษณะเป็นอาคารทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง 7.00 เมตร ยาว 10.80 เมตร สูง 7.40 เมตร ผนังภายในและภายนอกมีภาพจิตรกรรมฝีมือดีเจ้าอาวาสผู้ก่อตั้งวัดบ้านยางช้า

2. แหล่งโบราณคดีเสมาหลายพันปี

แหล่งโบราณคดีบ้านเปือยหัวดง ตำบลเปือย อำเภอลืออำนาจ ถือเป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญมากที่สุดแห่งหนึ่งของจังหวัดอำนาจเจริญ ดังปรากฏว่ามีการสร้างเสมาบริเวณใกล้เคียงกันถึง 3 แห่งด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มเสมาหลังโรงเรียนชุมชนเปือยหัวดงปัก ล้อมฐานหินทรายที่ตั้งรูปเคารพ และพระพุทธรูปที่นั่งขัดสมาธิราบสมัยทวารวดีตอนปลายองค์หนึ่ง ลักษณะของเสมาเรียบไม่มีลวดลาย แต่ตรงกลางเป็นแกนสันที่เรียวยาวถึงยอด กลุ่มเสมาบริเวณวัดป่าเรไร บ้านเปือยหัวดงวัดป่าเรไรปัจจุบันเป็นที่พักสงฆ์ นักเป็นกลุ่มเสมาที่มีความ

หนาแน่นแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นกลุ่มเสมาที่ทำด้วยศิลาแลง ไม่มีการสลักลวดลายมากนัก เพียงแต่ตกแต่งรูปร่างให้เป็นเสมาและมีการสลัก ฐานบัวคว่ำบัวหงายมีสันนูนคล้ายยอดสลับตรงกลางกลุ่มเสมาในเขตวัดโพธิ์ศิลาบ้านเปือยหัวดง เป็นเนินศาสนสถานที่มีกลุ่มเสมาหินทรายปักอยู่ มีการสลักเป็นรูปหม้อน้ำหรือบุรณขมู 1 นอกจากนี้ยังได้ขุดพบหม้อดินเผาขนาดใหญ่ลายเชือกทาบ ภายในหม้อบรรจุพระพุทธรูปประทับนั่งขนาดเล็กบุเงินจำนวนมากบ่อน้ำบุนคำว่า "บุน" เป็นภาษาพื้นเมืองอีสาน หมายถึง การไหลทะลักออกมา "น้ำบุน" จึงหมายถึง น้ำไหลทะลักขึ้นมาจากพื้นดินตลอดเวลาคล้ายน้ำพุแต่ไม่สูงนัก "บ่อน้ำบุน" เป็นแหล่งกำเนิดลำนํ้าหรือแอ่งน้ำ มีลักษณะคล้ายบ่อทราย กว้างประมาณ 1 เมตร มองคล้ายกะทะหงายเอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง ปากหลุมเป็นดินเหนียวหรือดินโคลนปิดปากหลุม มีน้ำไหลพุ่งขึ้นมาตลอดเวลา เห็นได้ชัดในฤดูแล้ง ส่วนฤดูฝนมักจะเกิดน้ำท่วม ชาวบ้านเรียกปรากฏการณ์ธรรมชาติเช่นนี้ว่า "ตุน" การไหลพุ่งขึ้นมาของน้ำใต้ดินจะทำให้โคลนที่อยู่ปากบ่อ หรือชาวบ้านเรียกว่า "แปวตุน" มีการไหลเวียนขึ้นลงก่อให้เกิดแรงดูด หากมีคนหรือสัตว์พลัดตกลงไปจะถูกโคลนดูดจมหายไป ในปัจจุบันจังหวัดอำนาจเจริญมีบ่อน้ำบุนอยู่ 3 แห่งคือ

- 1) ที่วัดบึงน้ำพุ ตำบลไค้คำ อำเภอมือง
- 2) ที่บ้านนาตุน ตำบลเปือย อำเภอลืออำนาจ
- 3) ที่บ้านน้ำซบ ตำบลแมต อำเภอลืออำนาจ

2.4 บริบทด้านการท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี

จังหวัดอุบลราชธานีอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครเป็นระยะทาง 629 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 15,744 ตารางกิโลเมตร สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูงและภูเขา มีแม่น้ำมูลไหลผ่านตอนกลางของพื้นที่ และมีหน้าผาหินทรายบริเวณชายฝั่งแม่น้ำโขงอันเป็นเส้นกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยและลาว

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

อำเภอฟิบูลมังสารหาร

แก่งสะพือ เป็นแก่งหินที่สวยงามในน้ำมูล ตั้งอยู่ในตัวอำเภอฟิบูลมังสารหาร ห่างจากตัวเมืองอุบลราชธานีตามทางหลวง หมายเลข 217 ประมาณ 45 กิโลเมตร คำว่า “สะพือ” เพี้ยนมาจากคำว่า “ซำพืด” หรือ “ซำปืด” ซึ่งเป็นภาษาส่วน แปลว่าสูงใหญ่หรือสูงเหลือม เป็นแก่งหินที่มีหินน้อยใหญ่สลับซับซ้อน เมื่อกระแสน้ำไหลผ่านกระทบหินจะเกิดเป็นฟองขาว มีเสียงดังตลอดเวลา ซึ่งช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเที่ยวชมแก่งสะพือ คือ หน้าแล้ง ราวเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม เพราะน้ำจะลดสามารถมองเห็นหินชัดเจนสวยงาม ส่วนหน้าฝนน้ำจะท่วมมองไม่เห็นแก่ง

อำเภอลือรินทร์

เขื่อนลือรินทร์ อยู่ห่างจากตัวเมืองอุบลราชธานี ประมาณ 90 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 213 ชาวบ้านนิยมเรียก “เขื่อนโดมน้อย” เป็นเขื่อนหินแกนเดียว สร้างกั้นลำน้ำโดมน้อยอันเป็นสาขาของแม่น้ำมูล อำนวยความสะดวกในการผลิตกระแสไฟฟ้าและการชลประทาน บริเวณทะเลสาบมีสวนลือรินทร์ ปลูกดอกไม้ประดับ และมีบ้านพักสำหรับบริการนักท่องเที่ยว

ช่องเม็ก อยู่ห่างจากตัวเมืองอุบลราชธานีประมาณ 90 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 217 เป็นจุดผ่านแดนถาวรไทย-ลาว ที่มีถนนเชื่อมต่อกับแขวงจำปาสัก ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางภาคใต้ของประเทศลาว ในบริเวณด้านนอกจะเป็นที่ตั้งหน่วยงานราชการแล้ว ยังมีตลาดสินค้าชายแดนร้านค้าปลอดภาษีในประเทศลาว ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเที่ยวชมและซื้อสินค้าได้

การเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในประเทศลาวผ่านด่านช่องเม็กนั้น ในส่วนของชาวต่างชาติต้องใช้หนังสือเดินทาง และสำหรับนักท่องเที่ยวคนไทยสามารถผ่านแดนโดยเสียค่าธรรมเนียมเหยียบแผ่นดินที่ด่านได้โดยตรง หากต้องการจะเดินทางต่อไปยังเมืองปากเซ หรือแขวงจำปาสัก จะต้องทำหนังสือเดินทาง (passport) ไปประทับตราผ่านแดนตามสนธิสัญญาความร่วมมือการท่องเที่ยวอาเซียนปี พ.ศ. 2548

อำเภอโขงเจียม

แก่งตะนะ เป็นแก่งกลางลำน้ำมูลที่ใหญ่ที่สุด กลางแก่งมีโขดหินทราย ขนาดใหญ่เป็นเกาะกลางลำน้ำมูล ที่เกิดจากการลำน้ำมูลทั้งสองสายที่เชื่อมกราก และจะกัดเซาะลงไปแนวหินสูงประมาณ 1 เมตร ถ้าสังเกตเกาะกลางแก่งตะนะจะเห็นสิ่งก่อสร้างรูปสี่เหลี่ยม ซึ่งสร้างขึ้นในสมัยที่ฝรั่งเศสยังล่าอาณานิคม เพื่อใช้เป็นเครื่องชี้ร่องน้ำในการเดินเรือ บริเวณแก่งตะนะจะมีสายน้ำที่เชื่อมกราก ใต้ท้องน้ำเป่าหลุ่มหิน โขดหิน ซอกหิน อีกทั้งยังมีถ้ำใต้น้ำ จึงทำให้ปลาบริเวณนี้ชุกชุม ช่วงปลายฤดูฝนถึงต้นฤดูฝนปีถัดมากระแสน้ำจะเชื่อมกราก ส่วนในช่วงฤดูฝนแม่น้ำจะหนุนเข้ามาয়แม่น้ำมูล ทำให้แม่น้ำมูลท่วมโขดหินบริเวณแก่งตะนะ ฤดูกาลการท่องเที่ยวได้แก่ช่วงเดือนพฤศจิกายน-เดือนมิถุนายน

“แก่งตะนะ” มาจากคำว่า “ตะเนียะ” ซึ่งเป็นภาษาขอมแต่โบราณ แปลว่า “แหล่งที่จับปลา” อันเกิดตามธรรมชาติ มีลักษณะเป็นหลุมโพรง คล้ายถ้ำใต้น้ำขนาดเล็กขนาดใหญ่ มีปลาไปหลบซ่อนอยู่มากมาย สมัยยุคเจ้าชายจิตรเสนนำทหารมาจนหินบริเวณป่าดงหินกองไปสร้างปราสาท ก็อาศัยแก่งตะนะเป็นแหล่งอาหารจนมาถึงยุคกรุงรัตนโกสินทร์ กองทัพไทยที่เคยปกครองแขวงจำปาสักก็มาตั้งฐานอยู่บริเวณวนอุทยานดงหินกอง ก็ใช้แก่งเป็นแก่งเหล่าทหารไทย จากนั้นจึงแผลงคำว่า “ตะเนียะ” เป็น “แก่งนะตะ” มาจนกระทั่งทุกวันนี้

ดอนตะนะ เป็นดอนดินหรือเกาะที่เกิดขึ้นขวางแม่น้ำมูลบางแม่น้ำมูลออกเป็นสองสาย มีความกว้างประมาณ 450 เมตร ยาวประมาณ 700 เมตร มีเนื้อที่ประมาณ 25 ไร่ ทางตอนเหนือของดินตะนะมีหาดทรายเหมาะแก่การพักผ่อน

สะพานแขวน เป็นสะพานที่เชื่อมจากฝั่งแม่น้ำมูล-ดอนตะนะ โครงสร้างเป็นเหล็ก ยึดโยงด้วยลวดสลิงขนาดใหญ่ พื้นปูด้วยกระดานกว้าง 2 เมตร ยาว 295 เมตร ซึ่งเป็นสะพานแขวนคนเดินข้ามแม่น้ำที่ยาวที่สุดในประเทศไทย เป็นจุดชมวิวสองฝั่งของแม่น้ำมูลเหนือแก่งตะนะและใช้เดินข้ามไปชมธรรมชาติดอนตะนะได้

แม่น้ำสองสีหรือดินด่านปากแม่น้ำมูล อยู่ในเขตบ้านเวินบึก นั่งเรือจากตัวอำเภอโขงเจียมไปประมาณ 5 นาที เป็นบริเวณที่แม่น้ำมูลไหลลงสู่แม่น้ำโขง เกิดเป็นสีของแม่น้ำที่ต่างกันจึงเรียกกันอย่างคล้องจองว่า “โขงสีปูน มูลสีคราม” จุดที่สามารถมองเห็นแม่น้ำสองสีได้อย่างชัดเจน คือ บริเวณลาดริมตลิ่งหน้าวัดโขงเจียมและบางส่วนของหมู่บ้านห้วยหมาก ในเดือนเมษายนจะเป็นเดือนที่เห็นความแตกต่างของสีน้ำได้อย่างชัดเจนที่สุด

เขื่อนปากมูล เป็นเขื่อนดินถมแกนดินเหนียวสร้างกั้นแม่น้ำมูลที่บ้านหัวเหว อำเภอโขงเจียม มีความสูง 17 เมตร ยาว 300 เมตร อำนวยประโยชน์ในด้านการเกษตรและผลิตกระแสไฟฟ้า เขื่อนปากมูลอยู่ห่างจากตัวเมืองอุบลราชธานีประมาณ 75 กิโลเมตร ห่างจากจุดบรรจบของแม่น้ำโขงประมาณ 6 กิโลเมตร กรณีเขื่อนปิดทำการสันของเขื่อนปากมูลสามารถใช้เป็นเส้นทางลัดจากอำเภอโขงเจียมไปอำเภอสิรินธรได้

เสาเฉลียง อยู่ก่อนถึงผาแต้มประมาณ 1 กิโลเมตร เป็นเสาหินธรรมชาติที่เกิดจากการกัดเซาะของน้ำสะสมนานนับล้านปี มีลักษณะคล้ายดอกเห็ดเรียงรายอยู่มากมาย ซึ่งหินดังกล่าวจะปรากฏเป็นซากเปลือกหอยกรวดทรายอยู่ในเนื้อหิน ซึ่งนักธรณีวิทยาสันนิษฐานว่า เมื่อประมาณล้านกว่าปีบริเวณนี้คงจะเป็นทะเล

มาก่อน ชาวบ้านบริเวณนี้เรียกเสาหินที่คล้ายดอกเห็ดนี้ว่า “เสาเฉลียง” ซึ่งแผลงมาจากคำว่า “สะเหลียง” ที่หมายถึงเสาหิน

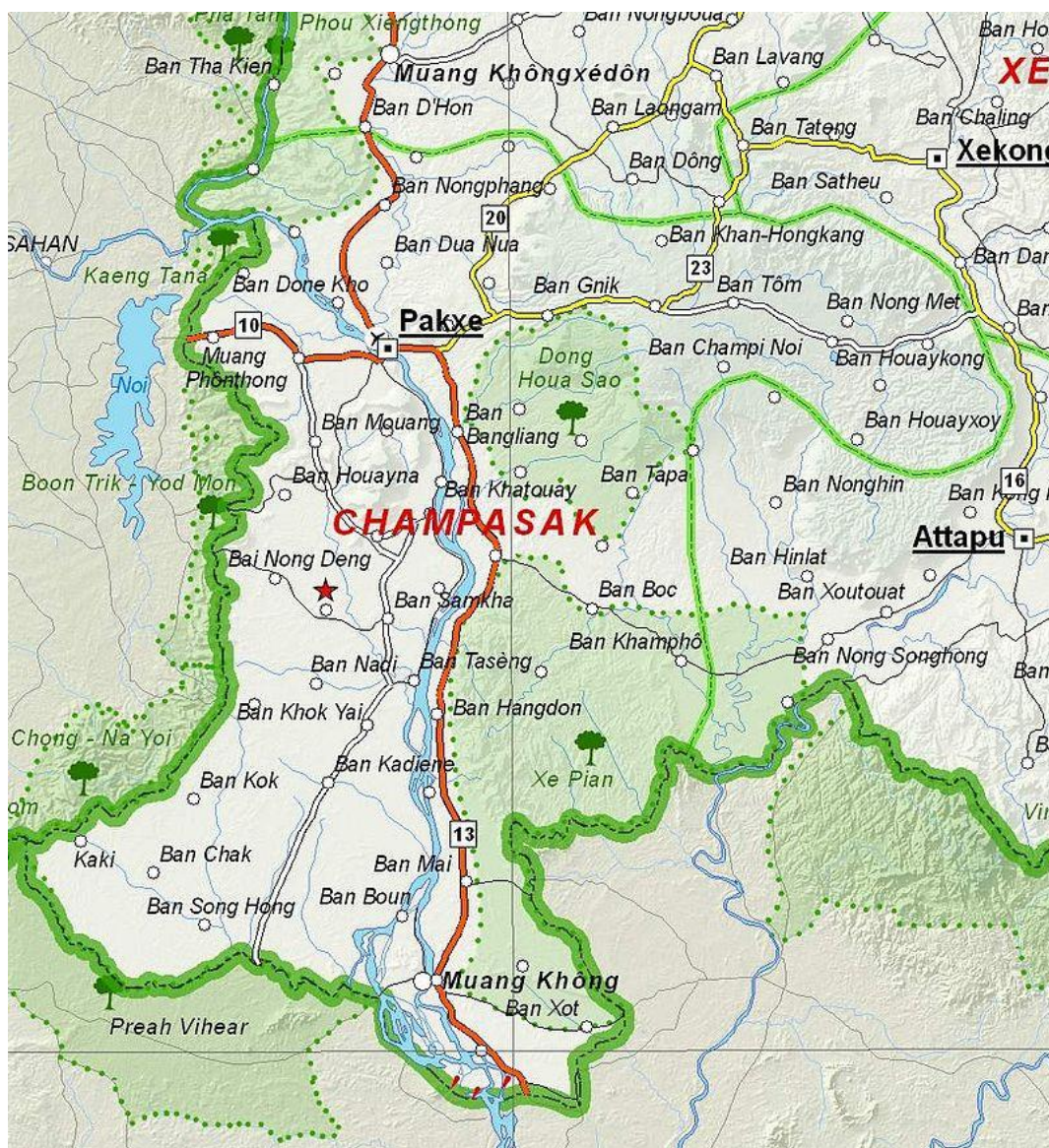
ผาแต้ม เป็นหน้าผาสูงที่สวยงามตามธรรมชาติ บริเวณด้านล่างของน้ำผามีภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์ปรากฏเรียงรายอยู่เป่าระยะ มีอายุไม่ต่ำกว่าสามพันถึงสี่พันปี ทางอุทยานฯ ได้ทำทางเดินจากหน้าผาด้านบนลงไปชมภาพเขียนสีเหล่านี้ที่หน้าผาด้านล่าง ระยะทางประมาณ 500 เมตร ภาพเขียนจะอยู่บนผนังหน้าผา ยาวติดต่อกันประมาณ 180 เมตร ซึ่งเป็นมุมต่ำกว่า 90 องศา มีภาพทั้งหมดประมาณ 300 ภาพ แบ่งเป็น 5 ประเภท คือ สัตว์ เรขาคณิต คนทำนา ภาพมือ และภาพตุ้ม (เครื่องมือจับปลาของชาวประมงริมโขง) ด้านตรงข้ามผาแต้ม คือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นสันกั้นพรมแดน ทำให้ผาแต้มเป็นจุดชมวิวที่สวยงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหมาะสำหรับผู้ที่สนใจจะชมพระอาทิตย์ขึ้นก่อนที่แห่งใดในสยาม

น้ำตกสร้อยสวรรค์ ตั้งอยู่ริทางหลวงหมายเลข 2112 ห่างจากตัวอำเภอโขงเจียมประมาณ 30 กิโลเมตร เป็นน้ำตกขนาดใหญ่ เกิดจากลำธาร 2 สาย คือ ห้วยสร้อยและห้วยไผ่ ที่ไหลจากหน้าผาคนละด้านมาบรรจบกัน ซึ่งสูงประมาณ 20 เมตร มองดูคล้ายสายสร้อย บริเวณน้ำตกเต็มไปด้วยต้นไม้นานาพันธุ์

น้ำตกแสงจันทร์ (น้ำตกลงรู) ก่อนถึงน้ำตกทุ่งนาเมือง 1 กิโลเมตร มีทางแยกขวาที่บ้านทุ่งนาเมืองไปน้ำตกแสงจันทร์ประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นน้ำตกขนาดเล็กที่มีความสวยงาม และมีลักษณะพิเศษ คือเกิดจากลำห้วยเล็กๆ บนลานหินไหลลอดผ่านหน้าผาหินที่มีลักษณะเป็นรูลงสู่ผิงผาด้านล่าง

ผาชนะได เป็นจุดชมพระอาทิตย์ขึ้นแห่งแรกของประเทศไทย เพราะเป็นพื้นที่ที่อยู่ทางตะวันออกสุดของประเทศไทย เส้นแวงที่ 105 37 17” ภูเขาที่ทอดยาวไปตามลำน้ำโขง นับเป็นจุดชมวิวยุคใหม่ที่สามารชมเห็นลำน้ำโขงและภูเขาสูงทะมึนสลัซบซ้อนที่ปกคลุมไปด้วยป่าเขียวขจีของฝั่งลาวได้ รวมทั้งเป่าจุดชมทะเลหมอกที่สวยงามแห่งหนึ่งของเมืองไทยในช่วงเดือนกันยายน- ธันวาคม

2.5.5 บริบทด้านการท่องเที่ยวแขวงจำปาสัก

แผนที่ 15 แผนที่เมืองจำปาสัก (อ้างอิงใน <https://th.wikipedia.org/wiki>)

แขวงจำปาสักเป็นแขวงหนึ่งของประเทศลาว ตั้งอยู่ทางตอนใต้สุดของประเทศ ติดชายแดนประเทศไทยทางทิศตะวันตก ติดชายแดนกัมพูชาทางทิศใต้ ทิศตะวันออก และทางทิศตะวันตก ทิศเหนือติดแขวงสาละวัน และทิศตะวันออกติดแขวงเซกอง แขวงอัตตะปือ ถือเป็นศูนย์กลางการเมืองการปกครองและเศรษฐกิจ รวมไปถึงการท่องเที่ยวของลาวตอนใต้ เป็นบริเวณที่มีความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากมีแม่น้ำโขงไหลผ่านกลาง และเกิดเกาะแก่งเป็นจำนวนมากจนได้ชื่อว่า "ดินแดนสี่พันดอน"

แขวงจำปาสักเป็นบริเวณที่มีความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากมีแม่น้ำโขงไหลผ่านกลางและเกิดเกาะแก่งเป็นจำนวนมาก ภูมิประเทศส่วนใหญ่จึงเป็นดอน หรือเกาะกลางแม่น้ำ อาศัยแม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำสายหลัก และเป็นเส้นทางของการแพร่กระจายทางศิลปะและวัฒนธรรม รูปแบบการดำเนินชีวิตมีส่วนคล้ายกับวิถีทั่วไปของกลุ่มวัฒนธรรมไทย-ลาวโดยเฉพาะตามลำน้ำโขง สถาปัตยกรรมท้องถิ่นที่เกิดขึ้นบริเวณภูมิภาคแถบนี้ จึงเป็นไปตามคติในวัฒนธรรมแบบไทย-ลาวซึ่งก่อสร้างโดยชาวบ้าน ถ่ายทอดคติความเชื่อ และระบบวิธีการปลูก

สร้างสืบทอดมาจากบรรพบุรุษถึงลูกหลาน การปลูกสร้างเฮือนจะใช้วัสดุตามที่ทำได้และมีอยู่ในแต่ละท้องถิ่น เช่นเดียวกันกับกลุ่มชนในวัฒนธรรมไทย-ลาวทั่วไป

กิจกรรมท่องเที่ยวแขวงจำปาสักมีหลากหลายและน่าสนใจ หากชอบประวัติศาสตร์ก็ไปที่ ปราสาทหินวัดพู มรดกโลกที่เมืองจำปาสัก ถ้าชอบธรรมชาติก็ไปดูความยิ่งใหญ่ของน้ำตกหลี่ผี น้ำตกคอนพะเพ็งซึ่งอยู่ทางตอนใต้ หรือน้ำตกตาดฟาน น้ำตกตาดเยื้อง น้ำตกตาดผาส่วม ซึ่งอยู่ที่ปากช่อง โดยจำปาสักมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่นสถานที่ท่องเที่ยวในตัวเมืองปากเซ ที่สำคัญประกอบด้วย

1) วังเจ้าบุญอุ้ม ตั้งอยู่ห่างจากเมืองปากเซไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตามทางหลวงหมายเลข 13 ระยะทางประมาณ 500 เมตรในอดีตวังเจ้าบุญอุ้มเคยใช้เป็นที่ประทับของเจ้าบุญอุ้ม ณ จำปาสัก เจ้าผู้ครองนครองค์สุดท้ายก่อนที่จะเกิดการปลดปล่อยหรือเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศเป็นระบอบสังคมนิยมในปี พ.ศ. 2518 ทำให้พระราชวังแห่งนี้ตกอยู่ในการดูแลของรัฐบาลลาว เจ้าบุญอุ้มเคยเป็นนายกรัฐมนตรีของลาว ในปี พ.ศ. 2503 – 2505 ต่อมาภายหลังต้องเสด็จลี้ภัยทางการเมืองไปประทับที่ฝรั่งเศสในปี พ.ศ. 2517 และสิ้นพระชนม์ที่กรุงปารีสในปี พ.ศ. 2521 พระราชวังเริ่มสร้างในปี พ.ศ. 2511 แต่สร้างเสร็จหลังการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2518 ทำให้เจ้าบุญอุ้มไม่มีโอกาสได้ครองพระราชวังหลังใหม่ ซึ่งถูกสร้างขึ้นอย่างงดงามเหนือลำน้ำเซโดน ตั้งอยู่บนสูงใจกลางเมืองปากเซ

2) วัดถ้ำไฟ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเซโดน ห่างจากโรงแรมจำปาสัก พาเลซ มาทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 100 เมตรวัดถ้ำไฟ หรือที่ชาวบ้านเรียกว่าวัดพระพุทธรูป เนื่องจากภายในพระอุโบสถมีรอยพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่ ถัดมาทางซ้ายเป็นหอแจก ลักษณะเป็นตัวอาคารทรงโรม หลังคาลาดต่ำ ชาวบ้านใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนา จุดเด่นอยู่ตรงที่สีมตรงกลางหลังคารูปช้างสามเศียร ซึ่งหมายถึงอาณาจักรทั้ง 3 ของลาว ได้แก่ หลวงพระบาง เวียงจันทน์ และจำปาสัก

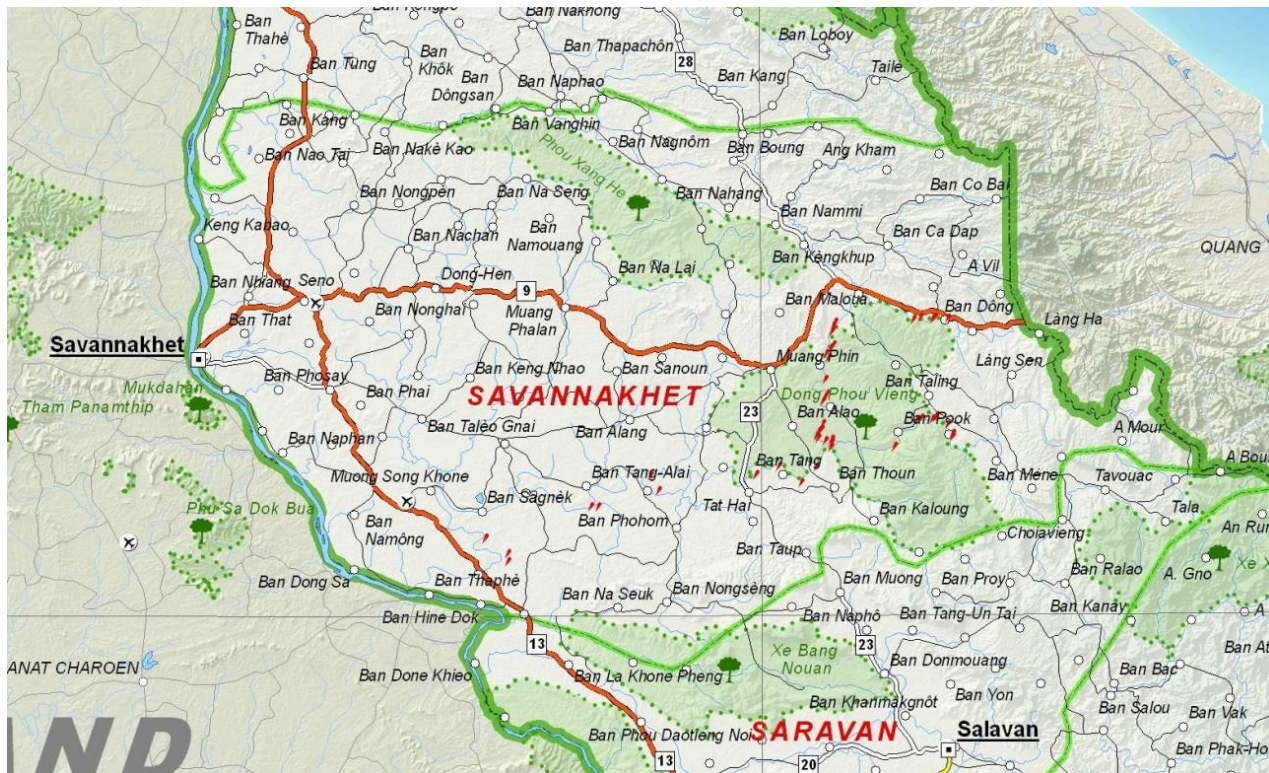
3) ตลาดเก่า ตั้งอยู่บริเวณใจกลางเมือง ตรงข้ามศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเมืองปากเซ แม้ว่าปัจจุบันจะมีการเปิดตลาดใหม่ขึ้นก่อนถึงสะพานมิตรภาพลาว – ญี่ปุ่น แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็ยังมานิยมจับจ่ายใช้สอยที่ตลาดเก่า เพราะตั้งอยู่ใจกลางเมือง ชาวบ้านจะนำสินค้าพวกผ้าทอพื้นเมือง เครื่องอุปโภคบริโภค ตลอดจนผักผลไม้มาวางขาย ซึ่งส่วนใหญ่จะนำเข้ามาจากไทย นอกจากนี้บริเวณตลาดเก่ายังมีคิวรถโดยสาร VIP จากปากเซ – เวียงจันทน์ ให้บริการอีกด้วย ซึ่งจะออกเวลาประมาณ 2 ทุ่ม และจะมาถึงเวียงจันทน์ 6 โมงเช้า

4) วัดหลวง ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเซโดน ทางทิศเหนือของตลาดเก่า วัดหลวงสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2478 เป็นวัดเก่าแก่และมีความสำคัญในเมืองปากเซ เพราะเป็นสถานที่เก็บอัฐิของราชวงศ์สายจำปาสักหลายพระองค์ รวมทั้งอัฐิของท่านกระต่าย โดนสะโสลิต อดีตนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลฝ่ายอนุรักษนิยม มีลักษณะเป็นสถูปเจดีย์เรียงรายโดยรอบวัด จุดเด่นน่าชมอยู่ที่บานประตูและหน้าต่างของพระอุโบสถ แกะสลักด้วยไม้ลวดลายสวยงาม ถัดมาทางขวาของพระอุโบสถเป็นอาคารเก่าแก่ ซึ่งใช้เป็นหอสมุดและสำนักงานของครู ส่วนด้านหลังเป็นอาคารไม้

นอกจากนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวนอกเมืองปากเซ คือ เมืองจำปาสัก : อยู่ถัดจากเมืองปากเซลงมาทางใต้ตามเส้นทางหลวงหมายเลข 13 ระยะทางประมาณ 30 กิโลเมตร มาถึงท่าแพบ้านม่วง เพื่อต่อแพขนานยนต์ข้ามฝั่งมายังเมืองจำปาสัก ในอดีตเมืองจำปาสักแห่งนี้เคยถูกใช้เป็นศูนย์กลางการปกครองของแขวงเป็นที่ประทับของพระราชวงศ์ในสมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ปัจจุบันเหลือเพียงพระตำหนัก 2 หลัง ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของเมือง คือ วังของเจ้าราชดน้อย (บิดาของเจ้าบุญอุ้ม) เป็นตึกเก่าแก่สมัยอาณานิคมอยู่ตรงข้ามกับเรือนพักสุจิตรา ส่วนวังเจ้าบุญอุ้ม (น้องชายของเจ้าบุญอุ้ม) เป็นตึกสีขาว 2 ชั้น แต่เมืองฝรั่งเศสตั้งเมืองหลวงใหญ่อยู่ที่ปากเซ จำปาสักจึงกลายเป็นเมืองริมน้ำโขงที่เงียบสงบ มีที่ทำกาฯ เป็นศูนย์กลางตั้งอยู่บน

ถนนลาดยางสายเดียวในเมือง ส่วนถนนสายอื่นๆโดยมาเป็นทางลูกรัง สองข้างทางของถนนรุ่มรื่นไปด้วยทิวไม้
น้อยใหญ่ โดยในเมืองจำปาสักมีวัดสำคัญประจำเมือง คือ วัดทุ่ง เป็นวัดประจำราชวงศ์และใช้เป็นที่พักของ
เจ้านายหลายพระองค์ มีเกสต์เฮาส์ที่ตัดแปลงจากบ้านเรือนและร้านอาหารริมน้ำโขงบรรยากาศดีเปิด
ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

2.6 บริบทด้านการท่องเที่ยวแขวงสะวันเขต

แผนที่ 16 แผนที่แขวงสะวันเขต(อ้างอิงใน <https://th.wikipedia.org/wiki>)

แขวงสุวรรณเขต หรือ แขวงสุวรรณคีณเขต เป็นหนึ่งในแขวงของประเทศลาวที่ตั้งอยู่ตอนกลาง
ค่อนไปทางใต้ของประเทศ ทิศตะวันออกติดกับประเทศเวียดนาม ทิศตะวันตกติดกับประเทศไทย ทิศเหนือติด
กับแขวงคำม่วน ทิศใต้ติดกับแขวงสาระวันเป็นแขวงที่มีเนื้อที่ใหญ่อันดับที่ 2 รองจากแขวงเวียงจันทน์ เมื่อ
วันที่ 20 ธันวาคม 2549 ได้มีพิธีเปิดสะพานมิตรภาพ 2 อย่างเป็นทางการ ซึ่งสะพานนี้เป็นเส้นทางเชื่อม
ตะวันออก-ตะวันตก จากเวียดนามถึงพม่า ทำให้แขวงสุวรรณเขตกลายเป็นเส้นทางการค้าที่สำคัญ อีกแห่งของ
ลาว รัฐบาลลาวได้ประกาศจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโน ขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมการลงทุน

จากข้อมูลของ บริษัท โอเชียนสมิลท์ทัว(อ้างอิงใน[http://www.oceansmile.com /Lao /Sawannaket.htm](http://www.oceansmile.com/Lao/Sawannaket.htm) ค้น กันยายน 2558)พบการท่องเที่ยวแขวงสะวันเขต ดังนี้

1) ตลาดสิงคโปร์ : ตั้งอยู่บนถนนศรีสว่างวงศ์ ตรงข้ามสถานีวิทยุกระจายเสียงสะหวันนะ
เขตห่างจากด่านศุลกากรสะหวันนะเขตมาประมาณ 0.5 กิโลเมตร เปิดเวลา 05.00-18.00 น. ตลาดสะหวันนะ
เขตเป็นตลาดใหญ่ที่สุดของแขวงเป็นแหล่งการค้าที่สำคัญของชาวบ้านที่นี่ เปิดมาประมาณ 6 ปีแล้ว สาเหตุที่
ชาวบ้านเรียกว่าตลาดสิงคโปร์เพราะสิงคโปร์เคยให้เงินช่วยเหลือในการก่อสร้างแทนตลาดเก่าในตัวเมือง มีของ
นานาชนิดให้เลือกสรร ทั้งเครื่องอุปโภคบริโภค และเครื่องประดับมากมาย ถ้าเป็นช่วงเทศกาลจะมีตลาดนัด
ขายของจากประเทศไทย จีน เวียดนาม และลาว นอกจากนี้ยังเป็นท่ารถต่างอำเภอของสะหวันนะเขตด้วย มี

อาหารสด อาหารท้องถิ่น ขนมท้องถิ่น ผลไม้และอาหารสำเร็จรูป มีเครื่องใช้ไฟฟ้าจากจีน เครื่องมือก่อสร้าง อุปกรณ์แต่งรถ ยาเส้น เสื้อผ้า ทองรูปพรรณให้เลือกซื้อมากมาย

2) วัดชัยสมบุญ ตั้งอยู่ห่างจากด้านสุลภากรสะพานระหวั้นนะเขตมาทางทิศเหนือประมาณ 500 เมตร วัดชัยสมบุญหรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่าวัดใหญ่ เป็นวัดเก่าแก่ที่สุดของแขวงนี้ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2439 จุดเด่นอยู่ที่ผนังด้านนอกพระอุโบสถที่เป็นภาพปูนปั้นนูนต่ำรูปอุษุมและแรคนอเดียว พื้นปูด้วยกระเบื้องแบบฝรั่งเศส ประตูวัดหันหน้ามาทางทิศใต้ตามแบบสถาปัตยกรรมในพุทธศาสนานิกายเถรวาท ถัดมาทางซ้ายมือเป็นกุฏิวัด ที่ใช้เป็นอาคารเรียนของพระสงฆ์ และเป็นห้องเรียนสอนหนังสือให้กับเด็กชาวลาว ตัวอาคารเป็นสถาปัตยกรรมแบบกึ่งฝรั่งเศสยุคอาณานิคมและกึ่งพระพุทธศาสนา มีหอกลองขนาดใหญ่ ที่ด้านบนสามารถชมทิวทัศน์ของแม่น้ำโขงได้สวยงามและชายฝั่งจังหวัดมุกดาหาร

3) วัดเจ้า ตั้งอยู่ฝั่งตรงข้ามกับวัดชัยสมบุญ วัดเจ้า หรือที่ชาวบ้านเรียกว่าศาลเจ้าสุตโน เป็นศาลขนาดกลางตั้งอยู่ริมน้ำโขง มีรูปปั้นเจ้าสุตโนรูปหล่อทองคำสูงเท่าคนปกติยืนอยู่ด้านหน้า สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่บวงสรวงบูชาเทพและภูตผีต่างๆ ชาวบ้านเชื่อว่าถ้าได้มาทำบุญ สักการะที่ศาลแห่งนี้แล้ว จะอยู่เย็นเป็นสุข ด้านบนเป็นศาลาบ้านไม้ สามารถขึ้นไปชมวิทิวทัศน์ของริมโขงได้

4) อนุสาวรีย์ท่านกรวงค์ ตั้งอยู่บนถนนสุทธนู ตรงข้ามศาลเจ้าจีน ห่างจากวัดชัยสมบุญประมาณ 500 เมตร ท่านกรวงค์เป็นวีรบุรุษในสมัยสงครามต่อต้านญี่ปุ่น และเป็นอดีตรัฐมนตรีกลาโหมคณะรัฐบาลฝ่ายขวา (อนุรักษนิยม) อนุสาวรีย์นี้สร้างขึ้นเพื่อร่วมจารึกประวัติศาสตร์วีรชนสมัยสงครามของประเทศลาว รูปปั้นหินปูนสีดำทมิฬขนาดเท่าคนจริง เชิดชูเกียรติท่านกรวงค์ สร้างขึ้นหลังจากที่ท่านถูกลอบสังหารโดยท่านอยู่ในชุดขุนนางชั้นสูง สวมเสื้อไม่มีปก ยืนอยู่กลางลานสวนดอกไม้ล้อมรั้วเหล็กขนาดเล็ก รูปหล่อนี้ถูกเก็บไว้เป็นเวลานาน เพราะเหตุผลทางการเมืองเพิ่งจะนำมาตั้งเมื่อ ปีพ.ศ. 2538

5) โบสถ์เซนต์เทเรซา ตั้งอยู่ห่างจากอนุสาวรีย์กรวงค์ประมาณ 1 กิโลเมตร ตัวโบสถ์เซนต์เทเรซามีเอกลักษณ์เฉพาะตัวตามแบบศิลปะฝรั่งเศส ส่วนปลายสร้างเป็นตึกทรงกลมคล้ายกับหอคอยในประเทศฝรั่งเศส ขวามือตรงประตูทางเข้ามีซุ้มดอกไม้ จัดตกแต่งคล้ายอุโมงค์สวยงามมาก ด้านในมีรูปปั้นพระแม่มารินขนาดเล็กตั้งอยู่ ภายในปูพื้นด้วยกระเบื้องและกระจกแบบฝรั่งเศสดูอบอุ่นเงียบสงบ โบสถ์นี้นับเป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้กับผู้คนในชุมชนเวียดนามที่นับถือศาสนาคริสต์

6) ถนนสี่เมือง ในอดีตถนนสายนี้ถือเป็นถนนสายเศรษฐกิจ เพราะเป็นถนนที่มีร้านค้าตั้งอยู่ตลอดทั้งสาย ปัจจุบันร้านค้าเก่าแก่เหล่านั้นยังคงสภาพตัวตึกและอาคารดั้งเดิมสมัยยุคอาณานิคมไว้ แต่บางส่วนอาจถูกปรับเปลี่ยนเป็นโรงแรม ร้านค้า ร้านอาหารที่ดูทันสมัยขึ้น ตลอดจนอาคารบ้านเรือนของชาวลาวที่สร้างขึ้นสลับกัน แต่ก็ดูกลมกลืนและเป็นรูปแบบเฉพาะที่หาดูได้เฉพาะถนนสายนี้เท่านั้น

7) พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ ตั้งอยู่ห่างจากวัดชัยสมบุญ 500 เมตร เวลาเปิด 08.00- 12.00 น. และ 13.00-16.00 น. พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่มีชื่อเสียงในสะหวันนะเขต แสดงร่องรอยการปรากฏของสิ่งมีชีวิตขนาดใหญ่ที่สุดในโลก และความสามารถของนักโบราณคดีชาวลาวที่ร่วมกับนักโบราณคดีชาวฝรั่งเศสขุดหาร่องรอยและหลักฐานไว้ได้มากมาย จุดเด่นที่น่าชมคือ การค้นพบกระดูกและรอยเท้าไดโนเสาร์ 2 ประเภท 4 สายพันธุ์ คือประเภทกินเนื้อ 1 สายพันธุ์ ประเภทกินพืช 3 สายพันธุ์ โดย

ร่องรอยกระดูกไดโนเสาร์ที่สมบูรณ์ที่สุดที่ถูกค้นพบที่สะพานห้วยน้ำขุ่นเป็นส่วนหางของไดโนเสาร์พันธุ์ Saltasaurus ค้นพบกระดูกสมบูรณ์ครบทั้งหางและมีตุ้กระดูกอีกกว่า 10 ตุ้เก็บชิ้นส่วนกระดูกไดโนเสาร์ ซาก ก้อนหินทองคำ ทองแดง หินกล้ำ ที่ถูกค้นพบที่บ่อขุดหินแขวงสะพานห้วยน้ำขุ่น ฟอสซิลหินรูปหอย ปลา และเต่าโบราณ ที่น่าสนใจมาก

นอกจากนี้ยังมีชิ้นส่วนกระดูกและฟันของสัตว์ดึกดำบรรพ์ลักษณะคล้ายกิ้งก่ายักษ์เป็ฯสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ที่เกิดก่อนยุคสมัยของไดโนเสาร์จัดแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑ์ด้วย

8) พิพิธภัณฑ์แขวงสะพานห้วยน้ำขุ่น ตั้งอยู่ห่างจากด่านศุลกากรสะพานห้วยน้ำขุ่นไปทางทิศใต้ 3 กิโลเมตร อยู่ใกล้กับโรงพยาบาลประจำแขวง เวลาเปิด วันจันทร์-วันเสาร์ เวลา 08.00-12.00 น. และ 14.00-16.00 น. พิพิธภัณฑ์แขวงสะพานห้วยน้ำขุ่นเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจอีกแห่งหนึ่ง พิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่ในตัวตึกสถาปัตยกรรมแบบฝรั่งเศส ภายในอาคารมีเรื่องราวและเหตุการณ์เกี่ยวกับสงครามปลดปล่อยและสงครามอินโดจีน บอกเล่าเรื่องราวอดีตแห่งการต่อสู้ของวีรชนลาวที่ร่วมกันต่อสู้ขับไล่ญี่ปุ่น ฝรั่งเศสและสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ยังมีกระทะและโอ่งทองคำ ที่ถูกค้นพบในสมัยอดีตมาตั้งโชว์ในตู้กระจก รวมไปถึงเส้นทางโฮจิมินห์แสดงความเป็นพี่น้องกันระหว่างลาวกับเวียดนามที่ร่วมกันต่อสู้สงคราม ตลอดจนตัวอย่างอาวุธยุทธโปกรณ์ให้ชมอีกด้วย ถัดมาภายนอกมีซากป็นโบราณใหญ่ 4 อัน และซากเครื่องปั้นดินเผาเล็ก 1 ลำ หันหน้าออกสู่แม่น้ำโขงคล้ายกับป้อมปืนต่อสู้สมัยสงครามอินโดจีนและสงครามปลดปล่อยประเทศจากฝรั่งเศส

9) วัดรัตนรังษี ตั้งอยู่ห่างจากพิพิธภัณฑ์แขวงสะพานห้วยน้ำขุ่น 1 กิโลเมตร วัดรัตนรังษีสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2494 เพื่อเป็นโรงเรียนสอนพระธรรม บริเวณภายในวัดมีต้นไม้ขึ้นโดยรอบ บรรยากาศร่มรื่น ภายในอุโบสถมีพระพุทธรูปปางไสยาสน์ยาว 15 เมตร ประดิษฐานอยู่ในศาลาลงธรรม ถือเป็นพระปางที่ชาวบ้านให้ความเคารพศรัทธามาก จุดเด่นของวัดแห่งนี้คือ หน้าต่างกรุกระจกกรอบพระอุโบสถและศาลาลงธรรมที่สวยงามและภาพจิตรกรรมฝาผนังเล่าเรื่องพุทธประวัติ

10) พระธาตุอิงฮัง ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองตามทางหลวงหมายเลข 13 ประมาณ 13 กิโลเมตร เลียบถนนไปบ้านโนนสึม พระธาตุอิงฮังเป็นพระธาตุคู่แฝดของพระธาตุพนมในประเทศไทย ทุกปีชาวลาวจะมีงานนมัสการพระธาตุอิงฮังเป็นงานยิ่งใหญ่ เช่นเดียวกับที่ชาวไทยจัดงานประเพณีนมัสการพระธาตุพนม งานทั้งสองมีขบวนแห่เทียนและการฟ้อนรำถวายองค์พระธาตุเช่นเดียวกัน แต่งานพระธาตุอิงฮังจะจัดขึ้นช่วงเดือนธันวาคมส่วนพระธาตุพนมจะจัดขึ้นในช่วงวันเพ็ญเดือนสาม เดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี องค์พระธาตุมีความสูง 25 เมตร ตัวประตูทางเข้าทั้ง 4 ด้าน มีภาพแกะสลักแนวทิวทัศน์ของอินดูเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ภายในเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ ได้รับการบูรณะในสมัยอาณาจักรล้านช้างและสมัยฝรั่งเศสปกครอง ฐานเบื้องล่างองค์พระธาตุเจาะเป็นช่อง ประดิษฐานพระพุทธรูปปางต่างๆ ในอดีตเปิดให้เข้าไปได้เฉพาะผู้ชาย แต่ปัจจุบันปิดไม่ให้เข้าไป รอบผนังกำแพงวัดด้านในสร้างเป็นศาลาเดินนรอบวัด มีพระปางเงินจำนวน 160 องค์ เป็นฝีมือการหล่อของพุทธศาสนิกชน 2 ชาติ คือช่างคนไทยกับช่างคนลาว

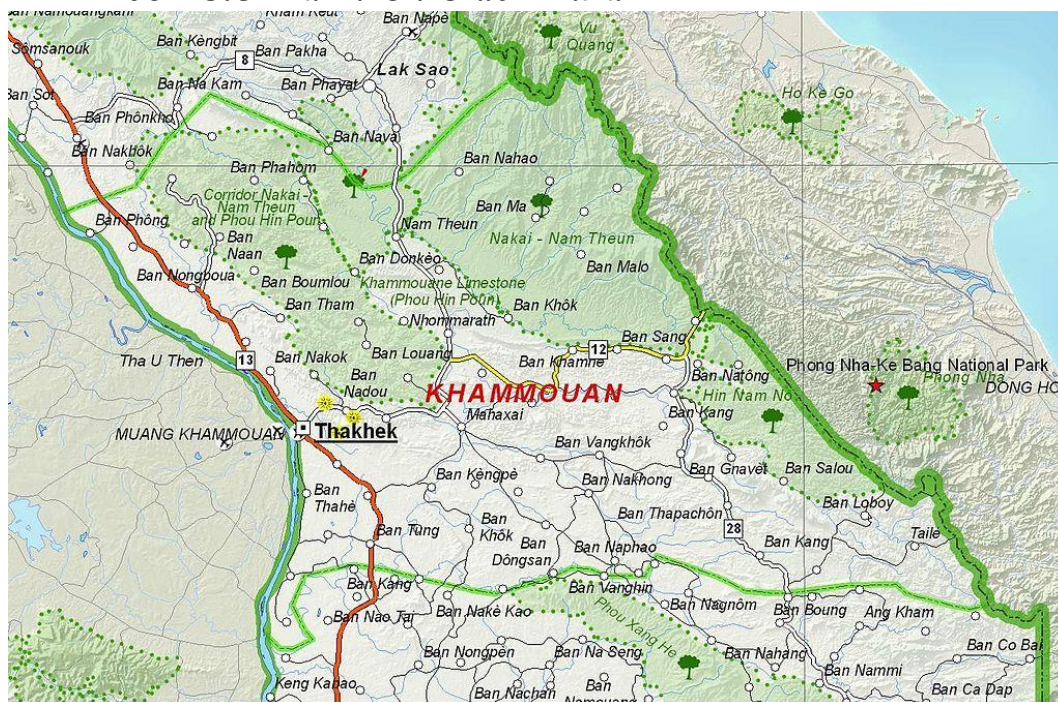
11) ปราสาทเรือนหิน ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง ห่างจากสะพานนะเขตมาทางทิศใต้ ไปตามทางหมายเลข 13 ประมาณ 90 กิโลเมตร ปราสาทเรือนหินเป็นซากปราสาทขอมเก่าแก่อายุกว่าพันปี อยู่ในเมืองไชยภูทอง

12) พระธาตุโพน ตั้งอยู่เส้นทางเดียวกับที่จะไปปราสาทเรือนหิน ห่างจากสะพานนะเขตประมาณ 65 กิโลเมตรพระธาตุโพนเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของเมืองไชยภูทอง องค์เจดีย์เป็นทรงกลมสีขาวขนาดใหญ่ ลักษณะคล้ายพระธาตุหมากโมที่หลวงพระบาง กล่าวกันว่าสร้างมา 500 ปีเศษแล้ว

13) ป่าสงวนภูซ่างแห รัฐบาลสวิตเซอร์แลนด์ร่วมกับรัฐบาลลาวเป็นผู้จัดนำเที่ยวบริเวณนี้เพียงรายเดียว ด้วยรูปแบบผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เดินผจญภัยศึกษาเส้นทางธรรมชาติ และศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนกลุ่มน้อยที่อยู่ตลอดเส้นทาง สำหรับนักเดินทางที่ชอบการผจญภัยการมาที่ป่าสงวนภูซ่างแห เรียกได้ว่าตอบสนองได้อย่างถึงรสถึงแก่น คุณอาจเริ่มต้นด้วยการเดินป่า ศึกษาเส้นทางธรรมชาติ ดูสัตว์ป่า กิจกรรมเดินเขา ขึ้นไปชมวิทิวทัศน์ด้านบนที่มองเห็นแนวป่าและแนวเขาลาดยาวทั่วบริเวณ ปิดท้ายด้วยการใช้ชีวิตแบบโฮมสเตย์กับชาวบ้านชนกลุ่มน้อยท้องถิ่น เพื่อสัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่และเปลี่ยนวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีชาวลาวดั้งเดิม และประเพณีเฉพาะกลุ่มชนท้องถิ่น

14) เซโปน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของสะพานนะเขต มาตามทางหลวงหมายเลข 9 ประมาณ 190 กิโลเมตร เซโปนเป็นเมืองที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติเมื่อครั้งเกิดสงครามทำลายลงมากที่สุด เพราะในอดีตเซโปนเป็นเมืองผ่านเส้นทางสายโฮจิมินห์อันเป็นเส้นทางรบที่มีชื่อเสียงมากในสงครามอินโดจีน เป็นเครือข่ายของถนนทรูกันคารที่ซับซ้อนเลียบชายแดนลาว - เวียดนาม ตั้งต้นจากโพนสะพานนะเขตลงมาถึงอัตตะปือและมีทางต่อไปยังกัมพูชาได้ จุดเด่น เซโปนยังคงร่องรอยของอดีตไว้อย่างชัดเจน ถนนรอบเมืองที่มีซากปรักหักพัง ซากอาวุธยุทโธปกรณ์ ที่หลงเหลือไว้ให้เห็นได้ชัดเจน ในอดีตเส้นทางนี้พวกเวียดนามห์สร้างไว้เพื่อลำเลียงพลสู้รบกับทหารฝรั่งเศส พ.ศ. 2506 - 2517 ช่วงสงครามอินโดจีน กองทัพเวียดนามเหนือใช้เป็นเส้นทางลำเลียงพล และอาวุธยุทโธปกรณ์ไปยังเวียดนามใต้ สหรัฐอเมริกาพยายามทำลายเส้นทางนี้โดยการทิ้งระเบิดอย่างหนัก จนทิ้งร่องรอยแห่งสงคราม และความพังพินาศปรากฏอยู่ชัดเจน ปัจจุบันยังคงมีกับระเบิดและซากอาวุธยุทโธปกรณ์ เป็นเครื่องยืนยันเหตุการณ์การเกิดสงครามและการสู้รบ

2.6.5 บริบทด้านการท่องเที่ยวแขวงคำม่วน

แผนที่ 17 แผนที่แขวงคำม่วน (อ้างอิงใน <https://th.wikipedia.org/wiki>)

เป็นแขวงที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ แขวงนี้เคยเป็นที่ตั้งของอาณาจักรฟูนันและเจนฬาโดยได้เรียกขานเมืองนี้ว่า "ศรีโคตรบูร" ต่อมาเมื่อประเทศฝรั่งเศสยกทัพมายังเมืองศรีโคตรบูรในปี พ.ศ. 1910 เมืองศรีโคตรบูรจึงได้เปลี่ยนชื่อเป็นเมืองท่าแขก ด้วยเหตุนี้ภายในเมืองท่าแขกจะพบตึกอาคารสถาปัตยกรรมแบบฝรั่งเศสหลายแห่ง ปัจจุบันชื่อท่าแขกเป็นเพียงชื่อของเมืองหลวงเท่านั้น เนื่องจากทางรัฐบาลลาวได้เปลี่ยนชื่อแขวงใหม่ให้เป็นคำม่วน เนื่องจากชื่อท่าแขกไม่สะท้อนถึงความเป็นชนชาติลาวได้ดีเพียงพอ แขวงคำม่วนตั้งอยู่ห่างจากนครหลวงเวียงจันทน์ลงมาทางทิศใต้ถึง 350 กิโลเมตร นับเป็นเมืองศูนย์กลางของการเดินทางและเป็นท่าด่านที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง(อ้างอิงใน <https://th.wikipedia.org/wiki>)

มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญคือ

1) ท่าแขก (Tha Kaek) ราวพุทธศตวรรษ ที่ 10 เมืองท่าแขกนี้คือดินแดนส่วนหนึ่งในอาณาจักรฟูนันและเจนละของพระเจ้า สุริยธรรมแห่งเขมร คนลาวเรียกดินแดนนี้ว่า สีโคตะบูน จนปี พ.ศ. 2454-2455 ฝรั่งเศสขยายอิทธิพลเข้ามาสร้างบ้านเรือนและยึดอำนาจปกครอง เมืองสีโคตะบูนจึงได้ชื่อว่าท่าแขก เพราะชาวต่างชาติเข้ามาเทียบเรือ สมัยสงครามต่อต้านจักรวรรดินิยมชาวเวียดนามจำนวนมากอพยพมาตั้งหลักแหล่งอยู่ในท่าแขก ประกอบอาชีพค้าขาย จนถึง พ.ศ. 2510-2515 ได้อพยพกลับ หรือเดินทางไปยังประเทศอื่นที่มีโอกาสดีกว่า เป็นเหตุให้เมืองท่าแขกมีสถาปัตยกรรมผสมผสานทั้งแบบฝรั่งเศสและเวียดนาม ปัจจุบันท่าแขกเป็นเมืองหลวงของแขวงคำม่วน ประชากรเป็นชาวลาวกลุ่ม อยู่ห่างจากนครเวียงจันทน์มาทางทิศใต้ 350 กิโลเมตร เป็นเมืองท่าค้าขายและมีด่านชายแดนสากลติดต่อกับจังหวัดนครพนมของไทย

สถานที่ท่องเที่ยว

2) ตลาดหลักสอง ตลาดใหญ่ของเมือง ตั้งอยู่ที่มุมถนนคูวอละวงตัดกับทางหลวงหมายเลข 13 ห่างจากตัวเมือง 2 กิโลเมตร จำหน่ายเครื่องมือเครื่องใช้เสื้อผ้า อาหารสด และทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวท่าแขกใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งร้านทองและเครื่องเงิน

3) ตลาดหลักสาม หรือ ตลาดสุขสมบูรณ์ เป็นตลาดสร้างใหม่ มีสินค้านานาชนิดเช่นเดียวกับตลาดหลักสอง

4) พระธาตุสีโคตตะบอง / ศรีโคตรบอง หรือ พระธาตุเมืองคก เป็นพระธาตุสำคัญแห่งหนึ่งของลาว ตั้งอยู่ทางใต้ของเมืองท่าแขก 8 กิโลเมตร มองเห็นได้จากฝั่งไทย ตามคำบอกเล่าของชาวบ้าน องค์พระธาตุสร้างโดยพระเจ้าันทเสนแห่งเมืองสีโคตตะบอง ได้รับการบูรณะครั้งแรกในสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช ในวิหารมีพระพุทธรูปองค์ใหญ่ซึ่งเจ้าอนุวงศ์โปรดให้สร้างไว้

5) ถ้ำลอดคองลือ เพิ่งเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเมื่อไม่นานมานี้ ลักษณะเหมือนอุโมงค์ส่งน้ำชอกซอนไปตามเขาหินปูน ผ่านคูหาน้อยใหญ่และหินงอกหินย้อยรูปร่างงดงามแปลกตา น่าเสียดายที่บางส่วนถูกขุดทำลายเพราะชาวบ้านนึกว่ามีแร่เงินแร่ทองอยู่ภายใน พ้นจากอุโมงค์ถ้ำเข้าสู่เขตนอุทยานและป่าสงวนแห่งชาติพูนหิน มีต้นไม้และสัตว์หายากหลายชนิด และหมู่บ้าน(หลังเขา) ของชาวลาวลุ่มที่อพยพหนีโจรจีนฮ่อมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่นี่นานกว่าร้อยปีแล้ว ระยะเวลาเที่ยวถ้ำลอดคองลือที่ดีที่สุดคือเดือนตุลาคม – กุมภาพันธ์ เพราะระดับน้ำสูงเรือสามารถแล่นได้ตลอดถ้ำ แต่การเดินทางไปเที่ยวถ้ำค่อนข้างลำบากไม่ว่าจะเป็นช่วงใดจากท่าแขกต้องนั่งรถโดยสารไปลงที่บ้านนาหิน จากนั้นต่อรถมอเตอร์ไซด์แท็กซี่ไปบ้านนาฝือก จากบ้านนาฝือกจ้างรถไปยังโพนแยง จากโพนแยงเดินทางไปอีก 8 กิโลเมตร จึงจะถึงปากทางเข้าถ้ำ

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

บัญชา นาคทอง และคณะ(2550) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมอีสานใต้ ผลการวิจัยพบว่าพัฒนาการทางการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อีสานใต้ให้ความสำคัญด้านศิลปวัฒนธรรมมากขึ้นพร้อมกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก ลำดับแรกคือจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดอุบลราชธานี ลำดับที่ สองคือจังหวัดบุรีรัมย์และศรีสะเกษ ลำดับที่ สามคือจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดชัยภูมิ แนวทางพัฒนาศักยภาพมุ่งให้เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้เกิดประโยชน์ทางสังคม เศรษฐกิจสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวจากความจำเป็นมากไปน้อยดังนี้ การประชาสัมพันธ์ ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว ความสวยงามทางภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อม ความชัดเจนของป้ายบอกทาง และกิจกรรมเสริมความรู้ แนวทางและยุทธศาสตร์พึงพาเสริมสร้างความเข้มแข็ง การพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านมี 4 แนวทางคือ สร้างองค์ความรู้ด้านฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณีศิลปหัตถกรรม กลุ่มชาติพันธุ์ สร้างพัฒนาการความร่วมมือกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านระหว่างประเทศ รั้งกับเอกชน ส่งเสริมบทบาทรวมกันในระดับภูมิภาค สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงและถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมกับประเทศเพื่อนบ้าน การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมอีสานใต้ในจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี และชัยภูมิ มีความพร้อมที่จะพัฒนาส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และเชื่อมโยงในระดับภูมิภาคได้โดยใช้พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี ศิลปหัตถกรรม และกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีร่วมกันเป็นตัวเชื่อมประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ

โดยเฉพาะประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวราชอาณาจักรกัมพูชาและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

จตุพล ชูจันทร์ (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารจัดการเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมใน ตำบลบ้านใต้ อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อพัฒนากลยุทธ์ ทดลองและประเมินผลการใช้กลยุทธ์ขับเคลื่อนการบริหารจัดการเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) มีการเก็บข้อมูลโดยการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องส่วนหนึ่ง และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสนทนากลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) อีกส่วนหนึ่ง มาใช้ในการพัฒนากลยุทธ์ และมีการติดตามประเมินผลการใช้กลยุทธ์โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม พร้อมสัมภาษณ์เชิงลึก และวัดระดับความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า บริบทการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านใต้ที่เป็นจุดขายหลักแก่นักท่องเที่ยวซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นชาวต่างประเทศ คือ ความสวยงามของหาดทราย ทะเล และสภาพที่ยังมีความเป็นธรรมชาติในระบบนิเวศ มีความเงียบสงบเหมาะแก่การพักผ่อน นอกจากนี้ความประทับใจที่เกิดจากการบริการรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการรักษาเอกลักษณ์ ล้วนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามาท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันมีกิจกรรมบางอย่างเกิดขึ้นและทำลายความยั่งยืนในการท่องเที่ยวของชุมชน ส่วนใหญ่จะเป็นการมุ่งผลประโยชน์ เช่น การเอาเปรียบนักท่องเที่ยวของผู้ประกอบการบางประเภทในชุมชน ความมั่งคั่ง เห็นแก่ตัวทำให้เกิดปัญหาขยะ ความไม่เป็นระเบียบทำลายทัศนียภาพต่าง ๆ รวมถึงความพยายามในการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาในพื้นที่ ซึ่งไม่เป็นที่ต้องการของคนส่วนใหญ่ ดังนั้นกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องจึงครอบคลุม 3 กลยุทธ์ คือ 1) การรักษา พัฒนาและปรับปรุงทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน 2) การพัฒนาด้านการตลาดการท่องเที่ยวของชุมชน และ 3) การสร้าง พัฒนา และปรับปรุงกลไกเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ผลการคัดเลือกโครงการเพื่อดำเนินการทดลองในแต่ละกลยุทธ์ และทำการประเมินโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และวัดระดับความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่าโครงการทดลองแต่ละกลยุทธ์มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน และเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนได้

โฆษิต ไชยประสิทธิ์ (2554) การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในมิติการพัฒนาจากภายในกรณีศึกษาชุมชนในสถานีเกษตรหลวงอ่างขางอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ แล้วพบว่าอ่างขางเป็นชุมชนที่มีพรมแดนติดกับสหภาพเมียนมาร์ เป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญทางด้านความมั่นคง เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้เสด็จและมีพระราชดำริที่จะสร้างงานสร้างรายได้แก่คนในท้องถิ่นแทนการปลูกฝิ่น จึงทรงให้มีการส่งเสริมการปลูกพืชพันธุ์เมืองหนาวแทน และกลายเป็นแหล่งผลิตสินค้าการเกษตรส่งออกที่สำคัญ จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลในแต่ละชุมชนมีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว อันจะเป็นการสืบสานและสืบทอดมรดกทางภูมิปัญญาท้องถิ่น และการอนุรักษ์ทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไปได้ อีกทั้งชุมชนต่างๆ อยู่ในขอบเขตความรับผิดชอบและการดูแลของสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง ทำให้เกิดข้อขัดแย้งต่างๆ น้อยมาก เพราะสถานีเกษตรหลวงอ่างขางได้ดำเนินการ ส่งเสริมชุมชนด้านอาชีพ ตลอดจนเป็นตัวกลางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน

สุชน อินทเสมอ (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ : กรณีศึกษาตำบลปากน้ำปราณ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทการท่องเที่ยว พฤติกรรมความคิดเห็น และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่ตำบลปากน้ำปราณ รวมทั้งสร้างและประเมินยุทธศาสตร์

การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กรณีศึกษาตำบลปากน้ำปราณ โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะจง การสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมพร้อมด้วยเทคนิค AIC และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย พบว่า ตำบลปากน้ำปราณมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศมาก ทั้งทรัพยากรวัฒนธรรมและสิ่งสร้างขึ้น และมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวคือ การเดินศึกษาธรรมชาติ การปลูกป่าชายเลน ในด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง และ 91

ปัญหาที่พบคือ การกำจัดขยะ การระบายน้ำเสียลงสู่แม่น้ำปราณบุรี สถานที่จอดรถและห้องสุขาสาธารณะไม่เพียงพอ ไม่มีป้ายบอกทางชัดเจน สำหรับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กรณีศึกษาตำบลปากน้ำปราณ มีวิสัยทัศน์คือ “พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชน ปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน” ประกอบด้วย 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) ส่งเสริมและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชน 3) การบริหารจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ 4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งผลการประเมินยุทธศาสตร์ดังกล่าวจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและนักท่องเที่ยว สรุปได้ว่ามีความเหมาะสมระดับมาก สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

Felici Gobba Shinnam (2010) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การท่องเที่ยวเข้มแข็ง : ความตระหนักด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและความยั่งยืนในคอสตาริกา (Activist Tourism: Perceptions on Ecotourism and Sustainability in Costa Rica)” พบว่า การตอบกลับที่เพิ่มขึ้นจากคำวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติและผลกระทบของการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ รูปแบบทางเลือกของการท่องเที่ยวที่ปรากฏ ซึ่งนำไปสู่ความรับผิดชอบทางสังคมของประชาชนและพื้นที่การท่องเที่ยว หนึ่งในทางเลือกนั้นคือ การท่องเที่ยวเข้มแข็ง ที่แสวงหาโอกาสเพื่อการศึกษา ความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของคนท้องถิ่น การมองหาความถูกต้องในการข้ามผ่านวัฒนธรรม การกระตุ้นการ ปฏิบัติที่มีความหมายในการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว โดยการศึกษานี้ได้วิเคราะห์ทางเลือกด้านการท่องเที่ยวดั้งเดิมกับความเจริญเติบโตอย่างกว้างขวางของความเคลื่อนไหวในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการเพิ่มความเกี่ยวข้องขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในด้านเกณฑ์การทำหน้าที่ในการท่องเที่ยว โดยการสำรวจพื้นฐานของชุมชน การปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยว การสนับสนุนโปรแกรมการท่องเที่ยวตามสภาพจริงจากพื้นฐานความเปลี่ยนแปลงโลกที่ซานฟรานซิสโก องค์กรสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นการสนับสนุนทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความ ถูกต้องด้านสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นที่การท่องเที่ยวแบบเปลี่ยนแปลงโลก (Global Exchange Tour) ในพื้นที่ทางทะเลคาริเบียนของคอสตาริกาในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งได้ศึกษาถึงการเผชิญหน้าทางการท่องเที่ยวระหว่างคณะผู้แทนการท่องเที่ยว ผู้นำเที่ยวท้องถิ่น รวมทั้งผู้แทนของครอบครัวชาวคอสตาริกาและองค์กรในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งทางประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้วยคอสตาริกามีทัศนียภาพที่สวยงาม เป็นแหล่งทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ และป่าไม้มากมาย ทำให้เป็นจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อขัดแย้งกับความหลากหลายของชุมชนในประเทศ ดังนั้นการสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วมจาก 4 ภาคส่วนทางการท่องเที่ยวคือ องค์กรเปลี่ยนแปลงโลก (Global Exchange Organization), คณะผู้แทนการท่องเที่ยว, ผู้นำการท่องเที่ยวคอสตาริกา และผู้นำชุมชนของท้องถิ่นและองค์กรที่เสนอการท่องเที่ยวแบบเผชิญหน้า ซึ่งการศึกษานี้ช่วยให้โอกาสกับคอสตาริกาในภายหน้าเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิง

นิเวศ และความเข้าใจที่ดีขึ้นในการกระตุ้นประสบการณ์และการแปรสภาพที่เป็นไปได้ของ คณะผู้แทนการท่องเที่ยว ในการส่งเสริมการเพิ่มทุนและการเรียนรู้ทางสังคมเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวทางเลือกต่อไป

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวคุณภาพ

Hui T.K., Wan D., and Ho A. (2007) ได้ทำการศึกษาเรื่อง Tourists' satisfaction, recommendation and revisiting Singapore ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกาเหนืออย่างมีนัยสำคัญ คือ ปัจจัยด้านที่พัก และ อาหารส่วนแรงดึงดูดใจ หรือเสน่ห์ของการเที่ยวสิงคโปร์เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปและเอเชียอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่วัฒนธรรมจะเป็นสิ่งที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวโอเชียเนียมากที่สุด

Geng-Qing Chia C., and Qu H. (2008) ได้ทำการศึกษาเรื่อง Examining the structural relationships of destination image, tourist satisfaction and destination loyalty: An integrated approach. ผลการวิจัยพบว่า ความรู้สึกและการรับรู้ต่อสถานที่ท่องเที่ยวมีผลโดยตรงต่อความพึงพอใจในการท่องเที่ยว ซึ่งความพึงพอใจในการท่องเที่ยวทำให้เกิดความภักดีในการท่องเที่ยวที่นั่นๆ

Assakera G., Vinzib V.E., and O'Connor P. (2011) ได้ทำการศึกษาเรื่อง Examining the effect of novelty seeking, satisfaction, and destination image on tourists' return pattern: A two factor, non-linear latent growth model. ผลการวิจัยพบว่า การมองหาสิ่งใหม่ๆ และความพึงพอใจในระดับต่ำทำให้ความตั้งใจในการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในขณะนั้นลดลง ในขณะที่ความรู้สึกดีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวที่นั่นจะมีผลเพิ่มความตั้งใจในการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำทั้งในขณะนั้นและในอนาคต

Thi Ai Cam T. (2011) ได้ทำการศึกษาเรื่อง Explaining tourists satisfaction and intention to revisit Nha Trang, Viet Nam. ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวในการเที่ยว Nha Trang, Viet Nam จะมีผลให้นักท่องเที่ยวมีความตั้งใจที่จะแนะนำ/บอกต่อแก่นักท่องเที่ยวคนอื่นๆ มากกว่าที่จะกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ โดยคุณภาพและความหลากหลายที่ได้จากการท่องเที่ยวจะมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันกับความพึงพอใจในการท่องเที่ยว ในขณะที่อายุจะมีผลในทางตรงกันข้าม กับ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและการกลับมาเที่ยวซ้ำ โดยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจะมีความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทางเดียวกันกับความตั้งใจที่จะบอกต่อหรือกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ

จากการทบทวนเอกสาร ข้างต้นทำให้ผู้วิจัย สามารถสรุปแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยว สภาพบริบทพื้นที่วิจัย ที่นำมาใช้ในการศึกษาเส้นทางท่องเที่ยว และงานวิจัยชิ้นนี้ได้ใช้กรอบการประเมินศักยภาพเส้นทางท่องเที่ยวตามมาตรฐานการท่องเที่ยวชุมชน (สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน, 2556) โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 5 ด้าน 29 ตัวชี้วัดและเกณฑ์ 176 มาใช้เป็นกรอบในการพิจารณาศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นสำคัญ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และทดสอบและประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวตามเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่กลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก และนำเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่กลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ด้านประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มประชากรในการศึกษาจะจำแนกตามรูปแบบและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) และการระดมความคิดเห็น (Focus group) ซึ่งประกอบด้วย

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ประกอบด้วย

1.1 ผู้รู้ ประกอบด้วย ผู้นำ ผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก จำนวนพื้นที่ 2 คน รวม 16 คน

1.2 ผู้ปฏิบัติผู้ประกอบการธุรกิจที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ทั้งภาครัฐ และเอกชน พื้นที่ละ 3 คน รวม 24 คน

1.3 ผู้เกี่ยวข้อง นักท่องเที่ยว ประชาชนชาวบ้านและประชาชนในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสักพื้นที่ละ 5 คน รวม 40 คน

2. การแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

ตามการใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก รวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้บริหาร ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก แบบกำหนดความน่าจะเป็น ด้วยเทคนิควิธีการแบบชั้นภูมิโดยการแจกแบบสอบถามแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งสามารถคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 90 % โดยอ้างอิงจากสถิตินักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัยจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2556) ได้รวบรวมไว้ โดยเลือกสถิติในปี พ.ศ. 2555 ดังนี้

จังหวัดอุบล -แขวงจำปาสัก

จำนวนนักท่องเที่ยว	1,307,342 คน	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 100 คน
ชาวไทย	1,250,348 คน	96 คน
ชาวต่างประเทศ	56,994 คน	4 คน

จังหวัดอำนาจเจริญ - สหวันนะเขต

จำนวนนักท่องเที่ยว	151,916 คน	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 100 คน
ชาวไทย	145,770 คน	95 คน
ชาวต่างประเทศ	6,146 คน	5 คน

จังหวัดมุกดาหาร-สหวันนะเขต

จำนวนนักท่องเที่ยว	365,447 คน	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 100 คน
ชาวไทย	359,824 คน	98 คน
ชาวต่างประเทศ	5,623 คน	2 คน

จังหวัดนครพนม-แขวงคำม่วน

จำนวนนักท่องเที่ยว	358,227 คน	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 100 คน
ชาวไทย	347,296 คน	95 คน
ชาวต่างประเทศ	10,931 คน	5 คน

3. การระดมความคิดเห็น (Focus group) ประกอบด้วย

3.1 ผู้รู้ ประกอบด้วย ผู้นำ ผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก จำนวน พื้นที่ละ 2 คน รวม 16 คน

3.2 ผู้ปฏิบัติผู้ประกอบการธุรกิจที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ทั้งภาครัฐ และเอกชน พื้นที่ละ 5 คน รวม 40 คน

3.3 ผู้เกี่ยวข้อง นักท่องเที่ยว ประชาชนชาวบ้านและประชาชนในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสักพื้นที่ละ 10 คน รวม 80 คน

3.2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย และข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุดมหาวิทยาลัย อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องในด้านอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว (Identities) เรื่องราว (Story telling) เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว (ประเพณี การดำเนินวิถีชีวิต วิถีชีวิต วัฒนธรรม เรื่องเล่า นิทานตำนาน ที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำโขง และวิถีชีวิตคนริมโขง) โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว (Infrastructures) คุณภาพ และมาตรฐานเส้นทางท่องเที่ยว (Tourism Standards) และสถานการณ์นักท่องเที่ยว (Tourist) จากแหล่งบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บข้อมูลจากภาคสนาม ซึ่งเป็นจัดเตรียมทีมวิจัยในพื้นที่ ดำเนินการเก็บรวบรวมได้จากพื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัย ทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก การสอบถาม กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) การศึกษาสถานการณ์ทางการตลาดและกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย และการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศ
- 2) การกำหนดจำนวนตัวอย่างเพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว
- 3) การศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว
- 4) กรณีพื้นที่ประเทศ สปป.ลาว คณะวิจัยจะประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ เช่น มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อลงพื้นที่เก็บข้อมูลทั้งในลักษณะใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสัมภาษณ์รายกรณี

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการ ดำเนินการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

- 1) กำหนดเส้นทาง และกิจกรรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว พร้อมวิเคราะห์เส้นทางท่องเที่ยว โดยการประชุมระดมความคิดเห็นกับผู้เกี่ยวข้อง (รายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก)
- 2) ทดสอบเส้นทางท่องเที่ยว โดยการสำรวจเส้นทาง และการศึกษาศักยภาพและข้อจำกัดตามเส้นทางท่องเที่ยว
- 3) ประเมินศักยภาพ เส้นทางท่องเที่ยวโดยใช้กรอบมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน (สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน,2556)
- 4) นำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเส้นทางใหม่ที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวคุณภาพ

3.3 แหล่งข้อมูลในการวิจัย

3.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) ประกอบด้วยข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบสอบถามและการระดมความคิดเห็นในประเด็นของ (1) แหล่งท่องเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว เส้นทางเส้นทางจังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก (2) การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สังคมและวัฒนธรรม ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว เส้นทางจังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก (3) ระดับความพึงพอใจและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีเส้นทางท่องเที่ยวเส้นทางจังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก และ (4) การนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สังคมและวัฒนธรรม ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว เส้นทางจังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวคุณภาพ

3.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ (1) แหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สังคมและวัฒนธรรม ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว เส้นทางจังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก (2) แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพทางการท่องเที่ยว (3) แนวคิดเกี่ยวกับเส้นทางท่องเที่ยว (4) แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และ (4) แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

3.4 เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

แบบสอบถาม (Questionnaires)

ผู้วิจัยจะดำเนินการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในเส้นทางท่องเที่ยวเส้นทางจังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก โดยจะเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยเก็บกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในเส้นทางท่องเที่ยวเส้นทางจังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก รวม 400 คน โดยการสร้างแบบสอบถามนักท่องเที่ยวศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาภาคสนาม โดยกำหนดคำถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษา และสอดคล้องกับแบบประเมินฯ ข้อมูลที่สอบถามประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยว ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ความต้องการ หรือข้อเสนอแนะที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ (ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยวด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์) และแนวโน้มในการกลับมาท่องเที่ยว แล้วนำแบบสอบถามนี้ไปทดลองสอบถามนักท่องเที่ยวในบางแหล่ง แล้วนำข้อมูลที่ได้กลับมาปรับแก้แบบสอบถามนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อนำไปใช้สอบถามกับนักท่องเที่ยวในทุกแหล่งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ได้มีการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามดังนี้

1. ความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาให้ให้นักวิชาการพิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปสอบถามในการเก็บข้อมูลจริง

2. ความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการทดสอบ (pre-test) จำนวน 30 ชุด กับกลุ่มประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบว่าคำถามสามารถสื่อความหมายตรงตามความต้องการตลอดจนมีความเหมาะสมหรือไม่ มีความยากง่ายเพียงใด จากนั้นจึงนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ในการหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยใช้เกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามที่ Nunnally (1978) ได้เสนอแนะเป็นเกณฑ์การยอมรับไว้ว่าค่า Alpha Coefficient มากกว่าและเท่ากับ 0.7 สำหรับงานวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory research) จึงจะสรุปได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสูง

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews)

จะเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกจากทุกภาคส่วนในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ (1) ทัศนคติภาพของแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่เส้นทางจังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก (2) ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีเส้นทางท่องเที่ยวเส้นทางจังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก (3) การนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว เส้นทางจังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสักที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวคุณภาพ

การระดมความคิดเห็น (Focus group)

จะเป็นการร่วมระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ (1) ประสิทธิภาพและปัญหา อุปสรรคของเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวง

คำม่วนถึงแขวงจำปาสัก และ (2) ร่วมนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสักที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวคุณภาพ

นอกจากนี้การระดมความคิดเห็นยังจะนำไปสู่การนำเสนอข้อมูลในประเด็นดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของการท่องเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สังคมและวัฒนธรรม ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว เส้นทางจังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ซึ่งประกอบด้วย

1) แหล่งท่องเที่ยว (Attractions)
2) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเดินทาง (Amendments) เช่น โครงสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน การสื่อสารโทรคมนาคม พิธีการเข้าเมืองและศุลกากร และการรักษาความปลอดภัย เป็นต้น

3) สถานที่พักแรม (Accommodations)

4) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

5) การคมนาคม (Accessibilities)

6) คุณภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (sustainable tourism)

7) ความต่อเนื่องของการท่องเที่ยว

8) นักท่องเที่ยวคุณภาพ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว เส้นทางจังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวคุณภาพ ประกอบด้วย

1) อัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว (Identities)

2) เรื่องราว (Story telling) เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว (ประเพณี การดำเนินวิถีชีวิต วิถีชีวิต วัฒนธรรม เรื่องเล่า นิทานตำนาน ที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำโขง และคนริมโขง)

3) โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว (Infrastructures) และการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

4) มาตรฐานเส้นทางท่องเที่ยว (Tourism Standards)

5) นักท่องเที่ยว (Tourist)

ส่วนที่ 4 การนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว เส้นทางจังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวคุณภาพ

การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ระหว่างนักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ ผู้บริหารผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจทางการท่องเที่ยวและผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนม อุบลราชธานี อำนาจเจริญ มุกดาหาร กรุงเทพมหานคร แขวงคำม่วนและแขวงสาละวัน แขวงสะหวันนะเขต แขวงจำปาสักเกี่ยวกับ (1) ประสิทธิภาพและปัญหา อุปสรรคของเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก และ (2) ร่วมนำเสนอเส้นทาง

ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว เส้นทางจังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวคุณภาพ

แบบประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว นี้ได้ใช้ กรอบมาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยพิจารณาจากกรอบการมี หรือไม่มี ตามเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละเกณฑ์ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน 29 ตัวชี้วัดและเกณฑ์ 176 ข้อ ดังนี้

1. ด้านการจัดการอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวโดยชุมชน มี 6 ตัวชี้วัด (แยกย่อยเป็นจำนวน 31 ข้อ)ประกอบด้วย

1.1 ระบบการบริหารจัดการโดยชุมชนแบบบูรณาการ

ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ 1) ทรัพยากรธรรมชาติ 2) วัฒนธรรม 3) สุขภาพ/สุขอนามัย 4) ความปลอดภัย 5) คน/สังคม 6) ผลประโยชน์ 7) คุณภาพการบริการและ 8) การตลาด

1.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มและชุมชน

1.3 การเสริมศักยภาพของคนในกลุ่มและชุมชน

1.4 ระบบประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มท่องเที่ยวและชุมชนที่ครอบคลุมทั้ง 8

ด้าน

1.5 การปฏิบัติตามกฎระเบียบของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว

1.6 การตลาดและประชาสัมพันธ์อย่างรับผิดชอบ

2. ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการกระจายผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น สังคมและคุณภาพชีวิต มี 3 ตัวชี้วัด (แยกย่อยเป็นจำนวน 12 ข้อ) ประกอบด้วย

2.1 สนับสนุนการพัฒนาชุมชน

2.2 กระจายรายได้อย่างเป็นธรรมและสร้างโอกาสในการมีรายได้เสริม

2.3 การให้เกียรติด้านสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

3. ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม

3.1 กลุ่มท่องเที่ยวมีข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในท้องถิ่น

3.2 มีการถ่ายทอดข้อมูลทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตจากคนภายในสู่คนภายนอกและการ

ถ่ายทอดภายในชุมชนด้วยกันเอง

3.3 มีกฎกติกาและแนวทางปฏิบัติเพื่อการเคารพและปกป้องวัฒนธรรมของคนท้องถิ่นและให้เกียรติวัฒนธรรมของแขกผู้มาเยือน

3.4 กลุ่มท่องเที่ยวมีการส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบทอดวัฒนธรรม

4. ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

4.1 กลุ่มท่องเที่ยวมีฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเผยแพร่

ข้อมูล

4.2 มีการออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

4.3 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

4.4 การจัดการขยะในชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว

4.5 การจัดการทรัพยากรน้ำและน้ำเสีย

4.6 การจัดการด้านเสียงรบกวน

- 4.7 การจัดการด้านพลังงาน
- 4.8 ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- 4.9 อาคารสิ่งก่อสร้าง

5. ด้านการบริการและความปลอดภัยของการท่องเที่ยวโดยชุมชนมี 7 ตัวชี้วัด แยกย่อยเป็นจำนวน 82 ข้อ ประกอบด้วย

- 5.1 กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความชัดเจน ปลอดภัย ความเหมาะสมกับสภาพชุมชน กลุ่มเป้าหมาย และช่วงเวลา
- 5.2 ที่พัก
- 5.3 ยานพาหนะและการเดินทาง
- 5.4 นักสื่อความหมายท้องถิ่น
- 5.5 เจ้าของบ้าน
- 5.6 การติดต่อประสานงาน
- 5.7 ความปลอดภัย

การทดสอบเส้นท่องเที่ยวใหม่ โดยจากผลการศึกษาริบทแหล่งท่องเที่ยว จากเวทีระดมความคิดของผู้มีส่วนได้เสีย รวมทั้งข้อมูลการศึกษาเชิงสถิติ และการประชุมกลุ่มย่อย ในกระบวนการทำสอบจำนวน 4 เส้นทาง คณะวิจัยมีกรอบวิเคราะห์ ศักยภาพของการท่องเที่ยวเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว เส้นทางจังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ซึ่งประกอบด้วย

- 1) แหล่งท่องเที่ยว (Attractions)
- 2) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเดินทาง (Amendments) เช่น โครงสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน การสื่อสารโทรคมนาคม พิธีการเข้าเมืองและศุลกากร และการรักษาความปลอดภัย เป็นต้น
- 3) สถานที่พักแรม (Accommodations)
- 4) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)
- 5) การคมนาคม (Accessibilities)
- 6) อัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว (Identities)
- 7) เรื่องราว (Story telling) เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว (ประเพณี การดำเนินวิถีชีวิต วิถีชีวิต วัฒนธรรม เรื่องเล่า นิทานตำนาน ที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำโขง และคนริมโขง)
- 8) โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว (Infrastructures)
- 9) มาตรฐานเส้นทางท่องเที่ยว (Tourism Standards)
- 10) นักท่องเที่ยว (Tourist)

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติจากแบบสอบถามที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวชาวไทยเกี่ยวกับระดับศักยภาพของการท่องเที่ยวเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว เส้นทางจังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก และเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สังคมและวัฒนธรรม ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว เส้นทางจังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ทั้ง 400 คน ผู้วิจัยจะใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (SPSS for windows) เพื่อทำการ

วิเคราะห์การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนจะเป็นการการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) เพื่อการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูล พร้อมทั้งบรรยายให้เห็นถึง (1) ประสิทธิภาพและปัญหา อุปสรรคของเส้นทาง การท่องเที่ยวจังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก และ (2) ร่วมนำเสนอ เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สังคมและวัฒนธรรม ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว เส้นทางจังหวัดนครพนมถึง จังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวคุณภาพ โดยใช้กรอบมาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยพิจารณาจากกรอบการมี หรือไม่มี ตามเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละเกณฑ์ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน 29 ตัวชี้วัดและเกณฑ์ 176 ข้อ

5.1 การทดสอบเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ได้มีการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามดังนี้

1. ความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาให้ให้นักวิชาการพิจารณา และตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปสอบถามในการเก็บข้อมูลจริง

2. ความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทำการทดสอบ (pre-test) จำนวน 40 ชุด กับกลุ่มประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อ ตรวจสอบว่าคำถามสามารถสื่อความหมายตรงตามความต้องการตลอดจนมีความเหมาะสมหรือไม่ มีความยากง่ายเพียงใด จากนั้นจึงนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ในการหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยใช้เกณฑ์สัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามที่ Nunnally (1978) ได้เสนอแนะเป็นเกณฑ์การยอมรับไว้ว่าค่า Alpha Coefficient มากกว่าและเท่ากับ 0.7 สำหรับงานวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory research) จึงจะสรุปได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสูง

3.6. ระยะเวลาทำการวิจัย จำนวน 12 เดือน

3.7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ประกอบด้วย

1 ประโยชน์ทางด้านวิชาการ ประกอบด้วย

(1) มีงานวิจัยทางการท่องเที่ยวในบริบทการพัฒนาอย่างบูรณาการในมิติการพัฒนา เส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานีและ พื้นที่แขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ซึ่งสามารถเป็นต้นแบบสำหรับงานวิจัยทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องอื่นๆได้

(2) มีงานวิจัยในเชิงบูรณาการศาสตร์ในมิติด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

(3) มีฐานข้อมูลและองค์ความรู้ในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ เชื่อมโยงเมืองชายแดนหลักของประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่เหมาะสมกับ นักท่องเที่ยวคุณภาพเพื่อใช้ในงานด้านวิชาการต่อไป และแก่หน่วยงาน หรือองค์กรที่เป็นผู้นำไปปฏิบัติเพื่อใช้ ประโยชน์ต่อไป

2 ประโยชน์ทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วย

(1) งานวิจัยนี้สามารถเป็นผลงานวิจัยที่ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีด้านวัฒนธรรม สังคมของประเทศในภูมิภาคลุ่มน้ำโขงที่สืบเนื่องมาจากการมีแนวทางในการสร้างคุณค่าในการเรียนรู้ทาง

วัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในรูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

(2) เกิดเครือข่ายในการพัฒนาธุรกิจทางการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ รวมถึงหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและประชาชนในการจัดทำวิจัยในครั้งนี้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวและธุรกิจในอนาคตทางการท่องเที่ยวทั้งในท้องถิ่นและระหว่างประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

3 ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย

(1) นำไปสู่การพัฒนาธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามเส้นทางการท่องเที่ยวที่พัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองความพึงพอใจและความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมถึงการเชื่อมโยงเครือข่ายไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อันจะเป็นการกระจายรายได้ไปยังภาคประชาชนในพื้นที่เส้นทางการท่องเที่ยวที่ทำการศึกษาด้วย

(2) เกิดการสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวในธุรกิจในอนาคตทางการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจที่พัก ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจคมนาคม ธุรกิจนำเที่ยว และธุรกิจของที่ระลึก

(3) องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยสามารถนำไปสู่การพัฒนาและต่อยอดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแก่นักท่องเที่ยวคุณภาพ ให้กับหน่วยงานและองค์กรที่เป็นผู้นำไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

4 ประโยชน์ทางการวางแผนและนโยบาย ประกอบด้วย

(1) ก่อให้เกิดการวางแผนและนโยบายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างเมืองชายแดนโดยการร่วมมือของหน่วยงานระหว่างประเทศทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชน

(2) สร้างแนวทางการปรับปรุงและการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเชื่อมโยงระหว่างประเทศเพื่อก่อให้เกิดการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับภูมิภาคต่อไป

(3) การพัฒนาการท่องเที่ยวในภูมิภาคลุ่มน้ำโขงซึ่งมีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นอันจะนำไปสู่การวางแผนและนโยบายในการยกระดับการท่องเที่ยวให้สามารถสร้างรายได้ในเขตอีสานได้

บทที่ 4 ผลการศึกษา

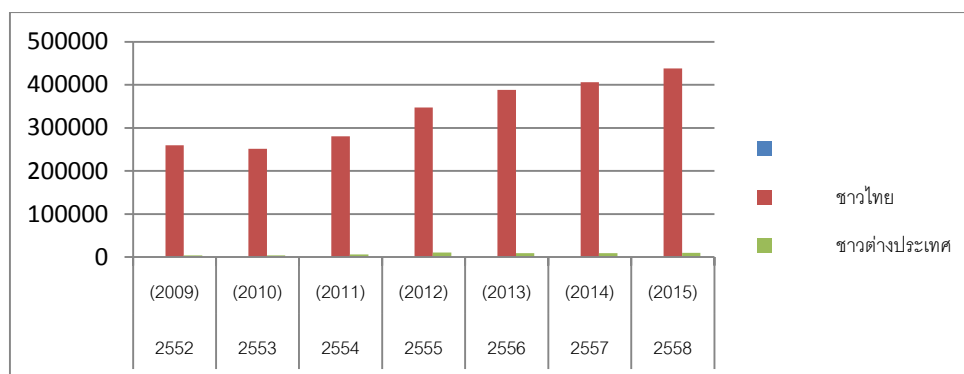
การศึกษาวិเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และทดสอบและประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวตามเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่กลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก และนำเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่กลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว พบผลการศึกษา ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยว ในพื้นที่กลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก

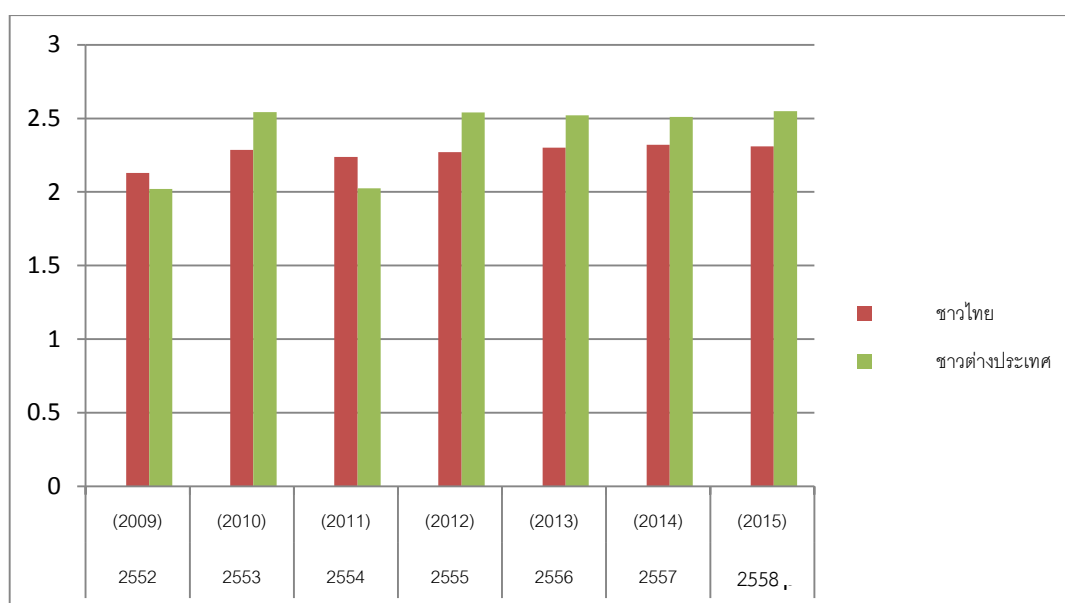
การท่องเที่ยวกลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก โดยภาพรวมจากการศึกษาพบว่าพื้นที่ที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยว ทั้งความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว ความสะดวกด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้า ร้านเครื่องดื่ม หรือร้านจำหน่ายของที่ระลึก ห้องน้ำ สถานที่จอดรถหรือท่าเทียบเรือ ศูนย์บริการการท่องเที่ยว และอื่นๆ โดยผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์การท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น รวมถึงเส้นทางการท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1.1 ด้านสถานการณ์และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ในพื้นที่กลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก จากการศึกษาพบว่าพฤติกรรมนักท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยว และเส้นทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ พบดังนี้

1.1.1 สถานการณ์และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี ประเทศไทย พบว่าในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาในพื้นที่ 4 จังหวัดมีปริมาณนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยว เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวประกอบด้วยนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ โดยมีรายละเอียด ด้านจำนวน และระยะเวลาพำนัก ดังกราฟแสดงด้านล่าง

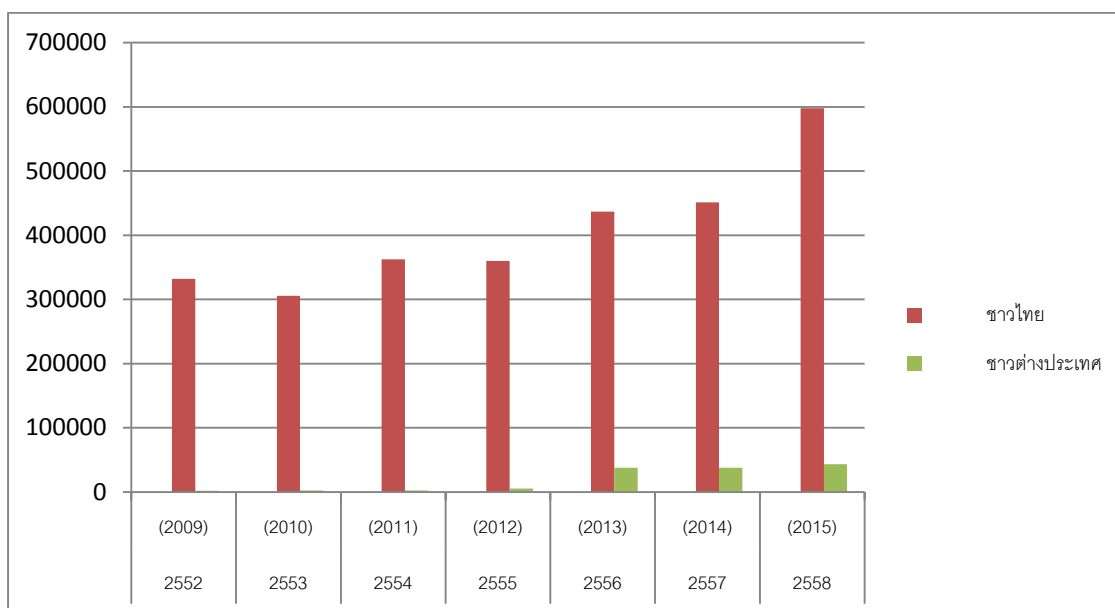

แผนภูมิที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนมตั้งแต่ปี 2552- 2558 ที่มา: กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เว็บไซต์ service.nso.go.th

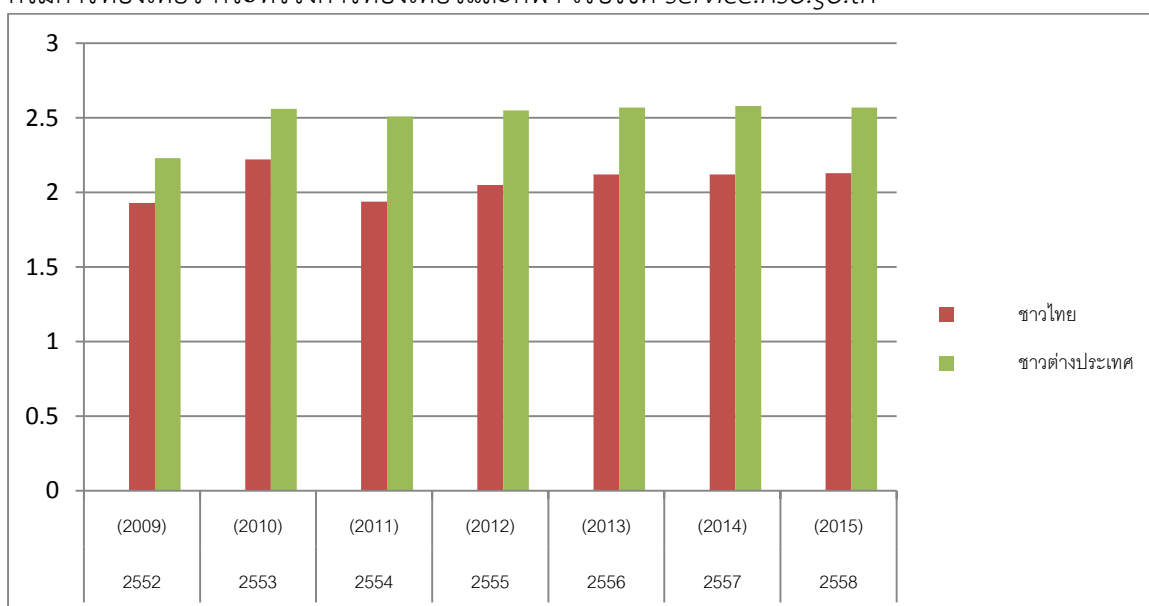

แผนภูมิที่ 2 ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว ในจังหวัดนครพนม ที่มา: กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เว็บไซต์ service.nso.go.th

จากแผนภูมิที่ 1 และ 2 พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในจังหวัดนครพนมตั้งแต่ปี 2552 ถึง ปี 2558 มีจำนวนเพิ่มขึ้นทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย แต่หากพิจารณาระยะเวลาพำนักเฉลี่ยกลับพบว่า ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติสูงกว่าระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีระยะเวลาพำนัก 2-2.6 วัน ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทย มีระยะเวลาพำนัก 2-2.3 วัน (รายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก)

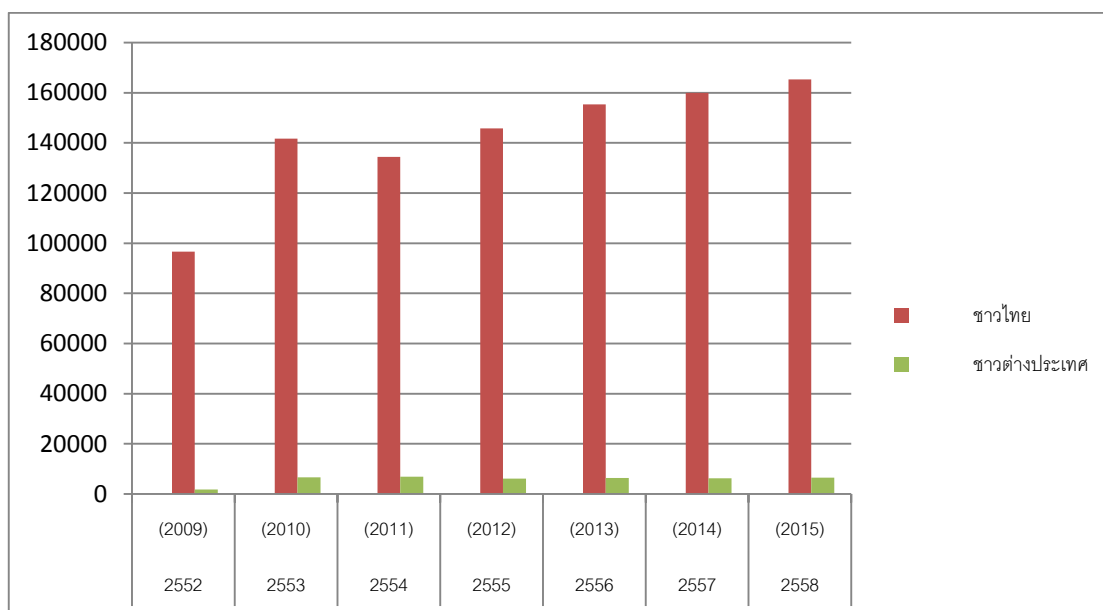

แผนภูมิที่ 3 จำนวนนักท่งเที่ยวที่เข้ามาท่งเที่ยวในจังหวัดมุกดาหาร ตั้งแต่ปี 2552- 2558 ที่มา: กรมการท่งเที่ยว กระทรวงการท่งเที่ยวและกีฬา เว็บไซต์ service.nso.go.th

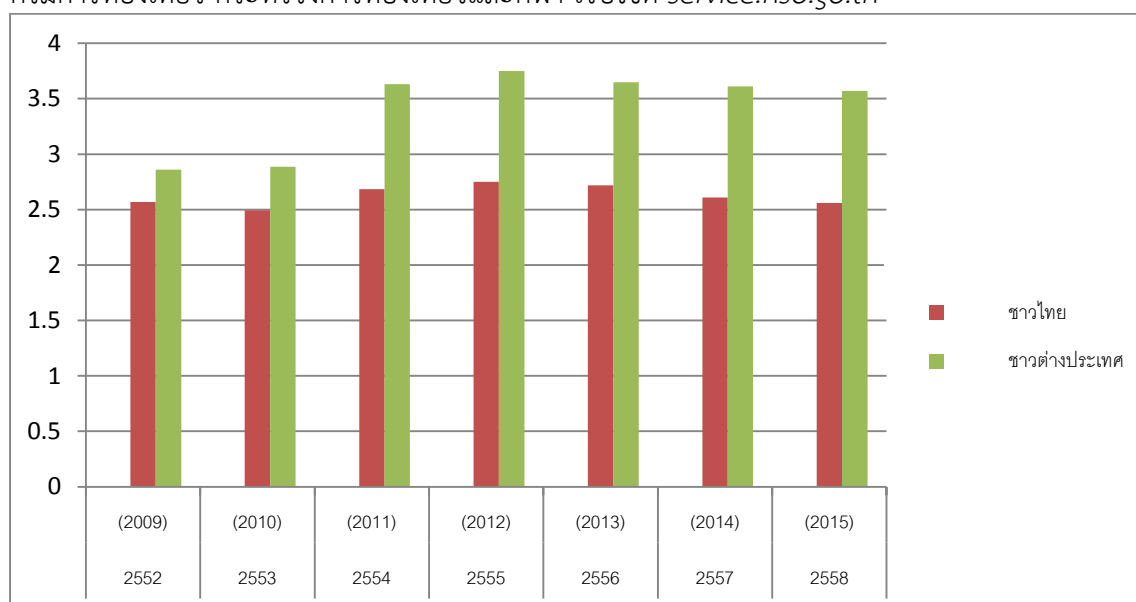

แผนภูมิที่ 4 ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่งเที่ยว ในจังหวัดมุกดาหาร ที่มา: กรมการท่งเที่ยว กระทรวงการท่งเที่ยวและกีฬา เว็บไซต์ service.nso.go.th

ข้อมูลจากแผนภูมิ ที่ 3 และ 4 พบว่าจำนวนนักท่งเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในจังหวัดมุกดาหารตั้งแต่ปี 2552 ถึง ปี 2558 มีจำนวนเพิ่มขึ้นทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยนักท่งเที่ยวที่มาเที่ยวส่วนมากเป็นนักท่งเที่ยวชาวไทย ซึ่งหากพิจารณาจากกราฟจะพบว่า นักท่งเที่ยวชาวไทยที่เพิ่มขึ้นในปี 2558 มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นจากปี 2557 เป็นจำนวนหลักแสนคน แต่เมื่อพิจารณาระยะการพำนักเฉลี่ยกลับพบว่า ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่งเที่ยวชาวต่างชาติสูงกว่าระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่งเที่ยวชาวไทย โดยนักท่งเที่ยวชาวต่างประเทศมีระยะเวลาพำนัก 2.2-2.5 วัน ส่วนนักท่งเที่ยวชาวไทย มีระยะเวลาพำนัก 1.9-2.2 วัน (รายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก)

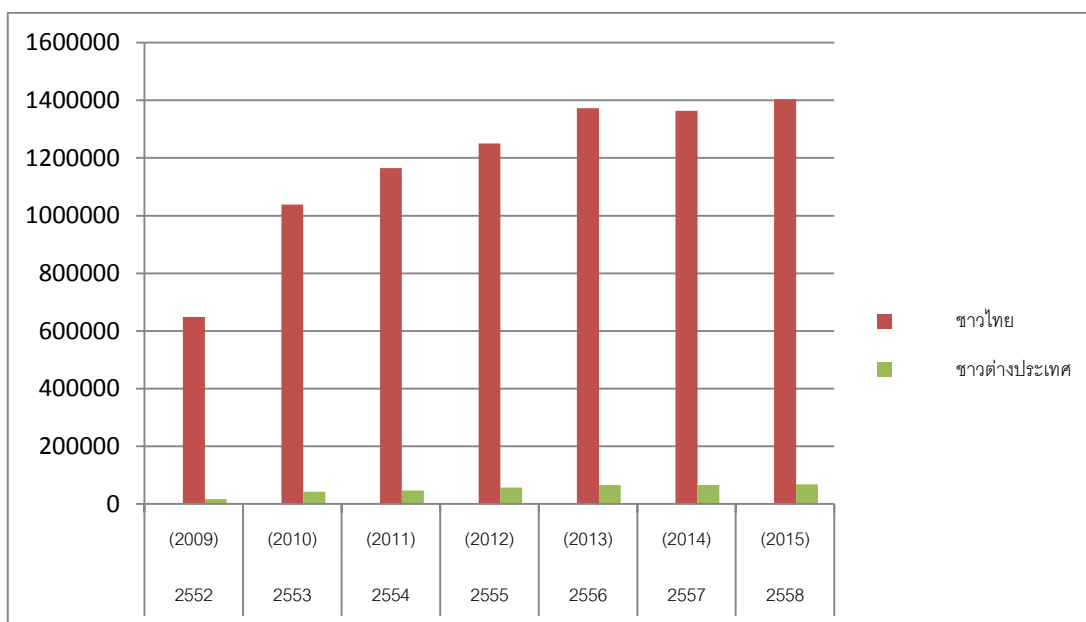

แผนภูมิที่ 5 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดอำนาจเจริญ ตั้งแต่ปี 2552- 2558 ที่มา: กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เว็บไซต์ service.nso.go.th

แผนภูมิที่ 6 ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว ในจังหวัดอำนาจเจริญ ที่มา: กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เว็บไซต์ service.nso.go.th

ข้อมูลจากแผนภูมิที่ 5 และ 6 พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในจังหวัดอำนาจเจริญตั้งแต่ปี 2552 ถึง ปี 2558 มีจำนวนเพิ่มขึ้นทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย มากกว่าร้อยละ 93 แต่เมื่อพิจารณาระยะการพำนักเฉลี่ยกลับพบว่า ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติสูงกว่าระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีระยะเวลาพำนัก 2.7-3.7 วัน ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทย มีระยะเวลาพำนัก 2.5-2.7 วัน (รายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก)

แผนภูมิที่ 7 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่ปี 2552- 2558 ที่มา: กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เว็บไซต์ service.nso.go.th

แผนภูมิที่ 8 ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว ในจังหวัดอุบลราชธานี ที่มา: กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เว็บไซต์ service.nso.go.th

ข้อมูลจากแผนภูมิที่ 7 และ 8 พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในจังหวัดอำนาจเจริญตั้งแต่ปี 2552 ถึง ปี 2558 มีจำนวนเพิ่มขึ้นทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย มากกว่าร้อยละ 93 แต่เมื่อพิจารณาระยะการพำนักเฉลี่ยกลับพบว่า ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติสูงกว่าระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีระยะเวลาพำนัก 3.2-3.5 วัน ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทย มีระยะเวลาพำนัก 2.4-2.7 วัน (รายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก)

นอกจากนี้หากพิจารณาสัญชาติของนักท่องเที่ยว ข้อมูลเว็บไซต์สำนักงานสถิติแห่งชาติ (<http://service.nso.go.th>) พบว่า นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในประเทศไทย ประกอบด้วยหลายสัญชาติ ดังนี้

สัญชาติ	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558
รวม	14,149,841	15,936,400	19,230,470	22,353,903	26,546,725	24,809,683	29,881,091
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	7,076,190	8,167,164	10,345,866	12,525,214	16,097,468	14,767,849	19,871,773
กลุ่มอาเซียน	3,968,579	4,534,235	5,594,577	6,281,153	7,410,441	6,770,584	7,886,136
บรูไนดารุสซาลาม	8,353	7,073	7,471	10,459	16,181	13,927	13,833
กัมพูชา	96,586	146,274	265,903	423,642	487,001	555,852	487,487
อินโดนีเซีย	227,205	286,072	370,795	447,820	595,015	495,662	469,226
ลาว	655,034	715,345	891,950	975,999	984,886	1,063,736	1,233,138
มาเลเซีย	1,757,813	2,058,956	2,500,280	2,554,397	3,031,072	2,603,671	3,423,397
พม่า	79,279	90,179	110,671	129,385	173,272	207,749	259,678
ฟิลิปปินส์	217,705	246,430	268,375	289,566	315,040	296,339	310,975
สิงคโปร์	563,575	603,538	682,364	831,215	1,067,286	960,464	937,311
เวียดนาม	363,029	380,368	496,768	618,670	740,688	573,184	751,091
จีน	777,508	1,122,219	1,721,247	2,786,860	4,609,717	4,631,981	7,934,791
ฮ่องกง	318,762	316,476	411,834	473,666	694,084	559,284	669,165
ญี่ปุ่น	1,004,453	993,674	1,127,893	1,373,716	1,515,718	1,254,858	1,381,690
เกาหลี	618,227	805,445	1,006,283	1,163,619	1,292,335	1,109,429	1,372,995
ไต้หวัน	362,783	369,220	447,610	394,225	503,894	388,425	552,624
ประเทศอื่น ๆ	25,878	25,895	36,422	51,975	71,279	53,288	74,372
ยุโรป	4,059,988	4,442,375	5,101,406	5,650,619	6,155,582	6,028,171	5,629,122
สัญชาติ	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558
ออสเตรเลีย	85,786	90,026	89,242	94,667	104,359	98,355	97,806
เบลเยียม	80,420	80,000	82,610	94,896	101,147	99,784	106,100
เดนมาร์ก	144,834	152,398	164,096	167,499	159,629	158,275	159,425
ฟินแลนด์	156,000	146,946	157,046	154,919	138,829	139,715	134,731
ฝรั่งเศส	427,067	461,670	515,572	576,106	580,062	607,087	681,097
เยอรมนี	573,473	606,874	619,133	682,419	723,711	698,129	760,604
ไอร์แลนด์	65,530	57,515	58,945	60,305	59,614	59,157	64,716
อิตาลี	170,105	168,203	185,869	200,703	197,232	211,833	246,066
เนเธอร์แลนด์	205,412	196,994	198,891	208,122	209,659	204,237	221,657
นอร์เวย์	121,575	132,108	136,931	148,796	154,398	146,424	135,347
รัสเซีย	336,965	644,678	1,054,187	1,316,564	1,745,779	1,596,542	884,085
สเปน	75,362	67,242	95,383	113,141	123,985	116,414	150,940
สวีเดน	350,819	355,214	373,856	364,681	338,304	320,617	321,663
สวิตเซอร์แลนด์	148,269	155,761	170,044	191,147	210,056	210,818	206,454
สหราชอาณาจักร	841,425	810,727	844,972	873,053	847,678	871,226	946,919
กลุ่มยุโรปตะวันออก	181,247	211,672	240,886	280,976	332,455	355,669	364,967
ประเทศอื่น ๆ	95,699	104,347	113,743	122,625	128,685	133,889	146,545
อเมริกา	853,380	844,644	952,519	1,083,433	1,103,963	1,048,911	1,235,095
อาร์เจนตินา	7,458	10,292	12,970	17,853	20,082	20,408	28,965
บราซิล	17,650	20,390	24,560	30,387	34,176	43,694	48,522
แคนาดา	169,482	168,393	194,356	219,354	209,059	195,429	227,306
สหรัฐอเมริกา	627,074	611,792	681,748	768,638	788,819	734,514	867,520
ประเทศอื่น ๆ	31,716	33,777	38,885	47,201	51,827	54,866	62,782

เอเชียใต้	826,437	995,321	1,158,092	1,286,861	1,326,518	1,213,785	1,403,977
บังกลาเทศ	53,420	68,081	65,150	72,657	84,902	90,440	107,394
อินเดีย	614,566	760,371	914,971	1,013,308	1,028,414	906,428	1,069,149
เนปาล	25,499	28,621	25,382	26,277	25,802	26,160	32,678
ปากีสถาน	63,260	65,171	73,727	71,982	76,935	73,886	78,619
ศรีลังกา	47,138	49,738	53,636	73,346	76,484	76,755	75,429
ประเทศอื่น ๆ	22,554	23,339	25,226	29,291	33,981	40,116	40,708
เอเชียเนียบ	737,460	789,632	933,534	1,046,755	1,019,374	943,930	921,355
ออสเตรเลีย	646,705	698,046	829,855	930,241	906,004	837,497	805,946
นิวซีแลนด์	88,398	89,364	101,092	113,871	106,736	100,514	112,314
ประเทศอื่น ๆ	2,357	2,222	2,587	2,643	6,634	5,919	3,095
ตะวันออกกลาง	483,983	569,334	601,146	605,477	681,173	644,265	658,129
อียิปต์	15,733	16,729	16,703	19,918	26,650	26,476	25,216
อิสราเอล	110,884	116,050	125,093	129,551	133,438	137,552	141,021
คูเวต	44,500	41,224	55,788	64,611	75,388	61,303	66,772
ซาอุดีอาระเบีย	10,911	8,463	12,521	17,084	26,121	17,970	19,163
สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	83,625	105,162	108,608	113,547	164,710	153,594	124,719
ประเทศอื่น ๆ	218,330	281,706	282,433	260,766	254,866	247,370	281,238
แอฟริกา	112,403	127,930	137,907	155,544	162,647	162,772	161,640
สาธารณรัฐแอฟริกาใต้	43,277	57,100	68,496	76,326	73,657	70,574	75,825
ประเทศอื่น ๆ	69,126	70,830	69,411	79,218	88,990	92,198	85,815

ตารางที่ 3 สรุปจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย พ.ศ. 2552 – 2558 อ้างอิงข้อมูลจากเว็บไซต์สำนักงานสถิติแห่งชาติ <http://service.nso.go.th>

จากตารางสรุปจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย พ.ศ. 2552 – 2558 พบว่า สัญชาตินักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยมากที่สุด คือ นักท่องเที่ยวกลุ่มเอเชียตะวันออก กลุ่ม และมีอัตราการเข้ามาท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวจีน(ในปี 2552 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 777,508 คน และเพิ่มขึ้นทุกๆปี จนใน ปี 2558 มีจำนวนถึง 7,934,791 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นถึง 7,157,283 คน ในระยะเวลา 6 ปี) ซึ่งในปี 2558 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีน เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย มากกว่า จำนวนนักท่องเที่ยวในกลุ่มอาเซียนรวมกันอีกด้วย นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวกลุ่มยุโรป ยังเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่งที่มีปริมาณการเข้ามาเที่ยวไทยเป็นจำนวนมากและมีอัตราการเข้ามาเที่ยวเพิ่มขึ้น (ปี 2552 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 4,059,988 คน ปี 2558 เพิ่มขึ้น เป็นจำนวน 5,629,122 คน) และหากวิเคราะห์เปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยว ปี 2558 และ ปี 2559 (เดือน มกราคม – มิถุนายน 2559) จะพบแนวโน้มของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยกลุ่มเอเชียตะวันออกยังเป็นกลุ่มที่เข้ามาเที่ยวในประเทศไทยมากที่สุด ซึ่งหากเปรียบเทียบจำนวนในปีที่ผ่านมา (ปี 2558) 12 เดือน กับจำนวนนักท่องเที่ยวใน ปี 2559 จำนวน 6 เดือน พบว่ามีจำนวนห่างกันเพียง 6,642,945 คน ซึ่งมีรายละเอียดจำนวนนักท่องเที่ยวตามตารางด้านล่าง

สัญชาติ	2016
	Number
เอเชียตะวันออก	13,228,828
<i>อาเซียน</i>	4,988,722
บรูไนดารุสซาลาม	7,470
กัมพูชา	394,112
อินโดนีเซีย	315,690
ลาว	787,741
มาเลเซีย	2,027,057
พม่า	197,279
ฟิลิปปินส์	192,847
สิงคโปร์	545,449
เวียดนาม	521,077
จีน	5,764,839
ฮ่องกง	445,145
ญี่ปุ่น	806,886
เกาหลี	859,809
ไต้หวัน	320,033
ประเทศอื่น ๆ	43,394
ยุโรป	3,584,752
ออสเตรีย	59,975
เบลเยียม	64,595
เดนมาร์ก	114,159
ฟินแลนด์	81,684
ฝรั่งเศส	450,784
เยอรมนี	476,210
ไอร์แลนด์	39,813
สัญชาติ	2016
	Number
อิตาลี	137,937
นอร์เวย์	85,374
รัสเซีย	599,141
สเปน	79,362
สวีเดน	206,697
สวิตเซอร์แลนด์	124,006
สหราชอาณาจักร	588,160
กลุ่มยุโรปตะวันออก	240,453
ประเทศอื่น ๆ	97,416

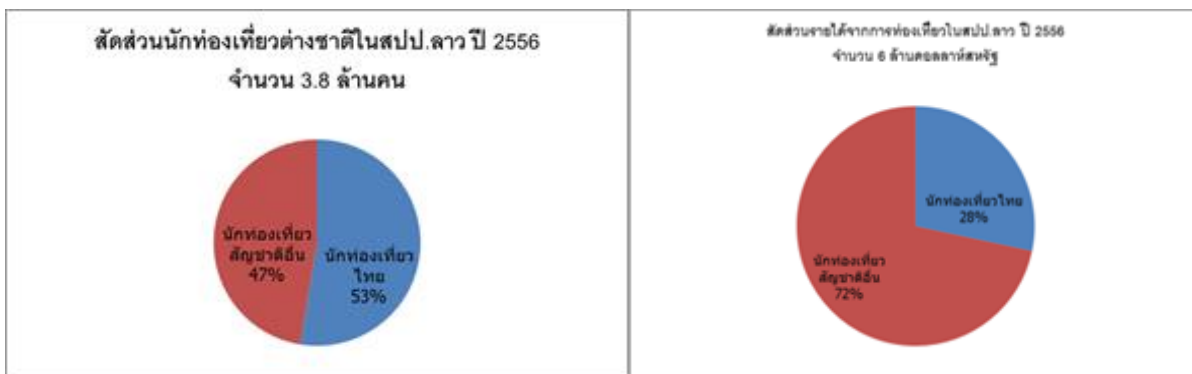
อเมริกา	818,342
อาร์เจนตินา	29,406
บราซิล	30,139
แคนาดา	148,431
สหรัฐอเมริกา	568,351
ประเทศอื่น ๆ	42,015
เอเชียใต้	883,774
บังกลาเทศ	56,552
อินเดีย	696,673
เนปาล	23,144
ปากีสถาน	42,377
ศรีลังกา	41,317
ประเทศอื่น ๆ	23,711
โอเชียเนีย	520,963
ออสเตรเลีย	456,819
นิวซีแลนด์	62,468
ประเทศอื่น ๆ	1,676
ตะวันออกกลาง	410,408
อียิปต์	15,373
อิสราเอล	82,810
คูเวต	36,211
ซาอุดีอาระเบีย	13,277
สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	73,708
ประเทศอื่น ๆ	189,029
แอฟริกา	91,123
สาธารณรัฐแอฟริกาใต้	40,334
ประเทศอื่น ๆ	50,789
ยอดรวม	19,538,190

ตารางที่ 4 สถิตินักท่องเที่ยว สัญชาติต่างๆ ที่เข้ามาเที่ยวไทย ใน ปี 2559 (เดือน มกราคม – มิถุนายน 2559) ที่มา: เว็บไซต์กรมการท่องเที่ยว <http://newdot2.samartmultimedia.com>

1.1.2 ด้านสถานการณ์และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว แขวงคำม่วน แขวงสะหวันนะเขต แขวงสาละวัน แขวงจำปาสัก สปป. ลาว

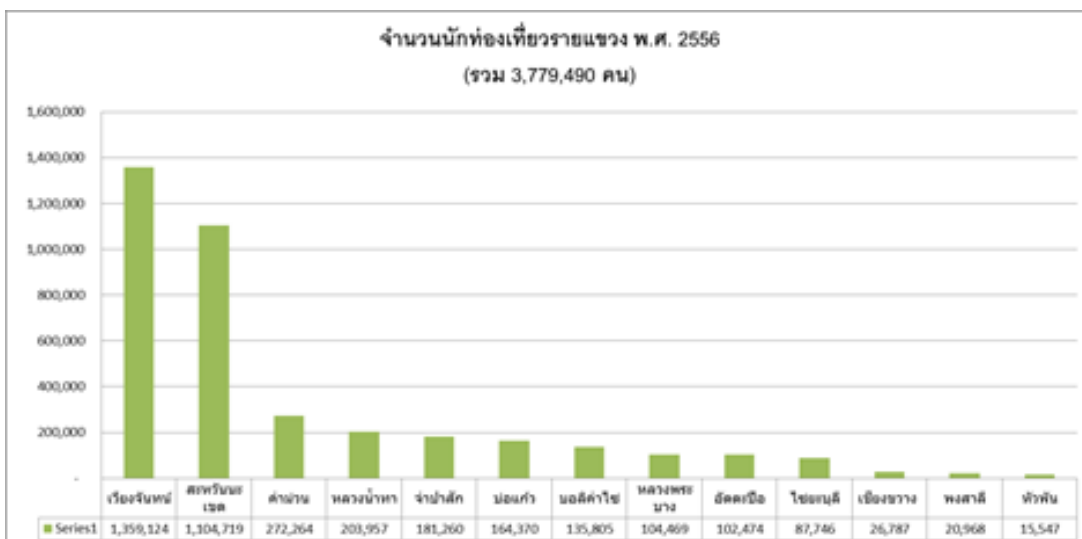
สถานการณ์และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว แขวงคำม่วน แขวงสะหวันนะเขต แขวงสาละวัน แขวงจำปาสัก พบข้อมูล จากสถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต (เว็บไซต์ <http://www.thaisavannakhet.com>) ระบุว่า “ตั้งแต่ พ.ศ. 2555 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติมาท่องเที่ยวใน สปป.ลาว จำนวนประมาณ 3 - 4 ล้านคน และมีแนวโน้มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทางกรมลาวคาดการณ์ว่าจะมีถึง ประมาณ 4.7 ล้านคนในปี 2563 ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวไทยมีจำนวนมากที่สุดประมาณร้อยละ 50 - 60 ของ จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด โดย นักท่องเที่ยวที่ส่วนใหญ่เดินทางทางรถโดยสารสาธารณะ 1 (หนองคาย- นครหลวงเวียงจันทน์) เป็นช่องทางเข้าออกที่ถูกใช้มากที่สุดทั้งโดยนักท่องเที่ยวต่างชาติ และนักท่องเที่ยวลาว อย่างไม่รู้ก็ ในปี 2556 ช่องทางในภาคกลาง 3 แห่ง กล่าวคือ (1) สะพานมิตรภาพ 2 (มุกดาหาร-สะหวันนะ

เขต) (2) ด้านแดนสะหวัน-ลาวบาว และ (3) ด้านสะพานมิตรภาพ 3 (นครพนม-คำม่วน) เป็นช่องทางที่มีผู้ใช้มากที่สุด ใน 5 ลำดับแรก”

แผนภูมิที่ 9 อัตราส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวใน สปป.ลาว ปี 2556 และสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวใน สปป.ลาว ปี 2556 ที่มา :สถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต (เวปไซด์ <http://www.thaisavannakhet.com>)

จากแผนภูมิพบว่า ในปี 2556 สปป.ลาวมีนักท่องเที่ยวทั้งหมดประมาณ 3.8 ล้านคน (3,779,490 คน) นำรายได้เข้าประเทศประมาณ 600 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (595,909,127 ดอลลาร์สหรัฐ) คิดเป็นร้อยละ 28 ของ GDP ของประเทศ (ในปี 2556 สปป.ลาว มี GDP มีจำนวน 21.24 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) โดยในจำนวนนี้เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยมากที่สุดจำนวนประมาณ 2 ล้านคน (2,594,347 คน) คิดเป็นร้อยละ 53 นอกจากนั้น นักท่องเที่ยวชาวไทยนำรายได้เข้าประเทศมากที่สุด โดยมีจำนวนประมาณ 1.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (172,215,568 ดอลลาร์สหรัฐ) คิดเป็นร้อยละ 28.9 ของรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งหมด และหากพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวรายแขวงปี 2556 พบว่า แขวงสะหวันนะเขต เป็นแขวงที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวสูงเป็นอันดับ 2 รองจาก เวียงจันทน์ ดังรายละเอียดดังกราฟด้านล่าง

แผนภูมิที่ 10 จำนวนนักท่องเที่ยวรายแขวง ปี 2556 ที่มา :สถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต (เวปไซด์ <http://www.thaisavannakhet.com>)

นอกจากนี้ข้อมูลสำนักข่าววีโอเอลาว (อ้างอิงข้อมูลจากเว็บไซต์ผู้จัดการออนไลน์, พฤษภาคม 2559) รายงานว่า กระทรวงแถลงข่าววัฒนธรรมและการท่องเที่ยวของ สปป.ลาว ระบุว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใน สปป.ลาวช่วงตลอดปี 2556 มีชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในลาวทั้งหมด 3,779,490 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2555 เป็น 3,300,000 กว่าคน ซึ่งเกินกว่าความคาดหมาย โดยจำนวนนักท่องเที่ยวแบ่งออกเป็นนักท่องเที่ยวที่มาจาก ประเทศสมาชิกอาเซียน ที่มีจำนวนกว่า 3,040,000 คนในปี 2556 เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้านี้ที่มีอยู่กว่า 2,700,000 คน ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นกว่า 3 เท่าตัว หากเทียบกับปี 2549 ที่มีนักท่องเที่ยวจากประเทศ สมาชิกอาเซียนเพียง 900,000 กว่าคน โดยนักท่องเที่ยวจากประเทศไทยมีจำนวนมากที่สุดกว่า 1,900,000 คน ส่วนนักท่องเที่ยวที่มาจากภูมิภาคอื่นที่เข้ามายัง สปป.ลาวยังเพิ่มจำนวนมากขึ้นเช่นเดียวกัน เช่น นักท่องเที่ยว จากยุโรปเพิ่มจากปี พ.ศ. 2555 จำนวนประมาณ 185,000 คน เป็นประมาณ 212,000 คน ในปี 2556 ส่วน นักท่องเที่ยวจากสหรัฐ มีจำนวนเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน โดยในปี พ.ศ. 2555 มีประมาณ 75,800 คน เพิ่มเป็น ประมาณ 85,900 คนในปี 2556 ซึ่งสาเหตุที่สำคัญที่ส่งผลให้มีการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวท่องเที่ยว นั้น นาย บ่อแสงคำ วงคารา รัฐมนตรีกระทรวงแถลงข่าววัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ให้คำอธิบายว่า *"เป็นผลพวงจากการพัฒนาด้านบริการที่พุ่งเป้าสู่สากลมากขึ้นเรื่อยๆ"*

1.2 ด้านแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่

ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวง จำปาสัก จากการศึกษาพบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่ ดังนี้

1.2.1 แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่ จังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นในเรื่องของแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาสถาน จนมีเส้นทางท่องเที่ยว "ตามรอยพระพุทธเจ้า ใหว่พระธาตุวันเกิด"ที่มีความเชื่อ ว่า "การนมัสการพระธาตุประจำวันเกิด จะช่วยเสริมสร้าง ศิริมงคลให้แก่ชีวิต และจะนำมาซึ่งความสุข ความเจริญแต่ผู้บูชา จากอานิสงส์การกราบ ใหว่ด้วยใจบริสุทธิ์ สม่่าเสมอ" ทั้งนี้ในพื้นที่จังหวัดนครพนม ประกอบด้วยวัดและพระธาตุที่สำคัญ หลากหลาย จนทำให้มีนักท่องเที่ยวจากทั่วสารทิศที่มีความเชื่อความศรัทธามาสักการบูชาตลอดทั้งปี อาทิ พระธาตุพนม (พระธาตุประจำวันอาทิตย์) พระธาตุเรณู (พระธาตุประจำวันจันทร์) พระธาตุศรีคุณ (พระธาตุ ประจำวันอังคาร) พระธาตุท่าอุเทน (พระธาตุประจำวันศุกร์) พระธาตุนคร (พระธาตุประจำวันเสาร์) และยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ที่เป็นสัญลักษณ์ความสัมพันธ์ของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น บ้านนาจอกและพิพิธภัณฑโอยจิมินท์ อีกทั้งยัง พบแหล่งท่องเที่ยวและนันทนาการ ในพื้นที่ถึง 54 แหล่ง (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา,ออนไลน์ 2558) โดยจังหวัดนครพนมถือเป็นจังหวัดเล็ก ๆ ริมฝั่งแม่น้ำโขง ในดินแดนที่ราบสูง ในอดีตเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรศรีโคตรบูรอันรุ่งเรือง เดิมทีตัวเมือง นครพนมตั้งอยู่ทางฝั่งซ้าย ของลำน้ำโขง (ฝั่งลาว) บริเวณทางใต้ปากเซบั้งไฟ ตรงข้ามกับอำเภอพระธาตุพนม ในปัจจุบัน จังหวัดนครพนมมีความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม เนื่องจากจังหวัด นครพนมเป็นที่ตั้งของพระธาตุ ทั้งเจ็ด อันประกอบด้วย 1. พระธาตุพนม 2. พระธาตุท่าอุเทน 3. พระธาตุ ประสิทธิ์ 4. พระธาตุมหาชัย 5. พระธาตุเรณูนคร 6. พระธาตุศรีคุณ 7. พระธาตุนคร ที่เป็นที่สักการบูชา ของพุทธศาสนิกชนทั้งประเทศไทย และ สปป.ลาว โดยเฉพาะพระธาตุพนม ที่ภายในองค์พระธาตุบรรจุพระ อัฐิธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้ ได้รับการยกฐานะเป็นพระอารามหลวงชั้นเอกขึ้นเป็น "วรมหาวิหาร" ในปี พ.ศ. 2485

ภาพที่ 14 พระธาตุพนม

พระธาตุพนมคือสถาปัตยกรรมในทางศาสนาที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดในอาณาบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ตามตำนานกล่าวว่าผู้สร้างคือ พระมหากัสสปะพระอรหันต์ 500 องค์ และท้าวพระยาเมืองต่าง ๆ ภายในองค์พระธาตุบรรจุพระอัฐธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้ จึงเป็นศูนย์รวมความเชื่อความศรัทธาของคนอีสาน และประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งวิถีความสัมพันธ์ของพุทธศาสนา(ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า) และ วิถีผี (ผีมหะศักดิ์สามองค์) ตามข้อมูลของ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ สุรพล ดำริห์กุล ที่กล่าวไว้ในบทความเรื่อง “สังคมข้อย่ำช่วงใช้องค์พระธาตุพนม” (อ้างถึงในสารสารเมืองโบราณ (ก.ค.-ก.ย. 2531)

พระธาตุพนม องค์ปัจจุบันได้รับการบูรณะใหม่ เนื่องจากในเดือน สิงหาคม 2518 องค์พระธาตุพนมล้มลง เพราะความผุกร่อนของฐานที่มีความสูง 8 เมตร ดังข้อความที่ปรากฏในโปสเตอร์ที่ตั้งอยู่บริเวณทางเข้าด้านหน้าองค์พระบรมธาตุ

“หลังจากพระธาตุพนมบรมเจดีย์ที่มีประวัติอย่างยาวนานนับได้กว่า 2500 ปี อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประธานมีเจ้าพญาทั้ง 5 พระองค์สนับสนุนร่วมบุญในการก่อสร้างก็ได้มีการปฏิสังขรณ์ต่อเติมครั้งใหญ่จำนวน 3 ครั้งด้วยกัน

1) ราวปีพุทธศักราช 500 ได้มีการปฏิสังขรณ์ครั้งแรกโดยพระอรหันต์ 5 รูป ซึ่งอดีตก็คือพระญาทั้ง 5 พระองค์ที่ได้ร่วมก่อสร้างพระธาตุพนมร่วมกับพระมหากษัตริย์ พระชาติสุดท้ายก็ได้มาร่วมปฏิสังขรณ์บูรณะให้สูงจากเดิมที่สูงเพียง 2 วา โดยมีญานมิตตธรรมวงศาแห่งเมืองมรุกขนครเป็นประธานฝ่ายฆราวาส และฤๅษีอีก 2 ตนซึ่งได้นำศิลาจากยอดภูเทือก มาประดิษฐานไว้บนชั้นที่ 2 ขององค์พระธาตุ

2) ราวปีพุทธศักราช 2233-2235 (ตามบันทึกประวัติศาสตร์ของลาว)เจ้าราชครูหลวงโพนสะเม็ก(ญาคูขี้หอม) ก็ได้มีบูรณะต่อเติมองค์พระธาตุตั้งแต่ชั้นที่ 2 ไปจนถึงยอดรวมแล้วสูง 43 เมตร รวมเป็น 47 เมตร

3) ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล พุทธศักราช 2483-2484 ก็ได้บูรณะต่อเติมองค์พระธาตุพนมสูงขึ้นอีก 10 เมตร โดยการนำของอธิบดีกรมศิลปากรพร้อมด้วยคณะนักเรียนและนายช่าง

เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม พุทธศักราช 2518 เวลา 19.38 น. ตรงกับวันจันทร์ที่ 4 ค่ำ เดือน 9 ปีเถาะ จุลศักราช 1337 เป็นวันที่ฝนตกพรำต่อเนื่องหลายวัน อีกทั้งยังมีพายุโหมกระหน่ำทำให้องค์พระธาตุพนมอันเป็นเจดีย์เก่าแก่คู่บ้านคู่มือเมืองอายุสองพันห้าร้อยกว่าปีล้มลง เพราะความผุกร่อนของฐานที่มีความสูง 8 เมตร ได้ยังความสลดสังเวชให้เกิดดับพุทธศาสนิกชนทั่วหล้า”

ภาพที่ 15 ภาพข้อความ ในโปสเตอร์ที่ระบุเนื้อหาการต่อเติมและการล้มของพระบรมธาตุพนม

พระธาตุพนมองค์ใหม่ ได้ทำพิธีลงเข็มในวันที่ 28 พฤษภาคม โดยการสร้างครอบฐานพระธาตุองค์เดิม ซึ่งยังเหลืออยู่ประมาณ 6 เมตรเศษ และสิ้นสิ้น ใน พ.ศ. 2525 หลังจากลงมือสร้างพระธาตุพนมมา 3 ปีเศษ พระบรมธาตุนี้มีฐานกว้างด้านละ 12.33 เมตร สูง 53.60 เมตร เป็นเจดีย์ทรงสี่เหลี่ยมสูง ที่บรรจุพระอรุโธพุทธธาตุ และพระบรมสารีริกธาตุ และของมีค่ามากมายนับหมื่นชิ้น พร้อมส่วนฉัตรทองคำบนยอดพระธาตุ ที่มีน้ำหนักถึง 110 กิโลกรัม)

นอกจากนี้ในพื้นที่จังหวัดนครพนม ยังพบพระธาตุทำอุเทน ที่มีรูปทรงพระธาตุคล้ายองค์พระธาตุพนม ประดิษฐานอยู่ ณ วัดพระธาตุทำอุเทน อำเภอทำอุเทน ตั้งอยู่ที่บ้านทำอุเทน ห่างจากตัวเมืองนครพนม ตามเส้นทางนครพนม - ทำอุเทน ระยะทางประมาณ 26 กิโลเมตร เป็นศิลปกรรมและปูชนียสถานอันสำคัญยิ่งองค์หนึ่ง ที่บรรจุพระธาตุของพระอรหันต์ ที่อัญเชิญมาจากเมืองย่างกุ้ง ประเทศพม่า โดยทุกปีจะมีงานนมัสการพระธาตุในวันขึ้น 13 ค่ำ ถึงแรม 1 ค่ำ เดือน 4

ภาพที่ 16 พระธาตุท่าอุเทนเป็นพระธาตุประจำวันเกิดของผู้ที่เกิดวันศุกร์

จังหวัดนครพนมเป็นเมืองขนาดเล็ก ที่ติดแม่น้ำโขงซึ่งมีความเชื่อมโยงกันของประชาชนทั้งสองฝั่งอย่างแน่นแฟ้น เห็นได้จากความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการของพี่น้องสองฝากฝั่งที่เดินทางไปมาหาสู่กัน ไม่ว่าจะเป็นการมาเยี่ยมเยือน แลกเปลี่ยน หรือทำการค้าขาย เช่นที่ตลาดไทย-ลาว

ภาพที่ 17 ภาพบรรยากาศตลาด ไทย-ลาว

โดยตลาดไทย-ลาว ตั้งอยู่ บริเวณ จุดผ่อนปรนริมฝั่งโขง ไทย-ลาว ณ อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ริมฝั่งแม่น้ำโขง จ.นครพนม เปิดขายทุกวันจันทร์ และวันพฤหัสบดี มีสินค้าพื้นบ้านหลากหลาย รวมถึงอาหารพื้นบ้าน ผัก ผลไม้ ที่คนไทย-ลาว เอามาขายที่บริเวณ ดังกล่าว เริ่มเปิดตลาดกันในช่วงเช้า ตลาดขายสินค้าแห่งนี้สะท้อนวิถีชีวิต การกินอยู่ของ คนทั้งสองฝั่ง และยังเป็นแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตของประชาชน ทั้งสองฝั่ง จุดเด่นของตลาดคือมีสินค้าพื้นบ้านหลากหลายชนิด ราคาไม่แพง เนื่องจากผลิตกับผู้บริโภคพบกันโดยตรงไม่ผ่านคนกลาง

จังหวัดนครพนมยังปรากฏชุมชนหลายชุมชนที่มีความเป็นมาที่ผูกพันแน่นแฟ้นกับ สปป.ลาวมาตั้งแต่อดีต เช่นชุมชนปากน้ำไชยบุรี ชุมชนเมืองโบราณ ที่ตั้งอยู่ ณ บริเวณ ตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน เป็นเมืองที่บ่งบอกความสัมพันธ์ของไทย-ลาว ในอดีต จากการบอกเล่าของผู้นำชุมชน และการสืบค้นจากเอกสารพบว่า เมืองไชยบุรี เดิมชื่อ "เมืองไชยสุทธิอุตมบุรี" อยู่ภายใต้เขตการปกครองของเมืองเวียงจันทน์ และเป็นเมืองที่มีประวัติของความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับการอพยพของเคลื่อนย้ายของผู้คนตามแม่น้ำโขง กล่าวคือท้าวหม้อและนางสุนันทา ได้พาบุตรและบ่าวไพร่ อพยพลงมาตามแม่น้ำโขง และได้มาพบบริเวณดังกล่าวจึงได้สร้างเมืองขึ้น และตั้งชื่อว่า "เมืองไชยสุทธิอุตมบุรี" ในขณะนั้นได้ขึ้นตรงต่อเมืองเวียงจันทน์ ซึ่งขึ้นตรงต่อประเทศไทย กาลต่อมาเกิดกบฏเจ้าอนุวงศ์ ท้าวหม้อจึงอพยพพาครอบครัวบ่าวไพร่หนีไปเมืองบุงลิ่ง จึงทำให้เมืองไชยสุทธิอุตมบุรี เป็นเมืองร้าง รัชกาลที่ 3 ได้มีท้องตราราชสีห์แต่งตั้งให้ ราชวงศ์เสนซึ่งเป็นตระกูล "เสนจันทร์ดีไชย" ในปัจจุบันมาเป็นไชยราชวงษา มาทำหน้าที่ปกครองเมือง "ไชยสุทธิอุตมบุรี" จนต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นเมืองไชยบุรี และยกฐานะเป็นอำเภอไชยบุรี แต่เมื่อ พ.ศ. 2450 ได้มีการปรับเปลี่ยนโดยการยุบอำเภอไชยบุรี ให้เป็นเพียงตำบลไชยบุรี (ตำบลหนึ่งในเขตอำเภอ ท่าอุเทน จังหวัดนครพนม) และนำไปตั้งตำบลบึงกาฬ ให้เป็นอำเภอไชยบุรี แต่ต่อมาเรียกว่าอำเภอบึงกาฬ และยกฐานะเป็นจังหวัดบึงกาฬ จังหวัดที่ 77 ของไทยในปัจจุบัน

ภาพที่ 18 แผนที่ชุมชนเมืองโบราณ คัดลอกจาก เว็บไซต์ <http://www.chaiburi.com/index.php/mainmenu-about-us/location> ค้น สิงหาคม 2558

ปัจจุบันชุมชนปากน้ำไชยบุรีมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเก่าแก่ มีคุณค่าเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม หลากหลาย อาทิเช่น วัดทั้งสามวัดที่มีความสวยงามและมีคุณค่าทางศิลปะรวมถึงจิตใจของประชาชนไชยบุรี และของคนไทย โดยประกอบด้วย 1) วัดศรีสุนันทมหาอาราม หรือวัดไตรภูมิ ซึ่งชาวบ้านเรียก วัดใต้ ที่ปรากฏหลักฐานการสร้างวัดในแผ่นศิลาจารึก ที่พบในวัดศรีสุนันทมหาอาราม ซึ่งเขียนเป็นภาษามคธ 2) วัดศรีบุญเรือง (วัดเหนือ) และ 3) วัดมหาอุตมมะนันท์มหาอาราม (วัดกลาง) (ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานสำหรับชาติในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 52 หน้า 3657 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2478 โบราณสถานสำคัญภายในวัด ได้แก่ สิมและพระธาตุ สร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 25 รูปแบบศิลปะพื้นถิ่นอีสานกลุ่มฝัมือ

ช่างฉนวน(จิราภรณ์ พรหมเทพ และอาทิตยาพร อรุณพิพัฒน์พงศ์, 2558) โดยสิม โบราณที่มีความสวยงาม โดยบริเวณหน้าบ้านสิมที่ระบूपีสร้าง เมื่อ พ.ศ. 2478 และยังมีพระธาตุทรงบัวเหลี่ยมประดับด้วยลายปูนปั้นและกระจก ที่มีความสวยงามโดดเด่น ตั้งตระหง่านคู่กันอยู่)

ภาพที่ 19 สิมและพระธาตุวัดมหาอุตมะนันท์อาราม

นอกจากนี้ยังมี ศาล 3 ศาล คือศาลคือ ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง(เจ้าเมืองแสน) ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง (ญาพ่อเต่า) ศาลเจ้าพ่อโต่ง ซึ่งเป็นความเชื่อในเรื่องของ ผี ผู้ปกป้องเมือง ของผู้คนในไชยบุรีด้วย

ภาพที่ 20 ศาล 3 ศาล คือศาล ในชุมชนไชยบุรี ตั้งอยู่ริมโขง

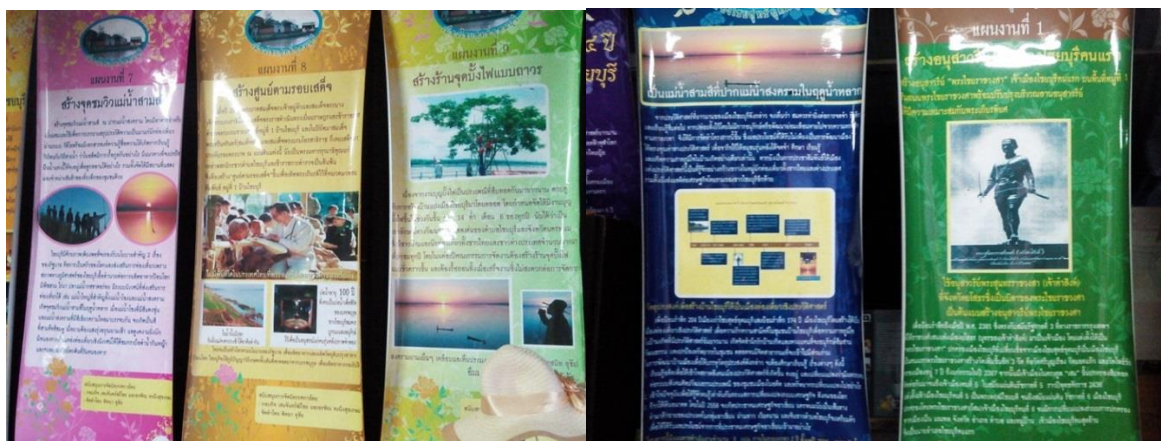
ภาพที่ 21 วิวโขงและบริเวณแม่น้ำสองสี

ชุมชนไชยบุรี ยังมีจุดชมวิวที่สวยงาม ทั้งบริเวณริมฝั่งโขงประเทศไทย และ สปป.ลาว คือบริเวณบรรจบกันของแม่น้ำสงครามกับแม่น้ำโขง จนเกิดเป็นแม่น้ำสองสี นอกจากนี้บริเวณดังกล่าวยังมีร้านอาหารอยู่บริเวณริมน้ำโขง มีร้านไอศกรีมหอยหา ที่เป็นที่นิยมของวัยรุ่นและผู้ชื่นชอบธรรมชาติ นั่งทานไอศกรีมพร้อมชมวิวและชมวิถีชีวิตของวิถีการหาปลาของผู้คนชุมชนไชยบุรี อีกทั้งยังมีโฮมสเตย์ใช้เป็นที่พักของนักท่องเที่ยวผู้ชอบบรรยากาศ ธรรมชาติริมแม่น้ำ ตั้งอยู่ ณ มุมบรรจบระหว่างแม่น้ำโขงกับแม่น้ำสงครามจนกลายเป็นแม่น้ำสองสี

ภาพที่ 22 โฮมสเตย์และร้านขายเครื่องดื่มน้ำดื่ม(ที่แปลงมาจากบ้านของครอบครัวที่ระบุว่าตนเองเป็นผู้สืบเชื้อสายมาจากเจ้าเมืองคนแรก) ในชุมชนไชยบุรี

นอกจากนี้ในชุมชนแห่งนี้ ยังมีบ้านหนึ่งหลัง ตั้งอยู่ไม่ไกลจากฝั่งโขง ระบุว่าครอบครัวของตนเองสืบเชื้อสายมาจากเจ้าเมืองคนแรก จึงได้เก็บรวบรวมรูปภาพ เครื่องใช้ ของเจ้าเมืองไว้ในบ้านและเปิดให้ผู้คนสนใจเข้าชม และ บ้านหลังดังกล่าวยังเปิดเป็นร้านขายเครื่องดื่ม ที่สามารถชิมเครื่องดื่มและอ่านโปสเตอร์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าเมืองเดิมและแนวทางการพัฒนาชุมชนไชยบุรีสู่ชุมชนท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไปพร้อมกันได้อีกด้วย

ภาพที่ 23 โปสเตอร์แนวทางการพัฒนาชุมชนไชยบุรีสู่ชุมชนท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

นอกจากนี้พื้นที่ชุมชนไชยบุรียังเป็นพื้นที่ที่ติดทั้งแม่น้ำโขงและแม่น้ำสงครามจึงมีความอุดมสมบูรณ์ของปลานานาชนิด จนเกิดมีผลิตภัณฑ์อาหารที่ทำจากปลา เช่น ส้มปลาชะโด ปลาร้า อาหารและของฝากขึ้นชื่อของชุมชน และชุมชนยังเปิดให้นักท่องเที่ยวเยี่ยมชม พร้อมทดลองทำปลาร้าปลาต้ม ได้อีกด้วย

ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดนครพนม ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ไชยบุรี เห็นได้จาก แผนงานสร้างอนุสาวรีย์เจ้าเมืองไชยบุรีคนแรก การตั้งชื่อถนน การสร้างประตูเมืองโบราณ การฟื้นฟู บูรณะสถานที่สำคัญ การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง (วันเดียวเที่ยว 7 วัด) การตั้งสำนักงานวัฒนธรรมบ้านไชยบุรี การสร้างจุดชมวิวม่านน้ำสองสี การสร้างศูนย์ตามรอยเสด็จ หรือแม้แต่การสร้างร้านจุดบั้งไฟแบบถาวร อีกด้วย อีกทั้งในปัจจุบันชุมชนยังมีกิจกรรม ปั่นจักรยานชม นมัสการ โบราณสถานเพื่อสืบสานตำนานเมืองไชยบุรี ด้วย

ภาพที่ 24 จุดจอดรวมจักรยานสำหรับนักท่องเที่ยวปั่นชมและนมัสการโบราณสถานรอบเมืองไชยบุรี

ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของแม่น้ำสงคราม แม่น้ำที่ไหลมาบรรจบแม่น้ำโขง ณ ชุมชนไชยบุรี จึงส่งผลทำให้ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งคนในชุมชน เห็นความสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ลุ่มแม่น้ำสงคราม จนปัจจุบันมีการผลักดันโดยหน่วยงาน WWF ประเทศไทย ที่คำนึงถึงความอุดมสมบูรณ์ของแม่น้ำสงครามในระยะยาว และมองถึงประโยชน์มากมายของแม่น้ำสงครามต่อผู้คน จนมีการผลักดัน “แม่น้ำสงครามตอนล่าง” เพื่อขึ้นทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (แรมซาร์ไซต์) แห่งที่ 15 ของไทย) โดยมุ่งหวังให้เกิดการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อใช้ประโยชน์แก่ผู้คนในพื้นที่อย่างยาวนานต่อไป

“แม่น้ำสงคราม” ถือเป็นลำน้ำสาขาสายหลักของแม่น้ำโขง มีพื้นที่ลุ่มน้ำ 4,045,000 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัด คือ สกลนคร อุดรธานี หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มีความยาว 420 กิโลเมตร นับเป็นแม่น้ำสายสำคัญและมีความยาวที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน รวมทั้งเป็นแม่น้ำสายเดียวและสายสุดท้ายที่ยังไม่มีสิ่งก่อสร้างใดๆ ขวางกั้น จึงเป็นแหล่งที่มีความอุดมสมบูรณ์ของปลานานาชนิด ซึ่งจากข้อมูลในการประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับคนในพื้นที่ตำบลสามผง พบว่า ในพื้นที่ลุ่มน้ำสงครามมีปลาหลากหลายชนิดและปลาบางชนิดมีตลอดปี โดยระบุว่า แม่น้ำสงครามมีพื้นที่ป่าบุงป่าทาม (ป่าน้ำท่วม) มีพันธุ์ปลา กว่าร้อยชนิด ทั้งปลาเนื้ออ่อน และปลาเกล็ด อีกทั้งในความอุดมสมบูรณ์ของแม่น้ำยังทำให้เกิดอาหารหลากหลาย ทั้งหอย กุ้ง ผักต่างๆ อีกด้วย

ภาพที่ 25 อุปกรณ์หาปลาและวิถีประมงในบริเวณ ปากยาม บริเวณที่มีแม่น้ำสงครามไหลมาบรรจบกับแม่น้ำยามก่อนจะไหลลงแม่น้ำโขงที่ ชุมชนไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

นอกจากความสัมพันธ์เชื่อมโยงของประชาชนสองฝั่งโขง ประเทศไทย และ สปป.ลาว ในพื้นที่นครพนมยังมีชุมชนที่สะท้อนความสัมพันธ์ของคนไทย กับคนเวียตนาม ที่เป็นผู้นำทางความคิดและการต่อสู้ นั่นคือประธานาธิบดีโฮจิมินห์ อดีตประธานาธิบดีสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียตนาม ซึ่งในอดีตเคยเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดนครพนม ณ บ้านนาจอก ตำบลหนองญาติ

ภาพที่ 26 ประตูทางเข้าบ้านนาจอก

บ้าน นาจอก หมู่บ้านเก่าแก่ที่นายโฮจิมินห์ อดีตประธานาธิบดีสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ได้เคยเข้ามาอยู่อาศัย เพื่อกอบกู้เอกราชของเวียดนาม ปัจจุบันในหมู่บ้านนาจอกมิได้มีแต่ผู้คนเชื้อสาย เวียดนามเท่านั้นยังมีผู้คนเชื้อสายอื่นที่อาศัยอยู่ร่วมกันด้วย แต่ผู้คนเชื้อสายเวียดนามได้มีการคงอัตลักษณ์ของ ตนเองเอาไว้เป็นอย่างดี จากข้อมูลของ จตุพร ดอนโสสม (2555) ที่ระบุในหนังสือเรื่องการสร้างอัตลักษณ์ ทางชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายเวียดนาม ว่า “การตั้งบ้านเรือนในหมู่บ้านนาจอกจะตั้งอยู่กันเป็นคุ่มของ เครือญาติ โดยบ้านของชาวผู้ไทยที่อาศัยอยู่ร่วมในหมู่บ้านก็เช่นกันจะตั้งกระจุกอยู่บริเวณเดียวกัน การที่ชาว ผู้ไทยอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นคุ่มนั้น สืบเนื่องมาจากการซื้อที่ดินต่อจากคนไทยเชื้อสายเวียดนามใน พ.ศ. 2503 เพราะในปีนั้นมีการส่งคนเวียดนามกลับประเทศเวียดนามโดยความร่วมมือของสภากาชาดไทยและเวียดนาม ต่อมาชาวผู้ไทยมีการแต่งงานและออกเรือนสร้างบ้านอยู่ในบริเวณเดียวกัน คนไทยเชื้อสายเวียดนามใน หมู่บ้านจะเรียกว่าคุ่มคนไทย หรือบ้านคนไทย”

ภาพที่ 27 บริเวณบ้านลุงโฮจิมินห์ที่ปัจจุบันเปิดให้นักท่องเที่ยวเยี่ยมชม พร้อมขายของที่ระลึกด้วย

นอกจากนี้จากการศึกษาของงานวิจัยชิ้นนี้ยังพบอัตลักษณ์ที่น่าสนใจ กล่าวคือบริเวณพื้นที่บ้านของคนไทยเชื้อสายเวียดนามนิยมปลูกต้นหมากและพลูไว้เพื่อขายและไว้ใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งหมากพลูเป็นของที่ขาดไม่ได้ในการประกอบพิธีกรรมแบบเวียดนาม ไม่ว่าจะเป็นพิธีศพ งานแต่งงาน งานครบรอบวันตายของบรรพบุรุษ งานตรุษญวน เป็นต้น ส่วนพื้นที่ว่างที่เหลือจะเป็นแปลงผักที่สามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี ไม่ว่าจะเป็นข้าวโพด ผักกาด ผักชี คื่นช่าย เป็นต้น การใช้ประโยชน์ในที่ดินของคนไทยเชื้อสายเวียดนามแตกต่างไปจากชาวไทยอีสานทั่วไปที่ถึงแม้จะมีที่ดินมากมายแต่ก็จะปล่อยให้เป็นที่ว่างเปล่าไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไรเลย อีกทั้ง บ้านนาจอกเป็นสถานที่จัดตั้งโครงการหมู่บ้านมิตรภาพไทยเวียดนามด้วย ที่หมู่บ้านมีศาลเจ้า ด้ายเวียงประจำหมู่บ้านตั้งอยู่ท้ายหมู่บ้านใกล้กับบ้านจำลองของโฮจิมินห์ โดยศาลเจ้าได้ตั้งหันหน้าไปทางทิศใต้ ด้านหน้าของศาลเจ้าคือบึงหนองญาติ ส่วนด้านหลังเป็นภูเขา คือ ภูเขาเต จากการศึกษาสอบถามทราบว่า เหตุผลของการตั้งศาลเจ้านั้น ต้องตั้งให้ถูกต้องตามความเชื่อของชาวเวียดนามโบราณที่ว่าให้อยู่บนที่เนิน ด้านหน้าต้องเป็นน้ำและด้านหลังต้องเป็นภูเขา เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่คนในหมู่บ้านนั้นๆ

สำหรับพื้นที่ตัวเมืองจังหวัดนครพนม ยังมีศาสนสถานที่รวมความเชื่อความศรัทธาของคนเมืองนครพนมทั้งศาสนาคริสต์ ศาสนาพุทธ เช่น วัดโอกาสหรือวัดโอกาสศรีบัวบานถือเป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองนครพนม ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระติ้วและพระเทียมพระพุทธรูปแฝดอันศักดิ์สิทธิ์

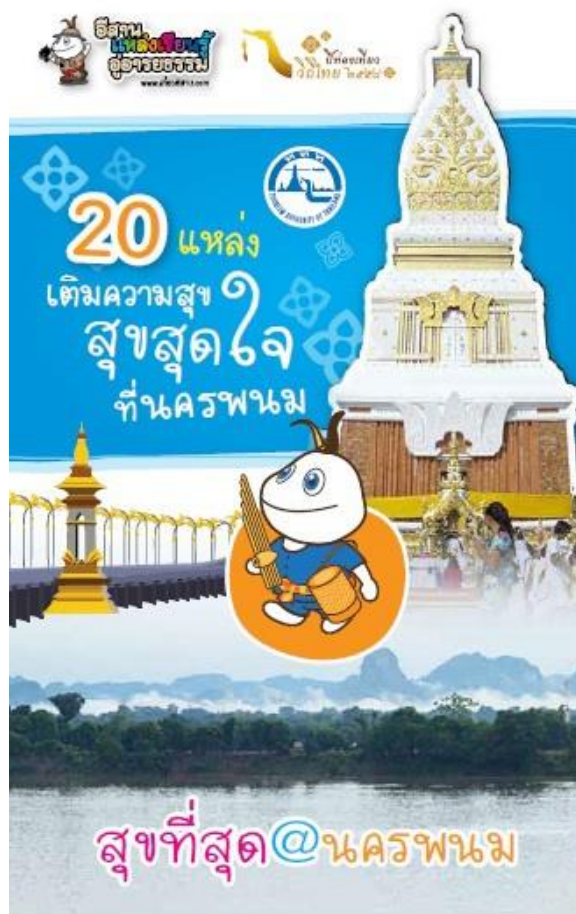
ภาพที่ 28 วัดโอกาสหรือวัดโอกาสศรีบัวบาน

วัดโอกาสหรือวัดโอกาสศรีบัวบาน ที่ตั้งบริเวณริมโขง ถนนสุนทรวิจิตร ถือเป็นวัดคู่บ้านคู่เมือง นครพนม ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระติ้วและพระเทียมพระพุทธรูปแฝดอันศักดิ์สิทธิ์ คนในชุมชนให้ความเคารพนับถือมาแต่โบราณ โดยพระติ้วและพระเทียม เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยสององค์ที่มีพุทธลักษณะเหมือนกันทุกประการ แกะสลักมาจากไม้ตะเคียน ขนาดหน้าตักกว้าง 39 ซม. สูง 60 ซม. และย่าน เมืองเก่า/วัดนักบุญอันนา

ภาพที่ 29 วัดนักบุญอันนา

โบสถ์วัดนักบุญอันนา (หนองแสง) เป็นโบสถ์คริสต์ที่มีความสวยงามและมีมนต์ขลัง สัญลักษณ์แสดงความ เป็นเมืองที่มีคนหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่ โดยวัดแห่งนี้สร้างขึ้นในปี 2469 โดยคุณพ่อเอทัวร์ นาลาก อธิการ โบสถ์ วัดแห่งนี้ถือเป็นศูนย์กลางของชาวคริสต์ริมฝั่งโขง ที่ตั้งบริเวณริมโขง ถนนสุนทรวิจิตร บ้านหนองแสง ตำบลในเมือง จากข้อมูลข้างต้นจะพบได้ว่าจังหวัดนครพนม มีความโดดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยว และพื้นที่ ท่องเที่ยว เนื่องจากมีพื้นที่ตั้งอยู่ติดแม่น้ำโขงที่เป็นแม่น้ำนานาชาติ ที่มีความสวยงาม มีความหลากหลายของ เรื่องราวทั้งความเชื่อ ความศรัทธา และความผูกพันของผู้คนสองฝั่งโขง อีกทั้งแม่น้ำโขงยังเป็นแหล่งอาหาร ให้กับผู้คนทั้งสองฝั่งและยังเป็นสะพานเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผู้คนทั้งสองฝั่งให้แน่นหนา นอกจากนี้ จังหวัดนครพนมยังปรากฏความโดดเด่นด้าน ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี ซึ่งจากการสัมภาษณ์ นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมเมืองนครพนม พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความเห็นว่า “จังหวัดนครพนมเป็นเมืองที่มี บรรยากาศดีผู้คนเป็นมิตร มาเที่ยวเมืองแห่งนี้ทำให้มีความสุข” ซึ่งสอดคล้องกับ การประชาสัมพันธ์การ ท่องเที่ยวของ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยววิถีไทย 2558 ที่ว่า “สุข ที่สุด@นครพนม”

ภาพที่ 30 โลโก้ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเมืองนครพนม

อีกทั้งข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดนครพนม ยังระบุแนวโน้มในการพัฒนาเป็นเมืองนครพนมเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว เช่น การก่อสร้าง การเสริมการท่องเที่ยวทางเรือ การจัดการเทศกาลการท่องเที่ยวในประเด็นต่างๆ อีกด้วย

1.2.2 แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่ จังหวัดมุกดาหาร

จังหวัดมุกดาหารเป็นจังหวัดชายแดน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ติดกับ สปป.ลาว มีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน และพื้นที่ตั้งอยู่บนจุดกึ่งกลางตามแนวเส้นทางเชื่อมโยงตามโครงการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวระเบียงตะวันออก – ตะวันตก (East – West Economic Corridor : EWEC) โดยมีสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 มุกดาหาร – สะหวันนะเขต เป็นจุดเชื่อมต่อ ทำให้เป็นจุดเชื่อมโยงการค้าและวัฒนธรรม กับประเทศใน อนุภูมิภาคที่มีอุปสงค์ทางการค้าสูงหลายประเทศ เช่น ลาว เวียดนาม และจีน จังหวัดมุกดาหารเป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่น และศักยภาพ ด้านการท่องเที่ยว โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ เช่น ตลาดสินค้าอินโดจีน ตลาดที่มีสินค้าต่างๆ ทั้งอุปโภคบริโภคมากมาย โดยสินค้าส่วนใหญ่ นำเข้ามาจากประเทศเพื่อนบ้าน วัดสองคอน อุทยานแห่งชาติภูผาเทิบ และแก่งกะเบา สะพานมิตรภาพซึ่งเป็นทางผ่านของนักท่องเที่ยวเพื่อเดินทางไปยังเมืองเว้ ดานัง และฮอยอัน ประเทศเวียดนาม อีกด้วย

นอกจากนี้จังหวัดมุกดาหาร ยังมีความโดดเด่นในเรื่องของการท่องเที่ยวชาติพันธุ์ ดังเช่นข้อมูลจากหอแก้วมุกดาหาร ที่เป็นหอนิทรรศการจัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ในวิถีชีวิตชาวมุกดาหาร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่เล่าถึงการสร้างเมือง วัตถุโบราณภาพถ่ายเก่า และเครื่องแต่งกายของชาวไทย 8 เผ่า ประกอบด้วย ไทยอีสาน ผู้ไทย ไทยกะชี ไทยย้อ ไทยกะเลิง ไทยข่า ไทยแสก ไทยกุลา นอกจากนี้ยังเป็นທີ່ประดิษฐานพระพุทธรูปนามมิ่งมงคลมุกดาหาร และพระประจำวันเกิดอีกด้วย

ภาพที่ 31 ภาพภายในหอแก้วมุกดาหาร หอนิทรรศการจัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ในวิถีชีวิตชาวมุกดาหาร และเครื่องแต่งกายของชาวไทย 8 เผ่า

จังหวัดมุกดาหารจึงเป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นของชนพื้นเมือง โดยเฉพาะชาวผู้ไทย จนมีหมู่บ้านโฮมสเตย์เพื่อการท่องเที่ยวหลากหลาย เช่น บ้านภู ตำบลบ้านเป้า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร ชุมชนผู้ไทย ที่ได้รับพระราชทานรางวัลจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ว่าเป็นชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข” ประจำปี 2549 ด้วย กิจกรรมการท่องเที่ยวของบ้านภู โฮมสเตย์เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวสัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณี ท่ามกลางธรรมชาติป่าภูผาขาวจรดภูผาแดง ฟังเสียงปี่ เสียงพิณ เสียงแคน นิยมการแต่งกายให้เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนคือ ผู้หญิงนุ่งซิ่นทิว ใส่เสื้อเย็บมือย้อมคราม แถบชายขอบแดง หม่มผ้าสไบพาดไหล่ซ้าย ดนตรีพื้นเมืองผู้ไทยบ้านภู และหมู่บ้านภูยังเป็นหมู่บ้านวัฒนธรรมดีเด่นของจังหวัดมุกดาหาร และเป็นหมู่บ้านหัตถกรรมดีเด่น มีผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้แก่ ผ้าหมักโคลน ผ้าคลุมไหล่ ผ้าไหม ข้าวกล้อง เป็นต้น มีศูนย์แสดงสินค้าบ้านภู ศูนย์รวมสินค้าที่ระลึก

ภาพที่ 32 บ้านภู ตำบลบ้านเป้า อำเภอนองสูง จังหวัดมุกดาหาร

นอกจากบ้านภูยังมีหมู่บ้านผู้ไทยอีกแห่งที่อยู่ติดแม่น้ำโขง นั่นคือโฮมสเตย์บ้านหนองหล่มตั้งอยู่ที่ 167 หมู่ 3 ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2554 จากหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีนักท่องเที่ยวเข้ามาติดต่อขอเข้าพัก มีทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ซึ่งมาศึกษาดูงาน เรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมผู้ไทย แต่บ้านพักที่เตรียมไว้มีน้อยไม่พอกับความต้องการ จึงได้มีการจัดหาบ้านพักของสมาชิกในหมู่บ้านทำเป็นโฮมสเตย์ และได้รับการรับรองผ่านเกณฑ์การประเมินแล้ว จุดเด่น ของชุมชนแห่งนี้คือเป็นชุมชนริมฝั่งโขงและวัฒนธรรมผู้ไทย กิจกรรมของชุมชนมีหลากหลาย เช่น ล่องเรือชมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมผู้ไทย การบายศรีสู่ขวัญ มีสินค้าที่โดดเด่นของคือ หัตถกรรมผ้าทอ ผ้าขึ้นลาย मुख เสื้อเย็บมือ ตะกร้าพลาสติก

ภาพที่ 33 โฮมสเตย์บ้านหนองหล่ม

นอกจากวิถีชีวิตชุมชนแล้ว ริมฝั่งโขงในจังหวัดมุกดาหารยังมีศูนย์รวมความเชื่อของผู้คนริมฝั่งโขง ทั้งวิถีพุทธและวิถี ผี นั่นคือวัดมโนภิรมย์วัดซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดรอยพระพุทธบาทภูมโนรมย์มีรอยพระพุทธบาทจำลอง พระธาตุภูมโนรมย์ทรง 8 เหลี่ยม และพระพุทธรูปอังคารเพ็ญที่เก่าแก่ อีกทั้งยังเป็นจุดชมวิวโขงที่สามารถมองเห็นสะพานข้ามมิตรภาพไทย-ลาว หอแก้วมุกดาหาร และวัดศรีมงคลใต้ที่เป็นวัดเก่าแก่ ตั้งอยู่ติดถนนสำราญชายโขง ใกล้ด่านตรวจคนเข้าเมือง เขตเทศบาลเมืองมุกดาหาร สถานที่แห่งนี้เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป พระเจ้าองค์หลวง พระพุทธรูปก่ออิฐถือปูน สร้างขึ้นก่อนเมืองมุกดาหาร แต่ยังไม่พบหลักฐานปรากฏว่าสร้างในสมัยใด ข้อมูลจากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ททท.สำนักงานนครพนม (อ้างถึงใน <http://www.tourismthailand.org/nakhonphanom>) ได้กล่าวถึงตำนานของ พระเจ้าองค์หลวงว่า “เมื่อ พ.ศ. 2310 ขณะที่เจ้ากินรีคุมบ่าวไพร่หากองอยู่ใกล้ต้นตาลเจ็ดยอด เมื่อครั้งสร้างเมืองใหม่นั้นได้พบพระพุทธรูปสององค์ องค์ใหญ่เป็นพระพุทธรูปก่ออิฐถือปูน องค์เล็กเป็นพระพุทธรูปเหล็กอยู่ใต้ต้นโพธิ์ เจ้ากินรีจึงสร้างวัดขึ้นบริเวณนั้น เพื่อประดิษฐานพระพุทธรูปทั้งสององค์ วันหนึ่งเมื่อพระภิกษุประจำวัดเข้าไปสักการะปรากฏว่าไม่พบพระพุทธรูปเหล็ก เมื่อคืนคร่อมๆ บริเวณวัด พบว่าพระพุทธรูปเหล็กไปประดิษฐานอยู่ใต้ต้นโพธิ์ตามเดิม และจมลงในดินเหลือแต่ยอดพระเมาลีเป็นที่น่าอัศจรรย์ เจ้ากินรีจึงสร้างแท่นสักการบูชาไว้ ณ ที่นั้น และถวายนามว่า “พระหลุบเหล็ก” ส่วนพระพุทธรูปองค์ใหญ่ประดิษฐานอยู่ ในโบสถ์ เรียกนามว่า “พระเจ้าองค์หลวง” เป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองมุกดาหารนับแต่นั้นมา”ปัจจุบัน วัดศรีมงคลใต้เป็นวัด ที่เป็นที่นับถือทั้งชาวไทยและชาวลาว

นอกจากนี้ยังมีความเชื่อในเรื่อง ผี เช่นความเชื่อในเรื่องศาลเจ้าแม่สองนาง ซึ่งมีการตั้งศาลเจ้าแม่สองนางกระจายตามริมโขง ซึ่งจากข้อมูลของ มุกดาหารนิวส์ (อ้างถึงใน www.mukdahannew.com) กล่าวถึงเรื่องเล่าเกี่ยวกับศาลเจ้าแม่สองนางพี่น้องนี้มีเรื่องเล่าขานกันมานาน ว่า “ราวปี พ.ศ. 1896 เจ้าฟ้าจ๋ม แห่งเมืองลานช้าง เป็นบุตรเขยกษัตริย์เมืองอินทปัตต์ ได้พาลูกหลานอพยพตามลำน้ำโขงผ่านเมืองหนองคาย เมืองนครพนม จนถึงเขตเมืองมุกดาหาร แล้วเกิดเรือล่ม ที่บริเวณปากห้วยมุก อิดาสาวทั้งสองคนซึ่งมีพระนามว่า พระนางพิมพา กับพระนางลมพามา ลื่นชีพตกชยจนกระทั่งปี พ.ศ. 2313เจ้ากินรีได้มาสร้างเมืองมุกดาหารพร้อมกับได้สร้างโบสถ์วัดศรีมงคลใต้ขึ้น และในขณะที่ก่อสร้าง ได้พบพระเมาลีพระพุทธรูปเหล็กจมอยู่ใต้พื้นดิน (บริเวณศาลเจ้าแม่สองนางพี่น้องในปัจจุบัน) จึงชุดไปประดิษฐาน ณ โบสถ์วัดศรีมงคลใต้ แต่พอรุ่งขึ้น พระพุทธรูปเหล็กองค์นั้น ก็กลับมาประดิษฐานอยู่ที่เดิม ที่พบในครั้งแรกอีก ชาวบ้านจึงพากันเรียกว่า “พระหลุบเหล็ก” ประกอบกับ บริเวณดังกล่าว ทุกวันขึ้น 11 ค่ำ เดือน 6 จะมีเสียงร่ำไห้ของผู้หญิงสองคน ซึ่งชาวบ้านเชื่อว่าเป็นเสียงของพระนางพิมพา กับพระนางลมพามา และได้แสดงอภินิหารให้ปรากฏอยู่เนือง ๆ เจ้ากินรี เจ้าเมืองมุกดาหารได้สืบทราบประวัติแห่งความเป็นมาจึงตั้งศาลขึ้น ณ ที่แห่งนั้น เพื่อให้วิญญาณ ได้สิงสถิต เมื่อ พ.ศ.2315 และได้ขนาน นามว่า “ศาลเจ้าแม่สองนางพี่น้อง” อันเป็นที่เคารพสักการะของ ชาวเมืองมุกดาหารโดยทั่วกัน” ในเดือนพฤษภาคม ของทุกปีจะเป็นเดือนที่ทำพิธี เช่นไหว้และบวงสรวง ศาลเจ้าแม่สองนางพี่น้อง ที่ชาวเมืองมุกดาหารได้กระทำสืบทอดกันอย่างยาวนาน จวบจนถึงทุกวันนี้ ชาวมุกดาหารยังเคารพนับถือศาลเจ้าแม่สองนางพี่น้องว่าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์คู่กับศาลเจ้าพ่อเจ้าฟ้าเมือง โดยในวันที่ 15 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปีชาวมุกดาหารจะจัดให้มีพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อเจ้าฟ้าเมืองและเจ้าแม่สองนางพี่น้องพร้อมกัน”ซึ่ง

ที่ตั้งของศาลาเจ้าแม่สองนางตั้งอยู่ที่ ถ.สำราญชายโขง ริมแม่น้ำโขงไปทางทิศเหนือของวัดศรีมงคลใต้ ติดกับท่าด่านตรวจคนเข้าเมือง จ.มุกดาหาร

1.2.3 แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่ จังหวัดอำนาจเจริญ

จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นจังหวัดใหม่ที่แยกมาจากจังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2536 พร้อมกับจังหวัดหนองบัวลำภูและจังหวัดสระแก้ว ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญถึงแม้จะเป็นจังหวัดใหม่ แต่ก็ถือเป็นจังหวัดที่มีธรรมชาติที่สวยงาม เป็นเมืองที่มีความสงบ และเป็นจังหวัดที่มีแหล่งโบราณคดีและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ที่สำคัญ เช่นพระมณฑลเมือง ถ้ำแสงเพชร และอุทยานแห่งชาติภูสระ โดยเฉพาะพุทธอุทยานและพระมณฑลเมือง ที่ตั้งอยู่ที่เขาด่านพระบาทห่างจากตัวเมืองไปทางด้านเหนือประมาณ 3 กิโลเมตร บริเวณวัดประกอบด้วย หินด้านธรรมชาติร่มรื่นด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิด ซึ่งได้รับการปรับแต่งให้เป็นพุทธอุทยาน สวนพระมณฑลเมือง หรือพระให้ ปางมารวิชัย องค์พระหน้าตักกว้าง 11 เมตร ความสูงจากระดับพื้นดินถึงยอดเปลวรัศมี 20 เมตรเป็นพระพุทธรูปที่ได้รับอิทธิพลสกุลศิลปะอินเดียเหนือ (ปาละ) ที่แผ่อิทธิพลมายังภาคอีสานของไทย เมื่อพันปีเศษออกแบบโดยจิตรบรรพตย์ โดยการก่อสร้างแบบคอนกรีตเสริมเหล็กครอบพระองค์เดิมซึ่งเป็นพระพุทธรูปปูนปั้นมีฐานกว้าง 8.4 เมตร ยาว 12.6 เมตร สูง 5.2 เมตร แล้วแต่องค์พระด้านนอกด้วยกระเบื้องโมเสกสีทองสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2508 เป็นพระคู่บ้านคู่เมือง ของชาวจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดอุบลราชธานี ส่วนพระมณฑลเมือง เป็นพระพุทธรูปที่มีพุทธลักษณะงดงามประจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทางด้านหลังของพระมณฑลเมืองมีพระพุทธรูปลักษณะแปลกอีก 2 องค์ ห่มจีวรเหลืองลอลตา มีนามว่า พระละฮาย หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า พระขี้ลาย หมายถึง ไม้สวาย ไม้ขาม โดยเรียกตามรูปลักษณะขององค์พระพุทธรูปโบราณ พบในหนองน้ำเมื่อปี พ.ศ. 2505 ครั้งที่มีการปรับปรุงบริเวณโดยรอบเพื่อทำฝายกั้นน้ำ ถือกันว่าเป็นพระที่ให้โชคลาภ ชาวบ้านมักมาบนบานขอพรอยู่เสมอ พระมณฑลเมืองเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ มีประชาชนทั้งชาวอำนาจเจริญ และจังหวัดใกล้เคียงมีความเคารพ และกราบไหว้บูชาทุกปี ในวันวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 (วันมาฆบูชา) ชาวบ้านจะจัดงานนมัสการ พระมณฑลเมืองและถือได้ว่าเป็นงานประจำปีที่ยิ่งใหญ่ ของจังหวัดอำนาจเจริญที่ถือปฏิบัติกันมาจนถึงปัจจุบัน มีการแสดง แสง เสียง ตำนานเมืองอำนาจเจริญเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้จังหวัดอำนาจเจริญยังมี หนึ่งอำเภอที่อยู่ติดแม่น้ำโขง นั่นคืออำเภอขามุนาม ธรรมชาติและวิถีชีวิตของคนริมโขง อำเภอขามุนามนี้ ยังคงความเรียบง่าย สงบ และสวยงาม

ภาพที่ 34 วิวโขงเมืองชานุมาน

แม่น้ำโขงในอำเภอชานุมานมีระยะทางประมาณ 38 กิโลเมตร จึงส่งผลทำให้มีลักษณะทางธรรมชาติที่สวยงาม ด้านหลังบริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอชานุมาน จะมีบรรยากาศริมโขงที่สวยงาม มีทางเดินเลียบริมฝั่งโขงสามารถเดินชมทัศนียภาพ และมองเห็น เกาะดอนชะโนดซึ่งเป็นเกาะขนาดใหญ่กลางลำน้ำโขง โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม จะสามารถมองเห็นเกาะแก่งกลางแม่น้ำโขงได้อย่างชัดเจน อีกทั้งบริเวณดังกล่าวยังพบเห็นวิถีชีวิตการหาปลา และการสัญจรไปมาของคนฝั่งลาวที่เข้ามาในประเทศไทย หรือคนไทยที่ข้ามฝั่งไปประเทศลาว อีกด้วย

1.2.4 แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่ จังหวัดอุบลราชธานี

จังหวัดอุบลราชธานี เป็นจังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อยู่อารยะธรรมเก่าแก่มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งชุมชนและผู้คนในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ได้ทิ้งร่องรอยอารยะธรรมไว้มากมาย เช่นภาพเขียนสีโบราณบนผาหิน ภาพบนดินเผาแบบทุ่งกุลาร่องรอยของคติหินตั้งและเสมาทางพุทธศาสนาอันเก่าแก่ ร่องรอยวิถีวัฒนธรรมไทย-ลาว จังหวัดอุบลราชธานียังมีความโดดเด่นของทรัพยากรธรรมชาติและทัศนียภาพริมฝั่งโขงโดยเฉพาะอำเภอโขงเจียม ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ อุทยานแห่งชาติผาแต้ม อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ น้ำตกแสงจันทร์ และแม่น้ำสองสี อีกทั้งประชาชนในพื้นที่ริมโขงจังหวัดอุบลราชธานีก็ยังคงดำรงวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น ที่เรียบง่าย สวยงาม ช่วยเหลือเกื้อกูล ซึ่งกันและกัน ชุมชนบางชุมชนได้เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปสัมผัสความงดงามของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน แม้ชุมชนจะอยู่ห่างไกลตัวเมืองอย่างมาก แต่ผู้ที่ชื่นชอบธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรมที่งดงามแบบดั้งเดิมก็ยินดีเดินทางเข้าไปเยี่ยมเยียน อาทิเช่น

1.2.4.1 หมู่บ้านโฮมสเตย์ชะจอม ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภोजังหวัด เริ่มตั้งเป็นหมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ.2493 ชื่อเดิมหมู่บ้านคือ “บ้านน้อย” ที่มาของชื่อ “ชะจอม” เพราะเรียกตามลักษณะพื้นที่ที่น้ำขังตลอดปี แม้ในฤดูแล้ง ซึ่งสัตว์ป่านานาชนิดมากินน้ำบริเวณนี้ ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “ชะ” ชาวบ้านจึงแอบชุ่มดูเพื่อจับ สัตว์ ซึ่งภาษาอีสานเรียกว่า “จอม” รวมกันจึงเป็นคำว่า “ชะจอม” จึงได้เรียกหมู่บ้านนี้ว่า “ชะจอม”สภาพ โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูงสลับเนินเขาสูง มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 170 เมตร ทางทิศ ตะวันออกติดกับแม่น้ำโขงเป็นที่ราบสูง บริเวณชายของที่สูงเป็นหน้าผาสูงชัน บางตอนของที่ราบสูงเป็นแอ่ง ชุมชนนี้เป็นชุมชนที่มีลักษณะของชนบท ที่ยังมีการพึ่งพาป่า มีการแบ่งปัน ยืมยืมแจ่มใส มีความเป็น เอกลักษณะทางด้านวิถีชีวิต ตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตของชาวอีสาน บ้านชะจอม มีแหล่ง ท่องเที่ยวหลายแหล่งในพื้นที่ ดังเช่น ถ้ำลายมือมีก่องก้อย (เป็นถ้ำที่มีลักษณะพิเศษ คือ มีพิมพ์ลายมืออยู่ใน ถ้ำ ซึ่งจะมีลักษณะคล้ายลายมือที่อุทยานแห่งชาติผาแต้ม แต่จะมีความยาวและชัดกว่า อยู่ห่างจากหมู่บ้าน ประมาณ 1 กิโลเมตร) โหล่นหัวหมู (หินทรายที่เกิดจากปรากฏการณ์ธรรมชาติ มีลักษณะคล้ายหัวหมู มีตา มี จมูก มองด้านข้างจะเหมือนหัวหมูมากที่สุด) สะพานข้ามหุบเขา (ภูเขาสองลูกทำสะพานเชื่อม อยู่ในเขตวัดภู อานนท์ ภายในบริเวณวัดมีสภาพธรรมชาติที่น่าสนใจ)ประติมากรรมหินทรายเสาเฉลียง ดงสมุนไพร น้ำตกจะ พะใหญ่

1.2.4.2 บ้านผาชัน ตำบลสำโรง อำเภอน้ำโพธิ์ไทร เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ริมโขง ที่มีลักษณะของแก่ง กินที่สวยงามตระการตา คล้ายคลึงสา มพันโบก ลักษณะของแก่งหินผาชันเกิดจากการกัดเซาะของแม่น้ำ โขงมานานนับร้อยนับพันปี เกิดร่องลึกลงไป โดยในช่วงฤดูแล้งสามารถมองเห็นเป็นหุบเหวลึก บริเวณแห่งนี้ยัง เคยเป็นที่ถ่ายทำหนังด้วย บ้านผาชัน ยังมีวิถีชีวิตของคนชนบท ที่มีการช่วยเหลือแบ่งปัน มีวิถีชีวิต เกษตรกรรมและการประมง จนมีกลุ่มที่เรียกว่ากองทุนปลาบ้านผาชันเป็นกองทุนชุมชนที่ดำเนินการรับปลา จากประชาชนที่หาในหมู่บ้าน มารวมไว้ที่กองทุน เพื่อขายให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้สนใจ

ภาพที่ 35 ภาพกิจกรรมกองทุนปลาหมู่บ้านผาชัน

นอกจากนี้ใน บ้านผาชันยังมี “เสาเฉลียงใหญ่” เสาหินขนาดใหญ่ มีความสูงประมาณ สูง 12 เมตร มีรูปร่างคล้ายกับดอกเห็ด โดยหากกล่าวตามความเชื่อของชุมชนแล้ว ถือว่าเสาเฉลียงนั้นเป็นที่อยู่ของเหล่า วิญญาณของเจ้าเมือง และทหารกล้า ซึ่งเสียชีวิตจากการไปสู้รบในต่างแดน เชื่อกันว่าวิญญาณนั้น จะเป็นผีงมารวมกันอยู่บริเวณเสาหิน ทุกๆ วันพระ จะมีเจ้ากวน (ผู้ทรงเจ้า) จากหมู่บ้านไปบูชาทำสืบทอดกันมาจนถึง ปัจจุบัน ซึ่งเห็นร่องรอยของสิ่งของสักการะ ทั้งธูป เทียน และของเซ่นไหว้ ปรากฏบริเวณฐานของเสา เฉลียงด้วย

ภาพที่ 36 หมู่บ้านผาชัน สถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน

1.2.4.3 ทำล้างโฮมสเตย์

บ้านทำล้าง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม ชุมชนที่ขึ้นชื่อเรื่องหัตถกรรมพื้นบ้านอย่างโดดเด่น โดยเป็นแหล่งผลิตเครื่องจักสาน เช่น กระจิบข้าวเหนียว เสื่อจากต้นเตยป่า ที่มีการถักทออย่างละเอียดประณีต จึงทำให้เกิดความคึกคักของงานจักสานฝีมือชาวบ้าน จนได้รับคัดเลือกให้เป็น OTOP ระดับ 4 ดาว โดยผู้คนบ้านทำล้างสืบเชื้อสายจากชาวยุโรป ที่อพยพจากฝั่งลาวและมาตั้งรกรากบริเวณนี้กว่า 80 ปีแล้ว หมู่บ้านนี้คนในชุมชนมีความเป็นมิตร เอื้อเฟื้อ และยิ้มแย้มแจ่มใสให้การต้อนรับเป็นอย่างดี ชุมชนบ้านทำล้างเป็นชุมชนริมโขงที่มีความสงบร่มรื่น มีภาษาพูดเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง มีการดำเนินชีวิตเป็นไปด้วยความเรียบง่าย มีความสมัครสมานสามัคคี ยึดมั่นในประเพณีแบบดั้งเดิม เช่น เพลงที่เป็นเนื้อร้องภาษาบรูมี การฟ้อนรำที่เป็นเอกลักษณ์ และมีประเพณีวันพิธีสืบชะตาแม่น้ำโขง ประเพณีตามคติความเชื่อของคนโบราณภาคอีสานในการทำบุญต่ออายุแม่น้ำโขงสายน้ำแห่งชีวิตและวัฒนธรรมของชนเผ่า ถือเป็นพิธีกรรมที่ศักดิ์สิทธิ์ ทำขึ้นเพื่อเป็นสิริมงคลของท้องถิ่นชาวไทยลาวที่อาศัยอยู่ในลุ่มแม่น้ำโขง ในวันงานพิธีสืบชะตาชาวบ้านทำล้างจะเป็นตัวแทนอำเภอโขงเจียมในการแสดงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำโขง โดยมีประชาชนที่ร้องเพลงภาษาบรูและเล่นเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ ด้วย

ภาพที่ 37 บ้านท่าล้ง

1.2.4.4 แหล่งท่องเที่ยวในตำบลสองคอน

พื้นที่ตำบลสองคอน อำเภอโพธิ์ไทร เป็นที่ตั้งของหาดสลิ้ง สามพันโบก โดยพื้นที่สามพันโบก เป็นพื้นที่ที่มีแก่งหินเป็นโบริหรือเป็นหลุมมีลักษณะรูปร่างต่างๆอยู่มากมาย จนได้ชื่อว่าสามพันโบก

ภาพที่ 38 หินรูปร่างต่างๆที่สามพันโบก

ภาพที่ 39 ความสวยงามของเกาะแก่งชายโขงที่เทียบเรือนักท่องเที่ยว และผาวัดใจ บริเวณที่นักท่องเที่ยวที่ไม่กลัวความสูง นิยมไปยืนโพสต์ท่าถ่ายรูป เพื่อเก็บเป็นที่ระลึกระหว่งการล่องเรือชมความงามบริเวณริมโขง

นักท่องเที่ยว นิมนั่งเรือ จากหาดสลึงที่บ้านปากกะกลางตำบลสองคอน โดยจะล่องเรือตามลำน้ำดูพระอาทิตย์ขึ้นตอนเช้า หรือล่องดูเกาะแก่งต่างๆ ซึ่งมีระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตร โดยจะผ่านปากบ้อง จุดแคบที่สุดของแม่น้ำโขง ผ่านหาดสลึงหินหัวพะเนียง ซึ่งเป็นแก่งหินกลางแม่น้ำที่ทำให้แม่น้ำโขง แยกออกเป็น 2 สายหรือในภาษาท้องถิ่น เรียกว่าสองคอน จึงเป็นที่มา ของชื่อบ้านสองคอน ปากบ้อง จุดแคบที่สุดของแม่น้ำโขงถือเป็นจุดชมวิว ที่หมู่บ้านสองคอน ซึ่งนักท่องเที่ยวจะสัมผัสได้ในช่วงที่แม่น้ำโขงลดระดับในฤดูแล้งราวเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมิถุนายน จะพบเห็นว่าเป็นจุดที่แม่น้ำโขงแคบที่สุด ปากบ้องจึงมีลักษณะเหมือนคอขวดโดยส่วนที่แคบที่สุด วัดได้ 56 เมตร

ภาพที่ 40 ปากบ้องจุดที่แม่น้ำโขงแคบที่สุด
มีลักษณะเหมือนคอกขวิดโดยส่วนที่แคบที่สุด วัดได้ 56 เมตร

นอกจากนี้ในพื้นที่ยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่น่าสนใจ เช่นหมู่บ้านสองคอนยังมีเกาะหินขนาดใหญ่ กลางแม่น้ำโขงรูปร่างคล้ายอุปกรณ์ประกอบคันไถอยู่ถัดจากบริเวณปากบ้องขึ้นไปทางเหนือประมาณ 500 เมตร โดยเกาะหินใหญ่โผล่ขวางกลางลำน้ำโขง ชื่อว่าหินหัวพะเนียง ซึ่งมีรูปร่างคล้ายใบไถไม้ (ในภาษาถิ่น พะเนียงคือแทนไม้ ที่ใช้สวมใบไถเหล็ก ชาวบ้านจึงเรียกว่าหินหัวพะเนียง) ส่วนแก่งสองคอน เกิดจากการเกาะ หินหัวพะเนียง กลางลำน้ำโขงซึ่งเป็นเกาะหินขนาดใหญ่ รูปร่างแปลกตา ที่ชันข้างด้วย 2 แก่งน้ำโขง ทำให้ แม่น้ำโขงแยกออกเป็น 2 สาย หรือสองคอนในภาษาถิ่น คอนแปลว่าแก่ง จึงเป็นที่มาของชื่อ บ้านสองคอน ส่วนหาดสลึงเป็นหาดทราย อยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง เมื่อน้ำในแม่น้ำโขงลดระดับลงจะมีหาดทรายที่สวยงาม จาก ตำนาน เชื่อกันว่า ชื่อหาดสลึง เกิดจากการที่คนมาเล่นน้ำช่วงสงกรานต์ นานมาแล้วซึ่งในสมัยนั้น ใช้เหรียญ สลึง 1 สลึงซึ่งมันมีค่าสามารถซื้อควายได้ถึง 1 ตัว ตามนิสัยของคนไทย บางคนเมื่อมารวมกันจำนวนมาก มักจะมีการเล่นการพนันเข้ามาเกี่ยวข้อง อยู่เสมอ ดังนั้น ผู้ที่มาเล่นน้ำที่หาดสลึงแห่งนี้ จึงได้ตั้งคำทำนาย ความสามารถโดยมีการเดิมพันว่านะกลางเดือนเมษายน เวลาเที่ยงวันถ้าใครสามารถเดินหรือวิ่งบนหาดได้ ตลอดแนว ตลอดแนวซึ่งมีความยาวถึง 860 เมตร โดยไม่แวะพักระหว่างวิ่ง จะได้รับเงินเดิมพัน 1 สลึง นับตั้งแต่มีการเดิมพันมือ ไม่เคยมีใคร ได้รับรางวัลนี้เลยชาวบ้านจึงขนานนาม หาดแห่งนี้ว่า หาดสลึง ส่วนหิน ศิลาละ ร่องรอยประวัติศาสตร์สมัยฝรั่งเศส เรื่องอำนาจ ในแถบอินโดจีนฝรั่งเศสได้นำเรือกลจักรไอน้ำ ขนส่ง สินค้า ระหว่าง หลีผีเวียงจันทน์ซึ่งอยู่ก่อนถึงหาดหงส์ ที่ฝรั่งเศส แกะสลักตัวเลข ที่หน้าผา หิน สำหรับบอก ระดับ น้ำในแม่น้ำโขง เพื่อความปลอดภัยในการเดินเรือ เนื่องจาก หน้าที่น้ำหลากบริเวณนี้ จะมี แนวหิน โสโครก จำนวนมาก ส่วนหาดหงส์ เป็นเนินทราย แม่น้ำโขงขนาดมหึมา ที่เกิดจากการพัดพาของน้ำ และนำ ตะกอนทราย มาทับถมกัน จนลักษณะพื้นที่เป็นพื้นทรายกว้างใหญ่ ลักษณะคล้ายกับทะเลทรายที่กว้างใหญ่ ช่วงเวลาที่นิยมมาเที่ยวหาดหงส์ จะเป็นช่วงเวลา ในยามบ่ายแก่ๆ ช่วงที่พระอาทิตย์ ใกล้ลับขอบฟ้าซึ่งจะเป็น ช่วงเวลาที่สวยงาม เพราะแสงทองของดวงอาทิตย์ จะกระทบกับหาดทรายสีขาว ทำให้ดูระยิบระยับสวยงามยิ่งนัก จากนั้นเวลา 12 นาฬิกาจุดรับประทานอาหารกลางวัน ที่สองคอนรีสอร์ทโดยเมนูที่รับประทานเป็นเมนูที่

เกี่ยวกับปลาแม่น้ำโขง และอาหารพื้นบ้านจากนั้น จากนั้น เวลา 11.30 เดินทางสู่แก่งชมดาว วัดปากแซงและ
ก็หาดทรายสูง

1.2.5 แหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่แขวงจำปาสัก

แขวงจำปาสักเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์มาตั้งแต่สมัยโบราณ สืบเนื่องจากเป็นพื้นที่
ภายใต้อิทธิพลของอาณาจักรขอมโบราณ และเป็นที่ตั้งของอาณาจักรจำปาสัก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักร
ล้านช้าง แขวงจำปาสักจึงมีมรดกทางวัฒนธรรมหลงเหลืออยู่มากมาย จนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญ
ของประเทศลาว โดยเฉพาะมรดกโลกปราสาทหินวัดพู นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมที่
สวยงามอีกเช่น พูอาสา ที่เมืองปะทุมพรหรือเฮือนหินแกะสลัก ที่เมืองสุขุมา โดยแขวงจำปาสัก มีอาณาเขต
ทางทิศตะวันตกติดกับชายแดนประเทศไทยทางด้านช่องเม็ก อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ทิศใต้ติดต่อกับ
เขตจังหวัด กัมปงทม ของประเทศกัมพูชา ประกอบด้วยเมืองต่างๆ คือ เมืองปากเซ ชนะสมบุรณ์ ปาก
ช่อง ประทุมพร สุขุมา จำปาสัก โพนทอง เมืองโขง มุลละปาโมก แหล่งท่องเที่ยวในเมืองจำปาสัก มีแหล่ง
ท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแหล่ง อาทิเช่น แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เช่นปราสาทหินวัดพู มรดกโลกที่
เมืองจำปาสัก

แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่นน้ำตกหลี่ผี น้ำตกคอนพะเพ็งซึ่งอยู่ทางตอนใต้ หรือน้ำตกตาดฟาน
น้ำตกตาดเอือง น้ำตกตาดผาส้วม ซึ่งอยู่ที่ปากช่อง

ภาพที่ 41 ความงดงามของน้ำตกผาส่วม

น้ำตกผาส่วม คำว่า ส่วม ภาษาลาวหมายถึง ห้องนอนที่กั้นไว้สำหรับลูกสาวลูกเขยโดยเฉพาะ ส่วน ตาด แปลว่าลานหินที่เป็นขั้นๆ จุดเด่นของน้ำตกผาส่วมคือ สายน้ำที่ไหลผ่านหินผาขนาดใหญ่ที่มีลักษณะเป็นแท่งๆ รูปร่างคล้ายห้องหอยของคู่บ่าวสาวดูสวยงามมาก

นอกจากนี้ในอุทยานยังมีพิพิธภัณฑ์ที่รวบรวม เอามุมบ้านโบราณของหลายชนเผ่ามาจัดแสดงให้นักท่องเที่ยวได้เที่ยวชม เช่น บ้านของชาวกระต้าง ซึ่งเป็นชนเผ่าที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รอบๆ น้ำตกนี้ บ้านของชาวเผ่าอาลัก บ้านของชาวกระตู่ หอกวน ที่ใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมของชาวเผ่าละแวก ภายในจัดแสดงผลิตภัณฑ์ของชาวเผ่าให้ชมเป็นจำนวนมาก และหอสุงของชาวละแวกที่ใช้ เป็นที่สังเกตการณ์ภายในหมู่บ้าน และที่น่าสนใจที่สุดคือบ้านพักของอุทยานที่ตกแต่งอย่างสวยงามลงตัว ด้วยวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น

ภาพที่ 42 บ้านที่จัดแสดงผลิตภัณฑ์ของชาวเผ่าอาลัก

ส่วนในเมืองปากเซก็พบสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญหลายแห่ง เช่น วังเจ้าบุญอุ้ม ตั้งอยู่ห่างจากเมืองปากเซไปทางทิศตะวันออกบนทางหลวงหมายเลข 13 ระยะทางประมาณ 500 เมตร ในอดีตวังเจ้าบุญอุ้มเคยใช้เป็นที่พักของเจ้าบุญอุ้ม ณ จำปาสัก เจ้าผู้ครองนครองค์สุดท้าย พระราชวังนี้ถูกสร้างขึ้นอย่างงดงามเหนือลำน้ำเซโดน ตั้งอยู่เนินสูงใจกลางเมืองปากเซ ตัวพระราชวังหันหน้าไปทางแม่น้ำโขง ด้านหลังอยู่ติดแม่น้ำเซโดน พระราชวังเป็นตึกก่ออิฐถือปูนขนาดใหญ่สูง 6 ชั้น ได้รับอิทธิพลจากประเทศฝรั่งเศส สร้างโดยไม่มีการตอกเสาเข็ม แต่ใช้เสาจำนวนมากในการรับน้ำหนัก ภายในพระราชวังมีประตูลูกต่างรวมกันมากมาย (ประมาณ 1,900 บาน) ประตูหน้าต่างเหล่านี้ก่อสร้างและตกแต่งอย่างวิจิตรงดงาม จนได้รับการขนานนามว่า ศาลาพันห้อง ปัจจุบันวังเจ้าบุญอุ้มถูกดัดแปลงให้เป็นโรงแรมแห่งหนึ่งของเมืองปากเซ ภายใต้ชื่อ “โรงแรมจำปาสักพาลีส”

นอกจากนี้ยังมีวัดถ้ำไฟ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเซโดน ห่างจากโรงแรมจำปาสักพาลีส มาทางทิศตะวันออกประมาณ 100 เมตรวัดถ้ำไฟ หรือที่ชาวบ้านเรียกว่าวัดพระพุทธรบาท ตลาดเก่า ตั้งอยู่บริเวณใจกลางเมืองตรงข้ามศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเมืองปากเซ วัดหลวง ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเซโดน ทางทิศเหนือของตลาดเก่า เป็นสถานที่เก็บอัฐิของราชวงศ์สายจำปาสักหลายพระองค์

ภาพที่ 43 โรงแรมจำปาสักพาลาส ที่อดีตคือวังเจ้าบุญอุ้ม หรือศาลาพันห้อง

นอกจากนี้ในปัจจุบันยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวกำลังให้ความสนใจไปเที่ยวชม โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย นั่นคือ แหล่งท่องเที่ยวในเมืองปากซง เมืองที่ตั้งอยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของแขวงจำปาศักดิ์ ที่มีพื้นที่อยู่ในเขตภูเขา จึงมีแหล่งธรรมชาติที่งดงาม ทั้งภูเขาแหล่งน้ำ อีกทั้งเมืองดังกล่าวยังเป็นพื้นที่ที่มีการปลูกกาแฟ ที่นักท่องเที่ยวเขาไปเที่ยวชมและชิม ซึ่งการเข้าไปในไร่กาแฟที่อยู่ในเขตภูเขาการเดินทางเข้าไปมีความยากลำบากต้องอาศัยรถจักรยานใหญ่ขับลุยเข้าไป แต่กลับเป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวที่ชอบการผจญภัย เพราะเมื่อไปถึงก็จะพบธรรมชาติอันบริสุทธิ์สวยงาม แหล่งน้ำที่สะอาดสามารถทำกิจกรรมได้หลากหลาย ทั้งลงเล่นน้ำ ล่องเรือ หรือพายเรือคายัคได้อย่างสนุกสนาน ตอนกลางคืนก็สามารถกางเต็นนอนชมหมู่ดาวที่สวยงามได้

ภาพที่ 44 ไร่กาแฟในเมืองปากซง

ภาพที่ 45 บ้านเกียรติ เลี้ยวช้าง เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งหนึ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความนิยมมาเที่ยวชม

1.2.6 แหล่งการท่องเที่ยว ในพื้นที่แขวงสะหวันนะเขต

ปัจจุบันแขวงสะหวันนะเขต ได้กลายเป็นเส้นทางการค้าที่สำคัญ อีกแห่งของลาว โดยรัฐบาลลาวได้ประกาศจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโน ขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมการลงทุน เนื่องจากแขวงสุวรรณเขต หรือ แขวงสะหวันเขต มีที่ตั้งอยู่ตอนกลางค่อนข้างไปทางใต้ของประเทศ ทิศตะวันออกติดกับประเทศเวียดนาม ทิศตะวันตกติดกับประเทศไทย ทิศเหนือติดกับแขวงคำม่วน ทิศใต้ติดกับแขวงสาละวัน และเป็นแขวงที่มีเนื้อที่ใหญ่อันดับที่ 2 รองจากแขวงเวียงจันทน์ จนเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2549 ได้มีพิธีเปิดสะพานมิตรภาพ 2 อย่าง เป็นทางการ ซึ่งสะพานนี้เป็นเส้นทางเชื่อมตะวันออก-ตะวันตก จากเวียดนามถึงพม่า จนกลายเป็นที่ตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโน แขวงสะหวันเขตเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลากหลาย อาทิเช่น แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานขนบธรรมเนียมประเพณี ประกอบด้วย ตลาดสิงคโปร์ วัดชัยสมบุญวัดเจ้าอนุสาวรีย์ท่านบูรวงค์ โบสถ์เซนต์เทเรซ่า พิพิธภัณฑ์แขวงสะหวันนะเขต วัดรัตนรังสี พระธาตุอิงฮัง ปราสาทเขื่อนหิน พระธาตุโพน เซโปน แหล่งเรียนรู้/ เซิงนิเวศ/แหล่งธรณีวิทยา /แหล่งทางน้ำ/อื่นๆ เช่น พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ ป่าสงวนภูซางแห บ้านอ่างคำ

ภาพที่ 46 ปราสาทเขื่อนหิน

ปราสาทเขื่อนหิน ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง ตรงข้ามเทศบาลตำบลชานุมาน ตรงข้ามกับบ้านเหล่ามะหุด เมืองไชยภูทอง แขวงสะหวันนะเขต ซึ่งในเขตพื้นที่ สปป.ลาวนั้นเป็นที่ตั้งของ “เขื่อนหิน” ซึ่งเป็นศาสนสถานฮินดู ปราสาทที่มีลักษณะทางศิลปะสถาปัตยกรรมอิทธิพลเขมร โดยปราสาทหันหน้าไปทางทิศตะวันออก หันหลังให้กับแม่น้ำโขง โดยคำว่าเขื่อนหิน จากข้อมูลของ สุเนต โพธิสาน (อ้างถึงใน นิยม วงศ์พงษ์คำ, 2557) ระบุว่า “เขื่อนหิน” เป็นชื่อเรียกสถาปัตยกรรมขอมอย่างหนึ่งใน สปป.ลาว แต่บางแห่ง เรียก ปราสาท เช่น ปราสาทหินวัดพู บางแห่งเรียก โต๊ะโต๊ะ (เรียกตามลักษณะที่มองเห็นด้วยตาหนึ่ง) แต่ละแห่งเรียกต่างกันไปตามสำเนียงท้องถิ่นของแต่ละพื้นที่ ดังนั้น เขื่อนหิน น่าจะมีที่มาจากความเข้าใจของชาวบ้านที่เข้าใจว่าเป็น เขื่อน(เรื่อน) ทำด้วยหิน จึงเรียกว่า “เขื่อนหิน”

พระธาตุอิงหัง ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองตามทางหลวงหมายเลข 13 ประมาณ 13 กิโลเมตร เลียบถนนไปบ้านโนนสิม พระธาตุอิงหังเป็นพระธาตุคู่แฝดของพระธาตุพนมในประเทศไทย ทุกปีชาวลาวจะมียานนมัสการพระธาตุอิงหังเป็นงานยิ่งใหญ่ เช่นเดียวกับที่ชาวไทยจัดงานประเพณีนมัสการพระธาตุพนม องค์พระธาตุมีความสูง 25 เมตร ตัวประตูทางเข้าทั้ง 4 ด้าน มีภาพแกะสลักแนวคามาวิจิตของฮินดูซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ภายในเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ

ภาพที่ 47 พระธาตุโพน

พระธาตุโพน ตั้งอยู่เส้นทางเดียวกันกับปราสาทเขื่อนหิน ห่างจากสะหวันนะเขตประมาณ 65 กิโลเมตร เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของเมืองไชยภูทอง องค์เจดีย์เป็นทรงกลมสีขาวขนาดใหญ่ ลักษณะคล้ายพระธาตุหมากโมที่หลวงพระบาง กล่าวกันว่าสร้างมา 500 ปีเศษแล้ว

บ้านอ่างคำ หมู่บ้านชาวผู้ไทย ที่มีประวัติความเป็นมาเชื่อมโยงกับชาวผู้ไทยเมืองเรณูนคร (ชาวผู้ไทยเมืองเรณูนคร เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทยกลุ่มแรกที่เคลื่อนย้ายมาจากเขตวัฒนธรรม- ชาติพันธุ์ผู้ไทย เมืองวังอ่างคำ (บ้านนายม) ข้ามแม่น้ำโขงเข้ามาอยู่ในเขตประเทศไทย)

1.2.7 แหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่แขวงคำม่วน

แขวงคำม่วน เป็นแขวงที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ อดีตแขวงนี้เคยเป็นที่ตั้งของอาณาจักรฟูนัน และเจนฬา โดยได้เรียกขานเมืองนี้ว่า "ศรีโคตรบูร" จนต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นเมืองท่าแขกเมื่อประเทศฝรั่งเศสยกทัพมายังเมืองศรีโคตรบูรในปี พ.ศ. 1910 เมืองศรีโคตรบูรจึง ด้วยเหตุนี้ภายในเมืองท่าแขกจะพบตึกอาคาร

สถาปัตยกรรมแบบฝรั่งเศสหลายแห่ง ปัจจุบันชื่อท่าแขกเป็นเพียงชื่อของเมืองหลวงเท่านั้น เนื่องจากทางรัฐบาลลาวได้เปลี่ยนชื่อแขวงใหม่ให้เป็นคำม่วน เนื่องจากชื่อท่าแขกไม่สะท้อนถึงความเป็นชนชาติลาวได้ดีเพียงพอ แขวงคำม่วนตั้งอยู่ห่างจากนครหลวงเวียงจันทน์ลงมาทางทิศใต้ถึง 350 กิโลเมตร นับเป็นเมืองศูนย์กลางของการเดินทางและเป็นท่าด่านที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง แขวงคำม่วนเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลากหลาย เช่น โบราณสถาน ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม เช่น วัดพระธาตุศรีโคตรบอง ตลาดหลักสอง ตลาดหลักสาม หรือ ตลาดสุขสมบูรณ์ อนุสาวรีย์ท่าแขก ขุนกองแลง อนุสรณ์สถานโฮจิมินห์ ถนนสิงคโปร์จูลมณี ถนนกัวร์วงศ์ ตลาดหลักสอง ตลาดสุขสมบูรณ์ สะพานมิตรภาพไทย-ลาว 3 (นครพนม-คำม่วน) แหล่งเรียนรู้/เชิงนิเวศ/แหล่งธรณีวิทยา/แหล่งทางน้ำ/อื่นๆ เช่น ถ้ำลอดดงกลอ ถ้ำนกแอ่น ท่าฝรั่ง ถ้ำผาซ้าง ตาดน้ำสะหมาน วัดคาทอลิก กำแพงหิน

ภาพที่ 48 ป้ายแสดงแหล่งท่องเที่ยว ในแขวงคำม่วน

ภาพที่ 49 บ้านเชียงหวาง กับการทำขนมป่าน

ภาพที่ 50 พิพิธภัณฑ์โฮจิมินห์

นอกจากนี้ยังแหล่งท่องเที่ยวเมืองท่าแขก คำม่วน เมืองที่อยู่ติดกับนครพนม ที่มีภูเขาหินปูนมากมาย และยังมีท่าลวดขนาดใหญ่ จึงมีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ เช่น ถ้ำนกแอ่นเป็นถ้ำที่ใหญ่ที่สุดในเมืองท่าแขกเป็นถ้ำลวดที่มีหินงอกหินย้อยที่สวยงาม และประดับด้วยไฟหลากสีหินย้อยที่เป็น สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำถ้ำ ถ้ำแห่งนี้มีน้ำไหลผ่านจึงสามารถนั่งเรือชมความงาม หรือเดินสะพานปูนเพื่อชมความงามของถ้ำก็ได้

1.2.8 แหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่สาละวัน

แขวงสาละวัน เป็นหนึ่งในแขวงของประเทศลาวที่ตั้งอยู่ตอนใต้ของประเทศ บริเวณที่ราบสูงโบโลเวน ชื่อของแขวงสาละวัน ที่มาจากบริเวณที่ตั้งเมืองสาละวัน มีต้นฮัง หรือต้นรังเป็นจำนวนมาก ต้นรังในภาษาบาลี เรียกว่าต้นสาละ ส่วนคำว่า วัน แปล ว่าป่าไม้ ดังนั้นคำว่าสาละวัน จึงหมายความว่า ดินแดนแห่ง ต้นรัง หรือดินแดนแห่งป่าไม้รัง มีพื้นที่ทางทิศเหนือติดกับแขวงสะหวันเขต ภาคใต้ติดกับแขวงเซกอง และแขวงจำปาสัก ทิศตะวันตกติดกับประเทศไทยที่จังหวัดอุบลราชธานี และทิศเหนือติดกับประเทศเวียดนาม พื้นที่ส่วนใหญ่ของแขวงสาละวันเป็นพื้นที่ราบสูง มีภูเขามากมายหลายแห่ง ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา มีแม่น้ำไหลผ่านเมืองสาละวันคือแม่น้ำเซโดน สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อาทิเช่น น้ำตกตาดเซต แขวงสาละวัน เป็นน้ำตกที่สวยงามแห่งหนึ่งของแขวงสาละวัน ตกลงมาจากชั้นหิน มีความสูง 20 เมตร โดยน้ำที่ไหลมานั้นเป็นน้ำที่ไหลมาจากลำน้ำสามตาดด้วยกัน ได้แก่ ตาดเซต ตาดเลาะ และตาดรัง ปัจจุบันยังคงสภาพความสวยงามและอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ธรรมชาติ ที่มีให้เห็นจนทำให้นักท่องเที่ยวแถบทวีปยุโรปนิยมมาเที่ยวและพักที่บริเวณ น้ำตกแห่งนี้ โดยบริเวณน้ำตกจะมีรีสอร์ทไว้บริการมากมาย

น้ำตกตาดเลาะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม ไหลผ่านสามตาดคือ ตาดเซต , ตาดเลาะ , และตาดรัง ตามเลียบฝั่งมีความเขียวสดของต้นไม้ใหญ่ที่

หมู่บ้านชนเผ่ากะตู่ หมู่บ้านห้วยหนูใต้ เมืองเล่างาม แขวงสาละวัน ชนเผ่าหนึ่งที่ ที่การดำรงชีวิตในปัจจุบันยังมีร่องรอยของการดำรงชีพที่พึ่งพาธรรมชาติอยู่มาก อย่างที่กล่าวข้างต้น มีวิถีชีวิตเรียบง่าย อีกทั้งยังมีการนับถือผีสืบต่อกันมาจากรพบุรุษ และมีความโดดเด่นด้านการทอผ้า

ภาพที่ 51 ผลิตภัณฑ์ หมู่บ้านห้วยหนูใต้ เมืองเล่างาม แขวงสาละวัน

1.3 ด้านเส้นทางท่องเที่ยว

เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวหรือกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก จากการศึกษาพบว่าสามารถแบ่งเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวได้เป็น 4 เส้นทางดังนี้

1.3.1 เส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงเรื่องของ ความเชื่อ ความศรัทธา การทำบุญ อาทิเช่น

1.3.1.1 “เส้นทางไหว้พระธาตุประจำวันเกิดเสริมมงคลชีวิต” ในพื้นที่จังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นเส้นทางที่โดดเด่นอย่างหนึ่งในจังหวัดนครพนมและเป็นเส้นทางที่สามารถจัดได้ตลอดปี เนื่องจากการทำบุญไหว้พระขอพร แต่จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการท่องเที่ยวและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง พบว่า “เส้นทางตามรอยพระพุทธเจ้า ไหว้พระธาตุวันเกิด” นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมมาเที่ยวในช่วงที่มีงานนมัสการพระธาตุด้วย โดยเฉพาะช่วงนมัสการพระธาตุพนม ซึ่งเส้นทางไหว้พระธาตุประจำวันเกิดเสริมมงคลชีวิต ใช้เวลาทำกิจกรรม 2 คืน 1 วัน และเป็นเส้นทางที่เชื่อมโยงพระธาตุ ทั้งหมด 7 พระธาตุ ประกอบด้วย

1) พระธาตุพนม อำเภอธาตุพนม พระธาตุประจำวันเกิดของผู้ที่เกิดวันอาทิตย์ และเป็นพระธาตุประจำปีเกิดของคนที่เกิดปีวอก เชื่อกันว่าผู้ที่ไปนมัสการจะได้รับอานิสงส์มีบุญบารมี และผู้คนที่ความเคารพนับถือ

2) พระธาตุเรณู อำเภอเรณูนคร พระธาตุประจำวันเกิดของผู้ที่เกิดวันจันทร์ เชื่อกันว่าผู้ที่ได้นมัสการจะได้รับอานิสงส์ส่งผลให้มีวรรณะงดงามผุดผ่องดั่งแสงจันทร์

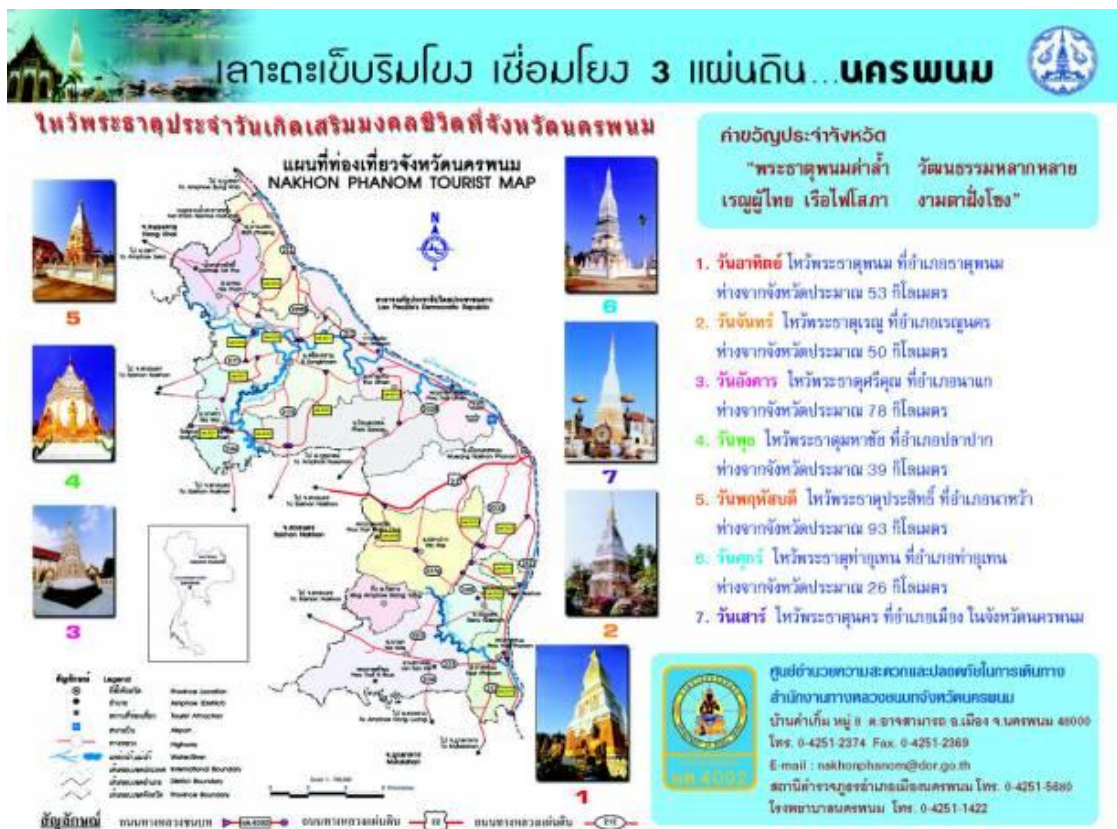
3) พระธาตุศรีคุณ อำเภอนาแก พระธาตุประจำวันเกิดของผู้ที่เกิดวันอังคาร เชื่อกันว่าผู้ที่ได้นมัสการพระธาตุแห่งนี้จะได้รับอานิสงส์ให้มีศักดิ์ศรีทวีคุณ

4) พระธาตุมหาชัย อำเภอปลาปาก พระธาตุประจำวันเกิดของผู้ที่เกิดวันพุธ เชื่อกันว่าผู้ที่มานมัสการจะได้รับอานิสงส์ประสบชัยชนะในชีวิต

5) นมัสการพระธาตุประสิทธิ์ อำเภอนาหว้า พระธาตุประจำวันเกิดของผู้ที่เกิดวันพฤหัสบดี เชื่อกันว่าผู้ที่ได้นมัสการพระธาตุแห่งนี้จะได้รับอานิสงส์ส่งผลให้สัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติงาน

6) นมัสการพระธาตุท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน พระธาตุประจำวันเกิดของผู้ที่เกิดวันศุกร์ เชื่อกันว่าผู้ที่มานมัสการพระธาตุแห่งนี้จะได้รับอานิสงส์ให้ชีวิตมีความรุ่งโรจน์เปรียบเสมือนพระอาทิตย์ขึ้น

7) พระธาตุนคร ที่อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม พระธาตุประจำวันเกิดของผู้ที่เกิดวันเสาร์

ภาพที่ 52 เส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงเรื่องของการทำบุญในวิถีพุทธ

1.3.1.2 เส้นทางศักดิ์สิทธิ์ ไหว้พระธาตุ 2 แผ่นดิน ไทย-ลาว ที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใน จังหวัด สกลนคร-มุกดาหาร-สหัสวันนะเขต-คำม่วน สปป.ลาว-นครพนม ในระยะเวลา 3 วัน 2 คืน

1.3.1.2 เส้นทาง ไหว้ 7 พระธาตุประจำวันเกิด ที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนม และเมืองท่าแขก สปป. ลาว โดยเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอันประกอบด้วย- พระธาตุประสิทธิ์ พระธาตุท่าอุเทน บ้านลุงโฮ ท่าแขก แขวงคำม่วน พระธาตุศรีโคตรบอง กำแพงหินยักษ์ พระธาตุนคร พระธาตุมหาชัย พระธาตุเรณู พระธาตุพนม พระธาตุศรีคุณ ในระยะเวลา 3 วัน 2 คืน

1.3.2 เส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงความงดงามของธรรมชาติ เช่น “เส้นทางมหัศจรรย์หน้าร้อน เลาะริมฝั่งโขง” (จัดกิจกรรมในช่วง เดือนพฤษภาคม ถึง เดือนกรกฎาคม) ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ที่ประกอบด้วย การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว 3 แหล่ง ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวสามพันโบก แหล่งท่องเที่ยวผาชัน และแหล่งท่องเที่ยวอุทยานผาแต้ม โดยใช้เวลาเดินทางตลอดเส้นทาง 2 วัน 1 คืน เส้นทางที่จัดขึ้นในช่วงหน้าร้อน ในพื้นที่จังหวัดอุบล “เส้นทางยลน้ำตกงามยามหน้าฝน ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี” ที่ประกอบด้วย การเชื่อมโยงแหล่งเที่ยวน้ำตก จำนวน 3 แห่ง ประกอบด้วยน้ำตกแสงจันทร์ น้ำตกตาดโตน อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ น้ำตกห้วยหลวง อุทยานแห่งชาติภูจองนางอยโดยใช้เวลาเดินทางตลอดเส้นทาง 2 วัน 1 คืน “เส้นทางเที่ยวผาแต้ม ทุ่งดอกไม้ป่า ผาชนะได อุทยานแห่งชาติภูจองนางอย” เส้นทางนี้จัดขึ้น 3 วัน 2 คืน จัดขึ้นในช่วง ดอกไม้บาน คือช่วงปลายเดือนตุลาคม ถึง กลางเดือนธันวาคม ของปี

“เส้นทางเที่ยวแก่งหินยักษ์สามพันโบกไหว้พระเมืองอุบล ยลแก่งสะพือ” เส้นทางนี้จัดขึ้น 2 วัน 1 คืน เป็นต้น

1.3.3 เส้นทางท่องเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงวัฒนธรรมชุมชน วิถีชีวิตชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น เส้นทาง สัมผัสแม่น้ำโขง ที่โขงเจียม ในจังหวัดอุบลราชธานี ที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว และวิถีชีวิตคนแม่น้ำโขง ทั้งวัดทุ่งศรีเมือง – พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ บ้านเวินบึก (ชมวิถีชีวิตพื้นบ้านของชุมชนชาวบลู) บ้านกุ่ม (เยี่ยมชมวิถีชีวิตพื้นบ้านของบ้านกุ่ม ร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ และเลือกซื้อสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน) เส้นทางนี้ใช้เวลา 2 วัน 1 คืน

1.3.4 เส้นทางที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในพื้นที่ ดังเช่น

1.3.4.1 เส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดมุกดาหาร ที่เชื่อมโยง แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญประกอบด้วย สะพานมิตรภาพไทยลาว ภูผาเทิบ หอแก้วมุกดาหาร เส้นทางนี้ใช้เวลาทำกิจกรรม 1 วัน หรือ เส้นทางการท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนม ที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนมที่มีความหลากหลายของวัดสำคัญและพระธาตุสำคัญคู่เมือง จำนวน 5 แห่ง ประกอบด้วย วัดมหาธาตุ วัดโอกาสศรีบัวบาน วัดศรีเทพประดิษฐาราม พระธาตุพนม พระธาตุเรณู เส้นทางนี้จัดขึ้น 2 วัน 1 คืน

1.3.4.2 เส้นทางเชื่อมโยง เทียวลาวตอนใต้ ที่เชื่อมโยง แหล่งท่องเที่ยว ปราสาทวัดพู แขวงจำปาสัก - หลี่ผี-คอนพะเพ็ง-เมืองปากซอง แขวงจำปาสัก-น้ำตกตาดผาซ่ม-ผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี-วัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี ในระยะเวลาท่องเที่ยว 4 วัน 3 คืน

1.3.4.3 เส้นทาง "นักปั่นลุ่มน้ำโขง" เส้นทางนครพนม-มุกดาหาร ระยะทาง 99.2 กิโลเมตร ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จัดมหกรรมการแข่งขันจักรยานทางไกลประเทศไทย ช่วงระหว่างวันที่ 29 ตุลาคม - 1 พฤศจิกายน 2558

1.3.4.4 เส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยง แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุบล – จังหวัดอำนาจเจริญ – จังหวัดมุกดาหาร ใช้เวลา 2 วัน 1 คืน โดยเส้นทางนี้เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ต่างๆดังนี้ แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดมุกดาหาร (พระมงคลมิ่งเมืองที่พุทธอุทยาน - วัดถ้ำแสงเพชร - วัดบรรพตคีรี ต.หนองสูง อ.คำชะอี - หลวงปู่จาม - หมู่บ้านหัตถกรรมสานตระกร้า อำเภอนิคมน้ำอ้อม- สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 จังหวัดมุกดาหาร – ตลาดอินโดจีน วัดศรีมงคลใต้ หอแก้วมุกดาหาร – อุทยานแห่งชาติภูผาเทิบ) แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอำนาจเจริญ (แม่น้ำโขงผ่าน อำเภอชานุมาน) แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี (วัดปากแขง-หาดสลึง ปากบ้อ สามพันโบก แหล่งท่องเที่ยวในตำบลสองคอน

นอกจากนี้จากการศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวเที่ยวจะพบว่านอกจากสามารถแบ่งเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงตามกิจกรรมแล้ว ยังแบ่งการเชื่อมโยงเส้นทางเป็นได้เป็น การเชื่อมโยงเส้นทางในจังหวัดเดียวกัน หรือการเชื่อมโยงเส้นทางระหว่างจังหวัด หรือการเชื่อมโยงเส้นทางในระดับประเทศ ได้อีกด้วย

4.2 กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ในพื้นที่ในพื้นที่จังหวัดนครพนม จังหวัด มุกดาหาร จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี ประเทศไทย และพื้นที่แขวงคำ ม่วน แขวงสะหวันนะเขต แขวงจำปาสัก สปป ลาว

กิจกรรมดึงดูดการท่องเที่ยวในพื้นที่นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี ประเทศไทย และพื้นที่แขวงคำม่วน แขวงสะหวันนะเขต แขวงจำปาสัก สปป ลาว พบว่ามีหลากหลายหลายกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มกิจกรรม ออกเป็นกิจกรรมในพื้นที่ จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี ประเทศไทย และกิจกรรมที่ดึงดูดในพื้นที่แขวงคำม่วน แขวงสะหวันนะเขต แขวงจำปาสัก สปป ลาว ดังนี้

2.1 กิจกรรมดึงดูดนักท่องเที่ยว ในพื้นที่จังหวัดจังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี ประเทศไทย ประกอบด้วยหลากหลายกิจกรรม ดังเช่น

2.1.1 ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม เป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำสงคราม แม่น้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์เนื่องจากบริเวณแม่น้ำสงครามในจังหวัดนครพนมยังไม่มีการสร้างเขื่อนกั้นแม่น้ำทำให้สิ่งทีชาวบ้านนับถืออีกอย่างหนึ่งคือ “พระเนา” ซึ่งเป็นพระพุทธรูปเก่าแก่ประดิษฐานอยู่ในสิมเก่าโบราณริมฝั่งลำน้ำสงครามบ้านศรีเวินชัย “พระเนา” มีความศักดิ์สิทธิ์มาก ประชาชนในตำบลสามผง ตำบลใกล้เคียงและหลายๆตำบลให้ความเคารพนับถือเป็นอย่างมาก อีกทั้งชื่อของตำบลสามผงยังเป็นชื่อที่แปลกจนมีผู้รู้อธิบายที่มาของชื่อที่กันแตกต่างกันไปดังเช่น ศาสตราจารย์อาบ นคะจิต ได้ให้ความเห็นคำว่า “สามผง ว่าน่าจะมาจากหนองน้ำที่อยู่ติดกับหมู่บ้าน แต่ก่อนหนองแห่งนี้คงชื่อว่า “หนองสามพัง” เป็นภาษาลาวหมายถึงหลุมหรือแอ่งที่เป็นน้ำที่อยู่ของปลาในหนองแห่งนี้มีแอ่งสามแห่ง จึงพากันเรียกตามลักษณะของหนองน้ำ “หนองสามพัง” ต่อมาภาษาเพี้ยนไป “สามพัง” จึงกลายเป็น “สามผง” ส่วนพระราชเมธากรกิจ ให้ความเห็นว่า “สามผง” นั้นมาจากพงวิเศษสามพระการคือ พงพระพุทธ พงพระธรรม พงพระสงฆ์” เป็นต้น

สำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของชุมชน ประกอบไปด้วยความโดดเด่นของสภาพพื้นที่ที่อยู่ติดกับแม่น้ำสงครามจนทำให้พื้นที่นี้มีป่าบ่งป่าทามที่ยังความอุดมสมบูรณ์ จนปัจจุบันมีหน่วยงาน WWF (World Wildlife Fund) และชุมชน กำลังยื่นเรื่องขอให้พื้นที่ดังกล่าว เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (แรมซาร์ไซต์) แห่งที่ 15 ของไทย

นอกจากนี้ในชุมชนยังวิถีชีวิตของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำสงคราม ทั้งในเรื่องของประมงพื้นบ้านจนทำให้มีอาหารจากแม่น้ำสงครามที่หลากหลาย จากข้อมูลการประชุมกลุ่มแกนนำของตำบลสามผง เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2559 พบว่า พื้นที่ชุมชนตำบลสามผงอุดมสมบูรณ์ของอาหาร ทั้งปลา ผัก กุ้ง หอย

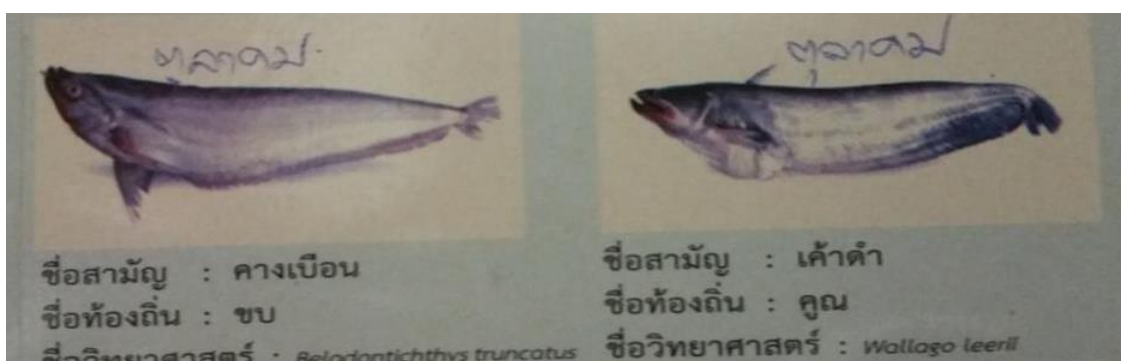

ภาพที่ 54 อาหารจากแม่น้ำสงคราม ทั้งปลา ผักพื้นบ้าน และกุ้งฝอย

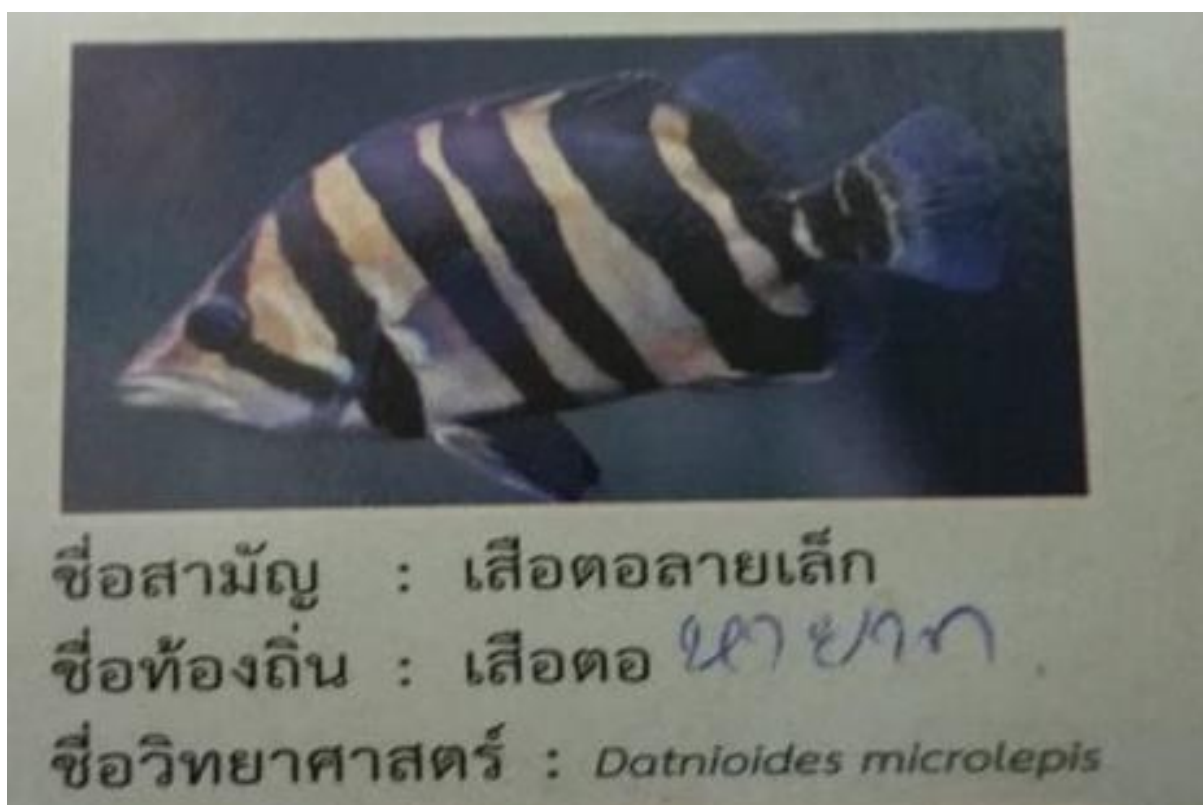
นอกจากนี้จากข้อมูลของ WWF ประเทศไทย ยังพบอีกว่ามีชนิดพันธุ์ปลา 142 ชนิด มีทั้งปลาเนื้ออ่อน ปลามีเกล็ด โดยมีหลายชนิดที่พบได้ตลอดปี และมีบางชนิดที่พบในบางช่วง และปลาชนิดต่างๆจะสามารถจับได้จำนวนมากในช่วงเดือน ตุลาคม-ธันวาคม ด้วย

ภาพที่ 55 ชนิดพันธุ์ปลากลุ่มแม่น้ำสงคราม 142 ชนิด

ภาพที่ 56 ตัวอย่างพันธุ์ปลาในกลุ่มแม่น้ำสงครามตอนล่าง (มีชุกชุมในช่วงเดือนตุลาคม)

ภาพที่ 57 ตัวอย่างพันธุ์ปลาในกลุ่มแม่น้ำสงครามตอนล่าง (ปลาหายาก)

ภาพที่ 58 ตัวอย่างพันธุ์ปลาในกลุ่มแม่น้ำสงครามตอนล่าง (ปลาที่มีตลอดปี และชุกชุมในช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม)

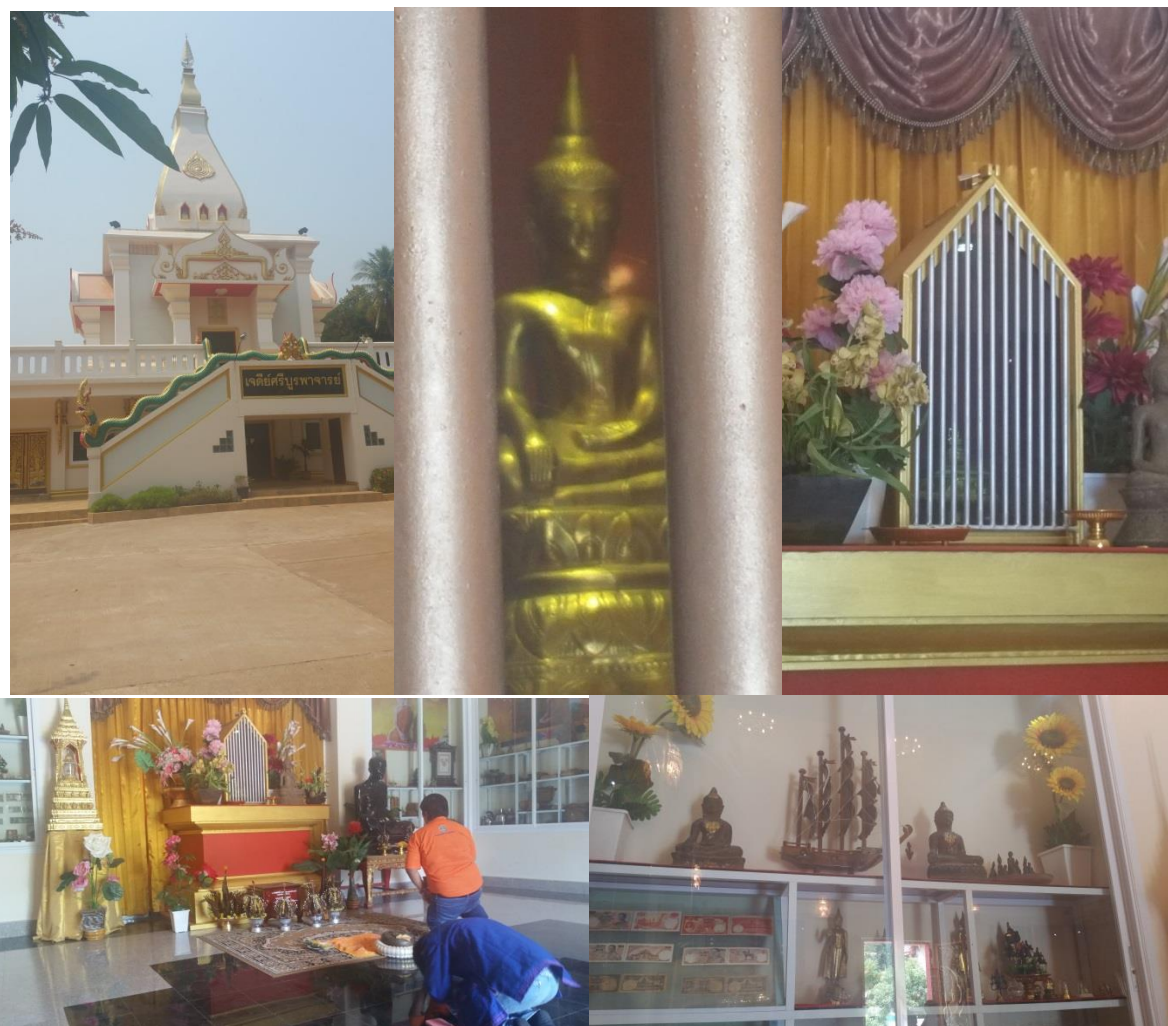
ภาพที่ 59 ตัวอย่างพันธุ์ปลาในกลุ่มแม่น้ำสงครามตอนล่าง

นอกจากนี้ในชุมชนยังมีความเชื่อความศรัทธาของชุมชนที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาเห็นได้จากการมีศาสนาคารและงานพุทธศิลป์ที่ได้รับความศรัทธาจากคนในชุมชนและคนนอกชุมชนในพื้นที่ เช่น เจดีย์ศรีบูรพาจารย์ (หลวงปู่คำพันธ์ จันทูปโม) วัดศรีวิชัย หอไตร พระเนาว์ หรือแม่แต่เหรียญมงคลหลวงปู่คำพันธ์

พระเนาว์ เป็นพระพุทธรูปโบราณ ไม่ปรากฏใครเป็นผู้สร้างมานานเท่าไร เป็นพระพุทธรูปที่มีอานภาพมาก เป็นที่ที่เคารพสักการะบูชาของประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะในท้องถิ่นมากกว่า 25 หมู่บ้าน ในเขตอำเภอศรีสงคราม และกิ่งอำเภอ อ.บ้านแพง จังหวัดนครพนม มาเป็นเวลาหลายร้อยปีแล้ว ขณะนี้ประดิษฐานอยู่ที่สิมวัดพระเนาว์ บ้านศรีเวินชัย ต.สามผง อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม เมื่อบูรณสมิในยุคแรก ประมาณ พ.ศ.2441 มีผู้พบเห็นดวงแก้ว หลายดวง หลายสี (ฉัพพรรณรังสี) เสด็จออกจากสิมพระเนาว์ไปทางลอยไปทางทิศใต้แล้วทิศเหนือ แล้วก็เสด็จกลับคืนเข้าไปในสิมอีกอยู่เสมอมิได้ขาดสาย เชื่อกันว่าเป็นการแสดง อภินิหารให้ปรากฏของ “พระบรมสารีริกธาตุ” และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่รักษา และนอกจากนั้นยังมีเทพเจ้าเฝ้ารักษามีให้ผู้ใดล่วงล้ำเข้าไปชุดันหัวตถุโบราณในบริเวณนั้นได้ เพราะนอกจากจะไม่ได้อะไรแล้วยังเป็นภัยแก่ตนเองอีกด้วย เป็นที่เลื่องลือกันอยู่เสมอว่า ถ้ามีเหตุติดขัด มีปัญหาเกี่ยวกับชีวิตถ้ามีความเคารพ มีความเชื่อ ความเลื่อมใสในท่านแล้วเข้าไปกราบสักการะขอพรให้ช่วยเหลือ จะประสบผลสำเร็จในชีวิตทุกคน ทุกครั้งไป แต่ห้ามกระทำการแบบทำหายโดยเด็ดขาด นอกจากจะไม่ได้สำเร็จผลอะไรแล้วยังเป็นภัยอันตรายแก่ตนเองด้วย พระเนาว์เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย นั่งขัดสมาธิราบ ศิลปะยุคล้านช้าง เนื้อหินทราย ต่อมาถูกหุ้มด้วยปูน และมีพระพุทธรูปคู่บารมีอีก 2 องค์ คือพระแก้ว พระบาง ประดิษฐานอยู่ในสิมพระเนาว์มาตั้งแต่สมัยวัฒนธรรม ไตร-ลาว ราว พ.ศ. 2100-2200

ภาพที่ 60 เจดีย์ที่ประดิษฐาน พระเนาว์

ภาพที่ 61 เจดีย์ศรีบูรพาจารย์ (หลวงปู่คำพันธ์ จันทูปโม) วัดศรีวิชัย อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม

เจดีย์ศรีบูรพาจารย์ สถานที่เก็บอัฐิสังขารของท่านเจ้าคุณจันทูปมาจารย์(คำพันธ์ จันทูปโม) วัดศรีเวินชัย บ้านศรีเวินชัย อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม และในสถานที่แห่งนี้ยังมีรูปเหมือนหลวงปู่คำพันธ์ จันทูปโม และพระพุทธรูปทองคำ ด้วย

"พระจันทูปมาจารย์" หรือ "หลวงปู่คำพันธ์ จันทูปโม" พระเถระชั้นผู้ใหญ่ ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ที่ชาวนครพนมและจังหวัดใกล้เคียง ให้ความเคารพเลื่อมใสศรัทธา หลวงปู่คำพันธ์ เป็นศิษย์สืบสายธรรมพระวิปัสสนาจารย์ชื่อดังหลายรูป อาทิ หลวงปู่จันทร์ เขมियो, พระอาจารย์วัง จูติสารโร ฯลฯ

เดิมโยมพ่อโยมแม่เป็นคนบ้านปากซี้ ใกล้กับเมืองหลวงพระบางประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อ พ.ศ. 2461 ได้ชักชวนเพื่อนบ้าน 3 ครอบครัว พวกกันเอาเรือคนละลำล่องหาจับปลาตามลำน้ำโขงบ้าง ตามแม่น้ำที่ไหลลงแม่น้ำโขง เช่น น้ำงึม ทางฝั่งประเทศลาวล่องเรือมาเรื่อยๆ เมื่อจับปลาแล้วทำเป็นปลาตากแดดบ้างทำปลาร้าบ้าง แล้วขายให้หมู่บ้านต่างๆ ตามริมแม่น้ำโขง เมื่อขายหมดแล้วก็จับปลาอีก เมื่อเต็มลำเรือแล้วก็นำไปขายทำอย่างนี้เรื่อยมาจนล่องมาถึงแม่น้ำสงคราม แล้วล่องมาตามลำน้ำสงครามจนถึงหมู่บ้านดงพระเนาว์ ต.สามผง อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม ก็ได้อยู่ในบ้านนี้ตลอดมาเพราะตามลำน้ำนี้มีปลานานาชนิดชุกชุมมาก ชีวิตได้อาศัยอยู่ในเรือตลอดมาจนถึง พ.ศ. 2466 ทางราชการได้มาตั้งกิ่งอำเภออากาศ

อำนวยการขึ้นที่บ้านดงพระเนาว์จึงได้ขึ้นไปอยู่บนแผ่นดินกับชาวบ้านตั้งแต่บัดนั้นมา ต่อมาอีก 5 ปี พ.ศ. 2471 หมู่บ้านดงพระเนาว์จึงได้เปลี่ยนชื่อใหม่ว่า บ้านศรีเวินชัย ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

หลวงปู่คำพันธ์ เกิดในสกุล ปทุมमार เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2471 ที่บ้านศรีเวินชัย หมู่ 13 ต.สามผง อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม เป็นบุตรชายคนที่ 6 ในจำนวนพี่น้อง 7 คน ในวัยเยาว์ เมื่ออายุ 9 ขวบ บิดาเสียชีวิต ภาระจึงตกหนักที่มารดาต้องหาเลี้ยง สมัยนั้นในหมู่บ้านยังไม่มีโรงเรียน ทำให้พี่น้องในครอบครัวไม่ได้รับการศึกษาแม้แต่คนเดียว (อ้างอิงข้อมูลจาก www.kammatanclub.com)

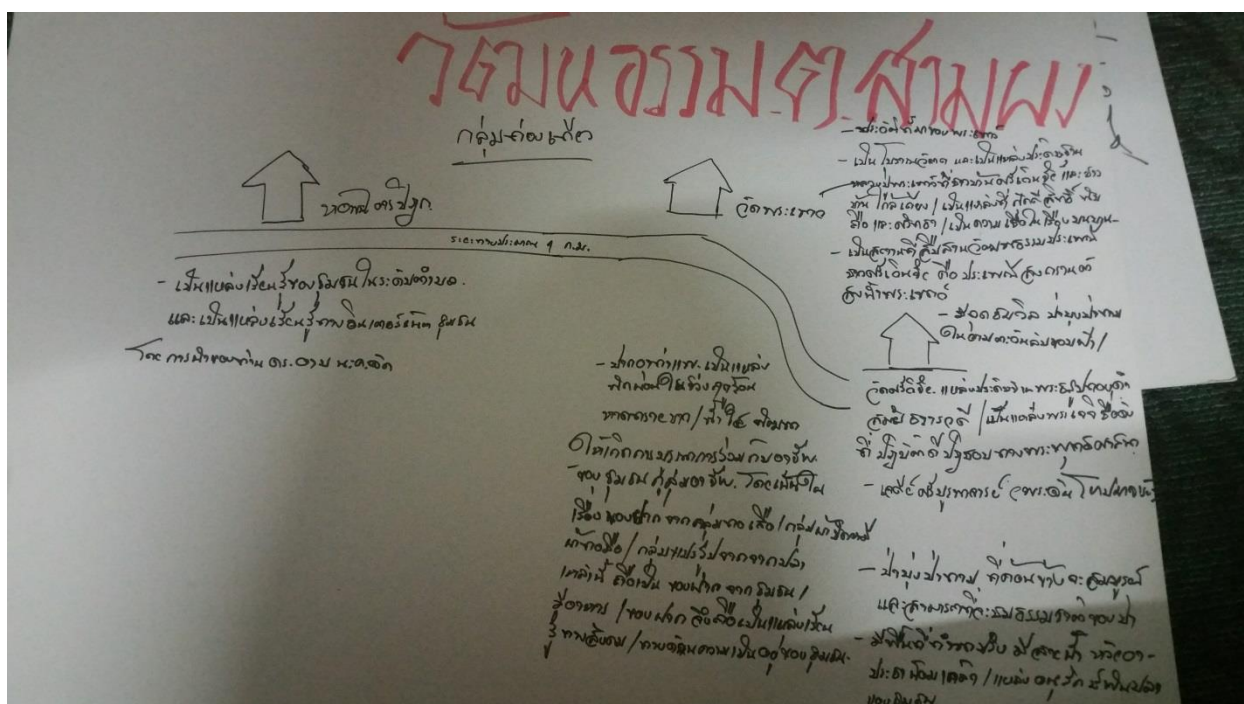
อายุ 10 ขวบ มารดาได้นำบุตรชายไปฝากกับพระอาจารย์พุทธ ที่วัดแพงศรี บ้านศรีเวินชัย ต.สามผง บวชเณรโดยมีพระครูปริยัติสิกขกิจ เป็นพระอุปัชฌาย์ ณ วัดใน บ้านท่าบ่อ ต.ท่าบ่อสงคราม ก่อนย้ายมาอยู่ที่วัดแพงศรี บ้านศรีเวินชัยเล่าเรียนหนังสือธรรมโดยการจาร (เขียน) ลงบนแผ่นใบลาน ก่อนติดตามออกธุดงค์กับพระอาจารย์พุทธ ข้ามแม่น้ำโขงไปฝั่งลาว จากเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ไปเวียงจันทน์จนถึงหลวงพระบาง ผลจากการเดินป่าจนเป็นไข้มาลาเรีย ร่างกายทรุดโทรม ก่อนที่พระอาจารย์พุทธนำตัวไปฝากกับพระมหาอำ ที่วัดอุบมุง เมืองเวียงจันทน์ ในปี พ.ศ.2481 จำเรียนหนังสืออักษรลาว จนอ่านออกเขียนได้และศึกษาพระปริยัติธรรมจนสอบได้นักธรรมชั้นตรี ในปี พ.ศ.2482 เกิดสงครามอินโดจีน ขณะที่ประเทศลาวยังเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ทุกวัดในเวียงจันทน์ต้องขุดหลุมหลบภัย เนื่องจากมีลูกปืนตกใส่ศาลาการเปรียญวัดอุบมุงเป็นระยะ แต่ไม่มีใครได้รับอันตราย กระทั่งสงครามสงบลง พระมหาอำจึงนำสามเณรคำพันธ์ ขณะมีอายุ 13 ปี ล่องแพข้ามแม่น้ำโขงและเข้าลำนํ้าสงคราม กลับคืนสู่มาตุภูมิ พ.ศ.2483 พี่ชายและโยมแม่พาไปฝากเป็นศิษย์พระอาจารย์วัง ฐิติสาวโร ที่วัดศรีวิชัย ศึกษาท่องสวดมนต์ตามหนังสือเจ็ดตำนาน เรียนท่องปากต่อปาก จดจำได้รวดเร็วแม่นยำ ก่อนที่พระอาจารย์วังย้ายไปอยู่จำพรรษาที่วัดถ้ำชัยมงคล เทือกเขาภูหลวง อ.บึงโขงหลง จ.บึงกาฬ ในปัจจุบัน สามเณรคำพันธ์ได้ติดตามไปด้วย จึงได้พบกับพระโง่น (หลวงปู่โง่น ไสรโย) ระหว่างไปอุปสมบทที่วัดศรีเทพประดิษฐาราม ครั้นอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ จึงเข้าพิธีอุปสมบท เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2491 ณ วัดศรีเทพประดิษฐาราม อ.เมือง จ.นครพนม มีพระสารภณมุนี (จันทร์ เขมิโย) เป็นพระอุปัชฌาย์, พระครูวิจิตรวินัยการ เป็นพระกรรมวาจาจารย์ จากนั้น ไปอยู่บำเพ็ญเพียรที่สำนักสงฆ์ถ้ำชัยมงคลกับพระอาจารย์วัง ซึ่งเป็นลูกศิษย์หลวงปู่เสาร์ กนตสีโล บนเทือกเขาภูหลวง อ.บึงโขงหลง เป็นเวลานาน 6 ปี

จากนั้น กลับมาศึกษาพระปริยัติธรรมอย่างมุ่งมั่น พ.ศ.2492 จนสอบได้นักธรรมชั้นเอก ที่สำนักเรียนวัดโพธิ์ชัย ต.สามผง อ.ศรีสงคราม และสอบได้ครูพิเศษมูลตามลำดับ ต่อมา พระอาจารย์วังส่งให้ท่านไปอยู่ที่วัดศรีวิชัย จากนั้น หลวงปู่เก็ง อธิมุตโต ได้ขอตัวท่านไปสอนนักเรียนที่วัดโพธิ์ชัย ก่อนกลับมาอยู่ที่วัดศรีวิชัยตามเดิม จนกระทั่งพระอาจารย์วังได้ละสังขารขณะจำพรรษาอยู่ที่วัดศรีวิชัย พ.ศ.2497 หลังคาโรงธรรมได้ผุพัง จึงได้ซ่อมแซมพร้อมกุฏิ นอกจากนี้ยังสร้างศาลาถาวรทรงไทยขึ้นใหม่ ผลงานด้านเผยแผ่ พ.ศ.2508-2510 เป็นพระธรรมทูต พ.ศ.2506 เป็นอาจารย์สอนภวนาสมถกัมมัฏฐานและวิปัสสนากัมมัฏฐานในสำนักและตามวัดต่างๆ ที่อยู่ในเขตการปกครอง ทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนชั้นประถมศึกษา-มัธยมศึกษา ในเขต ต.สามผง และใกล้เคียง สมัครสอบธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก ทุกปีโดยแต่ละปีจะมีผู้สมัครสอบเป็นจำนวนมากวันพฤหัสบดีที่ 1 มีนาคม พ.ศ.2555 เวลา 07.03 น. พระจันโทปมาจารย์ (หลวงปู่คำพันธ์ จันทูปโม) อดีตเจ้าอาวาสวัดศรีวิชัย ต.สามผง อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม ท่านได้ละสังขารด้วยอาการสงบเข้าสู่อนุปาติเสสนิพพาน สิริรวมอายุได้ 83 ปี 3 เดือน 17 วัน (พรรษา 63) (อ้างอิง ข้อมูล จาก http://www.kaosod.co.th/view_news.p...MHhNUzB5TUE9PQ)

ภาพที่ 62 หอไตรวันโพธิ์ชัย ซึ่งเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมกลางน้ำที่เคยมีเกจิอาจารย์สายวิปัสสนารูปสำคัญ เช่น หลวงปู่มั่น หลวงปู่ตื้อ พระอาจารย์เกิ่ง แล้วเดินทางแวะชมพิพิธภัณฑ์หลวงปู่ตื้อ อจลัมโม พระเถรานุเถระชื่อดังรูปหนึ่งของเมืองไทย เข้านมัสการรูปเหมือนหลวงปู่ตื้อ

ชุมชนแห่งนี้ยังมีเส้นทางท่องเที่ยวที่สามารถเที่ยวชมได้หลากหลายกิจกรรม ทั้งการล่องเรือลำน้ำโขง ชมทัศนียภาพแม่น้ำสงคราม ป่าบ่งป่าทาม ชมหาดทรายขาว ร่วมกิจกรรมตกปลาหาอาหาร หรือปั่นจักรยานชมวัดพระเนา บ้านศรีเวินชัย ที่ประดิษฐานพระเนา พระพุทธรูปปางมารวิชัยนั่งขัดสมาธิราบ ศิลปะยุคล้านช้างเนื้อทราย และแวนมัสการเจดีย์ศรีบูรพาจารย์ สักการบูชารูปเหมือนหลวงปู่คำพันธ์ จันทปโม พระพุทธรูปทองคำ และเดินทางไปที่หอไตรวันโพธิ์ชัย ซึ่งเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมกลางน้ำที่เคยมีเกจิอาจารย์สายวิปัสสนารูปสำคัญ เช่น หลวงปู่มั่น หลวงปู่ตื้อ พระอาจารย์เก็ง แล้วเดินทางแวะชมพิพิธภัณฑ์หลวงปู่ตื้อ อจลัมโม พระเถรานุเถระชื่อดังรูปหนึ่งของเมืองไทย เข้านมัสการรูปเหมือนหลวงปู่ตื้อ สุดท้ายเดินทางไปวัดศรีสงครามวิชัย เพื่อกราบนมัสการพระธาตุศรีสงคราม ด้วย

ภาพที่ 63 เส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยชุมชน

2.1.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว บ้านนาจอก บ้านนาจอกมีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมหลากหลายกิจกรรม เช่น การบายศรีสู่ขวัญ การพ่อน้ำ การเล่าประวัติท่านโฮจิมินห์ การเล่าความเป็นมาของหมู่บ้าน การสนทนาภาษาเวียดนาม ฯลฯ อีกทั้งนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับรสชาติอาหารพื้นเมืองและอาหารเวียดนามแบบดั้งเดิมสามารถทำการติดต่อกับเพื่อให้ทางกลุ่ม ฯ จัดอาหารสำหรับผู้เข้าพัก โดยนักท่องเที่ยวสามารถตกลงกับทางกลุ่มว่าจะรับประทานอาหารแบบร่วมรับประทานเป็นหมู่คณะหรือรับประทานในลักษณะแยกตามบ้านพัก ซึ่งผู้เข้าพักจะได้ลิ้มรสอาหารพื้นบ้านในแบบเวียดนาม และได้สัมผัสกับบรรยากาศการกินอาหารแบบเวียดนามในรูปแบบดั้งเดิม เมนูอาหารที่แนะนำให้นักท่องเที่ยวเช่น ปลาต้มเค็ม ข้าวต้มมัดญวน แกงผักปอ เมี่ยงทอด หมูยอ แหนม ยำวุ้นเส้น ขนมจีนหนังหมู (bún bì) ข้าวต้มเส้น เป็นต้น (อีสานไกด์ดอทคอม, 2554 : เว็บไซต์) นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านนาจอกยังได้มีจัดกิจกรรมการจัดเตรียมชาเขียว ซึ่งต้มจากใบชาสดที่ปลูกในครัวเรือน อันเป็นเครื่องดื่มที่ได้รับความนิยมในหมู่พี่น้องชาวเวียดนามและมีชื่อเสียงในด้านสรรพคุณการลดไขมันในเส้นเลือดอีกด้วย

กิจกรรมอีกอย่างหนึ่งที่มีเสน่ห์ของโฮมสเตย์บ้านนาจอก คือการที่นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับท่านโฮจิมินห์ บิดาแห่งเอกราชของเวียดนาม ซึ่งเคยเดินทางมาเคลื่อนไหวในประเทศไทยในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1928 - 1929 ท่านได้เดินทางจากจังหวัดพิจิตรมายังจังหวัดอุดรธานี จังหวัดนครพนม และอีกหลายจังหวัดในภาคอีสาน ในช่วงเวลาดังกล่าวท่านได้พักอาศัยในหมู่บ้านนาจอกเป็นเวลายาวนาน ที่นี่ยังเป็นหมุดหมายสำคัญของผู้ที่ต้องการพักผ่อนและดำเนินชีวิตในรูปแบบวัฒนธรรมผสมผสานระหว่างวิถีชีวิตตามรูปแบบชนบทอีสานที่ผสมผสานกับวัฒนธรรมเวียดนามได้อย่างลงตัว ทั้งทางด้านภาษาพูด อาหารการกิน ประเพณีต่าง ๆ ฯลฯ นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังจะได้สัมผัสกับบรรยากาศของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรซึ่งเป็นวิถีดั้งเดิมของชาวนาจอกโดยในปัจจุบันทางสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครพนมได้จัดทำโครงการ “ผักปลอดสารพิษ” โดยได้ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มผักปลอดสารพิษเพื่อดำเนินการปลูกผักปลอดสารพิษในช่วงระหว่างเดือนกันยายน ถึงเดือนเมษายน เพื่อให้ชาวบ้านได้มีผักปลอดสารพิษไว้บริโภคภายในครัวเรือน นอกจากนั้นยังสามารถนำผลผลิตไปจำหน่ายตามท้องตลาดได้อีกด้วย โครงการดังกล่าวได้กลายเป็นหนึ่งในกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับผู้ที่นิยมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งในทุก ๆ ปีจะมีคณะศึกษาดูงานด้านการเกษตรทั้งที่มาจากประเทศเพื่อนบ้านและจากภายในประเทศไทยเองด้วย

นอกจากนี้ ในพื้นที่จังหวัดนครพนมยังมีโครงการก่อสร้างอนุสรณ์สถานโฮจิมินห์ ที่เริ่มเป็นรูปเป็นร่างขึ้นเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2556 ๖พฉฯ เหยียนฝูจ๋องได้เดินทางมาเยือนจังหวัดนครพนม ท่านได้มอบงบประมาณจำนวน 45 ล้านบาทเพื่อสนับสนุนการก่อสร้างอนุสรณ์สถานท่านประธานโฮจิมินห์ ณ บ้านนาจอก สถานที่แห่งนี้จะกลายเป็นอนุสรณ์สถานของท่านโฮจิมินห์ที่มีสวยงามและมีขนาดใหญ่ที่สุดในบรรดาอนุสรณ์สถานของท่านโฮจิมินห์ในต่างประเทศ อนุสรณ์สถานแห่งนี้จะกลายเป็นหนึ่งในเป้าหมายของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มาเยือนจังหวัดนครพนมในอนาคตอันใกล้

ภาพที่ 64 แผนที่ภาพจำลอง อนุสรณ์สถานท่านโฮจิมินห์ ที่มา : สุริยา คำหว่าน (2558)

ภาพที่ 65 การก่อสร้างอนุสรณ์สถานท่านโฮจิมินห์ ที่มา : สุริยา คำหว่าน (2558)

2.1.3 กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดมุกดาหาร สรุปข้อมูลเบื้องต้นว่าจังหวัดมุกดาหารมีหมู่บ้านโฮมสเตย์จำนวน 7 แห่ง โดยมีพื้นที่ท่องเที่ยวสำคัญคือ “บ้านภูโฮมสเตย์” เป็นหมู่บ้านชนเผ่าผู้ไทย อพยพมาจากประเทศลาว เช่น

2.1.3.1 กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านภูโฮมสเตย์ที่เป็นชนเผ่าผู้ไทย หมู่บ้าน “อยู่เย็น เป็นสุข” ประจำปี 2549 กิจกรรมการท่องเที่ยวของบ้านภู มุ่งเน้นในเรื่องของวิถีชีวิตที่ยังคงความเป็นชุมชนชนบท เป็นกิจกรรมโฮมสเตย์เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวสัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน การอยู่การกิน รวมถึงขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณีของผู้คนที่ยังคงความงดงาม ท่ามกลางธรรมชาติป่าอีกทั้งยังเป็นหมู่บ้านหัตถกรรมดีเด่น มีผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้แก่ ผ้าหมักโคลน ผ้าคลุมไหล่ ผ้าไหม ข้าวกลอง ที่นักท่องเที่ยวสามารถร่วมปฏิบัติกับคนในชุมชน ได้ด้วย หมู่บ้านขนาดเล็กแห่งนี้ห้อมล้อมด้วยภูเขาและธรรมชาติที่สวยงามในอำเภอหนองสูง เป็นหมู่บ้านชาวผู้ไทยที่ยังคงขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมประเพณีได้อย่างชื่นชม นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสและเข้าถึงได้หลากหลาย อาทิ การตัดบตรยามเช้า ชมโบสถ์โบราณสวยงาม ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นศิลปะแบบล้านช้างที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ เรียนรู้ขั้นตอนการทำฝ้ายทอมือ ขั้นตอนการทอและการตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ จากฝีมือชาวบ้าน ซึ่งฝ้ายฝ้ายพื้นเมืองของที่นี่เป็นสินค้าที่มีคุณภาพและเป็นสินค้า otop พื้นเมืองขึ้นชื่อ นอกจากนี้ยังมีการเกี่ยวข้าวทำนาแบบดั้งเดิม ชมการแกะสลักไม้ จักสานไม้ไผ่ นำท่านศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน เช่น การปลูกผัก การทำปุ๋ยอินทรีย์ การทอผ้า ชมพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน กลุ่มทำขนมจีน พร้อมร่วมลงมือปฏิบัติ

นอกจากนี้ในวันที่ 13-15 พ.ย. 58 ทางบ้านภูจัดงานปั่นฝ้ายสายบุญจุลจลิน การท่องเที่ยววิถีไทย ร่วมชื่นชมภูมิปัญญาชาวบ้าน ชมขั้นตอนการทำจุลจลินจากฝ้ายชาวผู้ไทย (ไตรอันงดงาม)

ภาพที่ 66 ที่ตั้งของชุมชนที่ห้อมล้อมด้วยภูเขาและธรรมชาติ
และกิจกรรมของชุมชนที่ทอผ้าหรือทำขนมจีน

2.1.3.2 กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านหนองหล่ม หมู่บ้านผู้ไทยอีกที่อยู่ติดแม่น้ำโขง เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เนื่องจากมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมผู้ไทย ถือเป็นชุมชนริมฝั่งโขงและวัฒนธรรมผู้ไทย ที่มีกิจกรรมสำหรับการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น ล่องเรือชมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมผู้ไทย การบายศรีสู่ขวัญ และมีกิจกรรมต่างๆที่นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมร่วมปฏิบัติและซื้อหาได้ หัตถกรรมผ้าทอ ผ้าซิ่นลาย मुख เสื้อเย็บมือ ตะกร้าพลาสติก โดยหมู่บ้านแห่งนี้เริ่มก่อตั้งเมื่อประมาณปีมีเชื้อสายมาจากเผ่าผู้ไทย ซึ่งอพยพมาจากเมืองเวียงวังอ่างคำ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในปัจจุบัน เมื่อประมาณ 210 ปี ได้มาตั้งถิ่นฐานที่มีหนองน้ำแห่งนี้ เนื่องจากมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำการเกษตรเป็นอย่างดี ชาวบ้านได้เรียกหนองน้ำแห่งนี้ว่าหนองหล่มบ้านหนองหล่มเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ดินดีเหมาะแก่การเพาะปลูก เคยใช้เป็นพื้นที่ปลูกพืชพันธุ์ธัญญาหารเมื่อครั้งลาวใช้เป็นฐานปฏิบัติการ เป็นพื้นที่ที่มีต้นไม้ล้มลุกและไม้ยืนต้น ชาวหนองหล่มจะลงเรือไปเก็บหญ้าจากบนดอนมาเลี้ยงวัวหรือเก็บผักมาเป็นอาหาร หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นี้เป็นหมู่บ้านที่มีทิวทัศน์สวยงาม บรรยากาศดี เหมาะแก่การเดินทางพักผ่อนหย่อนใจ เพราะตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง

2.1.4 กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชน ไชยบุรี พื้นที่ชุมชนไชยบุรี เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่น เนื่องจากมีทำเลที่ตั้งอยู่ติดทั้งฝั่งแม่น้ำโขง และฝั่งแม่น้ำสงคราม และมีมุมบรรจบของแม่น้ำโขงและแม่น้ำสงครามจนกลายเป็นแม่น้ำสองสี หรือสามสีในช่วงน้ำหลาก และทำให้มีความอุดมสมบูรณ์จากปลานานาชนิด เห็นได้จาก ชื่อเมืองเดิมที่ชื่อตามศิลาจารึกว่า "เมืองไชยสุทธีอุตมบุรี" ซึ่งหมายถึงเมืองที่มีชัยชนะและอุดมสมบูรณ์ ที่เล่ากันว่า ไชยบุรีเป็นเมืองที่ "ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว" อย่างอุดมสมบูรณ์เพราะตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง และแม่น้ำสงครามจึงจับปลา ได้อย่างสะดวก อีกทั้งในพื้นที่ไชยบุรียังเป็นพื้นที่ที่มีเรื่องราวที่น่าสนใจ คือเป็นเมืองเก่า เดิมชื่อ "เมืองไชยสุทธีอุตมบุรี" ที่อยู่ในเขตการปกครองของเมืองเวียงจันทน์ (สมัยนั้นเป็นเมืองขึ้นของไทย) ก่อตั้งโดยท้าวหม้อและนางสุนันทา ที่ได้พายุบุตรและบ่าวไพร่ อพยพลงมาตามแม่น้ำโขง มาพบบริเวณดังกล่าวจึงได้สร้างเมืองขึ้น และตั้งชื่อว่า "เมืองไชยสุทธีอุตมบุรี" ในขณะนั้นขึ้นตรงต่อเมืองเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นเมืองขึ้นของประเทศไทย ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 เกิดกบฏเจ้าอนุวงศ์ ท้าวหม้อจึงอพยพครอบครัวบ่าวไพร่หนีไปเมืองปุงลิ่ง เมืองไชยสุทธีอุตมบุรี จึงกลายเป็นเมืองร้าง ต่อมารัชกาลที่ 3 ได้มีท้องตราราชสีห์แต่งตั้งให้ ราชวงศ์เสนซึ่งเป็นตระกูล "เสนจันทร์ฉัย" ในปัจจุบันมาเป็นไชยราชาชนา ปกครองเมือง "ไชยสุทธีอุตมบุรี" จนหลายปีต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นเมืองไชยบุรี และยกฐานะเป็นอำเภอไชยบุรี จนในปี พ.ศ. 2450 ยุบอำเภอไชยบุรีเป็นตำบลไชยบุรี (หนึ่งในเขตอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม) แล้วไปตั้งตำบลบึงกาฬเป็นอำเภอไชยบุรี ต่อมาภายหลังจึงเรียกว่าอำเภอบึงกาฬ อยู่ในจังหวัดหนองคาย และกลายเป็นจังหวัดบึงกาฬ ในปัจจุบัน ต่อมาได้เปลี่ยนเขตการปกครองมาอยู่ในเขตของอำเภอท่าอุเทน และได้เปลี่ยนชื่อเป็น "ตำบลไชยบุรี" จนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์ พิชัย แสนจันทร์ฉัย, ตุลาคม 2558)

จากความโดดเด่นเรื่องทำเลที่ตั้งแล้ว จากการที่เป็นเมืองเก่าและเคยมีเจ้าเมืองจากฝั่งลาวเคยปกครองดูแล จึงทำให้มีการรวบรวมข้อมูลเรื่องเล่า เรื่องราวดั้งเดิมของเมืองนี้มารวบรวม ถึงแม้คนที่ตั้งต้นแนวคิดในการรวบรวม ก็คือผู้ที่ระบุว่าตนเองสืบเชื้อสายมาจากเจ้าเมืองเดิม เป็นลูกหลานของเจ้าเมืองจึงรวบรวมเรื่องราวเหล่านี้ไว้ในบ้านหลังหนึ่งจนกลายเป็นพิพิธภัณฑ์ย่อยๆ แต่ก็ส่งผลทำให้กลายเป็นข้อมูลที่สามารถส่งผลต่อการมาเที่ยวของนักท่องเที่ยวในเมืองเก่าแห่งนี้ได้

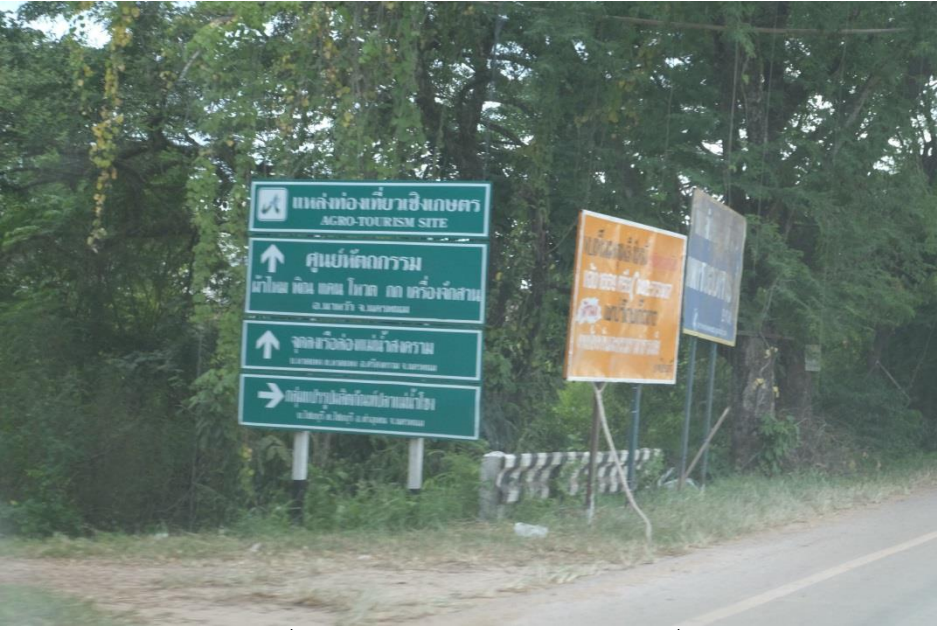
ภาพที่ 67 บ้านที่เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องราวประวัติของเมืองไชยบุรี ปัจจุบันเปิดเป็นร้านกาแฟที่นักท่องเที่ยวสามารถแวะเวียนมาศึกษาเรื่องราวพร้อมนั่งกินกาแฟไปด้วย

นอกจากนี้ในชุมชนไชยบุรี ยังมีการตั้งชื่อถนน และซอยให้เป็นชื่อที่สอดคล้องและเกี่ยวโยงกับความ เป็นมาของเมืองไชยบุรี เช่น ถนน และซอยสุทธิอุตมบุรี (ชื่อเมืองเดิม) ซอยไชยราชวงษา (ราชวงศ์เสนซึ่งเป็น ตระกูล “เสนจันทร์ผไท” ในปัจจุบันมาเป็นไชยราชวงษา ตระกูลที่รัชกาลที่ 3 แต่งตั้งให้ปกครองเมือง “ไชยสุทธิอุตมบุรี”)

ภาพที่ 68 แผนที่ เมืองไชยบุรี พร้อมชื่อซอยและชื่อถนน (ที่มา :<http://www.chaiburi.com/index.php/mainmenu-about-us/location>)

สำหรับการเดินทางเข้ามาที่ ตำบลไชยบุรี ก็สามารถเดินทางเข้ามาในชุมชนโดยรถส่วนตัวได้อย่าง สะดวกเนื่อง เนื่องจากมีป้ายบอกทางและสภาพถนนลาดยางเข้าถึงชุมชน อีกทั้งในชุมชนก็มีถนนคอนกรีต รอบชุมชนด้วย

ภาพที่ 69 ป้ายบอกทางเข้าแหล่งท่องเที่ยว

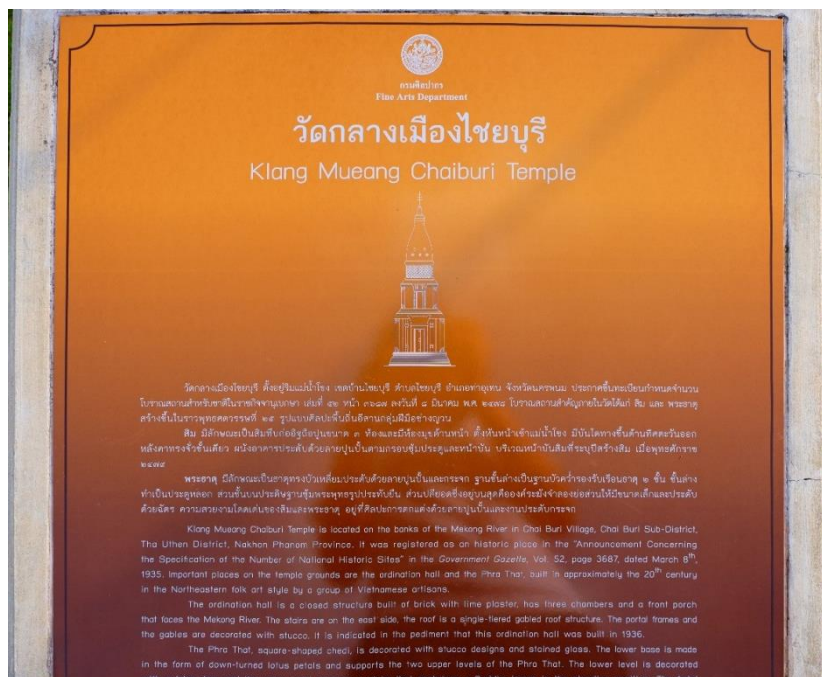
สำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเมืองไชยบุรีมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเก่าแก่ มีคุณค่าเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยสามารถแบ่งตามลักษณะการท่องเที่ยวได้ดังนี้

1) แหล่งการท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์

1.1 วัดที่สร้างขึ้น 7 วัด ปัจจุบันบางวัดยังคงใช้เป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจของชาวบ้าน บางวัดถูกทิ้งร้าง บางวัดหมดสภาพวัดไปแล้ว ประกอบด้วย

1.1.1 วัดศรีสุนันทามหาอาราม (วัดไตรภูมิ : ชาวบ้านเรียก วัดใต้) พ.ศ. 2357 – 2363 ที่ปรากฏหลักฐานการสร้างวัดในแผ่นศิลาจารึกที่พบในวัดศรีสุนันทามหาอาราม ซึ่งเขียนเป็นภาษามอญ แปลเป็นภาษาไทยโดย พระบริบาลสุภกิจ นายอำเภอไชยบุรีคนที่ 3 ดังนี้ “พุทธศักราช พระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าล่วงลับไปแล้ว 2351 พระวัสสา เจ้าพระยาหงสาวดี พี่น้องทั้งสองพระองค์ได้มาตั้งเมืองในที่นี้ชื่อว่า เมืองไชยสุทธอุตมบุรี ในปีจอ พ.ศ.2357 ปีกดเสด เดือน 4 แรม 11 ค่ำ ภายนอกมีเจ้าราชวังหน้า กับทั้งเสนาอำมาตย์ ลิปฮ้อยน้อยใหญ่ทั้งหมด ภายในมีฮาดยาคูกันหา เจ้าคุณพุทธาและเจ้าชาดวงแก้ว และเจ้าซาบา และเจ้าซาสา และเจ้าซายา และเจ้าสิทธรรมา และเจ้าสมเด็จพุทธา และพระสงฆ์สามเณรทุกพระองค์ พร้อมกันได้ปักโคทา (พอใจ) ตั้งไว้ยังพระพุทธศาสนา จึงให้นามวัดนี้ชื่อว่า “วัดศรีสุนันทามหาอาราม” ตามพุทธบัญญัติ สมเด็จพระพุทธองค์เจ้า ซึ่งมีจิตตั้งไว้ยังพระพุทธศาสนาสำเร็จในปีกดสี เดือน 5 เพ็ญวันจันทร์ มีฮ้อยมด ขอให้ได้ตั้งค้ำค้ำปราการแห่งสูงเข้าทั้งหลาย ก็เข้าเทอญ” โดยมีค่าแปลที่ระบุจาก www.chaiburi.com. ระบุว่า “พระยาหงสาวดี สร้างวัดศรีสุนันทามหาอาราม ภายหลังจากสร้างเมืองไชยสุทธอุตมบุรีแล้วเสร็จมาแล้ว 6 ปีโดยเริ่มสร้างในปีจอ พ.ศ. 2357 ปีโบราณเรียกว่าปีกดเสด ใช้เวลาก่อสร้าง 6 ปี แล้วเสร็จในปีมะโรง พ.ศ.2363 ปีโบราณเรียกว่าปีกดสี ด้วยมีจิตศรัทธาในพระพุทธศาสนา และมีความรักในพระนางศรีสุนันทา ซึ่งเป็นภรรยาจึงได้สร้างวัดนี้ขึ้นและใช้ชื่อภรรยากำกับไว้เป็นสำคัญ” วัดแห่งนี้ตั้งอยู่ด้านเหนือของริมฝั่งปากแม่น้ำสงคราม แต่ในปัจจุบันไม่สามารถพบเห็นวัดดังกล่าวได้แล้ว เนื่องจากพื้นที่วัดถูกน้ำกัดเซาะและพัดพาตลิ่งพังเสียหายจนต้องย้ายวัดพร้อมพระพุทธรูปพระประธานไปไว้ในที่อื่น

1.1.2 วัดมหาอุตมะนันท์อาราม (วัดกลาง) พ.ศ. 2369 – 2383 จากข้อมูลของกรมศิลปากร (ม.ป.ป.) ที่ระบุในป้ายข้อมูลวัดกลาง ระบุว่า วัดกลางเมืองไชยบุรี ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง เขตบ้านไชยบุรี ตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานสำหรับชาติในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 52 หน้า 3657 ลงวันที่ 8 มีนาคม โบราณสถานสำ2478 คัญภายในวัด ได้แก่ สิมและพระธาตุ สร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 25 รูปแบบศิลปะพื้นถิ่นอีสานกลุ่มฝีมือช่างญวน

ภาพที่ 70 ป้ายข้อมูลวัดกลาง

1.1.3 วัดศรีบุญเรือง (วัดเหนือ) พ.ศ. 2381 – 2387

วัดศรีบุญเรืองปัจจุบันยังคงพบเห็นศาสนสถาน ทั้ง วิหาร และสิม ที่ใช้ในการประกอบศาสนกิจในอดีต ปัจจุบันตั้งอยู่อยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 3 บ้านไชยบุรี

ภาพที่ 71 ป้ายและสภาพปัจจุบันวัดศรีบุญเรือง

1.1.4 วัดยอดแก้ว พ.ศ. 2381-2387 ปัจจุบันตั้งอยู่ทางตอนเหนือสุดของหมู่ที่ 3 บ้านไชยบุรี ติดกับริมฝั่งแม่น้ำโขง มีสภาพชำรุดทรุดโทรม อันเนื่องมาจากการกัดเซาะตลิ่ง ปัจจุบันทางกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียน สิม ของวัดยอดแก้ว ไว้เป็นสมบัติของชาติแล้ว กรมศิลปากร (ม.ป.ป.)

ภาพที่ 72 ป้ายวัดยอดแก้วและป้ายข้อมูลสิมวัดยอดแก้ว

1.1.5 วัดโพธิ์ชัย พ.ศ. 2381-2387 ตั้งอยู่ริมแม่น้ำสงคราม ในเขตปกครองของหมู่ที่ 7 บ้านไชยบุรี สร้างในสมัยพระไชยราชวงศ์ เป็นเจ้าเมืองไชยบุรี ราวปี พ.ศ. 2381- 2387 พระไชยราชวงศ์ ครองเมืองอยู่ 7 ปี ถึงแก่กรรม พระไชยบุราจารย์ (ศิลา) เป็นเจ้าเมืองไชยบุรีแทน ซึ่งเป็นเจ้าเมืองไชยบุรีคนที่ 2 วัดโพธิ์ชัย โบราณสถานที่สำคัญคือ พระอุโบสถ สถาปัตยกรรมล้านนา ภายในมีประพุทธรูปสวยงาม มีภาพกิจกรรมฝาผนังเล่าเรื่องประวัติพระพุทธรเจ้า ในอดีตเจ้าอาวาสของวัดแห่งนี้เคยดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบลไชยบุรี

ภาพที่ 73 ป้ายวัดโพธิ์ชัย

1.1.6 วัดไตรภูมิ (ใหม่) พ.ศ. 2505 – ปัจจุบัน ตั้งอยู่ที่ริมห้วยแม่แดง หมู่ที่ 1 บ้านไชยบุรี อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครพนม ภายในมีพระพุทธรูปพระประธานปูนปั้นทั้ง 2 องค์ ประดิษฐานรวมกันอยู่ ณ พระอุโบสถวันไตรภูมิแห่งใหม่

1.1.7 วัดป่านิเวศน์ พ.ศ. 2500 – ปัจจุบัน ตั้งอยู่ริมถนนมวลงชนสัมพันธ์ ที่ในอดีตเป็นที่ตั้งของสุสานของหมู่บ้าน ต่อมาเมื่อมีพระธุดงค์ เข้ามาจำพรรษาเพิ่มมากขึ้น ชาวบ้านจึงได้ร่วมกันจัดตั้งเป็นสำนักสงฆ์ และขอพระราชทานวิสุงคามสีมา เพื่อเป็นวัดที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนาจนปัจจุบัน

2) **สิ่งดึงดูดทางธรรมชาติ** เนื่องจากพื้นที่ไชยบุรีอยู่ติดทั้งแม่น้ำโขงและแม่น้ำสงคราม จึงทำให้มีบรรยากาศที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมบรรยากาศริมฝั่งแม่น้ำ บรรยากาศการหาอยู่หากินของคนริมน้ำ ปัจจุบันชุมชน ได้มีกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้วยการจัดกิจกรรมปั่นจักรยานชมธรรมชาติและเยี่ยมชมแหล่งประวัติศาสตร์ของชุมชนด้วย

ภาพที่ 74 ป้ายแสดงจุดชมวิว และบรรยากาศริมฝั่งแม่น้ำโขงและแม่น้ำสงคราม

นอกจากนี้ในปัจจุบัน ในชุมชนยังมีกลุ่มแปรรูปอาหารจากปลาแม่น้ำโขงทั้งปลาสาม ปลาห้า และ สามารถให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมลงมือทำปลาสามและปลาห้า แล้วนำกลับไปรับประทานจากการปรุงด้วยฝีมือตนเองด้วย

2.1.5 กิจกรรมท่องเที่ยวธรรมชาติพื้นที่ชายโขง อำเภอชานุมานพื้นที่ชายโขงในอำเภอชานุมาน แห่งนี้มีบรรยากาศริมโขงที่สวยงาม สงบ มีระยะทางประมาณ 38 กิโลเมตร สามารถเดินชมทัศนียภาพ หรือ ปั่นจักรยานชมทิวทัศน์ฝั่งแม่น้ำโขง และยังมองเห็น เกาะดอนชะโนดซึ่งเป็นเกาะขนาดใหญ่กลางลำน้ำโขง ซึ่ง ในช่วงฤดูแล้งช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม จะสามารถมองเห็นแก่งกลางแม่น้ำโขงได้อย่างชัดเจน อีกทั้งบริเวณดังกล่าวยังพบเห็นวิถีชีวิตการหาปลา และการสัญจรไปมาของคนฝั่งลาวที่เข้ามาในประเทศไทย หรือคนไทยที่ข้ามฝั่งไปประเทศลาว

ภาพที่ 75 วิวโขงบริเวณอำเภอลำลูกกา

2.1.6 กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านผาชันพื้นที่บ้านผาชัน ห่างจากสามพันโบกเพียง 12 กม. เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งล่องเรือ ปั่นจักรยาน นั่งมอเตอร์ไซด์ชาวบ้าน หรือนั่งรถอีแต่นพวง และยังมีศาลาพักผ่อนที่ใหญ่ที่สุดในไทย เสาหินตั้ง ผาสามหมื่นรู ลานหินโบกและ ถ้ำที่ชาวบ้านเอาไว้พักเวลาหาปลา

โดยบรรยากาศริมโขงของบ้านผาชันนั้นมีความสวยงาม มีเกาะแก่งหินหลากหลาย สวยงาม และยังเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของพันธุ์ปลาและอาหารจากแม่น้ำโขง จึงพบเห็นวิถีการประมงพื้นบ้านที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ จนมีการรวมกลุ่มกองทุนปลา รวมถึงการอนุรักษ์สัตว์น้ำต่างๆอีกด้วย

ภาพที่ 76 บรรยากาศริมฝั่งโขง เกาะแก่งที่สวยงามที่ธรรมชาติสรรสร้าง

ภาพที่ 77 ป้ายแสดงเขตพื้นที่อนุรักษ์สัตว์น้ำและจิตล่อ บ้านผาชัน

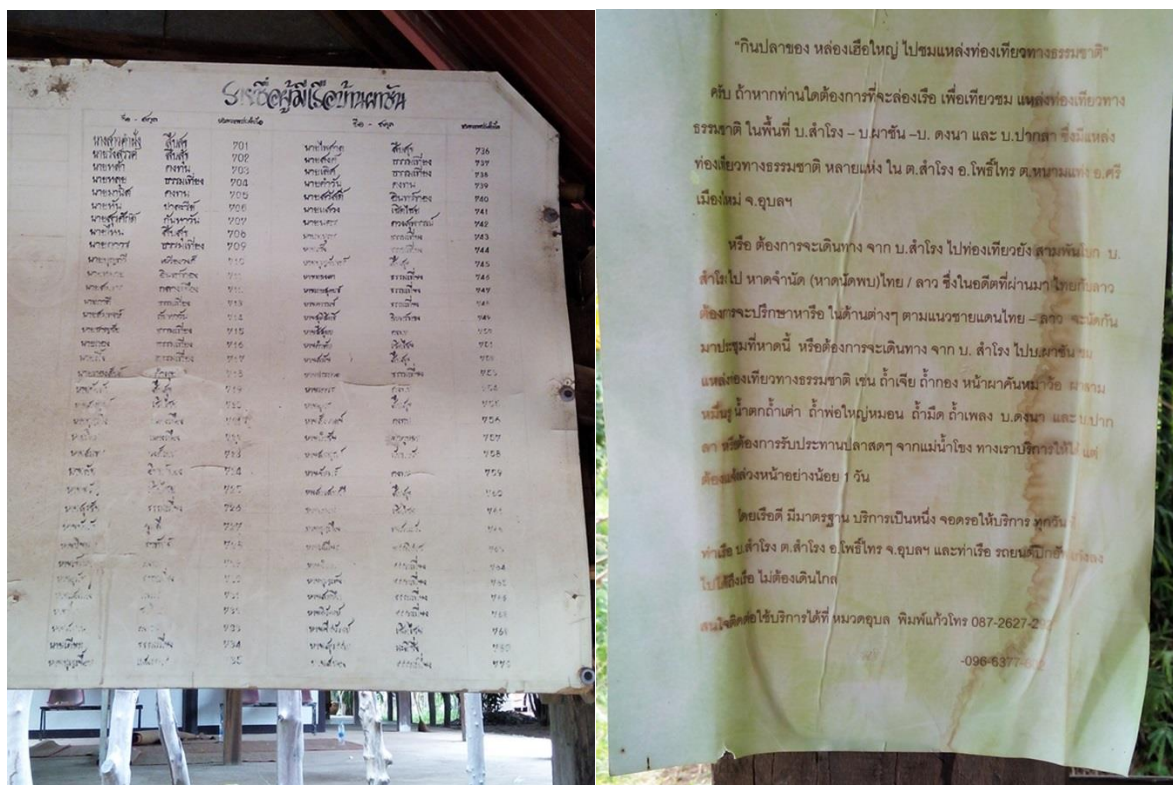
ภาพที่ 78 เครื่องมือการจับสัตว์น้ำแบบพื้นบ้านของผู้คนบ้านผาชัน

ภาพที่ 79 สถานที่รวบรวมปลาแม่น้ำโขง หรือกองทุนปลาที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบ ทั้งเรื่องการจัด
บันทึก การทำบัญชีปลาและรายได้จากการขายปลาด้วย

ภาพที่ 80 เสาเฉลียงและอาหารที่เก็บได้ในบริเวณป่าทางเข้าชมผาเฉลียง

ภาพที่ 81 รายชื่อผู้มีเรือที่ใช้ในการหาปลา และป้ายติดประกาศของผู้ประกอบการการท่องเที่ยว กิจกรรมกินปลาของล่องเรือใหญ่ ไชยชมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

2.1.7 กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่พื้นที่ ตำบลโป่งเป่าและตำบลสองคอน อำเภอโพธิ์ไทร พื้นที่ที่นักท่องเที่ยว นิยมนั่งเรือชมความงามและธรรมชาติของแม่น้ำโขง โดยเดินทางจากหาดสลิ้งที่บ้านปากกะกลางตำบลสองคอน โดยล่องตามลำน้ำระยะทาง 4 กิโลเมตร ในระยะทาง 4 กิโลเมตรนี้จะผ่านปากบ้อง จุดแคบที่สุดของแม่น้ำโขง ผ่านหาดสลิ้งหินหัวพะเนียง ปากบ้อง โดยช่วงแม่น้ำโขงลดระดับในฤดูแล้ง ราวเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมิถุนายน เป็นจุดที่แม่น้ำโขงแคบที่สุด ส่วนที่แคบที่สุด วัดได้ 56 เมตร แก่งสองคอน หาดสลิ้ง หินศิลาเลข หาดหงส์ ซึ่งมีบรรยากาศที่น่าตื่นตาตื่นใจกับธรรมชาติที่สวยงาม และแปลกตา จึงเป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยว

ภาพที่ 82 ทางเข้าพื้นที่สามพันโบก

ภาพที่ 83 อาคารบริการนักท่องเที่ยว บริเวณทางเข้าสามพันโบก

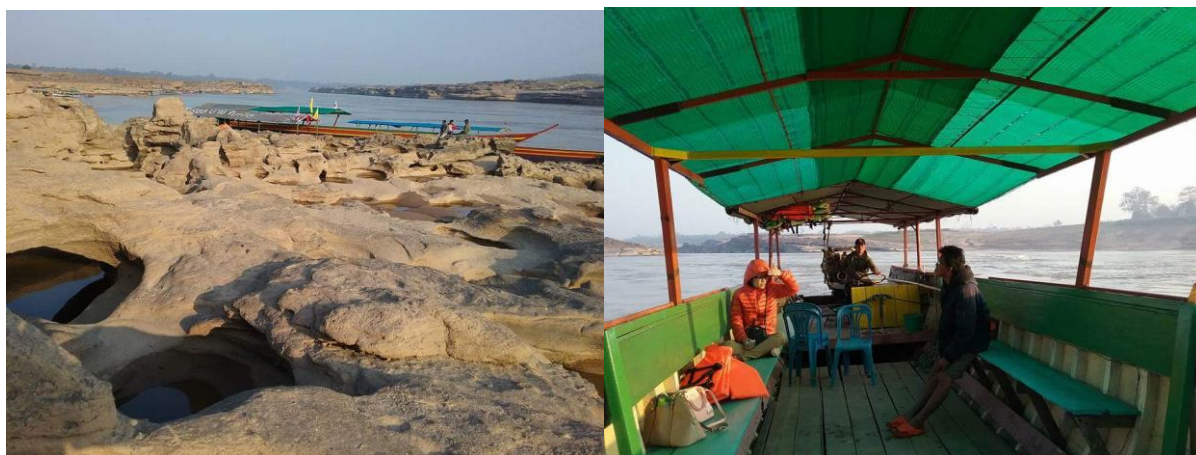

ภาพที่ 84 สินค้าและบริการ และป้ายประกาศบริเวณพื้นที่ริมฝั่งโขง สามพันโบก

ภาพที่ 85 รูปร่างร่องหิน หรือโบริกรูปร่างต่างๆ ในพื้นที่สามพันโบก

ภาพที่ 86 จุดจอดเรือสำหรับนักท่องเที่ยวที่ล่องเรือเข้ามาเยี่ยมชมสามพันโบก เป็นเรือยนต์ขนาดใหญ่ขนาดสองแถวและมีเสื้อชูชีพสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อความปลอดภัยด้วย

2.1.8 กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาว และอนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีของพื้นที่ถิ่นเช่น

2.1.8.1 กิจกรรมปั่นจักรยาน 2 ล้อ 2 น่อง 2 แผ่นดิน “มุกดาหาร-สะหวันนะเขต Tour of Mukdahan-Savannakhct 2015 2015” โดยมีนักปั่นเข้าร่วมกว่า 200 คน(สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดนครพนม.2558) การจัดกิจกรรมดังกล่าวนี้เป็นส่วนหนึ่งของแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวในกลุ่มสนุก (สกลนคร-นครพนม-มุกดาหาร) ที่สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดนครพนมได้ร่วมมือกับภาคส่วนราชการและเอกชนในจังหวัดมุกดาหารจัดขึ้น โดยสอดคล้องกับแนวโน้มการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการท่องเที่ยวเชิงสังคมและวัฒนธรรม ที่จังหวัดมุกดาหาร มีแนวทางในการพัฒนาจังหวัด ด้านหนึ่งเพื่อรองรับการเข้าสู่

ประชาคมอาเซียน ซึ่งมีเสาหลักด้านวัฒนธรรมด้วย การดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานโครงการแข่งเรือออกพรรษามหากฐินไทย-ลาว(มุกดาหาร-สะหวันนะเขต) ประจำปี พ.ศ. 2558 โดยผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหาร ซึ่งเป็นกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่จัดร่วมกับประเทศลาวในทุกปี

2.1.8.2 กิจกรรมงานแข่งเรือหรือที่เรียกตามภาษาพื้นบ้านว่างานบุญสว่างเหนือออกพรรษาที่ซำงน้ำนอง ถือว่าเป็นประเพณีที่กำเนิดขึ้นที่มุกดาหารเป็นแห่งแรกและแห่งเดียวในประเทศไทย ซึ่งที่มาของการเรียกว่า ซำงน้ำนองนั้น ก็มาจากลักษณะการใช้ไม้พายของลูกเรือพายที่พายจ้ำลงไปใต้น้ำอย่างพร้อมเพรียงกัน เมื่อยกไม้พายขึ้นเหนือน้ำ ก็จะทำให้หน้าเกิดเป็นฝอยแตกกระเซ็นขึ้นบนอากาศ เปรียบเสมือนกับโคลงซำงที่กำลังเล่นน้ำ นอกจากนั้นการตีซำงน้ำนองยังเป็นพิธีการบวงสรวง สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พระแม่คงคา เทวดา พญานาค ในลำน้ำโขงเพื่อให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข นัยหนึ่งคือการเชื่อมสัมพันธ์มิตรอันดีระหว่างจังหวัดมุกดาหารและแขวงสะหวันนะเขต ให้เกิดความสมัคสมานสามัคคี ความสนุกสนานรื่นเริง ในช่วงเทศกาลออกพรรษา ซึ่งเป็นกิจกรรมทางท่องเที่ยวของจังหวัดมุกดาหารที่มีแผนพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง

2.1.8.3 กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับเทศกาลออกพรรษาเช่นเดียวกันคือกิจกรรมงานประเพณีจุลกฐิน ซึ่งสมาคมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารได้ดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 เป็นต้นมา สำคัญเพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟูประเพณีท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยววิถีไทย ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมของชาวกะเลิงเป็นส่วนใหญ่ กรณีการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวกิจกรรมงานประเพณีจุลกฐิน ถือว่าเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มสนุกในประเด็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านสังคมวัฒนธรรม โดยเฉพาะกรณีการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ในอินโดจีน

2.2 กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ในพื้นที่แขวงคำม่วน แขวงสะหวันนะเขต แขวงจำปาสัก สปป ลาว

2.2.1 กิจกรรมดึงดูดในพื้นที่แขวงคำม่วน มีกิจกรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่น กิจกรรมเยี่ยมชม พิพิธภัณฑสถานโฮจิมินห์บ้านเชียงหวาง แขวงคำม่วน ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ที่ทาง สปป.ลาว ได้รับทุนสนับสนุนจากประเทศเวียดนามในการก่อสร้าง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ติดฝั่งแม่น้ำโขง ซึ่งในฝั่งอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนมก็เป็นสถานที่ตั้งของพระธาตุพนม บริบทสังคมวัฒนธรรมบริเวณนี้จึงมีความหลากหลายทั้งด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ รวมถึงประวัติศาสตร์ชาติของไทย-ลาว-เวียดนาม

ภาพที่ 87 พิพิธภัณฑสถานโฮจิมินห์บ้านเชียงหวาง แขวงคำม่วน

พิพิธภัณฑสถานโฮจิมินห์บ้านเชียงหวาง แขวงคำม่วน ตั้งอยู่ฝั่งลำน้ำโขง สามารถเดินทางเข้าชมได้อย่างสะดวกตามเส้นทางหมายเลข 11 ซึ่งเป็นเส้นทางคู่ขนานกับเส้นทางสาย 13 ที่เป็นถนนสายหลักของ สปป.ลาว ตรงข้ามของฝั่งลาวในพื้นที่นี้เป็นเขตพื้นที่ของจังหวัดนครพนมได้ลงมาถึงจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาจากพื้นที่จังหวัดนครพนมลงมาถึงจังหวัดมุกดาหารพบว่าการขยายพื้นที่ของเกาะ แก่ง ดอน เกิดขึ้นใหม่หลายแห่ง ซึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิศาสตร์แม่น้ำโขง พื้นที่ของอำเภอหว้านใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร ตั้งแต่ตำบลดงหมู ตำบลปงขาม ตำบลชะโนด เมื่อพิจารณาเส้นทางการคมนาคมทางน้ำ สามารถล่องเรือได้จนมาถึงสะพานมิตรภาพแห่งที่ 3 ของมุกดาหาร ต่อจากมุกดาหารมาสู่จังหวัดอำนาจเจริญ ภูมิศาสตร์จังหวัดอำนาจเจริญสามารถเดินเรือได้และมีเกาะดอน ขนาดใหญ่ตั้งอยู่ตามแม่น้ำโขง พื้นที่ที่มีเกาะ ดอน จากจังหวัดมุกดาหารถึงจังหวัดอำนาจเจริญมีพื้นที่อุปสรรคสำคัญเป็นเกาะ แก่ง ดอน โดยเฉพาะบริเวณอำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งเป็นพื้นที่ของตำบลชานุมาน และตำบลโคกสาร เป็นที่ตั้งของแก่งช้างหมอบ บริเวณนี้จะมีเกาะแก่ง มากมาย ทำให้แม่น้ำโขงมีพื้นที่บริเวณแคบมาก ตรงข้ามกับจังหวัดอำนาจเจริญมีอาณาเขตติดกับแขวงสาละวันบางส่วน ซึ่งถือว่าเป็นเขตที่มีศักยภาพของจังหวัดอำนาจเจริญ ดังการศึกษาครั้งนี้พบว่าอำนาจเจริญมีแผนการพัฒนาอำเภอชานุมานให้เป็นแลนด์มาร์กด้านการท่องเที่ยวตามลำน้ำโขง

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เช่นกิจกรรมปั่นหน้าผา ที่ท่าฝรั่ง เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน เยี่ยมชม ชมอาคารบูรเนี่ยนศิลปะอาคารแบบฝรั่งเศสเป็นตึกเก่าแก่ที่ยังคงสภาพสมัยฝรั่งเศสเป็นเจ้าอาณานิคม ที่เมืองท่าแขก ชิมอาหารพื้นเมืองขึ้นชื่อ “บั้งแบ้” และนมัสการพระธาตุศรีโคตร

ภาพที่ 88 ทำฝรังและอุปกรณ์ป็นหน้าผา ที่ทำฝรัง

ภาพที่ 89 ชมอาคารบูรโรเนียนศิลปะอาคารแบบฝรั่งเศสเป็นตึกเก่าแก่
ที่ยังคงสภาพสมัยฝรั่งเศสเป็นเจ้าอาณานิคม

ภาพที่ 90 ชิม ปิ้งแป้ อาหารพื้นเมืองขึ้นชื่อ

ภาพที่ 91 นมัสการพระธาตุศรีโคตร

2.2.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว แขวงจำปาสัก

จากการสำรวจเส้นทางท่องเที่ยว ของสภาส่งเสริมการท่องเที่ยวแขวงจำปาสัก เพื่อเตรียมความพร้อม การท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่าง 4 ประเทศ(ไทย-ลาว-กัมพูชา-เวียดนาม) ปัจจุบันแขวงจำปาสักได้กำหนดให้ เมืองปากซองเป็นจุดกึ่งกลางในการเชื่อมต่อลาว 4 แขวงไปยังเวียดนาม ซึ่งหมายถึงการเชื่อมโยงจังหวัด อุบลราชธานีและประเทศกัมพูชาเข้าด้วยกันได้ด้วย ปัจจุบันแขวงจำปาสักได้พัฒนาเมืองปากซองให้เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวสำคัญ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ด้านหนึ่งของเมืองปากซอง มีการให้เช่าที่ดินเพื่อ พัฒนาให้เป็นสถานที่สร้างเป็นที่อยู่ของสูงอายุชาวจีน ด้านหนึ่งให้เช่าที่ดินเพื่อทำการผลิตผลผลิตทางการ เกษตร มีผู้เช่าเป็นผู้ประกอบการในประเทศไทย กิจกรรมการท่องเที่ยวที่โดดเด่นเมืองปากซอง เช่นกิจกรรม การท่องเที่ยว Jeep Tour In Coffee Trail ในเขตภูเพียงบริเวณเมืองปากซอง เขตพื้นที่การจัดการท่องเที่ยว ของ Jeep Tour In Coffee Trail ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ภูเขาไฟเก่า เป็นพื้นที่ปลูกกาแฟและมีน้ำตกจำนวนมาก ปัจจุบันได้รับการจัดสรรที่ดิน จากรัฐเพื่อปลูกกาแฟ ขณะเดียวกันได้นำประสบการณ์การทำทัวร์มาปรับใช้เพื่อ หารายได้เพิ่ม จนปัจจุบันเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในกลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวผจญภัย

ภาพที่ 92 Jeep Tour

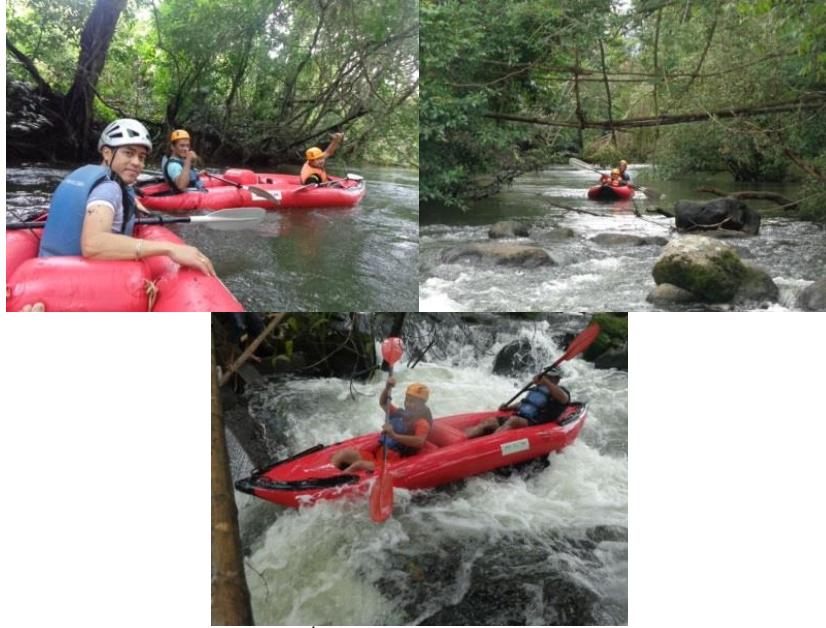
ภาพที่ 93 สวนกาแฟและวิถีชีวิตชาวสวนกาแฟ

ภาพที่ 94 การบริการพักค้างแรมแคมป์

ภาพที่ 95 หมู่บ้านเลี้ยงช้าง

ภาพที่ 96 การผจญภัยสองแก่ง

จุดเด่นของกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางนี้ คือเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ระยะเวลาไม่นาน 3 วัน 2 คืน กลุ่มเป้าหมายคือ นักท่องเที่ยวที่ชอบกิจกรรม(activity) ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบชอบศึกษาค้นหาความรู้ (Diversinary) เนื่องจากจะได้เรียนรู้และร่วมกิจกรรม วิธีชีวิตคนริมโขงทั้ง การหาปลา ปรุงปลา กินปลา แปรรูปปลา บูชาแหล่งน้ำที่หาปลา ในพื้นที่ ไซยบุรี ตำบลสามผง และวัดมรุกขนคร โดยมีระยะทางรวม 231 กิโลเมตร อีกทั้งการเข้าถึงพื้นที่ต่างๆยังมีความสะดวกในเรื่องถนนที่เข้าถึง ง่ายบอกทาง และระหว่างทางยังมีจุดพัก เช่นปั้มน้ำมัน ร้านกาแฟ ร้านขายสับประรดและแคนตาลูปข้างทาง อีกด้วย โดยสามารถทำเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ดังนี้

วันแรก	สนามบินนครพนม-ตำบลไชยบุรี
08.30 น.	ออกเดินทางจากสนามบินดอนเมือง
09.45 น.	เดินทางถึงสนามบินนครพนม
10.45 น.	เดินทางไปตำบลไชยบุรี ตำบลริมชายโขงและริมแม่น้ำสงคราม และเยี่ยมชมและนั่งจิบกาแฟฟังเรื่องราวเมืองไชยบุรีจากไกด์ชุมชน
12.00 น.	รับประทานอาหาร ที่ได้จากชุมชน เมนูผลิตภัณฑ์จากปลา แม่น้ำโขงและแม่น้ำสงคราม (ปลาต้มย่างใบตอง ต้มส้มปลาเนื้ออ่อน ปลาทอด ส้มตำจากปลาร้าไชยบุรี ผักสดและผลไม้)
13.00 น.	เยี่ยมชมสินค้าของฝากของดีเมืองไชยบุรี (ปลาร้า ปลาต้ม) พร้อมทั้งทดลองทำปลาต้มของฝากขึ้นชื่อจากไชยบุรี โดยวิทยากรชุมชน และนำกลับไปเป็นของฝากจากการท่องเที่ยว
15.00 น.	กิจกรรมปั่นจักรยานเพื่อชมโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของเมืองไชยบุรีทั้งเจ็ดแห่ง คือ 1) วัดยอดแก้ว 2) มหาอุตมะนันท์อาราม (วัดกลาง) 3) วัดศรีบุญเรือง 4) วัดศรีสุนันทามหาอาราม (วัดไตรภูมิ) 5) วัดโพธิ์ไชย 6) วัดไตรภูมิ (ใหม่) 7) วัดป่าโนนเวศน์ พร้อม ชมวิวโขง บรรยากาศริมโขงที่สวยงาม คูวิถีชีวิตผู้คนชายโขง พร้อมชมความมหัศจรรย์ของสองสายน้ำ แม่น้ำโขง และแม่น้ำสงครามที่มาบรรจบกัน อันเป็นที่มาของแม่น้ำสองสีเมืองไชยบุรี
17.30น.	ร่วมปรุงอาหารจากเมนูปลา เช่น ไข่เจียวปลาต้ม ปลาเนื้ออ่อนลวกจิ้ม พร้อมรับประทานอาหารเย็นร่วมกัน
20.00น.	แยกย้ายกันกลับที่พัก (พักโฮมสเตย์)

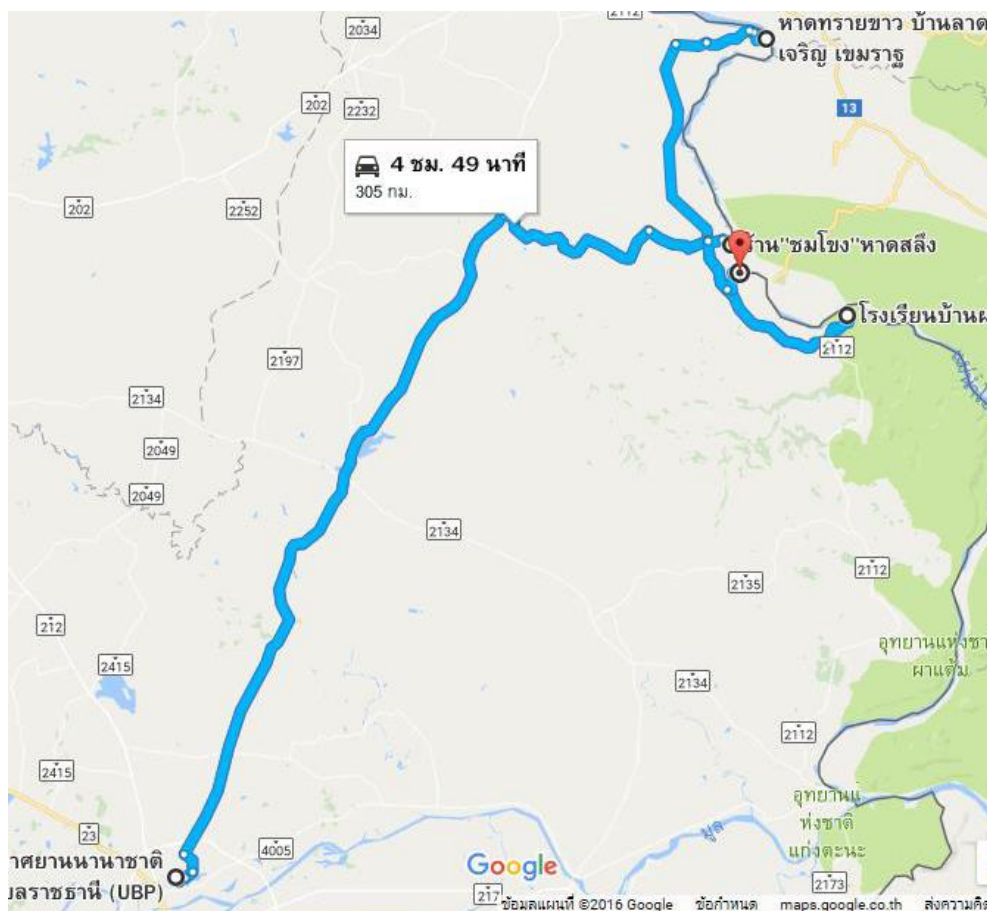
วันที่สอง	ตำบลสามผง-บ้านหนองหล่ม
06.00น.	จิบกาแฟ ดูวิถีชีวิตการประมงของคนริมโขง พร้อมรับประทานอาหารเช้า ณ บ้านพัก
07.30 น.	นำท่านเดินทางสู่ ตำบลสามผง ล่องเรือลำน้ำโขง ชมทัศนียภาพแม่น้ำสงคราม ป่าบุงป่าทาม ชมหาดทรายขาว ร่วมกิจกรรมตกปลาหาอาหาร หรือปั่นจักรยานชมวัดพระเนา บ้านศรีเวินชัย ที่ประดิษฐานพระเนา พระพุทธรูปปางมารวิชัย นั่งขัดสมาธิราบ ศิลปะยุคล้านช้างเนื้อทราย และแวะนมัสการเจดีย์ศรีบูรพาจารย์สักการบูชารูปเหมือนหลวงปู่คำพันธ์ จันทปโม พระพุทธรูปทองคำ และเดินทางไปต่อที่หอไตรวันโพธิ์ชัย ซึ่งเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมกลางน้ำที่เคยมีเกจิอาจารย์สาย

- วิปัสสนารูปสำคัญ เช่น หลวงปู่มั่น หลวงปู่ตื้อ พระอาจารย์เก็ง แล้วเดินทางแวะชม พิพิธภัณฑสถานหลวงปู่ตื้อ อจลธัมโม พระเถรานุเถระชื่อดังรูปหนึ่งของเมืองไทย เข้า นมัสการรูปเหมือนหลวงปู่ตื้อ สุดท้ายเดินทางไปที่วัดศรีสงครามวิชัย เพื่อกราบ นมัสการพระธาตุศรีสงคราม พร้อมเยี่ยมชม
- 12.00น. รับประทานอาหารที่ร่วมกันหา ร่วมกันปรุง ไม่ว่าจะเป็นลาบปลา ต้มส้มปลา ปลา วงทอด กุ้งเต๋นหรือกุ้งชุบแป้งทอด ลาบหอย หรือย่างหอยกับน้ำจิ้ม ส้มตำ และ พืชผักพื้นบ้าน
- 13.00น. ผลิตภัณฑของฝากจากชุมชน และทดลองทำปลาวง และปลาจ๋า ของฝากจากปลา ของชุมชน
- 14.00น. ออกเดินทางจากชุมชนมุ่งสู่ จังหวัดมุกดาหาร ระหว่างทางแวะซื้อแวะชิม ร้านขาย สับปะรดและแคนตาลูป ทำอุเทน ที่รสชาติหอมหวาน อร่อย เหมาะสำหรับซื้อหา เป็นของฝากของกิน
- 16.00น. เดินทางถึงไปบ้านหนองหล่ม มุกดาหาร
- 18.00น. พิธีบายศรีสู่ขวัญผูกข้อต่อแขน ชมการแสดงพื้นบ้านลำญาและการแสดงดนตรี พื้นบ้าน ร่วมกิจกรรมเดินบัตสะโลภกับกลุ่มชาวบ้าน เลือกซื้อแสดงสินค้าotop ผู้ผลิตอาทิ ผ้าพันคอ ผ้าคราม ผ้าฝ้ายทำจากธรรมชาติ ตะกร้าสาน บริการอาหาร ค่าแบบพาแลง
- 20.00น. แยกย้ายกันกลับบ้านพัก

	วันที่สาม	วัดมรุกขนคร-บ้านหนองหล่ม
06.00น.		ร่วมทำบุญตักบาตรรับพรพยาภาศริมโฆง
07.00น.		บริการอาหารเช้า ณ บ้านพัก
08.00น.		เยี่ยมชม หมู่บ้านเชิงอนุรักษ์บ้านหนองหล่ม เริ่มก่อตั้งเมื่อประมาณปี พ.ศ.2337 มีเชื้อสายมาจากเผ่าผู้ไทย ซึ่งอพยพมาจากเมืองเวียงวังอ่างคำ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในปัจจุบัน เมื่อประมาณ210ปี ได้มาตั้งถิ่นฐานที่มีหนองน้ำแห่งหนึ่ง เนื่องจากมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำการเกษตร เป็นอย่างยิ่ง ชาวบ้านได้เรียกหนองน้ำแห่งนี้ว่าหนองหล่มบ้านหนองหล่มเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ดินดีเหมาะแก่การเพาะปลูก เคยใช้เป็นที่ปลูกพืชพันธุ์ธัญญาหารเมื่อครั้งลาวใช้เป็นฐานปฏิบัติการ เป็นพื้นที่ที่มีต้นไม้ล้มลุกและไม่ยืนต้น ชาวหนองหล่มจะลงเรือไปเก็บหญ้าจากบนดอนมาเลี้ยงวัวหรือเก็บผักมาเป็นอาหาร หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นี้เป็นหมู่บ้านที่มีทิวทัศน์สวยงาม บรรยากาศดี เหมาะแก่การเดินทางพักผ่อนหย่อนใจ เพราะตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง นำท่านศึกษาและเรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรมชาวผู้ไทย ชมการทอผ้ากลุ่มแม่บ้านชมพิพิธภัณฑพื้นบ้าน ชมพระธาตุเก่าแก่อายุ800ปี ล่องเรือลำน้ำโขง ชมทัศนียภาพสองฝั่งโขง ชมเกาะแก่งกลางลำแม่น้ำโขง
13.00 น.		เดินทางสู่สนามบินนครพนม เช็คอินสัมภาระ ณ เคาท์เตอร์สายการบิน
16.55 น.		ออกเดินทางสู่ตอนเมือง

18.10 น. เดินทางถึงสนามบินดอนเมือง โดยสวัสดิภาพ

เส้นทางที่ 2 บ้านลาดเจริญ อำเภอเขมราษฎร์ จังหวัดอุบลราชธานี- ตำบลสองคอน อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดอุบลราชธานี -สามพันโบก บ้านโป่งเป่า ตำบลเหล่างาม อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี -บ้านผาชัน ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี (3 วัน 2 คืน)

จุดเด่นของกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางนี้ คือเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ระยะเวลาไม่นาน 3 วัน 2 คืน สอดคล้องกับนักท่องเที่ยวที่ชอบกิจกรรม(activity) ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบศึกษาค้นหาความรู้ (Diversinary) ที่จะได้สัมผัสทั้งธรรมชาติอันสวยงามของริมโขง เกาะแก่งต่าง ได้ร่วมกิจกรรมและเรียนรู้วิถีการทำประมงพื้นบ้าน อุปกรณ์การประมงพื้นบ้าน แหล่งประมงและแหล่งอนุรักษ์พันธ์ปลา รวมถึงแหล่งรวบรวมปลาของชุมชน และวิถีการหาอยู่หากินของคนลุ่มน้ำโขง ในพื้นที่ ผาแต้ม –ผาชัน-สามพันโบก-เขมราษฎร์-ขานูมาน โดยมีระยะทางรวม 269 กิโลเมตร อีกทั้งการเข้าถึงพื้นที่ต่างๆยังมีความสะดวกในเรื่องถนนที่เข้าถึง บ้ายบอกทาง และระหว่างทางยังมีจุดพัก เช่นปั้มน้ำมัน ร้านอาหาร ร้านกาแฟอีกด้วย โดยสามารถทำเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ดังนี้

วันแรก	สนามบินอุบล-อำเภอเขมราฐ
10.00น.	เดินทางจากสนามบินอุบล สู่ อำเภอเขมราฐ อำเภอที่มีบ้านเรือนเก่าอายุกว่า 200 ปี
12.00น.	รับประทานอาหาร กลางวัน
13.00น.	เดินทางสู่หาดทรายสูงมีลักษณะเป็นหาดทราย ริมฝั่งแม่น้ำโขง ที่มีการสะสม ของทรายจากการพัดพา ของน้ำและลมจนสูงมาก เมื่อไปเดินเที่ยวใกล้ใกล้ สูงเกือบเท่าคนหนึ่งคนอีกครั้งยังมีความยาว หลายสิบลเมตร จึงเป็นที่นิยมในการถ่ายภาพของนักท่องเที่ยว ให้เหมือนว่าตนเองอยู่ในทะเลทรายนอกจากนี้ยังมีการใช้บริเวณดังนี้ดังกล่าว ในการถ่ายแบบและถ่ายโฆษณาอยู่หลายครั้ง 3 เป็น
15.00น.	เข้าที่พักโฮมสเตย์เพื่อพักผ่อนตามอัธยาศัย และชื่นชมวิถีชีวิตยามเย็นของหมู่บ้านเล็กๆริมฝั่งแม่น้ำโขงที่มีวิถีชีวิตอันเรียบง่าย
17.00น.	ร่วมปรุงและรับประทานอาหารพื้นบ้านบริเวณบ้านพักโฮมสเตย์

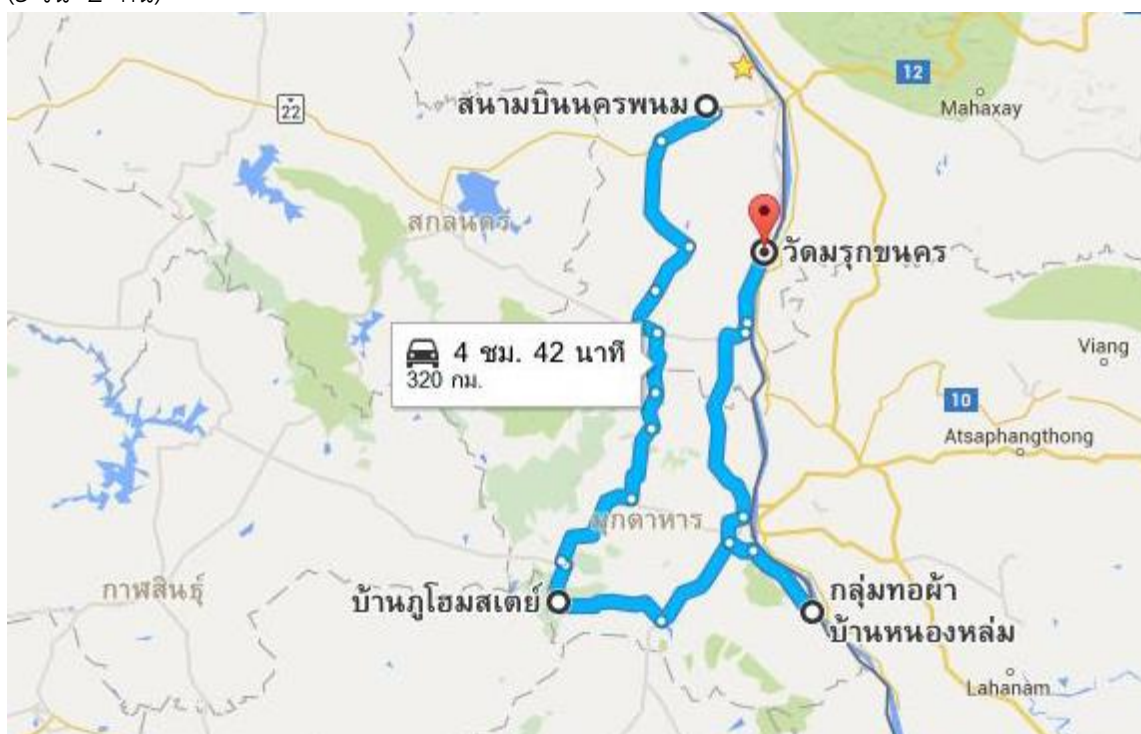
วันที่สอง	ผาชัน -ตำบลสองคอน
8.00น.	เดินทางสู่บ้านผาชัน หมู่บ้านที่อยู่ติดแม่น้ำโขง มีบรรยากาศที่เป็นแบบวิถีชนบท มีระบบนิเวศ เกาะแก่งหิน สวยงาม และมีปลาแม่น้ำโขง จำนวนหลากหลายและมีทุกฤดูกาล จนหมู่บ้านผาชันแห่งนี้ เป็นหมู่บ้านที่มีกลุ่มสหกรณ์ปลาที่รับซื้อปลาจากชาวประมงพื้นบ้าน ที่เป็นคนในหมู่บ้าน แล้วยนำมาวางขาย ให้กับนักท่องเที่ยวหรือพ่อค้า หรือคนในชุมชนที่สนใจนำปลาไปบริโภค ที่บริเวณบ้านผาชันยังสามารถเยี่ยมชมเสาสถาปัตยกรรมหินขนาดใหญ่ที่มีรูปร่างต่างๆและบริเวณเสาสถาปัตยกรรมนี้ยังมีบรรยากาศโดยรอบ ที่สวยงาม
11.00น.	ร่วมปรุงอาหาร และรับประทานอาหารกลางวัน เมนูที่เกี่ยวกับปลาแม่น้ำโขง และอาหารพื้นบ้านที่มาจากแม่น้ำโขง
13.30น.	เดินทางสู่ บ้านโป่งเป่า เพื่อล่องเรือเที่ยวชมสามพันโบก พื้นที่ที่มีแก่งหินเป็นโบว์หรือเป็นหลุมมีลักษณะรูปร่างต่างๆอยู่มากมาย จนได้ชื่อว่าสามพันโบก โดยการนั่งเรือ จากหาดสลึงที่บ้านปากกะกลางตำบลสองคอน โดยล่องตามลำน้ำผ่านปากบ้องจุดแคบที่สุดของแม่น้ำโขงจุดแคบที่สุดของแม่น้ำโขง ผ่านหาดสลึงหินหัวพะเนียงผ่านสองคอน และแวะเยี่ยมชมหินศิลาเลข ร่องรอยประวัติศาสตร์สมัยฝรั่งเศส เรืองอำนาจ ที่ฝรั่งเศส แกะสลักตัวเลข ที่หน้าผา หิน สำหรับบอกระดับ น้ำในแม่น้ำโขง
17.30น.	เดินทางถึงหาดหงส์ ในช่วงที่พระอาทิตย์ ใกล้ลับขอบฟ้าซึ่งจะเป็นช่วงเวลาที่สวยงาม เพราะแสงทองของดวงอาทิตย์ จะกระทบกับหาดทรายสีขาว ทำให้ดูระยิบระยับและสวยงาม
18.30น.	เดินทางกลับที่พักโฮมสเตย์ที่บ้านผาชัน ร่วมรับประทานอาหาร

วันที่ 3	เขมราฐ-อุบล
----------	-------------

- 8.00 น. รับประทานอาหารเช้าเมนูพื้นบ้าน ร่วมกับชุมชน
- 9.30 น. เดินทางจากพันโบก สู่อำเภอเขมราฐ
- 11.30น. รับประทานอาหารกลางวันในตัวเมืองอำเภอเขมราฐ

- 13.00น. เที่ยวชม อำเภอเขมราษฎร์ ที่เป็นอำเภอที่มีบ้านเรือนเก่าอายุกว่า 200 ปีที่บ้านราษฎร์เจริญซึ่งเป็นหมู่บ้านเล็กๆริมฝั่งแม่น้ำโขงมีวิถีชีวิตอันเรียบง่าย
- 14.30 น. เดินทางสู่แหล่งท่องเที่ยวริมน้ำโขง ที่บ้านราษฎร์เจริญ ซึ่งเป็นหาดทรายสูงที่มีลักษณะเป็นหาดทราย ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง เกิดจากการสะสมของทราย ที่พัดพามาจากน้ำและลมจนมีขนาดสูงมากเกือบเท่าตัวคน และยังมีควมยาว หลายสิบลเมตร จึงเป็นที่นิยมในการถ่ายภาพของนักท่องเที่ยว ให้เหมือนว่าตนเองอยู่ในทะเลทราย ซึ่งที่ผ่านมามีเคยใช้บริเวณนี้ตั้งกล้อง ในการถ่ายแบบและถ่ายโฆษณาอยู่หลายครั้ง
- 16.00น. เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

เส้นทางที่ 3 บ้านภู ตำบลบ้านเป้า อำเภอนองสูง จังหวัดมุกดาหาร-บ้านหนองหล่ม ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาลจังหวัดมุกดาหาร -วัดมรุกขนคร ตำบลดอนนางหงส์ อำเภอรุขประทุม จังหวัดนครพนม (3 วัน 2 คืน)

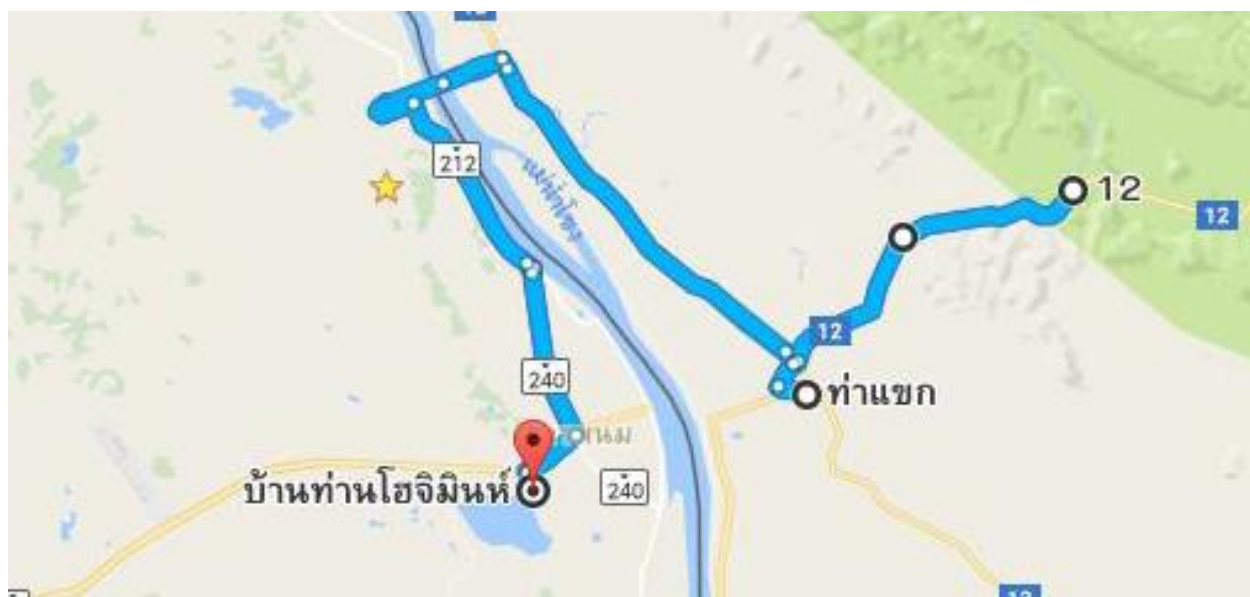
จุดเด่นของกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางนี้ คือเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ระยะเวลาไม่นาน 3 วัน 2 คืน สอดคล้องกับนักท่องเที่ยวที่ชอบกิจกรรม(activity) ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiary) ที่จะได้สัมผัสวิถีชีวิตของชุมชนชาวไทยที่ผูกติดกับการเกษตร และกิจกรรมความเชื่อของคนโขง(บูชาน้ำ แหล่งอาหาร แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และอุปโภคบริโภค) ในพื้นที่บ้านหนองหล่ม –บ้านภู-วัดมรุกขนคร โดยมีระยะทางรวม 320 กิโลเมตร อีกทั้งการเข้าถึงพื้นที่ต่างๆมีความสะดวกในเรื่องถนนที่เข้าถึง ป้ายบอกทาง และระหว่างทางยังมีจุดพัก เช่นปั้มน้ำมัน ร้านอาหาร ร้านกาแฟ อีกด้วย โดยสามารถทำเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ดังนี้

	วันแรก	สนามบินนครพนม-มุกดาหาร-บ้านหนองหล่ม
08.30น.		เดินทางจากสนามบินนครพนม
09.45น.		เดินทางถึงจังหวัดมุกดาหาร
10.30น.		เดินทางถึงหมู่บ้านเชิงอนุรักษ์บ้านหนองหล่ม หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นี้ที่มีทิวทัศน์สวยงาม บรรยากาศดี เหมาะแก่การเดินทางพักผ่อนหย่อนใจ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้ศึกษาและเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรมชาวผู้ไทย ทั้งการทอผ้า กลุ่มแม่บ้าน ชมพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ชมพระธาตุเก่าแก่อายุ800ปี และล่องเรือลำน้ำโขง ชมทัศนียภาพสองฝั่งโขง พร้อมชมเกาะแก่งกลางลำแม่น้ำโขง
18.00น.		พิธีบายศรีสู่ขวัญผูกข้อต่อแขน ชมการแสดงพื้นบ้านลำผญาและการแสดงดนตรีพื้นบ้าน ร่วมกิจกรรมต้นบัตสะโลบกับกลุ่มชาวบ้าน พร้อมเลือกซื้อสินค้า otop เช่น ผ้าพันคอ ผ้าคราม ผ้าฝ้ายทำจากธรรมชาติ ตะกร้าสาน
20.00น.		รับประทานอาหารค่ำแบบพาแลง ก่อนแยกย้ายกันกลับบ้านพัก

	วันที่สอง	บ้านหนองหล่ม-บ้านภู
05.00น.		ตักบาตรยามเช้า
06.00น.		บริการอาหารเช้า ณ บ้านพัก (ร่วมปรุงอาหารจากผลผลิตทางการเกษตร ร่วมครอบครัวที่พัก)
08.30น.		นำท่านเดินทางหมู่บ้านวัฒนธรรมบ้านภู เป็นหมู่บ้านขนาดเล็กที่ห้อมล้อมด้วยภูเขาและธรรมชาติที่สวยงามในอำเภอหนองสูง เป็นหมู่บ้านชาวผู้ไทยที่ยังคงอนุรักษ์และสืบทอดขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมประเพณี ดั้งเดิม
09.30น.		ชมโบสถ์โบราณสวยงาม ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นศิลปะแบบล้านช้างที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ
10.30น.		ศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน ชมพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน
12.00น.		รับประทานอาหารเที่ยง ด้วยเมนูอาหารพื้นบ้านแบบวิถีผู้ไทย
13.00น.		เรียนรู้ขั้นตอนการทำฝ้ายทอมือ ขั้นตอนการทอและการตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ จากฝีมือชาวบ้าน ซึ่งผ้าฝ้ายพื้นเมืองของที่นี่เป็นสินค้าที่มีคุณภาพและเป็นสินค้า otopพื้นเมืองขึ้นชื่อ หรือชมการแกะสลักไม้ จักสานไม้ไผ่
17.00น.		ร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญผูกข้อต่อแขน ชมการแสดงดนตรีพื้นเมือง การฟ้อนรำชุดต่างๆ จากสาวผู้ไทย
18.00น.		ชิมอาหารและร่วมปรุงอาหารพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ เช่นแกงไก่ใส่กะบั้ง(ปล้องไม้ไผ่)น้ำพริกผักลวก ที่เป็นผลผลิตจากชาวบ้านที่ปลูกบริโภคเองโดยอาศัยแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจนได้รับยกย่องเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็นเป็นสุข
20.00น.		แยกย้ายกันกลับที่พักโฮมสเตย์

	วันที่สาม	บ้านภู-วัดมรกตนคร-นครพนม
06.00น.	ร่วมทำบุญตักบาตรรับพรพยาภาศริมโขง บริการอาหารเช้า ณ บ้านพัก	
08.00น.	นำท่านสู่วัดมัจฉิมาวาส(วัดกลาง)วัดเก่าแก่คู่อำเภอดอนตาล วัดแห่งนี้มีกลอง มโหระทึกเป็นกลองสัมฤทธิ์ขนาดใหญ่ หน้ากลองเป็นรูปนูนคล้ายดวงอาทิตย์ มีรัศมี 14แฉก เชื่อว่ากลองดังกล่าวมีอายุไม่ต่ำกว่า 3,000ปี ชาวบ้านเรียกว่า กลองทอง เป็นกลองที่ชาวข่าและขอมโบราณชอบเก็บสะสมไว้ ค้นพบมีปีพศ.2481 บริเวณริม ตลิ่งแม่น้ำโขง	
09.00น.	ร่วมประดิษฐ์เรือไฟโบราณถวายเพื่อบูชาแม่น้ำโขงเพื่อทำบุญสะเดาะเคราะห์ ต่อ ชะตาตามความเชื่อของชุมชน บริการอาหารกลางวันแบบพื้นบ้าน	
12.00 น.	อาหารกลางวันแบบพื้นบ้าน	
13.00 น.	เดินทางกลับ	

เส้นทางที่ 4 บ้านนาจอก(บ้านลุงโฮจิมินห์) ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม –แขวงคำ
ม่วน (ผาฝรั่ง -ถ้ำแอน-พิพิธภัณฑสถานโฮจิมินห์) (3 วัน 2 คืน)

จุดเด่นของกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางนี้ คือเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ระยะเวลา 3 วัน 2 คืน ใน
การทำกิจกรรมทั้งในฝั่งประเทศไทยและ สปป.ลาว ประกอบไปด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวสอดคล้องกับ
พฤติกรรมนักท่องเที่ยว ที่ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบศึกษาค้นหาความรู้
(Diversionary) และนักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย(adventure) ทั้งการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของ
ท่านโฮจิมินห์ การร่วมกิจกรรมกับชุมชนแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการปีนหน้าผา การล่องเรือชมความงามของ
หินงอกหินย้อยใน ถ้ำนางแอน อีกทั้งการเข้าถึงพื้นที่ต่างๆยังมีความสะดวกในเรื่องถนนที่เข้าถึง ป้ายบอกทาง

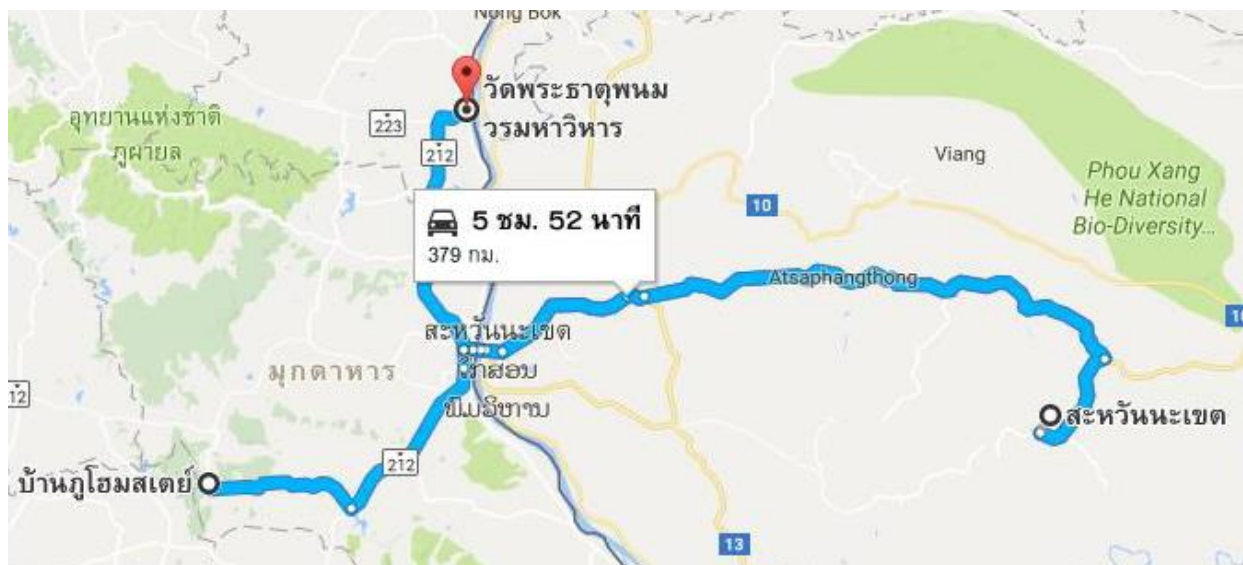
และระหว่างทางยังมีจุดพัก เช่นปั้มน้ำมัน ร้านอาหาร ร้านกาแฟ อีกด้วย โดยสามารถทำเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ดังนี้

วันแรก บ้านนาจอก	
09.45 น.	เดินทางจากสนามบินนครพนม
10 .00น.	เดินทางถึงบ้านนาจอก(บ้านท่านโฮจิมินห์) เยี่ยมชมหมู่บ้านเก่าแก่ที่อดีตประธานาธิบดีสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ท่านโฮจิมินห์ได้เคยเข้ามาหาที่พึ่งพระบรมโพธิสมภารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแห่งราชอาณาจักรไทยเพื่อกอบกู้เอกราชของเวียดนามระหว่างปี พศ.2467-2474 หมู่บ้านนี้ปลูกต้นไม้ไว้รอบบ้านอย่างชุ่มชื้น เช่น ต้นหมาก ต้นพลู กล้วยและชา ฯลฯ
12.00น.	รับประทานอาหารกลางวัน เมนูอาหารพื้นบ้านเวียดนาม
13.00น.	เดินทางเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์หมู่บ้านมิตรภาพไทย-เวียดนาม ที่มีการจัดนิทรรศการประวัติการทำงานและการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆของท่านโฮจิมินห์
16.00น.	พักผ่อนตามอัธยาศัย และเยี่ยมชมวิถีชุมชนรอบหมู่บ้านนาจอก
17.30น.	ร่วมปรุงอาหารและรับประทานอาหารเย็นที่ โฮมสเตย์
วันที่สอง เมืองท่าแขก- ท่าฝรัง-ถ้ำนางแอ่น	
8.00 น.	เดินทางข้ามแม่น้ำโขง เพื่อข้ามไป เมืองท่าแขก สปป.ลาว เพื่อไปธรรมชาติที่เป็นกำแพงหินยักษ์ ที่มีลักษณะเหมือนหินก้อนใหญ่ๆ ซ้อนกัน สูงไม่ต่ำกว่า 5 เมตร ยาว 10 กิโลเมตร นับเป็นลักษณะธรณีสัณฐานที่แปลกตาแห่งหนึ่งของ สปป.ลาว ซึ่งตั้งอยู่บนเส้นทางจากเมืองท่าแขกไปเวียงจันทน์
10.30น.	เดินทางต่อไปยังวัดวัดพระธาตุศรีโคตรบูร (พระธาตุสี่โคตตะบอง ตามภาษาลาว) ที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง ภายในเป็นที่ตั้งขององค์พระธาตุที่ประดิษฐาน พระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า และภายในวิหารยังมีพระพุทธรูปองค์ใหญ่ ที่พระเจ้าอนุวงศ์เป็นผู้สร้างไว้ ลายผนังในวิหารบอกเล่าได้ดีถึงเรื่องเล่าขานความเป็นมาของอาณาจักรล้านช้าง
12.00น.	เดินทางสู่ตัวเมืองท่าแขกเพื่อรับประทานอาหารเที่ยงที่ พร้อมชิมอาหารพื้นเมืองขึ้นชื่อคือ “ปั้งแบ้”
13.00น.	เดินทางจากเมืองท่าแขก ไปท่าฝรัง (เดินทางตามถนนหมายเลข 12 ระยะทาง 12.9 กิโลเมตร เพื่อไปที่ท่าฝรัง เพื่อชมความงดงามของธรรมชาติ และร่วมกิจกรรมปีนหน้าผา
14.30น.	เดินทางเข้าชม ถ้ำนางแอ่น ชมความงดงามของหินงอกหินย้อย ด้วยการล่องเรือ หรือเดินชมตามเส้นทางสะพานปูน
17.30น.	เดินทางกลับเข้ามาชมเยี่ยมชมความงดงามของ อาคารบูรณะนิทรรศการแบบฝรังเศส ซึ่งเป็นตึกเก่าแก่ ที่ยังคงสภาพสมัยฝรังเศสเป็นเจ้าอาณานิคม ที่ตั้งเรียงรายอยู่ริมแม่น้ำโขง เมืองท่าแขก ก่อนเข้าที่พัก

วันที่ สาม บ้านเชียงหวาง – พิพิธภัณฑโอบิจมินห์

- 08.00น. เดินทางสู่บ้านเชียงหวาง เพื่อสัมผัสวิถีชีวิต ร่วมกิจกรรมผลิตขนมใบป่านกับกลุ่มชุมชนชาวเวียดนาม เป็นขนมดั้งเดิมของชาวเวียดนาม ที่มีทำอยู่ไม่กี่ที่ใน สปบ.ลาว จากนั้นเข้าชมพิพิธภัณฑโอบิจมินห์ เพื่อศึกษาประวัติของท่านโอบิจมินห์และท่านเจ้าสุภานุวงศ์ ในยุคสงครามอินโดจีน เป็นเรื่องราวการเดินทางทั่วโลกของท่านโอบิจมินห์ เพื่อจะกลับมากู้ชาติ ระหว่างที่เดินทางกลับมายังแขวงคำม่วน ตามเส้นทาง จะได้ชมวิถีชีวิตของคนลาว ที่ยังคงมีความดั้งเดิม ทั้ง วัด โรงเรียน สถานพยาบาล และค่ายทหารประชาชน ขณะเดียวกันก็จะเห็นการเปลี่ยนแปลงของชุมชน มีร้านค้าสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภค ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าจากประเทศไทย จีน เวียดนาม ไทย-ลาว รับประทานอาหารกลางวัน
- 12.00น. รับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00น. ออกเดินทางกลับสู่ประเทศไทย
- 15.00 น. แวะช้อปปิ้งสินค้า ซื้อสินค้าของฝากที่ตลาดหลัก 3 หรือร้านสินค้า Duty Free (ใกล้ด่าน ตม. ท่าเรือแขวงคำม่วน) ก่อนเดินทางถึงประเทศไทยโดยสวัสดิภาพ

เส้นที่ 5 บ้านภู ตำบลบ้านเป่า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร– แขวงสะหวันเขต (ตัวเมืองสะหวันเขต พระธาตุอิงหัง พระธาตุโพน) - พระธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม (4 วัน 3 คืน)

จุดเด่นของกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางนี้ คือเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ระยะเวลา 4 วัน 3 คืน ในการทำกิจกรรมทั้งในฝั่งประเทศไทยและ สปบ.ลาว ประกอบไปด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่ชอบชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบศึกษาค้นหาความรู้ (Diversinary) และ ชอบกิจกรรม(activity) ทั้งหารศึกษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาวไทย การศึกษาพิพิธภัณฑประวัติศาสตร์แขวงสะหวันเขต ที่ทำให้เข้าใจในเรื่องราวและเหตุการณ์เกี่ยวกับสงครามปลดปล่อยและสงครามอินโดจีนการนมัสการพระธาตุศักดิ์สิทธิ์ทั้งฝั่งไทยลาว นอกจากนี้การเข้าถึงพื้นที่ต่างๆ

ยังมีความสะดวกในเรื่องถนนที่เข้าถึง ป้ายบอกทาง และระหว่างทางยังมีจุดพัก เช่นปั้มน้ำมัน ร้านอาหาร ร้านกาแฟ อีกด้วย โดยสามารถทำเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ดังนี้

วันแรก บ้านภู	
08.00 น.	เดินทางจากสนามบินนครพนม
09.45น.	เดินทางถึงหมู่บ้านวัฒนธรรมบ้านภู หมู่บ้านชาวผู้ไทยที่ยังคงรักษาขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม
09.30น.	ชมโบสถ์โบราณสวยงาม ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นศิลปะแบบล้านช้างที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ
10.30น.	ศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน ชมพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน
12.00น.	รับประทานอาหารเที่ยง ด้วยเมนูอาหารพื้นบ้านแบบวิถีผู้ไทย
13.00น.	เรียนรู้ขั้นตอนการทำฝ้ายทอมือ ขั้นตอนการทอและการตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ จากฝีมือชาวบ้าน ซึ่งผ้าฝ้ายพื้นเมืองของที่นี่เป็นสินค้าที่มีคุณภาพและเป็นสินค้า otopพื้นเมืองขึ้นชื่อ หรือชมการแกะสลักไม้ จักสานไม้ไผ่
17.00น.	ร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญผูกข้อต่อแขน ชมการแสดงดนตรีพื้นเมืองที่สนุกสนาน
18.00 น.	ชิมและร่วมปรุงอาหารพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ แกงไก่ใส่กะบัง(ปล้องไม้ไผ่)และน้ำพริกผักลวกที่ชาวบ้านปลูกเองโดยอาศัยแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจนได้รับยกย่องเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็นเป็นสุข
20.00น.	แยกย้ายกันกลับที่พักโฮมสเตย์

วันที่สอง มุกดาหาร-รอยพระพุทธบาทที่วัดภูมโนรมย์-แขวงสะหวันนะเขต	
09.30 น.	ออกเดินทางสู่จังหวัดมุกดาหาร
10.30 น.	นมัสการรอยพระพุทธบาทที่วัดภูมโนรมย์ พร้อมชมวิทิวทัศน์ 360 องศา เมืองมุกดาหารและสองฝั่งแม่น้ำโขง บนยอดภูมโนรมย์
12.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 น.	เดินทางสู่ สปป.ลาว ที่ด่าน ตม.สะพานมิตรภาพไทย-ลาว 2(มุกดาหาร-สะหวันนะเขต)
15.00 น.	ถึงแขวงสะหวันนะเขต ชมพิพิธภัณฑ์แขวงสะหวันนะเขต ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โดยพิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่ในตัวตึกสถาปัตยกรรมแบบฝรั่งเศส ภายในอาคารมีเรื่องราวและเหตุการณ์เกี่ยวกับสงครามปลดปล่อยและสงครามอินโดจีน พร้อมตัวอย่างอาวุธยุทธโปกรณ์ซากปืนโบราณใหญ่ ซากเครื่องบินรบลำเล็ก ที่อธิบายเรื่องราวอดีต การต่อสู้ของวีรชนลาวที่ร่วมกันต่อสู้ขับไล่ญี่ปุ่น ฝรั่งเศสและสหรัฐอเมริกา และเรื่องราวเส้นทางโฮจิมินห์ที่แสดงความเป็นญาติพี่น้องระหว่างลาวกับเวียตนามในสมัยที่ร่วมกันต่อสู้สงคราม

- 17.00น. ชมวิถีชีวิต คนเมืองสะพานเขตตอนเย็น ในตลาดสิงคโปร์ ตลาดสะพานนระเขตเป็นตลาดใหญ่ที่สุดของแขวงเป็นแหล่งการค้าที่สำคัญของชาวบ้านที่มีขนานานชนิดให้เลือกสรร ทั้งเครื่องอุปโภคบริโภค และเครื่องประดับมากมาย
- 18.00น. เข้าที่พัก

วันที่ 3 พระธาตุโพน -พระธาตุอิงฮัง-เมืองนครพนม

- 07.00น. บริการอาหารเช้า ณ ห้องอาหารของโรงแรม
- 08.00น. เดินทางไปนมัสการพระธาตุโพน ซึ่งอยู่ห่างจากตัวเมือง 40 กม. เป็นพระธาตุที่มีความศักดิ์สิทธิ์เป็นที่เคารพนับถือทั้งชาวลาวและชาวไทย
- 10.00น. เดินทางสู่วัดพระธาตุอิงฮัง วัดคู่บ้านคู่เมืองสะพานนระเขตอีกวัดหนึ่ง เป็นศาสนสถานที่มีความเกี่ยวข้องกับเมืองสะพานนระเขตทั้งในด้านประวัติศาสตร์และความผูกพันด้านจิตใจ เป็นวัดที่ถือว่ามีความศักดิ์สิทธิ์มากวัดหนึ่งของสะพานนระเขตมีผู้คนจากทั่วสารทิศมานมัสการพระธาตุอิงฮังกันไม่ขาดสาย
- 12.00น. แวะไปรับประทานอาหารกลางวันที่ยกซุ่มไก่อ่างอันเลื่องชื่อ ใกล้เมืองเซโน (Xeno) หรือเมืองอุทุมพอน
- 13.30น. เดินทางกลับสู่ประเทศไทย ที่ด่าน ตม. สะพานมิตรภาพไทย-ลาว3 (นครพนม-คำม่วน) เข้าสู่เมืองนครพนม เมืองแห่งความสุข ถ่ายภาพเก็บความประทับใจร่วมกันที่สะพานมิตรภาพแห่งที่ 3 สะพานข้ามแม่น้ำโขงที่สวยงามที่สุดของไทย
- 15.00น. ถึงตัวเมืองนครพนม ชมความงามของริมฝั่งโขงเมืองนครพนม และพักผ่อนตามอัธยาศัย
- 18.00น. รับประทานอาหาร เมนูปลาแม่น้ำโขง

วันที่ 4 พระธาตุพนม-รอยพระพุทธรูปเวินปลา

- 09.00น. เดินทางเข้าเยี่ยมชมและนมัสการพระธาตุพนม พระมหาเจดีย์ที่มีตำนานระบุว่าเป็นที่ประดิษฐานพระอุรังคธาตุ หรือกระดูกส่วนยอดอกของพระพุทธองค์ ซึ่งพบพระบรมสารีริกธาตุถึง 8 พระองค์ในผอบและบุษบกอย่างวิจิตร 7 ชั้น ที่มีตำนานพุทธทำนายกับการสถาปนา โดยพระมหากัสสปเถระผู้เป็นเลิศในวิปัสสนา เมื่อพุทธศักราชที่ 8 เก่าก่อนพระมหาธาตุเจดีย์องค์ใด ๆ ในแดนดิน นอกจากนี้ยังเป็นพระธาตุประจำวันเกิดของผู้ที่เกิดวันอาทิตย์ และพระธาตุประจำปีเกิดของผู้ที่เกิดปีวอก ขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อเป็นศิริมงคลแก่ตัวเองและครอบครัว
- 11.00น. แวะนมัสการรอยพระพุทธรูปเวินปลา ในตำนานพระอุรังคนิทาน พระพุทธเจ้าได้ประทับรอยพระบาทไว้ ณ โง่งนหินกลางลำน้ำโขง หน้าวัดพระบาทเวินปลา อ.ท่าอุเทน มีสะพานไม้ทอดจากฝั่งไปที่รอยพระบาท ช่วงเวลาที่เหมาะสมแก่การไปนมัสการรอยพระบาทเวินปลา ช่วงฤดูน้ำลดระหว่างเดือนมกราคม ถึง เดือนพฤษภาคม ช่วงวันสงกรานต์ ซึ่งจะมีการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรูปเป็นประจำทุกปี
- 12.00น. รับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00น. แวะซื้อของฝากร้านเครื่องเงิน ผ้าพื้นเมือง หมูยอ ไส้กรอกอีสาน แหนม

วันแรก สนามบินอุบลราชธานี-บ้านผาชัน

- 08.30 ออกเดินทางจากสนามบินอุบลราชธานี
- 10.00น. เดินทางสู่บ้านผาชัน เยี่ยมชมหมู่บ้านที่อยู่ติดแม่น้ำโขง มีบรรยากาศที่เป็นแบบวิถีชนบท มีระบบนิเวศ เกาะแก่งหิน สวยงาม และมีปลาแม่น้ำโขง จำนวนหลากหลาย และมีทุกฤดูกาล ที่บริเวณบ้านผาชันยังสามารถเยี่ยมชมเสาเฉลี่ยงเสาหินขนาดใหญ่ที่มีรูปร่างต่างๆและบริเวณเสาเฉลี่ยงนี้ยังมีบรรยากาศโดยรอบ ที่สวยงาม
- 12.00น. ร่วมรับประทานอาหารกลางวัน ที่ปรุงจากวัตถุดิบจากแม่น้ำโขง
- 13.00น. นั่งเรือล่องแก่งชมความงามของสองฝั่งโขง
- 18.00น. ร่วมประกอบอาหาร และรับประทานอาหาร
- 19.30น. แคมป์ไฟ นอนดูดาวเล่าความหลัง

วันที่สอง บ้านผาชัน –บ้านสะพาย เมืองปากเซ-ปราสาทวัดภู

- 07.00น. เดินทางจากบ้านผาชันถึง ไปบ้านสะพาย เมืองปากเซ
- 11.30น. ถึงเมืองบ้านสะพาย เมืองปากเซรับประทานอาหารกลางวันในชุมชน บ้านสะพาย
- 13.30น. เยี่ยมชมชมวิธีการและขั้นตอนการผลิตผ้าไหม แบบ hand made พร้อมทดลองทอผ้า ในหมู่บ้านสะพาย เมืองปากเซ หมู่บ้านผลิตผ้าไหม ทอมือ ที่สวยงามและเป็นแหล่งผลิตและนำไปขายในตลาดในเมืองปากเซ หมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านที่ยังใช้องค์ความรู้ และวิถีผลิตผ้าแบบภูมิปัญญาพื้นบ้าน ไม่ได้มีโรงงานหรือเครื่องจักรในการผลิต
- 15.00น. เดินทางไปยังวัดภูเพื่อเยี่ยมชมความงามที่ในอดีตวัดพู เคยเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์แห่งอารยธรรมโบราณถึง 3 สมัยด้วยกัน นั่นคือ อาณาจักรเจนละ อาณาจักรขอม และสุดท้ายอาณาจักรล้านช้าง ซึ่งต่อมาก็คือประเทศลาวในปัจจุบัน และนอกจากนี้ปราสาทหินวัดภูนี้เป็นมรดกโลกแห่งที่สองของประเทศลาว มีที่ตั้งอยู่บนเนินเขาสูงหรือเรียกกันว่าภูควาย เป็นโบสถ์พราหมณ์ที่สร้างถวายพระศิวะ ซึ่งเป็นเทวสถานขอม และถือว่าเป็นปราสาทหินที่มีอายุเก่าแก่ที่สุด
- 19.00น. รับประทานอาหารเย็น และเข้าที่พัก

วันที่สาม ปราสาทวัดภู –ปากซอง-น้ำตกตาดเยื้อง

- 07.00น. เดินทางจากบ้านปราสาทวัดภู ไปเมืองปากซอง แขวงจำปาสัก
- 11.30น. ถึงเมืองปากซองเดินทางแวะรับประทานอาหารกลางวันและพักผ่อนที่ไร่กาแฟคำสอน
- 13.30น. ออกเดินทางโดยรถจี๊ปผจญหลุมบ่อตามเส้นทางถนนเพื่อไปเยี่ยมชม น้ำตกตาดเยื้องและร่วมกิจกรรมว่ายน้ำ หรือกิจกรรมผจญภัยพายเรือล่องแก่ง ชมความสวยงามและความบริสุทธิ์ของน้ำตก
- 15.00น. เดินทางกลับมาพักค้างแรมแคมป์ไร่กาแฟคำสอน และพักผ่อนตามอัธยาศัย
- 17.30น. ร่วมรับประทานอาหารเย็นแบบพื้นบ้าน
- 19.00น. กางเต็นท์นอนดูดาวชมความสวยงามของบรรยากาศไร่กาแฟยามค่ำคืน

วันที่สี่ ไร้กาแพ- สะพานข้ามแม่น้ำโขง ลาว ญี่ปุ่น-ตลาดดาวเรือง

08.00น.	รับประทานอาหารเช้าพร้อมชิมกาแพจากไร่คำสอน
09.00น.	เยี่ยมชมไร่กาแพ และรับฟังรายละเอียด เกี่ยวกับกาแพ ทั้งวิธีการปลูก การคั่วกาแพ ขั้นตอนปรุงแต่ง การทดสอบ กาแพ และชิมลิ้มรส ชนิดที่แตกต่าง ของกาแพ (ไร่ บัสต้า , อาราบิก้า และ ทริปปิก้า)
12.00น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00น.	เดินทางออกจากไร่กาแพเข้าสู่ตัวเมืองปากซอง ข้ามสะพานข้ามแม่น้ำโขง ลาว ญี่ปุ่น ชม ความงดงามของลำน้ำโขงและวิวบนฝั่งประเทศไทย และฝั่งประเทศลาว พร้อมแวะไป ซื้อของฝากที่ตลาดดาวเรือง ก่อนเดินทางกลับประเทศไทยโดยสวัสดิภาพ

4.4 เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึง จังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

การนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยพิจารณาจากการประเมินศักยภาพตามเส้นทาง ทั้งหมด 6 เส้นทาง แล้วพบเส้นทางที่มีศักยภาพ สอดคล้องกรอบแนวคิดการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ และกิจกรรมการท่องเที่ยวสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ที่ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย(adventure) นักท่องเที่ยวที่ชอบกิจกรรม(activity) นักท่องเที่ยวที่ชอบขอศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiory) ได้ 3 เส้นทาง คือ

เส้นทาง ตำบลไชยบุรี อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครพนม –ตำบลสามผง อำเภอสรีสงคราม จังหวัดนครพนม –วัดมรุกขนคร ตำบลดอนนางหงส์ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม - บ้านหนองหล่ม ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร

เส้นทาง บ้านนาจอก(บ้านลุงโฮจิมินห์) ตำบลหนองญาติ อำเภอมือทอง จังหวัดนครพนม –แขวงคำม่วน (ผาฝรั่ง -ถ้ำแอ่น-พิพิธภัณฑสถานโฮจิมินห์)

เส้นทาง บ้านผาชัน ตำบลสำโรง อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุบลราชธานี - เมืองปากซอง แขวงจำปาสัก

โดยในเส้นทางทั้ง 3 เส้นทางนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการประเมินศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยชุมชน โดยใช้กรอบแนวคิดการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ ชุมชนที่อยู่ในเส้นทางท่องเที่ยว จำนวน 4 พื้นที่ ประกอบด้วย ตำบลสามผง ตำบลไชยบุรี บ้านผาชัน บ้านนาจอก โดยใช้กรอบมาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน 5 ด้าน 29 ตัวชี้วัดและเกณฑ์ 176 ข้อ แล้วพบดังนี้

ผลการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ บ้านผาชัน พบว่า จากเกณฑ์ 176 ข้อ พื้นที่ผาชันมีการดำเนินงานตามเกณฑ์ 145 เกณฑ์ ไม่มี 31 เกณฑ์ โดยด้านการจัดการอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวโดยชุมชน จาก 31 เกณฑ์ มีการดำเนินงานตามเกณฑ์ 26 เกณฑ์ ไม่มีการดำเนินงาน 5 เกณฑ์ ซึ่งเกณฑ์ที่ไม่พบการดำเนินงาน ได้แก่ การบริหารจัดการโดยชุมชนแบบบูรณาการทั้ง 8 ด้าน ซึ่งทางชุมชนยัง

ไม่มีกรรมการและแผนงานที่ชัดเจนครบทั้ง 8 ด้าน นอกจากนี้ในเรื่องของการประชุมกลุ่มอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง นั้นทางชุมชนยังไม่ได้มีการประชุมกันตามเกณฑ์ดังกล่าว

ส่วนด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการกระจายผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น สังคมและคุณภาพชีวิต ชุมชนสามารถดำเนินกิจกรรมครบตามเกณฑ์ทั้ง 12 เกณฑ์ เช่นเดียวกับด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม ที่พบการดำเนินงานครบตามเกณฑ์

แต่สำหรับด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน พบว่าจาก 37 เกณฑ์ พบการดำเนินงานตามเกณฑ์ 28 เกณฑ์ ไม่มีการดำเนินงาน 9 เกณฑ์ ซึ่งกิจกรรมที่ยังไม่พบในการดำเนินงาน ประกอบด้วย ข้อปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับนักท่องเที่ยวและสมาชิกกลุ่มในการทำกิจกรรมที่ลดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในด้านการห้ามการใช้กล่องโฟม หรือถุงพลาสติก มาใช้ในการใส่อาหาร ประเด็น การวางแผนทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันน้ำเสีย และข้อตกลงที่ชัดเจนในการร่วมกันในการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างประหยัด เช่นเดียวกับเรื่องของการจัดการด้านเสียงรบกวนที่ยังไม่พบข้อปฏิบัติที่ชัดเจนในการควบคุมหรือออกแบบเครื่องมือที่ลดมลภาวะทางเสียง

และสำหรับด้านการบริการและความปลอดภัยของการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น การวิเคราะห์พบว่าชุมชนยังขาดการดำเนินกิจกรรมตามเกณฑ์หลายประเด็น โดยจาก 82 เกณฑ์ พบมีการดำเนินงานตามเกณฑ์ 66 เกณฑ์ ไม่มีการดำเนินงานถึง 16 เกณฑ์ โดยส่วนใหญ่เกณฑ์ที่ยังไม่ได้ดำเนินกิจกรรมได้แก่ การประกันอุบัติเหตุของยานพาหนะที่ใช้ในการท่องเที่ยว เช่น รถ หรือเรือ อย่างครบถ้วน อีกทั้งอุปกรณ์ในการควบคุมความปลอดภัยยังมีไม่ครบถ้วน และแผนงานที่ชัดเจนในการรองรับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดเป็นต้น แต่หากวิเคราะห์ภาพรวมจะพบได้ว่าชุมชนมีแนวโน้ม และความพร้อม ในการพัฒนาศักยภาพการดำเนินกิจกรรมให้ครบตามเกณฑ์ ทั้งเรื่องของบุคลากร และองค์ความรู้ เนื่องจากชุมชนนี้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปช่วยเหลือในการดำเนินงานของชุมชน ทั้งจากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี หน่วยงานของท้องถิ่น และหน่วยงานท่องเที่ยวในระดับจังหวัดอีกด้วย โดยมีรายละเอียดดังตารางด้านล่างนี้

ด้าน	ตัวชี้วัด	ผลการวิเคราะห์เกณฑ์	
		มี	ไม่มี
1. ด้านการจัดการอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวโดยชุมชน	1.1 ระบบการบริหารจัดการโดยชุมชนแบบบูรณาการทั้ง 8 ด้าน (10 เกณฑ์)	8	2
	1.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มและชุมชน(6 เกณฑ์)	5	1
	1.3 การเสริมศักยภาพของคนในกลุ่มและชุมชน(4 เกณฑ์)	3	1
	1.4 ระบบประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มท่องเที่ยวและชุมชนที่ครอบคลุมทั้ง 8 ด้าน(4 เกณฑ์)	3	1
	1.5 การปฏิบัติตามกฎระเบียบของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว(3 เกณฑ์)	3	0
	1.6 การตลาดและประชาสัมพันธ์อย่างรับผิดชอบ(4 เกณฑ์)	3	1
	2.1 สนับสนุนการพัฒนาชุมชน(4 เกณฑ์)	4	0

2. ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีการกระจายผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น สังคมและคุณภาพชีวิต	2.2 กระจายรายได้อย่างเป็นธรรมและสร้างโอกาสในการมีรายได้เสริม(4 เกณฑ์)	4	0	
	2.3 การให้เกิดมิติด้านสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์(4 เกณฑ์)	4	0	
3. ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม	3.1 กลุ่มท่องเที่ยวมีข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในท้องถิ่น(2 เกณฑ์)	2	0	
	3.2 มีการถ่ายทอดข้อมูลทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตจากคนภายในสู่คนภายนอกและการถ่ายทอดภายในชุมชนด้วยตนเอง(5 เกณฑ์)	5	0	
	3.3 มีกฎกติกาและแนวทางปฏิบัติเพื่อการเคารพและปกป้องวัฒนธรรมของคนท้องถิ่นและให้เกิดวิถีวัฒนธรรมของแขกผู้มาเยือน(5 เกณฑ์)	5	0	
	3.4 กลุ่มท่องเที่ยวมีการส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบต่อวัฒนธรรม(2 เกณฑ์)	2	0	
4. ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน	4.1 กลุ่มท่องเที่ยวมีฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเผยแพร่ข้อมูล(4 เกณฑ์)	4	0	
	4.2 มีการออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (6 เกณฑ์)	5	1	
	4.3 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ(8 เกณฑ์)	7	1	
	4.4 การจัดการขยะในชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว(5 เกณฑ์)	4	1	
	4.5 การจัดการทรัพยากรน้ำและน้ำเสีย(3 เกณฑ์)	1	2	
	4.6 การจัดการด้านเสียงรบกวน(3 เกณฑ์)	1	2	
	4.7 การจัดการด้านพลังงาน(2 เกณฑ์)	1	1	
	4.8 ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม(4 เกณฑ์)	4	0	
	4.9 อาคารสิ่งก่อสร้าง(2 เกณฑ์)	1	1	
5. ด้านการบริการและความปลอดภัยของการท่องเที่ยวโดยชุมชนมี	5.1 กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความชัดเจน ปลอดภัย ความเหมาะสมกับสภาพชุมชน กลุ่มเป้าหมาย และช่วงเวลา(7 เกณฑ์)	7	1	
	5.2 ที่พัก	ที่นอน(5 เกณฑ์)	4	1
		ห้องน้ำ(3 เกณฑ์)	3	0
		บริเวณบ้านและสภาพบ้าน(9 เกณฑ์)	9	0
		อาหารและเครื่องดื่ม(12 เกณฑ์)	10	2
	5.3 ยานพาหนะและการเดินทาง(9 เกณฑ์)	6	3	
5.4 นักสื่อความหมายท้องถิ่น(12 เกณฑ์)	10	2		

	5.5 เจ้าของบ้าน(4 เกณฑ์)	4	0
	5.6 การติดต่อประสานงาน(13 เกณฑ์)	9	4
	5.7 ความปลอดภัย(8 เกณฑ์)	5	3

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การท่งเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ บ้านผาชัน

ผลการวิเคราะห์การท่งเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ ตำบลไชยบุรี พบว่าชุมชนไชยบุรี มีความพร้อมในเรื่องของการจัดการท่งเที่ยวอย่างยั่งยืนพิจารณาได้ จากเกณฑ์ 176 ข้อ ตำบลไชยบุรี มีการดำเนินงานครบตามเกณฑ์ถึง 157 เกณฑ์ ไม่มีเพียง 19 เกณฑ์ โดยส่วนใหญ่ อยู่ในด้านการท่งเที่ยวโดยชุมชนมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืนที่ จาก 37 เกณฑ์ พบการดำเนินงานตามเกณฑ์ 31 เกณฑ์ และไม่มีการดำเนินงาน 6 เกณฑ์ ซึ่งทั้ง 6 เกณฑ์ มาจากเรื่องของการจัดการด้านพลังงานทดแทนที่ยังไม่พบเป็นรูปธรรม และในด้านการจัดการมลพิษทางเสียงและทางน้ำอย่างเป็นทางการ นอกจากนี้ในด้านการบริการและความปลอดภัยของการท่งเที่ยวโดยชุมชนจาก 82 เกณฑ์ ก็พบมีการดำเนินงานตามเกณฑ์ 71 เกณฑ์ ไม่มีการดำเนินงาน 11 เกณฑ์ ซึ่งเกณฑ์ที่ยังไม่พบในการดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการประกันอุบัติเหตุของยานพาหนะที่ใช้ในการท่งเที่ยว เช่น รถจักรยาน เรืออย่างครบถ้วน อีกทั้งอุปกรณ์ในการควบคุมความปลอดภัยยังมีไม่ครบถ้วน และแผนงานที่ชัดเจนในการรองรับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดเป็นต้น

ส่วนด้านการจัดการอย่างยั่งยืนของการท่งเที่ยวโดยชุมชน และด้านการท่งเที่ยวโดยชุมชนมีการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม พบว่ามีเพียงบางเกณฑ์เท่านั้นที่ยังไม่ได้ดำเนินงาน และด้านการท่งเที่ยวโดยชุมชนมีการกระจายผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น สังคมและคุณภาพชีวิต ที่พบการดำเนินงานตามเกณฑ์ครบทุกเกณฑ์ ทั้งนี้เนื่องจากชุมชนไชยบุรี มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัดเข้ามาช่วยเหลือ อีกทั้งแกนนำของกลุ่มท่งเที่ยวยังเป็นผู้มีความรู้และมีศักยภาพในการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้ามาช่วยจัดการการท่งเที่ยวในชุมชนให้มีประสิทธิภาพอีกด้วย โดยมีรายละเอียดดังตารางด้านล่างนี้

ด้าน	ตัวชี้วัด	ผลการวิเคราะห์เกณฑ์	
		มี	ไม่มี
1. ด้านการจัดการอย่างยั่งยืนของการท่งเที่ยวโดยชุมชน	1.1 ระบบการบริหารจัดการโดยชุมชนแบบบูรณาการทั้ง 8 ด้าน (10 เกณฑ์)	8	2
	1.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มและชุมชน(6 เกณฑ์)	6	0
	1.3 การเสริมศักยภาพของคนในกลุ่มและชุมชน(4 เกณฑ์)	3	0
	1.4 ระบบประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มท่งเที่ยวและชุมชนที่ครอบคลุมทั้ง 8 ด้าน(4 เกณฑ์)	4	0
	1.5 การปฏิบัติตามกฎระเบียบของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว(3 เกณฑ์)	3	0
	1.6 การตลาดและประชาสัมพันธ์อย่างรับผิดชอบ(4 เกณฑ์)	4	0

2. ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีการกระจายผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น สังคมและคุณภาพชีวิต	2.1 สนับสนุนการพัฒนาชุมชน(4 เกณฑ์)	4	0	
	2.2 กระจายรายได้อย่างเป็นธรรมและสร้างโอกาสในการมีรายได้เสริม(4 เกณฑ์)	4	0	
	2.3 การให้เกียรติด้านสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์(4 เกณฑ์)	4	0	
3. ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม	3.1 กลุ่มท่องเที่ยวมีข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในท้องถิ่น(2 เกณฑ์)	2	0	
	3.2 มีการถ่ายทอดข้อมูลทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตจากคนภายในสู่คนภายนอกและการถ่ายทอดภายในชุมชนด้วยกันเอง(5 เกณฑ์)	4	1	
	3.3 มีกฎกติกาและแนวทางปฏิบัติเพื่อการเคารพและปกป้องวัฒนธรรมของคนท้องถิ่นและให้เกียรติวัฒนธรรมของแขกผู้มาเยือน(5 เกณฑ์)	5	0	
	3.4 กลุ่มท่องเที่ยวมีการส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบต่อวัฒนธรรม(2 เกณฑ์)	2	0	
4. ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน	4.1 กลุ่มท่องเที่ยวมีฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเผยแพร่ข้อมูล(4 เกณฑ์)	4	0	
	4.2 มีการออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (6 เกณฑ์)	6	0	
	4.3 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ(8 เกณฑ์)	8	0	
	4.4 การจัดการขยะในชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว(5 เกณฑ์)	4	1	
	4.5 การจัดการทรัพยากรน้ำและน้ำเสีย(3 เกณฑ์)	2	1	
	4.6 การจัดการด้านเสียงรบกวน(3 เกณฑ์)	2	1	
	4.7 การจัดการด้านพลังงาน(2 เกณฑ์)	0	2	
	4.8 ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม(4 เกณฑ์)	4	0	
	4.9 อาคารสิ่งก่อสร้าง(2 เกณฑ์)	1	1	
5. ด้านการบริการและความปลอดภัยของการท่องเที่ยวโดยชุมชนมี	5.1 กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความชัดเจน ปลอดภัย ความเหมาะสมกับสภาพชุมชน กลุ่มเป้าหมาย และช่วงเวลา(7 เกณฑ์)	6	1	
	5.2 ที่พัก	ที่นอน(5 เกณฑ์)	5	0
		ห้องน้ำ(3 เกณฑ์)	3	0
		บริเวณบ้านและสภาพบ้าน(9 เกณฑ์)	9	1
		อาหารและเครื่องดื่ม(12 เกณฑ์)	11	1
5.3 ยานพาหนะและการเดินทาง(9 เกณฑ์)	7	2		

	5.4 นักสื่อความหมายท้องถิ่น(12 เกณฑ์)	11	1
	5.5 เจ้าของบ้าน(4 เกณฑ์)	4	0
	5.6 การติดต่อประสานงาน(13 เกณฑ์)	11	2
	5.7 ความปลอดภัย(8 เกณฑ์)	5	3

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ ตำบลไชยบุรี

ผลการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ ตำบลสามผง พบว่าจากเกณฑ์ประเมิน 176 ข้อ สามารถนำมาใช้ในการประเมิน 143 เกณฑ์ เนื่องจากในบางด้าน คือด้านที่พัก ในพื้นที่ตำบลสามผงยังไม่มีที่พัก หรือโฮมสเตย์ ให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งจาก 143 เกณฑ์ ตำบลสามผง มีการดำเนินงานตามเกณฑ์ 102 เกณฑ์ และไม่มี 42 เกณฑ์เนื่องจาก ตำบลสามผง โดย ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการกระจายผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น สังคมและคุณภาพชีวิต สามารถดำเนินตามเกณฑ์ได้ครบถ้วน ส่วนด้านการจัดการอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่าจาก 31 เกณฑ์ มีการดำเนินงานตามเกณฑ์ 21 เกณฑ์ ไม่มีการดำเนินงาน 10 เกณฑ์ โดยเกณฑ์ที่ยังไม่ได้ดำเนินการ คือการมีคณะกรรมการ การแบ่งบทบาทหน้าที่ และแผนงานที่ชัดเจนครอบคลุมและบูรณาการทั้ง 8 ด้าน(ด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านวัฒนธรรม ด้านสุขภาพ/สุขอนามัย ด้านความปลอดภัย ด้านคน/สังคม ด้านผลประโยชน์ ด้านคุณภาพการบริการ และ ด้านการตลาด) ส่วนด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน และด้านการบริการและความปลอดภัยของการท่องเที่ยวโดยชุมชนจาก ยังพบมีเกณฑ์ที่ยังไม่ได้ดำเนินการกิจกรรมหลายเกณฑ์ เช่น ด้านท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน จาก 37 เกณฑ์ พบ ไม่มีการดำเนินงาน 11 เกณฑ์ และด้านการบริการและความปลอดภัยของการท่องเที่ยวโดยชุมชนจาก 82 เกณฑ์ นำมาประเมิน 49 เกณฑ์ พบมี ไม่มีการดำเนินงานถึง 20 เกณฑ์ โดยเกณฑ์ที่ยังไม่ได้ดำเนินงาน เช่นด้านการจัดการที่พัก หรือโฮมสเตย์ การประกันอุบัติเหตุของยานพาหนะที่ใช้ในการท่องเที่ยว เช่น แพล่อง หรือเรือ อย่างครบถ้วน อีกทั้งอุปกรณ์ในการควบคุมความปลอดภัยยังไม่มี การวางแผนงานที่ชัดเจนในการรองรับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด รวมถึงเกณฑ์ในด้านข้อปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับนักท่องเที่ยวและสมาชิกกลุ่มในการทำกิจกรรมที่ลดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในด้านการห้ามการใช้กล่องโฟม หรือถุงพลาสติก มาใช้ในการใส่อาหาร ประเด็น การวางแผนทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันน้ำเสีย และข้อตกลงที่ชัดเจนในการร่วมกันในการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างประหยัด เช่นเดียวกับเรื่องของการจัดการด้านเสียรบกวนที่ยังไม่พบข้อปฏิบัติที่ชัดเจนในการควบคุมหรือออกแบบเครื่องมือที่ลดมลภาวะทางเสียง

แต่หากวิเคราะห์ภาพรวมจะพบได้ว่าชุมชนมีแนวโน้ม และความพร้อม ในการพัฒนาศักยภาพการดำเนินกิจกรรมให้ครบตามเกณฑ์ ทั้งเรื่องของส่วนร่วมของบุคลากร และองค์ความรู้ เนื่องจากชุมชนนี้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปช่วยเหลือในการดำเนินงานของชุมชน ทั้งในเรื่องงบประมาณ และองค์ความรู้จากหน่วยงานท่องเที่ยวในระดับจังหวัด องค์กรบริหารส่วนตำบล สถานศึกษาในชุมชน หน่วยงานของท้องถิ่น และหน่วยงานท่องเที่ยวในระดับจังหวัด และในพื้นที่ตำบลสามผงยังมีหน่วยงาน WWF ประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำงานในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่กำลังผลักดันให้พื้นที่ลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง ได้รับการขึ้นทะเบียน พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (แรมซาร์ไซต์) จึงน่าจะส่งผลให้พื้นที่ตำบลสามผง ได้รับความรู้และการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนต่อไปด้วย โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ รายละเอียดการประเมินดังตารางด้านล่างนี้

ด้าน	ตัวชี้วัด	ผลการวิเคราะห์เกณฑ์	
		มี	ไม่มี
1. ด้านการจัดการอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวโดยชุมชน	1.1 ระบบการบริหารจัดการโดยชุมชนแบบบูรณาการทั้ง 8 ด้าน (10 เกณฑ์)	4	4
	1.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มและชุมชน(6 เกณฑ์)	5	1
	1.3 การเสริมศักยภาพของคนในกลุ่มและชุมชน(4 เกณฑ์)	3	1
	1.4 ระบบประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มท่องเที่ยวและชุมชนที่ครอบคลุมทั้ง 8 ด้าน(4 เกณฑ์)	2	2
	1.5 การปฏิบัติตามกฎระเบียบของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว(3 เกณฑ์)	2	2
	1.6 การตลาดและประชาสัมพันธ์อย่างรับผิดชอบ(4 เกณฑ์)	4	0
2. ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการกระจายผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น สังคมและคุณภาพชีวิต	2.1 สนับสนุนการพัฒนาชุมชน(4 เกณฑ์)	4	0
	2.2 กระจายรายได้อย่างเป็นธรรมและสร้างโอกาสในการมีรายได้เสริม(4 เกณฑ์)	4	0
	2.3 การให้เกียรติด้านสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์(4 เกณฑ์)	4	0
3. ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม	3.1 กลุ่มท่องเที่ยวมีข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในท้องถิ่น(2 เกณฑ์)	2	0
	3.2 มีการถ่ายทอดข้อมูลทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตจากคนภายในสู่คนภายนอกและการถ่ายทอดภายในชุมชนด้วยตนเอง(5 เกณฑ์)	4	1
	3.3 มีกฎกติกาและแนวทางปฏิบัติเพื่อการเคารพและปกป้องวัฒนธรรมของคนท้องถิ่นและให้เกียรติวัฒนธรรมของแขกผู้มาเยือน(5 เกณฑ์)	5	0
	3.4 กลุ่มท่องเที่ยวมีการส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบต่อวัฒนธรรม(2 เกณฑ์)	2	0
4. ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน	4.1 กลุ่มท่องเที่ยวมีฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเผยแพร่ข้อมูล(4 เกณฑ์)	4	0
	4.2 มีการออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (6 เกณฑ์)	5	1
	4.3 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ(8 เกณฑ์)	7	1

	4.4 การจัดการขยะในชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว(5 เกณฑ์)	3	2	
	4.5 การจัดการทรัพยากรน้ำและน้ำเสีย(3 เกณฑ์)	1	2	
	4.6 การจัดการด้านเสียงรบกวน(3 เกณฑ์)	1	2	
	4.7 การจัดการด้านพลังงาน(2 เกณฑ์)	0	2	
	4.8 ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม(4 เกณฑ์)	4	0	
	4.9 อาคารสิ่งก่อสร้าง(2 เกณฑ์)	1	1	
5. ด้านการบริการและความปลอดภัยของการท่องเที่ยวโดยชุมชน	5.1 กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความชัดเจน ปลอดภัย ความเหมาะสมกับสภาพชุมชน กลุ่มเป้าหมาย และช่วงเวลา(7 เกณฑ์)	5	2	
	5.2 ที่พัก	ที่นอน(5 เกณฑ์)	-	-
		ห้องน้ำ(3 เกณฑ์)	-	-
		บริเวณบ้านและสภาพบ้าน(9 เกณฑ์)	-	-
		อาหารและเครื่องดื่ม(12 เกณฑ์)	-	-
	5.3 ยานพาหนะและการเดินทาง(9 เกณฑ์)	6	3	
	5.4 นักสื่อความหมายท้องถิ่น(12 เกณฑ์)	8	4	
	5.5 เจ้าของบ้าน(4 เกณฑ์)	-	-	
	5.6 การติดต่อประสานงาน(13 เกณฑ์)	6	7	
5.7 ความปลอดภัย(8 เกณฑ์)	4	4		

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ ตำบลสามผง

ผลการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ บ้านนาจอก พบว่า จากเกณฑ์ 176 ข้อ พบว่าบ้านนาจอก มีการดำเนินงานตามเกณฑ์ เกณฑ์ 151 เกณฑ์ ไม่มี 25 เกณฑ์ โดยด้านการท่องเที่ยว โดยชุมชนมีการกระจายผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น สังคมและคุณภาพชีวิต พบการดำเนินงานครบตามเกณฑ์ เช่นเดียวกับด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม

ส่วนด้านการจัดการอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวโดยชุมชน จาก 31 เกณฑ์ มีการดำเนินงานตามเกณฑ์ 29 เกณฑ์ พบเพียง 2 เกณฑ์ คือด้านกรรมการและการแบ่งบทบาทหน้าที่ ครอบครัวและบูรณาการ ทั้ง 8 ด้าน(ด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านวัฒนธรรม ด้านสุขภาพ/สุขอนามัย ด้านความปลอดภัย ด้านคน/สังคม ด้านผลประโยชน์ ด้านคุณภาพการบริการ และ ด้านการตลาด) และด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน จาก 37 เกณฑ์ พบการดำเนินงานตามเกณฑ์ 28 เกณฑ์ ไม่มีการดำเนินงาน 9 เกณฑ์ โดยเกณฑ์ที่ยังไม่พบได้แก่ด้านการจัดการด้านพลังงานทดแทนที่เป็นรูปธรรม ด้านคณะทำงานของกลุ่มที่ชัดเจนในการที่รับผิดชอบในการทรัพยากรธรรมชาติอย่างชัดเจน และข้อปฏิบัติและวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนในการจัดการทรัพยากรน้ำและน้ำเสีย และการจัดการด้านเสียงรบกวน อีกทั้งด้านการบริการและความปลอดภัยของการท่องเที่ยวโดยชุมชนยังพบว่าจาก 82 เกณฑ์ พบไม่มีการดำเนินงานถึง 14 เกณฑ์ โดยส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการประกันอุบัติเหตุของยานพาหนะที่ใช้ในการท่องเที่ยว เช่น แพล่อง หรือเรือ อย่างครบถ้วน อีกทั้งอุปกรณ์ในการควบคุมความปลอดภัยยังไม่มี การวางแผนงานที่ชัดเจนในการรองรับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดเป็นต้น

ถึงแม้ว่าผลการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของชุมชนบ้านนาจอก จะไม่ครบทุกเกณฑ์แต่ชุมชนบ้านนาจอกมีแนวโน้มในการพัฒนาศักยภาพตามเกณฑ์ในทุกประเด็น เนื่องจากในชุมชนยังมีความร่วมมือในการดำเนินงาน อีกทั้งยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยสนับสนุน ทั้งงบประมาณ และองค์ความรู้ในการดำเนินงาน อย่างเช่น โครงการก่อสร้างอนุสรณ์สถานโฮจิมินห์ ที่ ฯพณฯ เติ้งเจินผิงได้มอบงบประมาณจำนวน 45 ล้านบาทเพื่อสนับสนุนการก่อสร้างอนุสรณ์สถานท่านประธานโฮจิมินห์ ณ บ้านนาจอก ที่คาดว่าจะกลายเป็นอนุสรณ์สถานของท่านโฮจิมินห์ที่มีสวยงามและมีขนาดใหญ่ที่สุดในบรรดาอนุสรณ์สถานของท่านโฮจิมินห์ในต่างประเทศ ที่น่าจะส่งผลต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนมในอนาคตอันใกล้นี้อีกด้วย รายละเอียดการประเมินดังตารางด้านล่างนี้

ด้าน	ตัวชี้วัด	ผลการวิเคราะห์เกณฑ์	
		มี	ไม่มี
1. ด้านการจัดการอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวโดยชุมชน	1.1 ระบบการบริหารจัดการโดยชุมชนแบบบูรณาการทั้ง 8 ด้าน (10 เกณฑ์)	8	2
	1.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มและชุมชน(6 เกณฑ์)	6	0
	1.3 การเสริมศักยภาพของคนในกลุ่มและชุมชน(4 เกณฑ์)	4	0
	1.4 ระบบประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มท่องเที่ยวและชุมชนที่ครอบคลุมทั้ง 8 ด้าน(4 เกณฑ์)	8	0
	1.5 การปฏิบัติตามกฎระเบียบของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว(3 เกณฑ์)	3	0
	1.6 การตลาดและประชาสัมพันธ์อย่างรับผิดชอบ(4 เกณฑ์)	4	0
2. ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการกระจายผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น สังคมและคุณภาพชีวิต	2.1 สนับสนุนการพัฒนาชุมชน(4 เกณฑ์)	4	0
	2.2 กระจายรายได้อย่างเป็นธรรมและสร้างโอกาสในการมีรายได้เสริม(4 เกณฑ์)	4	0
	2.3 การให้เกียรติด้านสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์(4 เกณฑ์)	4	0
3. ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม	3.1 กลุ่มท่องเที่ยวมีข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในท้องถิ่น(2 เกณฑ์)	2	0
	3.2 มีการถ่ายทอดข้อมูลทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตจากคนภายในสู่คนภายนอกและการถ่ายทอดภายในชุมชนด้วยตนเอง(5 เกณฑ์)	4	0
	3.3 มีกฎกติกาและแนวทางปฏิบัติเพื่อการเคารพและปกป้องวัฒนธรรมของคนท้องถิ่นและให้เกียรติวัฒนธรรมของแขกผู้มาเยือน(5 เกณฑ์)	5	0
	3.4 กลุ่มท่องเที่ยวมีการส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบทอดวัฒนธรรม(2 เกณฑ์)	2	0

4. ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน	4.1 กลุ่มท่องเที่ยวมีฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเผยแพร่ข้อมูล(4 เกณฑ์)	4	0	
	4.2 มีการออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (6 เกณฑ์)	5	1	
	4.3 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ(8 เกณฑ์)	6	2	
	4.4 การจัดการขยะในชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว(5 เกณฑ์)	4	1	
	4.5 การจัดการทรัพยากรน้ำและน้ำเสีย(3 เกณฑ์)	2	1	
	4.6 การจัดการด้านเสียงรบกวน(3 เกณฑ์)	2	1	
	4.7 การจัดการด้านพลังงาน(2 เกณฑ์)	0	2	
	4.8 ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม(4 เกณฑ์)	4	0	
	4.9 อาคารสิ่งก่อสร้าง(2 เกณฑ์)	1	1	
5. ด้านการบริการและความปลอดภัยของการท่องเที่ยวโดยชุมชนมี	5.1 กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความชัดเจน ปลอดภัย ความเหมาะสมกับสภาพชุมชน กลุ่มเป้าหมาย และช่วงเวลา(7 เกณฑ์)	5	2	
	5.2 ที่พัก	ที่นอน(5 เกณฑ์)	4	1
		ห้องน้ำ(3 เกณฑ์)	3	0
		บริเวณบ้านและสภาพบ้าน(9 เกณฑ์)	9	0
		อาหารและเครื่องดื่ม(12 เกณฑ์)	10	2
	5.3 ยานพาหนะและการเดินทาง(9 เกณฑ์)	7	2	
	5.4 นักสื่อความหมายท้องถิ่น(12 เกณฑ์)	10	2	
	5.5 เจ้าของบ้าน(4 เกณฑ์)	4	0	
5.6 การติดต่อประสานงาน(13 เกณฑ์)	10	3		
5.7 ความปลอดภัย(8 เกณฑ์)	6	2		

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ บ้านนาจอก

ผลจากผลการศึกษาวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น คณะวิจัยจึงได้เสนอเส้นทาง 3 เส้นทาง อันประกอบด้วย **เส้นทางที่ 1** ตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม –ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม –วัดมรุกขนคร ตำบลดอนนางหงส์ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม - บ้านหนองหล่ม ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร **เส้นทางที่ 2** บ้านนาจอก(บ้านลุงโฮจิมินห์) ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม –แขวงคำม่วน (ผาฝรั่ง -ถ้ำแอ่น-พิพิธภัณฑสถานโฮจิมินห์) **และ** **เส้นทางที่ 3** บ้านผาชัน ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี – บ้านสะพาย เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก -ปราสาทวัดภู แขวงจำปาสัก - เมืองปากซอ แขวงจำปาสัก (4 วัน 3 คืน) โดยวิเคราะห์จากศักยภาพ และสอดคล้อง กรอบแนวคิดการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ อีกทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ที่ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย(adventure) นักท่องเที่ยวที่ชอบกิจกรรม(activity) นักท่องเที่ยวที่ชอบขอศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiary) อีกทั้งยังประกอบด้วยเส้นทางที่มีการเชื่อมโยงในระดับจังหวัด เชื่อมโยงต่างจังหวัด และเชื่อมโยงในระดับประเทศอีกด้วย

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์เส้นทางการทดสอบและประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวตามเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อนำเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และทดสอบและประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวตามเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก และนำเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว นั้นสามารถสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ ดังนี้

1) ด้านการวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยว ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก

การท่องเที่ยวลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก โดยภาพรวมจากการศึกษาพบว่าพื้นที่ที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยว ทั้งความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว ความสะดวกด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้า ร้านเครื่องดื่ม หรือร้านจำหน่ายของที่ระลึก ห้องน้ำ สถานที่จอดรถหรือท่าเทียบเรือ ศูนย์บริการการท่องเที่ยว และอื่นๆ โดยผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์การท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น ดังนี้

ด้านสถานการณ์และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก จากการศึกษพบว่าพฤติกรรมนักท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยว และเส้นทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี ประเทศไทย ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาทั้ง 4 จังหวัด มีปริมาณนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยว เพิ่มจำนวนขึ้นในแต่ละปี โดยนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวประกอบด้วยนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ โดยตั้งแต่ปี 2552 ถึง ปี 2558 มีจำนวนเพิ่มขึ้นทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ โดยนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย แต่หากพิจารณาระยะการพำนักเฉลี่ยกลับพบว่า ระยะเวลพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวต่างชาติสูงกว่าระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยสัญชาติของนักท่องเที่ยว ต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย พ.ศ. 2552 – 2558 พบว่า สัญชาตินักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยมากที่สุด คือ นักท่องเที่ยวกลุ่มเอเชียตะวันออก และมีอัตราการเข้ามาท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวจีนและหากวิเคราะห์เปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยว ปี 2558 และ ปี 2559 (เดือน มกราคม – มิถุนายน 2559) จะพบแนวโน้มของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยกลุ่มเอเชียตะวันออกยังเป็นกลุ่มที่เข้ามาเที่ยวในประเทศไทยมากที่สุด

ด้านสถานการณ์และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว แขวงคำม่วน แขวงสะหวันนะเขต แขวง สาละวัน แขวงจำปาสัก สปป. ลาว

สถานการณ์และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว แขวงคำม่วน แขวงสะหวันนะเขต แขวงสาละวัน
แขวงจำปาสัก พบข้อมูล จาก [สถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต](http://www.thaisavannakhet.com) (เวปไซด์ <http://www.thaisavannakhet.com>) ระบุว่า “ตั้งแต่ พ.ศ. 2555 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติมาท่องเที่ยวใน สปป.ลาว มี
แนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวนมากที่สุดประมาณร้อยละ 50 – 60 ของ
จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด นักท่องเที่ยวที่ส่วนใหญ่เดินทางทางรถ โดยสะพานมิตรภาพ 1 (หนองคาย-นคร
หลวงเวียงจันทน์) เป็นช่องทางเข้าออกที่ถูกใช้มากที่สุดทั้งโดยนักท่องเที่ยวต่างชาติ และนักท่องเที่ยวลาว และ
ในปี 2556 ช่องทางในภาคกลาง 3 แห่ง กล่าวคือ (1) สะพานมิตรภาพ 2 (มุกดาหาร-สะหวันนะเขต) (2) ด้าน
แดนสะหวัน-ลาวบาว และ (3) ด้านสะพานมิตรภาพ 3 (นครพนม-คำม่วน) เป็นช่องทางที่มีผู้ใช้มากที่สุดใน 5
ลำดับแรกโดยในจำนวนนี้เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53 และหากพิจารณาจำนวน
นักท่องเที่ยวรายแขวงปี 2556 พบว่า พบว่าแขวงสะหวันนะเขต เป็นแขวงที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามา
ท่องเที่ยวสูงเป็นอันดับ 2 รองจาก เวียงจันทน์

ด้านแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่

ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวง
จำปาสัก จากการศึกษาพบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่ หลากหลาย ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่ จังหวัดนครพนม พบว่าจังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดที่มี
ความโดดเด่นในเรื่องของแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาสถาน ในพื้นที่จังหวัด
นครพนม ประกอบด้วยวัดและพระธาตุสำคัญหลากหลายพระธาตุ และยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิง
ประวัติศาสตร์ ที่เป็นสัญลักษณ์ความสัมพันธ์ของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่นบ้านนาจอกและ
พิพิธภัณฑสถานโฮจิมินห์ อีกทั้งยัง พบแหล่งท่องเที่ยวและนันทนาการ ในพื้นที่ถึง 54 แห่ง(กรมการท่องเที่ยว
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา,ออนไลน์ 2558) จังหวัดนครพนม มีความโดดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยว และ
พื้นที่ท่องเที่ยว เนื่องจากมีพื้นที่ตั้งอยู่ติดแม่น้ำโขงที่เป็นแม่น้ำนานาชาติ ที่มีความสวยงาม มีความหลากหลาย
ของเรื่องราวทั้งความเชื่อ ความศรัทธา และความผูกพันของผู้คนสองฝั่งโขง อีกทั้งแม่น้ำโขงยังเป็นแหล่ง
อาหารให้กับผู้คนที่สองฝั่งและยังเป็นสะพานเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผู้คนทั้งสองฝั่งให้แนบแน่น
นอกจากนี้จังหวัดนครพนมยังปรากฏความโดดเด่นด้าน ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี ซึ่งจากการ
สัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมเมืองนครพนม พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความเห็นว่า “จังหวัดนครพนมเป็น
เมืองที่มีบรรยากาศดีผู้คนเป็นมิตร มาเที่ยวเมืองแห่งนี้ทำให้มีความสุข” ซึ่งสอดคล้องกับ การประชาสัมพันธ์
การท่องเที่ยวของ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยววิถีไทย 2558 ที่ว่า
“สุขที่สุด@นครพนม” อีกทั้งข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัด
นครพนม ยังระบุแนวโน้มในการพัฒนาเป็นเมืองนครพนมเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว เช่นการก่อสร้าง การเสริมการท่องเที่ยวทางเรือ
การจัดเทศกาลการท่องเที่ยวในประเด็นต่างๆ อีกด้วย

2. แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่ จังหวัดมุกดาหาร พบว่าจังหวัดมุกดาหารเป็นจังหวัดที่มี
ความโดดเด่น และศักยภาพ ด้านการท่องเที่ยวโดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ เช่น ตลาด
สินค้าอินโดจีน วัดสองคอน อุทยานแห่งชาติภูผาเทิบ และแก่งกะเบา สะพานมิตรภาพซึ่งเป็นทางผ่านของ
นักท่องเที่ยวเพื่อเดินทางไปยังเมืองเว้ ดานัง และฮอยอัน ประเทศเวียดนาม อีกด้วย นอกจากนี้จังหวัด
มุกดาหาร ยังมีความโดดเด่นในเรื่องของการท่องเที่ยวชาติพันธุ์ ดังเช่นข้อมูลจากหอแก้วมุกดาหาร ที่เป็นหอ

นิทรรศการจัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ในวิถีชีวิตชาวมุกดาหาร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่เล่าถึงการสร้างเมือง วัดอุโบสถ ภาพถ่ายเก่า และเครื่องแต่งกายของชาวไทย 8 เผ่า ประกอบด้วย ไทยอีสาน ผู้ไทย ไทยกะโซ่ ไทยย้อ ไทยกะเลิง ไทยข่า ไทยแสก ไทยกุลา นอกจากนี้ยังเป็นพิพิธภัณฑ์ฐานพระพุทธรูปมิ่งมงคลมุกดาหาร และพระประจำวันเกิดอีกด้วย

3. แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่ จังหวัดอำนาจเจริญ พบว่าเป็นจังหวัดใหม่ แต่ก็ถือเป็นจังหวัดที่มีธรรมชาติที่สวยงาม เป็นเมืองที่มีความสงบ และเป็นจังหวัดที่มีแหล่งโบราณคดีและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ที่สำคัญ เช่นพระมิ่งเมือง ถ้ำแสงเพชร และอุทยานแห่งชาติภูสระ โดยเฉพาะพุทธอุทยานและพระมิ่งเมือง นอกจากนี้จังหวัดอำนาจเจริญยังมี อำเภอที่อยู่ติดแม่น้ำโขง นั่นคืออำเภอขามุนาม ธรรมชาติและวิถีชีวิตของคนริมโขง อำเภอขามุนามนี้ ยังคงความเรียบง่าย สงบ และสวยงาม แม่น้ำโขงในอำเภอขามุนามมีระยะทางประมาณ 38 กิโลเมตร จึงส่งผลทำให้มีลักษณะทางธรรมชาติที่สวยงาม ด้านหลังบริเวณหน้าว่าการอำเภอขามุนาม จะมีบรรยากาศริมโขงที่สวยงาม มีทางเดินเลียบริมฝั่งโขงสามารถเดินชมทัศนียภาพ และมองเห็น เกาะดอนชะโนดซึ่งเป็นเกาะขนาดใหญ่กลางลำน้ำโขง โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม จะสามารถมองเห็นเกาะแก่งกลางแม่น้ำโขงได้อย่างชัดเจน อีกทั้งบริเวณดังกล่าวยังพบเห็นวิถีชีวิตการหาปลา และการสัญจรไปมาของคนฝั่งลาวที่เข้ามาในประเทศไทย หรือคนไทยที่ข้ามฝั่งไปประเทศลาว อีกด้วย

4. แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อุ้งอารยะธรรมเก่าแก่มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ชุมชนและผู้คนในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ได้ทิ้งร่องรอยอารยะธรรมไว้มากมาย เช่นภาพเขียนสีโบราณบนผาหิน ภาพแกะดินเผาแบบทุ่งกุลาร่องรอยของคติหินตั้งและเสมาทางพุทธศาสนาอันเก่าแก่ ร่องรอยวิถีวัฒนธรรมไทย-ลาว และจังหวัดอุบลราชธานียังมีความโดดเด่นของทรัพยากรธรรมชาติและทัศนียภาพริมฝั่งโขงโดยเฉพาะอำเภอโขงเจียม ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ อุทยานแห่งชาติผาแต้ม อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ น้ำตกแสงจันทร์ และแม่น้ำสองสี อีกทั้งประชาชนในพื้นที่ริมโขงจังหวัดอุบลราชธานีก็ยังคงดำรงวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น ที่เรียบง่าย สวยงาม ช่วยเหลือเกื้อกูล ซึ่งกันและกัน ชุมชนบางชุมชนได้เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปสัมผัสความงดงามของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน แม้ชุมชนจะอยู่ห่างไกลตัวเมืองอย่างมาก แต่ผู้ที่ชื่นชอบธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรมที่งดงามแบบดั้งเดิมก็ยินดีเดินทางเข้าไปเยี่ยมชม อาทิตั้งหมู่บ้านโฮมสเตย์ชะจอม ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม บ้านผาชัน ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร ทำลึงโฮมสเตย์

5. แหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่แขวงจำปาสัก พบว่า แขวงจำปาสักเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์มาตั้งแต่สมัยโบราณ จึงมีมรดกทางวัฒนธรรมหลงเหลืออยู่มากมาย จนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญของประเทศลาว โดยเฉพาะมรดกโลกปราสาทหินวัดพู นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมที่สวยงามอีกเช่น พูอาสา ที่เมืองปะทุมพรหรือเฮือนหินแกะสลัก ที่เมืองสุขุมมา โดยแขวงจำปาสัก มีอาณาเขตทางทิศตะวันตกติดกับชายแดนประเทศไทยทางด้านช่องเม็ก อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ทิศใต้ติดต่อกับเขตจังหวัดกัมปงทมของประเทศกัมพูชา ประกอบด้วยเมืองต่างๆ คือ เมืองปากเซ ชนะสมบูรณัม ปากช่อง ประทุมพร สุขุมมา จำปาสัก โพนทอง เมืองโขง มุลละปาโมก แหล่งท่องเที่ยวในเมืองจำปาสัก มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแหล่ง อาทิตั้ง แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เช่นปราสาทหินวัดพู มรดกโลกที่เมืองจำปาสัก แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่นน้ำตกหลี่ผี น้ำตกคอนพะเพ็งซึ่งอยู่ทางตอนใต้ หรือน้ำตกตาดพาน น้ำตกตาดเยือง น้ำตกตาดผาส่วม ซึ่งอยู่ที่ปากช่องน้ำตกตาดผาส่วม คำว่า ส่วม ภาษาลาวหมายถึง ห้องนอนที่กั้นไว้สำหรับลูกสาวลูกเขยโดยเฉพาะ ส่วน ตาด แปลว่าลานหินที่เป็นชั้นๆ

จุดเด่นของน้ำตกตาดผาส่วมคือ สายน้ำที่ไหลผ่านหินผาขนาดใหญ่ที่มีลักษณะเป็นแท่งๆ รูปร่างคล้ายห้องหอของคู่บ่าวสาวดูสวยงามมาก

นอกจากนี้ในอุทยานยังมีพิพิธภัณฑ์ที่รวบรวม เอาหมู่บ้านโบราณของหลายชนเผ่ามาจัดแสดงให้นักท่องเที่ยวได้เที่ยวชม เช่น บ้านของชาวกระต้าง ส่วนในเมืองปากเซก็พบสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญหลายแห่ง เช่น วัดเจ้าบุญอุ้ม ที่ปัจจุบันอุ้มถูกดัดแปลงให้เป็นโรงแรมแห่งหนึ่งของเมืองปากเซ ภายใต้ชื่อ “โรงแรมจำปาสักพาลีส” มีวัดถ้ำไฟ ที่เป็นสถานที่เก็บอัฐิของราชวงศ์สายจำปาสักหลายพระองค์

นอกจากนี้ในปัจจุบันยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวกำลังให้ความสนใจไปเที่ยวชม โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย นั่นคือ แหล่งท่องเที่ยวในเมืองปากของ พื้นที่ที่มีแหล่งธรรมชาติที่งดงาม ทั้งภูเขาแหล่งน้ำ อีกทั้งเมืองดังกล่าวยังเป็นพื้นที่ที่มีการปลูกกาแฟ

6. แหล่งการท่องเที่ยว ในพื้นที่แขวงสะหวันนะเขต พบว่าปัจจุบันแขวงสะหวันนะเขต ได้กลายเป็นเส้นทางการค้าที่สำคัญ อีกแห่งของลาว โดยรัฐบาลลาวได้ประกาศจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโน ขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมการลงทุน แขวงสะหวันนะเขตเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลากหลาย อาทิเช่น แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานขนบธรรมเนียมประเพณี ประกอบด้วย ตลาดสิงคโปร์ วัดชัยสมบุญวัดเจ้าอนุสารีย์ท่านกัรวรงค์ โบสถ์เซนต์เทเรซ่า พิพิธภัณฑ์แขวงสะหวันนะเขต วัดรัตนรังสี พระธาตุอิงฮัง ปราสาทเฮือนหิน พระธาตุโพน เซโปน แหล่งเรียนรู้/เชิงนิเวศ/แหล่งธรณีวิทยา /แหล่งทางน้ำ/อื่นๆ เช่น พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ ป่าสงวนภูซังแห บ้านอ่างคำ

7. แหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่แขวงคำม่วน พบว่าแขวงนี้เคยเป็นที่ตั้งของอาณาจักรพูนันและเจนฬา โดยได้เรียกขานเมืองนี้ว่า "ศรีโคตรบูร" แขวงคำม่วนเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลากหลาย เช่น โบราณสถาน ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม เช่น วัดพระธาตุศรีโคตรบอง ตลาดหลักสอง ตลาดหลักสาม หรือ ตลาดสุขสมบุญ อนุสาวรีย์ท่าแขก ขุนกองแลง อนุสรณ์สถานโฮจิมินห์ถนนสิงคโปร์จุลณี ถนนกัรวรงค์ ตลาดหลักสอง ตลาดสุขสมบุญ สะพานมิตรภาพไทย-ลาว 3 (นครพนม-คำม่วน) แหล่งเรียนรู้/เชิงนิเวศ/แหล่งธรณีวิทยา/แหล่งทางน้ำ/อื่นๆ เช่น ถ้ำลอดคองล่อ ถ้ำนางแอ่น ท่าฝร้ง ถ้ำผาซ่าง ตาดน้ำสะหมาน วัดคาทอลิก กำแพงหิน นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวเมืองท่าแขก คำม่วน เมืองที่อยู่ติดกับนครพนม ที่มีภูเขาหินปูนมากมาย และยังมีท่าลอด ขนาดใหญ่ จึงมีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ เช่นถ้ำนกแอ่นเป็นถ้ำที่ใหญ่ที่สุดในเมืองท่าแขกเป็นถ้ำลอดที่มีหินงอกหินย้อยที่สวยงาม และประดับด้วยไฟหลากสีหินย้อยที่เป็น สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำถ้ำ ถ้ำแห่งนี้มีน้ำไหลผ่านจึงสามารถนั่งเรือชมความงามหรือเดินสะพานปูนเพื่อชมความงามของถ้ำก็ได้

8. แหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่สาละวัน พบว่าแขวงสาละวัน บริเวณที่ราบสูงโบลเวิน พื้นที่ส่วนใหญ่ของแขวงสาละวันเป็นพื้นที่ราบสูง มีภูเขามากมายหลายแห่ง ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา มีแม่น้ำไหลผ่านเมืองสาละวันคือแม่น้ำเซโดน สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อาทิเช่น น้ำตกตาดเลาะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม ไหลผ่านสามตาดคือ ตาดเซต , ตาดเลาะ , และตาดรัง ตามเลียบฝั่งมีความเขียวสดของต้นไม้ใหญ่ที่ หมู่บ้านชนเผ่ากะตุ หมู่บ้านห้วยหนูใต้ เมืองเล่างาม แขวงสาละวัน ชนเผ่าหนึ่งที่ ที่การดำรงชีวิตในปัจจุบันยังมีร่องรอยของการดำรงชีพที่พึ่งพาธรรมชาติอยู่มากอย่างที่กล่าวข้างต้น มีวิถีชีวิตเรียบง่าย อีกทั้งยังมีการนับถือผีสืบต่อกันมาจากรุ่นบรรพบุรุษ และมีความโดดเด่นด้านการทอผ้า

ด้านเส้นทางท่องเที่ยว

เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวหรือกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก จากการศึกษาพบว่าสามารถแบ่งเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวได้เป็น 4 เส้นทางประกอบด้วย 1) เส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงเรื่องของ ความเชื่อ ความศรัทธา การทำบุญ 2) เส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงความงดงามของธรรมชาติ 3) เส้นทางท่องเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงวัฒนธรรมชุมชน วิถีชีวิตชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น และ4)เส้นทางที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในพื้นที่ โดยเส้นทางท่องเที่ยวเหล่านี้นอกจากจะแบ่งเส้นทางเชื่อมโยงตามกิจกรรมแล้ว ยังสามารถแบ่งการเชื่อมโยงเส้นทางเป็นได้เป็น การเชื่อมโยงเส้นทางในจังหวัดเดียวกัน หรือการเชื่อมโยงเส้นทางระหว่างจังหวัด หรือการเชื่อมโยงเส้นทางในระดับประเทศ ได้อีกด้วย

2) กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ในพื้นที่ในพื้นที่จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี ประเทศไทย และพื้นที่แขวงคำม่วน แขวงสะหวันนะเขต แขวงจำปาสัก สปป ลาว

กิจกรรมดึงดูดการท่องเที่ยว ในพื้นที่นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี ประเทศไทย และพื้นที่แขวงคำม่วน แขวงสะหวันนะเขต แขวงจำปาสัก สปป ลาว พบว่ามีหลากหลายกิจกรรม ดังนี้

2.1 กิจกรรมดึงดูดนักท่องเที่ยว ในพื้นที่จังหวัดจังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี ประเทศไทย ประกอบด้วยหลากหลายกิจกรรม ดังนี้

2.1.1 กิจกรรมการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของชุมชน ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม ที่เป็นพื้นที่ที่อยู่ติดกับแม่น้ำสงครามจนทำให้พื้นที่นี้มีป่าบงป่าทามที่ยังความอุดมสมบูรณ์ ตำบลสามผง มีหาดทรายขาวบ้านปากยาม หมู่ที่ 4 บ้านปากยาม ต.สามผง อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม ฤดูแล้งน้ำจะลด ทำให้เกิดหาดทรายสีขาว ชาวบ้านปากยามจะจัดกิจกรรมวอลเลย์บอลชายหาดในวันที่ 13 เม.ย. ของทุกปี เพราะช่วงนี้น้ำจะลดมาก เหมาะแก่การจัดกิจกรรม และมีกิจกรรมเล่นสงกรานต์ในวันดังกล่าวด้วยในฤดูน้ำหลาก จะมีบริการล่องแพลำน้ำสงคราม กิจกรรมระหว่างล่องแพ อาทิ ตกปลา ทำอาหารที่ได้จากปลาที่จับมาได้ นั่งกินลมชมทิวทัศน์แม่น้ำสงคราม นอกจากนี้ยังมีเส้นทางท่องเที่ยวที่สามารถเที่ยวชมได้หลากหลายกิจกรรม ทั้งการล่องเรือลำน้ำโขง ชมทัศนียภาพแม่น้ำสงคราม ป่าบงป่าทาม ชมหาดทรายขาว ร่วมกิจกรรมตกปลาหาอาหารหรือปั่นจักรยานชมวัดพระเนาว์ บ้านศรีเวินชัย ที่ประดิษฐานพระเนาว์ พระพุทธรูปปางมารวิชัยนั่งขัดสมาธิราบ ศิลปะยุคล้านช้างเนื้อทราย และแวนนัมสการเจดีย์ศรีบูรพาจารย์ สักการบูชารูปเหมือนหลวงปู่คำพันธ์ จันทปโม พระพุทธรูปทองคำ และเดินทางไปที่หอไตรวันโพธิ์ชัย ซึ่งเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมกลางน้ำที่เคยมีเกจิอาจารย์สายวิปัสสนารูปสำคัญ เช่น หลวงปู่มั่น หลวงปู่ตื้อ พระอาจารย์เก็ง แล้วเดินทางแวะชมพิพิธภัณฑ์หลวงปู่ตื้อ อจลัมโม พระเถรานุเถระชื่อดังรูปหนึ่งของเมืองไทย เข้านมัสการรูปเหมือนหลวงปู่ตื้อ สูดท้ายเดินทางไปที่วัดศรีสงครามวิชัย เพื่อกราบนมัสการพระธาตุศรีสงคราม

2.1.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว บ้านนาจอก ที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมหลากหลายกิจกรรม เช่น การบายศรีสู่ขวัญ การฟ้อนรำ การเล่าประวัติตำนานโฮจิมินห์ การเล่าความเป็นมาของหมู่บ้าน การสนทนาภาษาเวียดนาม ฯลฯ อีกทั้งนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับรสชาติอาหารพื้นเมืองและอาหารเวียดนามแบบดั้งเดิม นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านนาจอกยังได้มีจัดกิจกรรมการจัดเตรียมชาเขียว ซึ่งต้มจากใบชาสดที่ปลูกในครัวเรือน อันเป็นเครื่องดื่มที่ได้รับความนิยมในหมู่พี่น้องชาวเวียดนามและมีชื่อเสียงในด้านสรรพคุณการลดไขมันในเส้นเลือดอีกด้วย

2.1.3 กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดมุกดาหาร สรุปข้อมูลเบื้องต้นว่าจังหวัดมุกดาหารมีหมู่บ้านโฮมสเตย์จำนวน 7 แห่ง โดยมีพื้นที่ท่องเที่ยวสำคัญ อาทิเช่น “บ้านภูโฮมสเตย์” เป็นหมู่บ้านชนเผ่าผู้ไทย อพยพมาจากประเทศลาว หมู่บ้าน “อยู่เย็น เป็นสุข” ประจำปี 2549 กิจกรรมการท่องเที่ยวของบ้านภู มุ่งเน้นในเรื่องของวิถีชีวิตที่ยังคงความเป็นชุมชนชนบท เป็นกิจกรรมโฮมสเตย์เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวสัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน การอยู่การกิน รวมถึงขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณีของผู้คนที่ยังคงความงดงาม ท่ามกลางธรรมชาติป่า อีกทั้งยังเป็นหมู่บ้านหัตถกรรมดีเด่น มีผลิตภัณฑ์ หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านหนองหล่ม หมู่บ้านผู้ไทยที่อยู่ติดแม่น้ำโขง เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่มีกิจกรรมสำหรับการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น ล่องเรือชมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมผู้ไทย การบายศรีสู่ขวัญ และมีกิจกรรมต่างๆที่นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมร่วมปฏิบัติและซื้อหาได้ หัตถกรรมผ้าทอ ผ้าชิ้นลาย मुख เสื้อเย็บมือ ตะกร้าพลาสติก

2.1.4 กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชน ไชยบุรี พื้นที่ชุมชนที่มีความโดดเด่น เนื่องจากมีทำเลที่ตั้งอยู่ติดทั้งฝั่งแม่น้ำโขง และฝั่งแม่น้ำสงคราม และมีมุมบรรจบของแม่น้ำโขงและแม่น้ำสงครามจนกลายเป็นแม่น้ำสองสี หรือสามสีในช่วงน้ำหลาก และทำให้มีความอุดมสมบูรณ์จากปลานานาชนิด โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวเมืองไชยบุรีมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเก่าแก่ มีคุณค่าเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยสามารถแบ่งตามลักษณะการท่องเที่ยวได้คือ แหล่งการท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ ในวัดที่สร้างขึ้น 7 วัด ปัจจุบันบางวัดยังคงใช้เป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจของชาวบ้าน บางวัดถูกทิ้งร้าง บางวัดหมดสภาพวัดไปแล้ว ประกอบด้วยวัดศรีสุนันทามหาอาราม (วัดไตรภูมิ : ชาวบ้านเรียก วัดใต้) วัดมหาอุตมะนันท์อาราม (วัดกลาง) วัดศรีบุญเรือง (วัดเหนือ) วัดยอดแก้ว วัดโพธิ์ชัย วัดไตรภูมิ (ใหม่) วัดป่าโนนเวศน์ นอกจากนี้ยังมีสิ่งดึงดูดทางธรรมชาติ เนื่องจากพื้นที่ไชยบุรีอยู่ติดทั้งแม่น้ำโขงและแม่น้ำสงคราม จึงทำให้มีบรรยากาศที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมบรรยากาศริมฝั่งแม่น้ำ บรรยากาศการหาอยู่หากินของคนริมน้ำ ปัจจุบันชุมชนได้มีกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้วยการจัดกิจกรรมปั่นจักรยานชมธรรมชาติและเยี่ยมชมแหล่งประวัติศาสตร์ของชุมชนด้วย

2.1.5 กิจกรรมท่องเที่ยวธรรมชาติพื้นที่ชายโขง อำเภอชานุมานพื้นที่ชายโขงในอำเภอชานุมานแห่งนี้มีบรรยากาศริมโขงที่สวยงามสงบ มีระยะทางประมาณ 38 กิโลเมตร สามารถเดินชมทัศนียภาพหรือปั่นจักรยานชมทิวทัศน์ฝั่งแม่น้ำโขง และยังสามารถมองเห็น เกาะดอนชะโนดซึ่งเป็นเกาะขนาดใหญ่กลางลำน้ำโขง ซึ่งในช่วงฤดูแล้งช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม จะสามารถมองเห็นแก่งกลางแม่น้ำโขงได้อย่างชัดเจน อีกทั้งบริเวณดังกล่าวยังพบเห็นวิถีชีวิตการหาปลา และการสัญจรไปมาของคนฝั่งลาวที่เข้ามาในประเทศไทย หรือคนไทยที่ข้ามฝั่งไปประเทศลาว

2.2.6 กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านผาชันพื้นที่บ้านผาชัน ห่างจากสามพันโบกเพียง 12 กม. เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งล่องเรือ ปั่นจักรยาน นั่งมอเตอร์ไซด์ชาวบ้าน หรือนั่งรถอีแต่นพวง และยังมีชื่อเสียงที่ใหญ่ที่สุดในไทย เสาคินตั้ง ผาสามหมื่นรู ลานหินโบกและ ถ้ำที่ชาวบ้านเอาไม้พักเวลาหาปลา โดยบรรยากาศริมโขงของบ้านผาชันนั้นมีความสวยงาม มีเกาะแก่งหินหลากหลาย สวยงาม และยังเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของพันธ์ปลาและอาหารจากแม่น้ำโขง จึงพบเห็นวิถีการประมงพื้นบ้านที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ จนมีการรวมกลุ่มกองทุนปลา รวมถึงการอนุรักษ์สัตว์น้ำต่างๆอีกด้วย

2.2.7 กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่พื้นที่ ตำบลโป่งเป่าและตำบลสองคอน อำเภอโพธิ์ไทร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่สามารถท่องเที่ยวชมความสวยงาม ทั้งนั่งเรือจากหาดสลึงที่บ้านปากกากลางตำบลสองคอน ผ่านปากบ้อง จุดแคบที่สุดของแม่น้ำโขง ผ่านหาดสลึงหินหัวพะเนียง ซึ่งเป็นเกาะหินกลางแม่น้ำที่ทำให้แม่น้ำโขงแยกออกเป็น 2 สาย ปากบ้องจุดแคบที่สุดของแม่น้ำโขงถือเป็นจุดชมวิว ที่หมู่บ้านสองคอน

2.1.8 กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาว และอนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีของพื้นที่เช่น กิจกรรมปั่นจักรยาน 2 ล้อ 2 น่อง 2 แผ่นดิน “มุกดาหาร-สะหวันนะเขต Tour of Mukdahan-Savannakhct 2015 2015” กิจกรรมงานแข่งเรือหรือที่เรียกตามภาษาพื้นบ้านว่างานบุญสว่างเฮือออกพรรษาที่ข้าน้ำนอง ถือว่าเป็นประเพณีที่กำเนิดขึ้นที่มุกดาหารเป็นแห่งแรกและแห่งเดียวในประเทศไทย กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับเทศกาลออกพรรษา

2.3 กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ในพื้นที่แขวงคำม่วน แขวงสะหวันนะเขต แขวงจำปาสัก สปป ลาว

2.2.1 กิจกรรมดึงดูดในพื้นที่แขวงคำม่วน มีกิจกรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่นกิจกรรมเยี่ยมชม พิพิธภัณฑสถานโฮจิมินห์บ้านเชียงหวาง แขวงคำม่วน ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เช่นกิจกรรมปั่นหน้าผา ที่ท่าฝรัง เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน เยี่ยมชม ชมอาคารบูรเนี่ยนศิลปะอาคารแบบฝรั่งเศสเป็นตึกเก่าแก่ ที่ยังคงสภาพสมัยฝรั่งเศสเป็นเจ้าของอาณานิคม ที่เมืองท่าแขก ชมอาหารพื้นเมืองขึ้นชื่อ “ปังแบ้” และนมัสการพระธาตุศรีโคตร

2.2.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว แขวงจำปาสัก ที่ปัจจุบันแขวงจำปาสักได้พัฒนาเมืองปากซ่องให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ด้านหนึ่งของเมืองปากซ่อง มีการให้เช่าที่ดินเพื่อพัฒนาให้เป็นสถานที่สร้างเป็นที่อยู่ของสูงอายุชาวจีน ด้านหนึ่งให้เช่าที่ดินเพื่อทำการผลิตผลผลิตทางการเกษตร มีผู้เช่าเป็นผู้ประกอบการในประเทศไทย กิจกรรมการท่องเที่ยวที่โดดเด่นเมืองปากซ่อง เช่น กิจกรรมการท่องเที่ยว Jeep Tour In Coffee Trail ในเขตภูเพียงบริเวณเมืองปากซ่อง เขตพื้นที่การจัดการท่องเที่ยวของ Jeep Tour In Coffee Trail ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ภูเขาไฟเก่า เป็นพื้นที่ปลูกกาแฟและมีน้ำตกจำนวนมาก ปัจจุบันได้รับการจัดสรรที่ดิน จากรัฐเพื่อปลูกกาแฟ ขณะเดียวกันได้นำประสบการณ์การทำทัวร์มาปรับใช้เพื่อหารายได้เพิ่ม จนปัจจุบันเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในกลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวผจญภัย

3) เส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาข้อมูลทั้งในประเด็นสถานการณ์การท่องเที่ยว และกิจกรรมดึงดูดการท่องเที่ยว สามารถเสนอแนะเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ โดยอาศัยกรอบของแนวคิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่หมายถึง “การท่องเที่ยวที่ตอบสนองต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน เกิดการท่องเที่ยวบนฐานการดูแลรักษาอย่างมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ดั้งเดิม เกิดผลกำไร มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงที่ไม่กระทบหรือกระทบน้อยที่สุดต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นทำให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกับธรรมชาติโดยไม่ทำลายล้างและทำให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนอยู่ดีกินดีและอยู่เย็นเป็นสุข เกิดการกระจายและผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น และมีความปลอดภัยในการบริการ” ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของกลุ่มนักท่องเที่ยว ที่ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย(adventure) นักท่องเที่ยวที่ชอบกิจกรรม(activity) นักท่องเที่ยวที่ชอบขอศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiory) สามารถเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมดึงดูดและสอดคล้องกับพฤติกรรม การท่องเที่ยวกลุ่มเหล่านี้ ได้ 6 เส้นทาง ดังนี้

เส้นทางที่ 1 ตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม –ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม –วัดมรุกขนคร ตำบลดอนนางหงส์ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม - บ้านหนองหล่ม ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร (3 วัน 2 คืน)

จุดเด่นของกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางนี้ คือเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ระยะเวลาไม่นาน 3 วัน 2 คืน กลุ่มเป้าหมายคือ นักท่องเที่ยวที่ชอบกิจกรรม(activity) ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบช้อปปิ้งศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiory) เนื่องจากจะได้เรียนรู้และร่วมกิจกรรม วิถีชีวิตคนริมโขง ทั้งการหาปลา ปรุงปลา กินปลา แปรรูปปลา บูชาแหล่งน้ำที่หาปลา ในพื้นที่ ไชยบุรี ตำบลสามผง และวัดมรุกขนคร โดยมีระยะทางรวม 231 กิโลเมตร อีกทั้งการเข้าถึงพื้นที่ต่างๆยังมีความสะดวกในเรื่องถนนที่เข้าถึง ป้ายบอกทาง และระหว่างทางยังมีจุดพัก เช่นปั้มน้ำมัน ร้านอาหาร ร้านขายสับประรดและแคนตาลูปข้างทาง อีกด้วย โดยสามารถทำเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ดังนี้

เส้นทางที่ 2 บ้านลาดเจริญ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี- ตำบลสองคอน อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดอุบลราชธานี -สามพันโบก บ้านโป่งเป่า ตำบลเหล่างาม อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี -บ้านผาชัน ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี (3 วัน 2 คืน)

จุดเด่นของกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางนี้ คือเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ระยะเวลาไม่นาน 3 วัน 2 คืน สอดคล้องกับนักท่องเที่ยวที่ชอบกิจกรรม(activity) ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiory) ที่จะได้สัมผัสทั้งธรรมชาติอันสวยงามของริมโขง เกาะแก่งต่าง ได้ร่วมกิจกรรมและเรียนรู้วิถีการทำประมงพื้นบ้าน อุปกรณ์การประมงพื้นบ้าน แหล่งประมงและแหล่งอนุรักษ์พันธ์ปลา รวมถึงแหล่งรวบรวมปลาของชุมชน และวิถีการหาอยู่หากินของคนลุ่มน้ำโขง ในพื้นที่ ผาแต้ม –ผาชัน-สามพันโบก-เขมราฐ-ขานูมาน โดยมีระยะทางรวม 269 กิโลเมตร อีกทั้งการเข้าถึงพื้นที่ต่างๆยังมีความสะดวกในเรื่องถนนที่เข้าถึง ป้ายบอกทาง และระหว่างทางยังมีจุดพัก เช่นปั้มน้ำมัน ร้านอาหาร ร้านกาแฟ อีกด้วย โดยสามารถทำเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ดังนี้

เส้นทางที่ 3 บ้านภู ตำบลบ้านเป้า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร–บ้านหนองหล่ม ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาลจังหวัดมุกดาหาร -วัดมรุกขนคร ตำบลดอนนางหงส์ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม (3 วัน 2 คืน)

จุดเด่นของกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางนี้ คือเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ระยะเวลาไม่นาน 3 วัน 2 คืน สอดคล้องกับนักท่องเที่ยวที่ชอบกิจกรรม(activity) ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiory) ที่จะได้สัมผัสวิถีชีวิตของชุมชนผู้ไทยที่ผูกติดกับการเกษตร และกิจกรรมความเชื่อของคนโขง(บูชาน้ำ แหล่งอาหาร แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และอุปโภคบริโภค) ในพื้นที่ บ้านหนองหล่ม –บ้านภู-วัดมรุกขนคร โดยมีระยะทางรวม 320 กิโลเมตร อีกทั้งการเข้าถึงพื้นที่ต่างๆมีความสะดวกในเรื่องถนนที่เข้าถึง ป้ายบอกทาง และระหว่างทางยังมีจุดพัก เช่นปั้มน้ำมัน ร้านอาหาร ร้านกาแฟ อีกด้วย โดยสามารถทำเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ดังนี้

เส้นทางที่ 4 บ้านนาจอก(บ้านลุงโฮจิมินท์) ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม –แขวงคำม่วน (ผาผึ้ง -ถ้ำแอ่น-พิพิธภัณฑสถานโฮจิมินท์)(3 วัน 2 คืน)

จุดเด่นของกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางนี้ คือเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ระยะเวลา 3 วัน 2 คืน ในการทำกิจกรรมทั้งในฝั่งประเทศไทยและ สปป.ลาว ประกอบไปด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiory) และนักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย(adventure) ทั้งการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของท่านโฮจิมินท์ การร่วมกิจกรรมกับชุมชนแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการปีนหน้าผา การล่องเรือชมความงามของ

หिनงอกหินย้อยใน ถ้ำนางแอ่น อีกทั้งการเข้าถึงพื้นที่ต่างๆยังมีความสะดวกในเรื่องถนนที่เข้าถึง ป้ายบอกทาง และระหว่างทางยังมีจุดพัก เช่นปั้มน้ำมัน ร้านอาหาร ร้านกาแฟ อีกด้วย

เส้นทางที่ 5 บ้านภู ตำบลบ้านเป้า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร- แขวงสะหวันเขต (ตัวเมืองสะหวันเขต พระธาตุอิงหัง พระธาตุโพน) - พระธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม (4 วัน 3 คืน)

จุดเด่นของกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางนี้ คือเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ระยะเวลา 4 วัน 3 คืน ในการทำกิจกรรมทั้งในฝั่งประเทศไทยและ สปป.ลาว ประกอบไปด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวสอดคล้องกับ พฤติกรรมนักท่องเที่ยว ที่ชอบชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiory) และ ชอบกิจกรรม(activity) ทั้งหารศึกษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาวผู้ไทย การศึกษา พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์แขวงสะหวันนะเขต ที่ทำให้เข้าใจในเรื่องราวและเหตุการณ์เกี่ยวกับสงคราม ปลอดภัยและสงครามอินโดจีนการนมัสการพระธาตุศักดิ์สิทธิ์ทั้งฝั่งไทยลาว นอกจากนี้การเข้าถึงพื้นที่ต่างๆ ยังมีความสะดวกในเรื่องถนนที่เข้าถึง ป้ายบอกทาง และระหว่างทางยังมีจุดพัก เช่นปั้มน้ำมัน ร้านอาหาร ร้านกาแฟ อีกด้วย

เส้นทางที่ 6 บ้านผาชัน ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี – บ้านสะพาย เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก - วัตฎู แขวงจำปาสัก - เมืองปากซอ แขวงจำปาสัก (4 วัน 3 คืน)

จุดเด่นของกิจกรรมท่องเที่ยวตามเส้นทางนี้ คือเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ระยะเวลา 4 วัน 3 คืน ในการทำกิจกรรมทั้งในฝั่งประเทศไทยและ สปป.ลาว ประกอบไปด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวสอดคล้องกับ พฤติกรรมนักท่องเที่ยว ที่ชอบบันเทิง(fun) ชอบศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiory) ชอบกิจกรรม (activity) และนักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย(adventure) ทั้งการศึกษาศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา การล่องแก่ง ชมน้ำโขง กินปลาสดจากแม่น้ำโขง พายเรือล่องแก่ง นั่งรถจี๊ปผจญถนนขรุขระ เพื่อเข้าชมความงดงามของ น้ำตก และชิมกาแฟรสชาติหอมอร่อยจากสวนกาแฟเมืองปากซอ นอกจากนี้การเข้าถึงพื้นที่ต่างๆยังมีความ สะดวกในเรื่องถนนที่เข้าถึง ป้ายบอกทาง และระหว่างทางยังมีจุดพัก เช่นปั้มน้ำมัน ร้านอาหาร ร้านกาแฟ อีกด้วย โดยสามารถทำเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ดังนี้

4) ผลการนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัด นครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของ นักท่องเที่ยว

การนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนม ถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ผู้วิจัย พิจารณาจากการประเมินศักยภาพตามเส้นทาง ทั้งหมด 6 เส้นทาง แล้วพบเส้นทางที่มีศักยภาพ สอดคล้อง กรอบแนวคิดการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ และกิจกรรมการท่องเที่ยวสอดคล้องกับ พฤติกรรมนักท่องเที่ยว ที่ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย(adventure) นักท่องเที่ยวที่ชอบกิจกรรม(activity) นักท่องเที่ยวที่ชอบชอบศึกษาค้นหาความรู้ (Diversiory) ได้ 3 เส้นทาง คือ

เส้นทาง ตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม –ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัด นครพนม –วัดมรุกขนคร ตำบลดอนนางหงส์ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม - บ้านหนองหล่ม ตำบล โพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร

เส้นทาง บ้านนาจอก(บ้านลุงโฮจิมินท์) ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม –แขวงคำ ม่วน (ผาฝรั่ง -ถ้ำแอ่น-พิพิธภัณฑ์โฮจิมินท์)

เส้นทาง บ้านผาชัน ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี – บ้านสะพาย เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก - วัตภู แขวงจำปาสัก - เมืองปากซอ แขวงจำปาสัก

โดยในเส้นทางทั้ง 3 เส้นทางนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการประเมินศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยใช้กรอบแนวคิดการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ ชุมชนที่อยู่ในเส้นทางท่องเที่ยว จำนวน 4 พื้นที่ ประกอบด้วย ตำบลสามผง ตำบลไชยบุรี บ้านผาชัน บ้านนาจอก โดยใช้กรอบมาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน 5 ด้าน 29 ตัวชี้วัดและเกณฑ์ 176 ข้อ แล้วพบว่า

ผลการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ บ้านผาชัน พบว่า จากเกณฑ์ 176 ข้อ พื้นที่ผาชันมีการดำเนินงานตามเกณฑ์ 145 เกณฑ์ ไม่มี 31 เกณฑ์

ผลการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ ตำบลไชยบุรี พบว่าชุมชนไชยบุรี มีความพร้อมในเรื่องของการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนพิจารณาได้ จากเกณฑ์ 176 ข้อ มีการดำเนินงานตามเกณฑ์ 157 เกณฑ์ ไม่มี 19 เกณฑ์

ผลการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ ตำบลสามผง พบว่าจากเกณฑ์ประเมิน 176 ข้อ สามารถนำมาใช้ในการประเมิน 143 เกณฑ์ เนื่องจากในบางด้าน คือด้านที่พัก ในพื้นที่ตำบลสามผงยังไม่มีที่พัก หรือโฮมสเตย์ ให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งจาก 143 เกณฑ์ ตำบลสามผง มีการดำเนินงานตามเกณฑ์ 102 เกณฑ์ และไม่มี 42 เกณฑ์

ผลการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ บ้านนาจอก พบว่า จากเกณฑ์ 176 ข้อ พบว่าบ้านนาจอก มีการดำเนินงานตามเกณฑ์ เกณฑ์ 151 เกณฑ์ ไม่มี 25 เกณฑ์

จากผลการศึกษาวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงได้เสนอเส้นทาง 3 เส้นทาง อันประกอบด้วย **เส้นทางที่ 1** ตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม –ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม –วัดมรุกขนคร ตำบลดอนนางหงส์ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม - บ้านหนองหล่ม ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร **เส้นทางที่ 2** บ้านนาจอก(บ้านลุงโฮจิมินห์) ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม –แขวงคำม่วน (ผาฝรั่ง -ถ้ำแอน-พิพิธภัณฑสถานโฮจิมินห์) และ **เส้นทางที่ 3** บ้านผาชัน ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี – บ้านสะพาย เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก - วัตภู แขวงจำปาสัก - เมืองปากซอ แขวงจำปาสัก โดยวิเคราะห์จากศักยภาพ และสอดคล้องกรอบแนวคิดการวิเคราะห์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (GSTC) ในพื้นที่ อีกทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ที่ชอบความสนุกสนาน บันเทิง(fun) นักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย(adventure) นักท่องเที่ยวที่ชอบกิจกรรม(activity) นักท่องเที่ยวที่ชอบขอศึกษาค้นหาความรู้ (Diversinary) อีกทั้งยังประกอบด้วยเส้นทางที่มีการเชื่อมโยงในระดับจังหวัด เชื่อมโยงต่างจังหวัด และเชื่อมโยงในระดับประเทศอีกด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่สอดคล้องกับนักท่องเที่ยวคุณภาพ นั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน ดังนั้นกระบวนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่สอดคล้องกับนักท่องเที่ยวคุณภาพ นั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆทั้งด้านข้อมูลและการปฏิบัติการด้วย เพื่อที่จะสามารถเกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเส้นทางท่องเที่ยวที่น้อยอย่างยาวนานและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้คนที่เกี่ยวข้องต่อไป อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและชุมชนต้องมุ่งพัฒนาหรือสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจเพื่อให้การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน 5 ด้าน 29 ตัวชี้วัดและเกณฑ์ 176 ข้อ โดยเฉพาะ ด้านการบริการและความปลอดภัยของการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น ที่พบจากผลการวิเคราะห์พบว่าชุมชนยังขาดการดำเนินกิจกรรมตามเกณฑ์หลายประเด็น ทั้งในเรื่องการประกันอุบัติเหตุของยานพาหนะที่ใช้ในการท่องเที่ยว เช่น รถ หรือเรือแพ ประกอบกับการควบคุมความปลอดภัยการวางแผนงานที่ชัดเจนในการรองรับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด รวมถึงการวางข้อปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับนักท่องเที่ยวและสมาชิกกลุ่มในการทำกิจกรรมที่ลดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในด้านการห้ามการใช้กล่องโฟม หรือถุงพลาสติก มาใช้ในการใส่อาหาร และการวางแผนทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันน้ำเสีย และข้อตกลงที่ชัดเจนในการร่วมกันในการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างประหยัด การจัดการด้านเสียงรบกวนที่ยังไม่พบข้อปฏิบัติที่ชัดเจนในการควบคุมหรือออกแบบเครื่องมือที่ลดมลภาวะทางเสียง

นอกจากนี้ควรพัฒนากิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงในแหล่งท่องเที่ยวตามลำน้ำโขงให้มากขึ้น โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งประเทศไทย และ สปป.ลาว ควรมีการพูดคุยและหาข้อตกลงร่วมกันที่สามารถนำมาปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมด้วย

2) ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการวิจัยต่อไป

กระบวนการดำเนินการวิจัยในครั้งต่อไปควรเป็นการศึกษากระบวนการบูรณาการความร่วมมือในการจัดการการท่องเที่ยวจากชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามเส้นทางท่องเที่ยวริมฝั่งโขงที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างยาวนานต่อพื้นที่และชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อมุ่งพัฒนามาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้ง 5 ด้าน ต่อไป อีกทั้งการดำเนินการวิจัยในครั้งต่อไป ควรมุ่งศึกษาความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนสองฝั่งโขงที่ชุมชนทั้งสองฝั่ง สามารถดำเนินการจัดการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงด้วยตนเอง มีมาตรฐาน และสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนของตนเองด้วย

บรรณานุกรม

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ก. 2545. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549). กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

_____ 2544. โครงการสำรวจสถิติการจัดประชุม การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล และการจัดงานแสดงสินค้า/นิทรรศการนานาชาติในประเทศไทย ปี 2544. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2547)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2550).รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการจัดทำยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ. 2551-2554 . กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2558).ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558 – 2560. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

ไฉษิต ไชยประสิทธิ์ (2554) การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในมิติการพัฒนาจากภายในกรณีศึกษาชุมชนในสถานีเกษตรหลวงอ่างขางอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

จตุพล ชูจันทร์. (2553).การพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารจัดการเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในตำบลบ้านใต้ อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ชาญยุทธ หาญคำภา.(2552). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวทางเลือก : เส้นทางตามรอยผู้ร่วมพัฒนาชาติไทยบนเทือกเขาภูพาน. **มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**

เด่นนภา กันชวงและคณะ. 2551. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน : กรณีศึกษาบริษัทนิพนธ์โฮมโปรดักส์ จำกัด. ขอนแก่น: รายงานสัมมนาการจัดการ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ทวีศักดิ์ ญาณประทีป. 2534. พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

นภดล นพรัตน์. (2551). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเวียงใต้ อำเภอป่าฝาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บริษัท อินฟอร์เมชั่น โพรไวเดอร์ แอนด์ คอนซัลแตนท์ จำกัด (2556). รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final Report) “โครงการส่งเสริมการลงทุนธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism)”บริษัท อินฟอร์เมชั่น โพรไวเดอร์ แอนด์ คอนซัลแตนท์ จำกัด. กรุงเทพฯ

บัญชา นาคทอง. (2550). ศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมอีสานใต้. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด และคณะ() โครงการส่งเสริมศักยภาพอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพสูง. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนวิจัย (สกว.) เชียงใหม่ : สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รำไพพรรณ แก้วสุริยะ . (2544). ท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์) ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ . กรุงเทพฯ : อนุสาร อสท .

_____ (2545). การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ในศตวรรษที่ 21.วารสารเทคโนโลยี 23, 3 (ก.ค.-ก.ย. 2545) : 15-20

รฐา จันทวารา และคณะ. (2553). แนวทางการยกระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มมูลค่าและคุณค่าของการท่องเที่ยว จังหวัดอุบลราชธานี. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

วาริษฐ์ มัชยมบุรุษ. (2552). รูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่:มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

สมชาย เลี้ยงพรพันธ์.2547.การศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. ในบริเวณทะเลสาบสงขลา.กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนวิจัย (สกว.)

สุชน อินทเสม. (2554). ยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ : กรณีศึกษาตำบลปากน้ำปราณ”

เสรี พงศ์พิศ (2547) ร้อยคำที่ควรรู้.พิมพ์ลักษณะ, กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์

Felici Gobba Shinnam (2010) การท่องเที่ยวเข้มแข็ง : ความตระหนักด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและความยั่งยืนในคอสตาริกา (Activist Tourism: Perceptions on Ecotourism and Sustainability in Costa Rica)”

Hui T.K., Wan D., and Ho A.(2007) Tourists’ satisfaction, recommendation and revisiting Singapore

Geng-Qing Chia C., and Qu H.(2008) Examining the structuralrelationships of destination image, tourist satisfaction and destination loyalty: Anintegrated approach.

Assakera G., Vinzib V.E., and O’Connor P.(2011) Examining the effect of novelty seeking, satisfaction, and destinationimage on tourists’ return pattern: A two factor, non-linear latent growth model

Thi Ai CamT.(2011) Explaining tourists satisfaction and intention to revisit NhaTrang, Viet Nam.

Hui T.K., Wan D., and Ho A.(2007) Tourists’ satisfaction, recommendation and revisiting Singapore

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554. สถิตินักท่องเที่ยว. [ออนไลน์]. (กรุงเทพมหานคร): (<http://203.144.250.243/statistics/>). [17 กรกฎาคม 2555].
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์,(2546) ได้ให้ความหมายว่าการบูรณาการ ว่าคือการผนวก
อ้างอิงใน www.folktravel.com ค้น ตุลาคม 2558
- งานส่งเสริมและประสานงานวิจัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2553. ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน.
[ออนไลน์]. (อุบลราชธานี): (http://www.ubu.ac.th/~research/index_research.php?page=research_unit/scholar_royal). [10 สิงหาคม 2553].
- ฉันทิช วรรณถนอม (2547) <http://www.thaiculture.in.th/thaiculturalroute>. [4 สิงหาคม].
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.(2558) คู่มือเกณฑ์มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน <http://www.dasta.or.th/th/sustain>
- ชนกร ช่อไม้ทอง, 2554. การเปิดเสรีทางการค้าภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. [ออนไลน์]. กรุงเทพฯ: เว็บไซต์<http://www.idis.ru.ac.th/report/index.php?topic=5968.0>. [8 กรกฎาคม 2555].
- ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2553. รายงานแนวโน้มเงินเพื่อ ฉบับเดือนตุลาคม2553.[
ออนไลน์]. กรุงเทพฯ: เว็บไซต์ <http://www.ryt9.com/s/bot/1015860>. [17 กรกฎาคม 2554]
- บริษัท โอเชียนสไมล์ทัว(อ้างอิงใน<http://www.oceansmile.com/Lao/Sawannaket.htm>
ค้น กันยายน 2558)
- ปรีดี โชติช่วง, 2552. นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว. [ออนไลน์]. (กรุงเทพมหานคร): (www.thai2learn.com/moi/images/stories/docs/paper142.pdf). [17 กรกฎาคม 2554].
- ศูนย์ปฏิบัติการกระทรวงศึกษาธิการ, 2553. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-11.
[ออนไลน์]. (กรุงเทพมหานคร): (<http://www.moc.moe.go.th/node/294>). [17 กรกฎาคม 2554].
- สมาพันธ์โลจิสติกส์ไทย, ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC). [ออนไลน์]. กรุงเทพฯ: เว็บไซต์ <http://www.thailog.org/wikilog/logistics/import-export-customs/item>). [13 กรกฎาคม 2554].
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553. แผนบริหารราชการแผ่นดิน. [ออนไลน์]. (กรุงเทพมหานคร): (http://www2.djop.moj.go.th/download/upload_download/8-0-11.pdf). [17 กรกฎาคม 2554].
- สำนักผังประเทศและผังภาค กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย (2557) http://www.dpt.go.th/nrp/about1/new/report6regional/Northeast_report/Northeast02.pdf, ออนไลน์, (กรุงเทพมหานคร):

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์

- 1) นายศักดิ์ชาย รัตนสกุลชัยกิจ เอส.พี.บี.อาร์ทัวร์ S.P.B.R. TOUR
- 2) นายจิตร จิระฉัตร แม็โขงเวิลฮอลิเดย์ Mekong World Holidays
- 3) นายธารินทร์ พันธมัย นายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดนครพนม และตัวแทนสภาอุตสาหกรรม
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- 4) นายสุรพล บุตรวงศ์ หัวหน้าประชาสัมพันธ์จังหวัดอำนาจเจริญ
- 5) นายสกนธ์ บุญวิทย์ ชิตสกนธ์รีสอร์ทและประธานสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดอำนาจเจริญ
- 6) นายวัชรพงษ์ โพธิ์สูง หัวหน้าสำนักงานจังหวัดอำนาจเจริญ
- 7) นายปะณะชัย คำสิงห์ หัวหน้าการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอำนาจเจริญ
- 8) นางสาววรรณมา บุคตีสิงห์ ฝ่ายการท่องเที่ยว สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอำนาจเจริญ
- 9) นายคณากร ปริญาปุณโณ นายช่างใหญ่วัดสิรินธรวรารามภูพร้าว
- 10) นายโกวิท แสนสุข หัวหน้าส่วนสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอุบลราชธานี
- 11) นายวิฑูร กุหลาบศรี ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานอุบลราชธานี
- 12) นายไบโพธิ์ บุญจริง เคียงฟ้ารีสอร์ท อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี
- 13) นายโทเร บุญจริง บริษัทอินโดจีน การท่องเที่ยว จังหวัดอุบลราชธานี ตำบลสุละเขต สาละเมือง
- 14) ท้าวฟูสี เกิดอาสา ตำรวจท่องเที่ยวแขวงจำปาสัก
- 15) ท้าวบุตสา พิมพะสอน ผู้ประกอบการโรงแรม
- 16) นางสาวมะณี ยาวัง เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว แขวงจำปาสัก
- 17) นางสาวพิศ ปันยาหอม เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว แขวงจำปาสัก
- 18) นางสาวมะณีจัน ไชจิรา เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว แขวงจำปาสัก
- 19) นางสาวปะไพ ยาวีไล เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว แขวงจำปาสัก
- 20) นางสาวสุธานี จันทะสง เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว แขวงจำปาสัก
- 21) ท่านดวงไซ ไชยะวัง ผู้ประกอบการโรงแรม
- 22) นายเพ็ญสุริยา สายใจ อำเภอโพธิ์ชัย
- 23) นายวุฒิสิตร์ จันทะแจ่ม อำเภอโพธิ์ชัย
- 24) นายณัฐพงษ์ ศรีกฤต อำเภอโพธิ์ชัย
- 25) นายสังข์ทอง อินทร์ทอง อำเภอโพธิ์ชัย
- 26) ดร.เสริม ผลเพิ่ม เสริมทรัพย์การท่องเที่ยว
- 27) คุณภัสสรณ์ รังสีกาญจน์ส่อง สีสันธรรมชาติทราเวล
- 28) คุณอุริตา โตแสง โรงแรมทอแสงอุบล
- 29) คุณวิภาพันธ์ จันทะเวช โรงแรมทอแสงอุบล
- 30) นายศักดิ์ดา พิริยะกิจไพบูลย์ นายกสมาคมฯ
- 31) ผช.นพรัตน์ กอกหวาน ททท.อุบลราชธานี

- 32) ผอ.อักษร แสนใหม่ สนง.ท่องเที่ยวและการกีฬาจังหวัดอุบลราชธานี
- 33) นางสาววรรณมา บุตดีสิงห์
- 34) นายสกนธ์ บุญวิทย์
- 35) นายสัจจา วงศ์กิตติธร สมาคมท่องเที่ยวมุกดาหาร
- 36) นายสมศักดิ์ สีบุญเรือง สมาคมท่องเที่ยวมุกดาหาร
- 37) นางสาวนิษฐีย์ โศธนานันท์ บริษัทปีหนึ่งทัวร์ จังหวัดนครพนม
- 38) ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครพนม ททท.นครพนม
- 39) นายอัครเดชา ฮวดคันทะ ททท.นครพนม

ภาคผนวก

เครื่องมือในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการท่องเที่ยว

โครงการศึกษาเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนม
ถึงจังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-สกุลผู้ให้สัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ที่อยู่/เบอร์ติดต่อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลบริษัททัวร์

ชื่อบริษัททัวร์.....

ใบอนุญาตของผู้ประกอบการ.....

จำนวนพนักงาน / บุคคลากร.....

จำนวนทัวร์ที่ขายได้เฉลี่ยต่อเดือน / ต่อปี ...ก็ทัวร์.....

ประเภทของทัวร์ที่ได้รับความนิยม.....

ตอนที่ 3 ข้อมูลเส้นทางการท่องเที่ยวของบริษัททัวร์

3.1 จำนวนเส้นทางการท่องเที่ยวที่จัดของบริษัททัวร์(เส้นทาง/ราคา/กลุ่มลูกค้า/ระยะเวลาที่จัด)

ลำดับ	เส้นทางท่องเที่ยว/จุดเด่นของเส้นทาง	กลุ่มลูกค้า	ราคา	จำนวน วันที่จัดทัวร์	ช่วงเวลา ที่จัดทัวร์

3.2 จุดเน้นการจัดทัวร์ของบริษัท

3.2.1 จุดเน้นด้านแหล่งท่องเที่ยว/เส้นทางท่องเที่ยว ของบริษัทคือ

.....
.....
.....
.....
.....

3.2.2 จุดเน้นด้านนักท่องเที่ยว/กลุ่มทัวร์ ของบริษัทคือ

.....
.....
.....
.....
.....

3.2.3 ช่องทางการขายทริปทัวร์

- อินเทอร์เน็ต ฯ
- ลูกค้าเดิม
- ปากต่อปาก
- ออกบูท ร่วมกับ ททท.
- อื่นๆระบุ.....

3.3 เส้นทางท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม (เส้นทาง/ราคา/กลุ่มลูกค้า/สาเหตุที่ได้รับความนิยม)

.....
.....
.....
.....

3.4 ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการจัดทัวร์

3.4.1 ปัญหาด้านแหล่งท่องเที่ยว/เส้นทางท่องเที่ยว ไม่มี.....มี

ถ้ามีอย่างไร.....
.....

3.4.2 ปัญหาด้านนักท่องเที่ยว ไม่มี.....มี

ถ้ามีอย่างไร.....
.....

3.4.3 ปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการการท่องเที่ยว(การเดินทาง/ที่พัก/อาหาร/มัคคุเทศก์/อื่นๆ) ไม่มี.....มี

ถ้ามีอย่างไร.....

3.4.4 ปัญหาที่เกิดจากข้อจำกัดสภาพภูมิศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว ไม่มี.....มี
ถ้ามีอย่างไร.....

3.4.5 ปัญหาที่เกิดจากนโยบายของรัฐ (ไทย - สปป.ลาว) ไม่มี.....มี
ถ้ามีอย่างไร.....

3.4.6 ข้อเสนอแนะนโยบายต่อทางจังหวัด / รัฐบาล ต่อการจัดการท่องเที่ยว

สถานการณ์ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างไทย - สปป.ลาว

3.5.1 มีการจัดทัวร์ร่วมกันหรือไม่ อย่างไร

3.5.2 บริหารจัดการอย่างไร

3.5.3 ปัญหา อุปสรรคที่เจอมีอะไรบ้าง

3.5.4 ที่ผ่านมามีได้รับรู้นโยบายด้านการท่องเที่ยวของทาง สปป.ลาวหรือไม่ / มีผลต่อ
ธุรกิจท่านหรือไม่อย่างไร..?

3.6 ท่านคิดว่าเส้นทางการจัดทัวร์ที่น่าสนใจในปัจจุบันและแนวโน้มอนาคต ในการจัดการ
ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในเส้นทางนครพนมถึงแขวงคำม่วนหรือมุกดาหารถึงสะหวันเขต คือเส้นทางใด

3.7 ท่านมีข้อเสนอแนะในการจัดทัวร์แบบยั่งยืนในเส้นทางลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัด
นครพนมถึงแขวงคำม่วน หรือมุกดาหารถึงสะหวันเขตอย่างไร

ลงชื่อ ผู้สัมภาษณ์.....

วันที่ สัมภาษณ์.....

แบบสอบถามนักท่องเที่ยว
โครงการศึกษาวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว
พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานีและแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลในการวิจัย โครงการศึกษาวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กลุ่มน้ำโขงไทย-ลาวพื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานีและแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาท่านตอบคำถามทุกข้อในแบบสอบถามนี้ **คำตอบของท่านไม่มีถูกหรือผิดและผู้วิจัยขอรับรองว่า ข้อมูลต่างๆที่ท่านตอบในแบบสอบถาม จะไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านหรือบุคคลใดๆ** และเพื่อจักใช้ข้อมูลเป็นประโยชน์ในการเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อไป สำหรับแบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งสิ้น 5 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ความต้องการกิจกรรมท่องเที่ยวเพิ่มเติม

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนี้

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยว

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ (.....) ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี พร้อมทั้งขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ว/ด/ป..... ชื่อแหล่ง.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ : 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ :ปี

3. ที่อยู่ปัจจุบัน : ตำบลอำเภอ.....จังหวัด

4. ระดับการศึกษา :

1) ต่ำกว่าปริญญาตรี

2) ปริญญาตรี

3)ปริญญาโท

4) ปริญญาเอก

5. อาชีพ

1) นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา

2) แม่บ้าน / พ่อบ้าน

3) รับจ้างทั่วไป

4) เกษตรกรรม

5) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

6) พนักงานบริษัท

7) ลูกจ้างชั่วคราว

8) ลูกจ้างประจำ

9) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ 10. อื่น ๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2 ข้อมูลลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยว

6. ท่านเคยได้ยินชื่อ รู้จัก หรือได้รับข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวนี้มาก่อนหรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1) ไม่เคย

2) เคย จาก คนแนะนำ

โทรทัศน์ วิทยู

สื่อสิ่งพิมพ์ บริษัทนำเที่ยว อื่น ๆ ระบุ

7. ท่านเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวนี้อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) รถส่วนตัว : รถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถสามล้อเครื่อง
 รถสามล้อถีบ รถจักรยาน
- 2) รถโดยสารประจำทาง : รถบัส รถสองแถว รถตุ๊ก ตุ๊ก รถตู้
- 3) รถเช่าเหมา : รถบัส รถสองแถว รถตู้ รถตุ๊ก ตุ๊ก
 แท็กซี่ จักรยานยนต์ สามล้อถีบ
- 4) เรือ : เรือโดยสารประจำทาง เรือเช่าเหมา
- 5) รถไฟ 6) เครื่องบิน 7) อื่น ๆ (ระบุ)

8. กิจกรรมท่องเที่ยวที่ท่านได้ทำในครั้งนี้

1. กิจกรรมที่ท่านร่วมปฏิบัติ ประกอบด้วย

- 1.1.....
 1.2.....
 1.3.....
 1.4.....

2. กิจกรรมที่ท่านเป็นผู้เยี่ยมชม ประกอบด้วย

- 2.1.....
 2.2.....
 2.3.....
 2.4.....

9. กิจกรรมที่ท่านชื่นชอบในครั้งนี้ 3 อันดับแรก คือกิจกรรมใด

กิจกรรมที่ 1

เพราะเหตุใด.....

กิจกรรมที่ 2.....

เพราะเหตุใด.....

กิจกรรมที่ 3

เพราะเหตุใด

10. ท่านคิดว่าท่านจะเดินทางมาเที่ยวอีกหรือบอกต่อเพื่อนท่านให้มาเที่ยวในพื้นที่นี้อีกหรือไม่ เพราะเหตุใด

() 1. มา () 2. ไม่แน่ใจ () 3. ไม่มา

เพราะเหตุใด

.....

11. ช่วงเดือนที่ท่านชอบเลือกเดินทางท่องเที่ยวมากที่สุด
- () 1. มีนาคม-มิถุนายน () 2. กรกฎาคม-ตุลาคม
 () 3. พฤศจิกายน-มกราคม () 4. พฤศจิกายน-กุมภาพันธ์
 () 5. ไม่แน่นอน
12. ท่านเดินทางครั้งนี้ ส่วนใหญ่เดินทางโดย
- () 1. รถส่วนตัว () 2. รถโดยสาร
 () 3. เครื่องบิน () 4. รถตู้
 () 5. อื่นๆ (ระบุ).....
13. ในการมาท่องเที่ยวท่านเลือกรับประทานอาหารรูปแบบใดมากที่สุด (ตอบเพียง 1 ข้อ)
 (ไม่รวมอาหารมื้อเช้าที่มีบริการในโรงแรม-ที่พัก)
- () 1. อาหารที่มีบริการในโรงแรม-ที่พัก () 2. อาหารพื้นเมืองที่ขึ้นชื่อของท้องถิ่น
 () 3. อาหารแบบ Fast Food () 4. อาหารแบบตามสั่ง
 () 5. อื่นๆ(ระบุ).....
14. การท่องเที่ยวครั้งนี้ท่านวางแผนหรือจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวอย่างไร
- () 1. จัดรายการเดินทางทั้งหมดด้วยตนเอง
 () 2. จัดรายการตามคำแนะนำของผู้ที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยว
 () 3. จัดรายการเดินทางตามคู่มือ/หนังสือ/วารสารการท่องเที่ยวที่ให้คำแนะนำ
 () 4. อื่นๆ (ระบุ).....
15. ท่านทราบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่ท่านเลือกเดินทางจากแหล่งใด (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. พนักงานของบริษัทนำเที่ยวแนะนำ () 2. นิตยสาร/วารสารการท่องเที่ยว
 () 3. แผ่นพับ/ใบปลิว () 4. อินเทอร์เน็ต
 () 5. ญาติพี่น้อง/ครอบครัว/คนรู้จัก () 6. สื่อสาธารณะ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ
 () 7. ป้ายโฆษณา () 8. อื่นๆ (ระบุ).....
16. ในการมาเที่ยวครั้งนี้ท่านได้จับจ่ายสินค้าประเภทใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. ของฝาก ของที่ระลึก () 2. อาหาร เครื่องดื่ม
 () 3. เครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง () 4. เสื้อผ้า กระเป๋า เครื่องแต่งกาย
 () 5. สินค้าหัตถกรรมอื่น เช่น..... () 6. อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 3 ความต้องการกิจกรรมท่องเที่ยวเพิ่มเติม

ความต้องการทำกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความต้องการทำกิจกรรมการท่องเที่ยว				
	ไม่มี 0	น้อย 1	ปานกลาง 2	มาก 3	มากที่สุด 4
1. ศึกษา / เรียนรู้ประวัติศาสตร์/เรื่องราวความเป็นมาของชุมชนท้องถิ่น					
3. เยี่ยมชม / เรียนรู้งานศิลปะ และวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น					
5. เยี่ยมชม / เรียนรู้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น หรือ พิพิธภัณฑ์ในชุมชน					
6. กิจกรรมถ่ายภาพ / วาดภาพ					
7. เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมกับชุมชนท้องถิ่น					
8. พักผ่อนตามอัยาศัยในพื้นที่					
9. ชมความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของชุมชน					
10. พักอาศัยร่วมกับเจ้าของบ้าน (Homestay)					
11. อื่นๆ (ระบุ).....					

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวประเภทเรือนพักอาศัยพื้นถิ่น	ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยว				
	ไม่มี 0	น้อย 1	ปานกลาง 2	มาก 3	มากที่สุด 4
1. ชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว					
2. ประวัติศาสตร์ของชาติพันธุ์ และ เหตุการณ์ที่สำคัญในอดีต					
5. วิถีชีวิตของชุมชนยังสามารถรักษาเอกลักษณ์ดั้งเดิมไว้ได้					
6. มีประเพณี วัฒนธรรม หรือเรื่องราว ที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น					
7. ความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร / หาข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว					
8. ความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยว					
9. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว อาทิ ไฟฟ้า น้ำประปา ที่จอดรถ ห้องสุขา เครือข่ายโทรศัพท์ ระบบอินเทอร์เน็ต ฯลฯ					
10. ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว					
11. การโฆษณาและประชาสัมพันธ์จากสื่อต่างๆ					
12. ความน่าสนใจของชุมชนและอัยาศัยของผู้คนในชุมชนโดยรอบ					

13. อื่นๆ (ระบุ).....					
-----------------------	--	--	--	--	--

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยว

1. การท่องเที่ยวของท่านพบปัญหาในด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1).....

2).....

3).....

2) ข้อเสนอแนะในการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยว

1).....

2).....

3).....

.....ขอขอบคุณที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูล.....

แบบประเมินมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน
โครงการศึกษาวิเคราะห์เส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว
พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานีและแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก

.....
 วัน/เดือน/ปีชื่อแหล่ง.....
 ที่ตั้ง.....
 ผู้ประเมิน.....

ด้านที่	เกณฑ์การประเมิน	มี	ไม่มี	รายละเอียด
ด้านที่ 1	การจัดการอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวโดยชุมชน			
1.1	ระบบการบริหารจัดการโดยชุมชนแบบบูรณาการทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ 1) ทรัพยากรธรรมชาติ 2) วัฒนธรรม 3) สุขภาพ/สุขอนามัย 4) ความปลอดภัย 5) คน/สังคม 6) ผลประโยชน์ 7) คุณภาพการบริการ และ 8) การตลาด			
	1.1.1 มีการทำงานในระบบกลุ่มท่องเที่ยว ซึ่งคณะกรรมการเข้ามาบริหารจัดการ			
	1.1.1 มีการทำงานในระบบกลุ่มท่องเที่ยว ซึ่งคณะกรรมการเข้ามาบริหารจัดการ			
	1.1.2 คณะกรรมการมีความเข้าใจในเป้าหมายและหลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน			
	1.1.3 คณะกรรมการมีความรู้ ความสามารถที่ครอบคลุมทั้ง 8 ด้าน			
	1.1.4 สมาชิกในกลุ่มท่องเที่ยวเป็นคนในชุมชน และเข้าใจเป้าหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน			
	1.1.6 มีกลไกการประสานงาน โดยมีผู้ประสานงานที่ชัดเจน			
	1.1.7 มีการจัดเก็บข้อมูลของกลุ่มอย่างเป็นระบบ และมีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย			
	1.1.8 กลุ่มท่องเที่ยวมีแผนงานที่ชัดเจนและครอบคลุมทั้ง 8 ด้าน			
	1.1.9 กลุ่มท่องเที่ยวมีระบบการเงินและบัญชีที่ชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้			
	1.1.10 กลุ่มท่องเที่ยวมีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์			
1.2	การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวและชุมชน			
	1.2.1 กลุ่มท่องเที่ยวมีกระบวนการทำงานที่ให้โอกาสกับสมาชิกในการร่วมคิดวางแผนและตัดสินใจ			

	1.2.2 สมาชิกมีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ที่แสดงให้เห็น อย่างเป็นทางการ เช่นการเข้ามารับทราบข้อมูล ร่วมคิด ร่วม แก้ไขปัญหา ร่วมแรงหรือร่วมทุน โดยการ			
	1.2.3 มีการประชุมหรือเวทีแลกเปลี่ยนกันภายในกลุ่มอย่าง สม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง			
	1.2.4 มีการกระจายข่าวสารความเคลื่อนไหวและกิจกรรม ของกลุ่มท่องเที่ยวให้ชุมชนรับรู้อย่างต่อเนื่อง			
	1.2.5 เปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม ท่องเที่ยว (อย่างน้อย ปีละ 1 กิจกรรม)			
	1.2.6 กลุ่มท่องเที่ยวเปิด โอกาสให้คนในชุมชนเข้ามาเป็น สมาชิกกลุ่มท่องเที่ยว (อย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง)			
1.3 การเสริมศักยภาพของคนในกลุ่มและชุมชน				
	1.3.1 สมาชิกได้รับโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะในประเด็น ที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ ของตนอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ			
	1.3.2 ผู้นำและสมาชิกมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ให้แก่บุคคล และหน่วยงานที่สนใจได้			
	1.3.3 มีการหมุนเวียนให้สมาชิกได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุม และฝึกอบรมต่างๆ			
	1.3.4 มีกิจกรรมในการเสริมสร้างศักยภาพของสมาชิกกลุ่ม และคนในชุมชน ซึ่งบรรจุไว้ในแผนการดำเนินงาน			
1.4 ระบบประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว กลุ่มท่องเที่ยว และชุมชน ที่ครอบคลุม ทั้ง 8 ด้าน				
	1.4.1 มีการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวใน รูปแบบต่างๆ เช่น สมุดเยี่ยมแบบสอบถาม เป็นต้น			
	1.4.2 มีการประเมินความพึงพอใจของสมาชิกกลุ่มท่องเที่ยว ในรูปแบบต่างๆ เช่น เวทีประจำเดือน ประชุมกลุ่มย่อย หรือ การตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ เป็นต้น			
	1.4.3 มีเวทีประชาคมเพื่อสร้างการรับรู้ของคนในชุมชน เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มและเปิดโอกาสให้คนในชุมชน ได้แสดงความคิดเห็นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง			
	1.4.4 มีการวิเคราะห์ผลการประเมินความพึงพอใจทั้งจาก นักท่องเที่ยว สมาชิก			

	กลุ่มท่องเที่ยว และคนในชุมชน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาการจัดการ			
1.5 การปฏิบัติตามกฎระเบียบของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว				
	1.5.1 มีข้อตกลงหรือกฎระเบียบของกลุ่มท่องเที่ยวที่ได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนและสมาชิกปฏิบัติตามข้อกำหนดนั้น			
	1.5.2 กลุ่มท่องเที่ยวมีการกำหนดกฎระเบียบสำหรับนักท่องเที่ยว และมีการแจ้งให้นักท่องเที่ยวรับทราบล่วงหน้า			
	1.5.3 กลุ่มท่องเที่ยวมีการจัดทำสื่อเผยแพร่กฎระเบียบให้กับชาวบ้านและนักท่องเที่ยวได้รับทราบ เช่น ป้ายประกาศ แผ่นพับ คู่มือท่องเที่ยว เป็นต้น			
1.6 การตลาดและประชาสัมพันธ์อย่างรับผิดชอบ				
	1.6.1 มีการกำหนดเป้าหมายกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชน และมีกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย			
	1.6.2 มีการกำหนดปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อให้ผู้ประกอบการหรือนักท่องเที่ยวทราบล่วงหน้า			
	1.6.3 มีการให้ข้อมูลเพื่อการประชาสัมพันธ์ในกิจกรรมและบริการที่เป็นข้อเท็จจริง			
	1.6.4 มีประสบการณ์ในการออกไปประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชนตามงานเทศกาลท่องเที่ยวต่างๆ ในระดับจังหวัดหรือประเทศ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง			
ด้านที่ 2 การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการกระจายผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น สังคมและคุณภาพชีวิต				
2.1 สนับสนุนการพัฒนาชุมชน				
	2.1.1 มีการจัดสรรรายได้ของกลุ่มเพื่อสนับสนุนกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของชุมชนอย่างต่อเนื่อง			
	2.1.2 สมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาในชุมชน			
	2.1.3 มีการทำงานร่วมกับภาคีอื่นทั้งในและนอกชุมชน			
	2.1.4 มีการผลักดันให้แผนงานของกลุ่มท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของแผนงานของ			
2.2 กระจายรายได้อย่างเป็นธรรมและสร้างโอกาสในการมีรายได้เสริม				
	2.2.1 สมาชิกในกลุ่มมีโอกาสในการมีรายได้ภายใต้การจัดการในระบบหมุนเวียนการให้บริการท่องเที่ยว			

	2.2.2 มีการส่งเสริมให้กลุ่มท่องเที่ยวและสมาชิกซื้อและใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในชุมชน			
	2.2.3 กลุ่มท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้ชาวบ้านและกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน จำหน่ายสินค้าให้กับนักท่องเที่ยว			
	2.2.4 มีการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆแก่นักท่องเที่ยว ที่มาจากวัตถุดิบและภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น			
2.3 การให้เกิดมิติด้านสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์				
	2.3.1 กลุ่มท่องเที่ยวไม่สนับสนุนการค้ายาเสพติด อบายมุข และการค้าประเวณี			
	2.3.2 เปิดโอกาสแก่เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ และคนพิการ ให้ได้รับประโยชน์และมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่ม			
	2.3.3 ไม่มีการใช้แรงงานเด็กในบทบาทหน้าที่ที่เสี่ยงภัย หรือทำให้ขาดโอกาสในการศึกษา			
	2.3.4 กิจกรรมท่องเที่ยวที่มีการใช้ทรัพยากรร่วมกับเพื่อนบ้าน จะต้องไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือรบกวนเพื่อนบ้าน			
ด้านที่ 3 การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม				
3.1 กลุ่มท่องเที่ยวมีข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในท้องถิ่น				
	3.1.1 มีการรวบรวมและบันทึกข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะวัฒนธรรม ประเพณี เป็นเอกสาร รูปภาพ หรือสื่อต่างๆ			
	3.1.2 มีการรวบรวมเก็บรักษาและอนุรักษ์ของเก่าซึ่งสะท้อนถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนไว้เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้			
3.2 มีการถ่ายทอดข้อมูลทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตจากคนภายในสู่คนภายนอกและการถ่ายทอดภายในชุมชนด้วยตนเอง				
	3.2.1 มีการออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าเสนอ ศิลปะวัฒนธรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่น			
	3.2.2 กิจกรรมท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสัมผัสวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวบ้านผ่านประสบการณ์จริง หรือได้ลงมือทำกิจกรรมนั้นๆ ด้วยตัวเอง			
	3.2.3 เจ้าของบ้านหรือนักสื่อความหมายท้องถิ่นมีความสามารถในการสื่อความหมายเรื่องราววัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างน่าสนใจ			

	3.2.4 มีการส่งเสริมเยาวชนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในการเป็นนักสื่อความหมายท้องถิ่นด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น			
	3.2.5 มีการผลักดันให้องค์ความรู้เรื่องภูมิปัญญา ประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมที่มีการรวบรวมโดยกลุ่มท่องเที่ยวให้เข้าไปเป็นหลักสูตรท้องถิ่น			
3.3 มีกฎกติกาและแนวทางปฏิบัติเพื่อการเคารพและปกป้องวัฒนธรรมของคนท้องถิ่นและให้เกียรติวัฒนธรรมของแขกผู้มาเยือน				
	3.3.1 มีกฎระเบียบด้านวัฒนธรรม และมีการให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยวรับทราบเพื่อปฏิบัติตามแนวทางที่ชุมชนกำหนด			
	3.3.2 สมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวปฏิบัติตนตามระเบียบของชุมชนและเป็นแบบอย่างที่ดี			
	3.3.3 มีการเผยแพร่ข้อควรปฏิบัติด้านวัฒนธรรมให้กับคนในชุมชนได้รับทราบโดยเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับที่ให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติ			
	3.3.4 กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่รบกวนและส่งผลกระทบต่อโบราณสถาน และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของชุมชน			
	3.3.5 มีการให้ความรู้กับสมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวและครอบครัวเพื่อให้เข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างของผู้มาเยือน			
3.4 กลุ่มท่องเที่ยวมีการส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบทอดวัฒนธรรม				
	3.4.1 มีการยกย่องให้เกียรติครูภูมิปัญญา บุคคลตัวอย่างของชุมชน			
	3.4.2 กลุ่มท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบทอดวัฒนธรรมในชุมชน			
ด้านที่ 4 การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน				
4.1 กลุ่มท่องเที่ยวมีฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเผยแพร่ข้อมูล				
	4.1.1 กลุ่มท่องเที่ยวมีฐานข้อมูลที่ชัดเจนในเรื่องเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน และความสัมพันธ์ระหว่างคนกับทรัพยากรธรรมชาติ			
	4.1.2 สมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวมีความรู้ สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและความสัมพันธ์ระหว่างคนกับทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนแก่ผู้มาเยือนได้			

	4.1.3 ผู้นำกลุ่มท่องเที่ยวสามารถถ่ายทอดข้อมูลความรู้ด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับคนในชุมชนและ ผู้สนใจทั่วไปได้			
	4.1.4 มีกฎ ระเบียบ ข้อควรปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อม และ เผยแพร่ให้กับคนในชุมชนและแขกผู้มาเยือนได้รับทราบ			
4.2 มีการออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน				
	4.2.1 มีการออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม			
	4.2.2 กิจกรรมท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ เรื่องสิ่งแวดล้อมและความสัมพันธ์ระหว่างคนกับ ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน			
	4.2.3 มีข้อควรปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวและสมาชิกกลุ่ม ท่องเที่ยวในการทำกิจกรรมท่องเที่ยวที่ลดผลกระทบต่อ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การไม่เด็ดดอกไม้ใน ป่า การใช้ปืนโตแทนกล้องโฟม เป็นต้น			
	4.2.4 นักสื่อความหมายท้องถิ่นสามารถแนะนำข้อปฏิบัติ เพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ			
	4.2.5 นักสื่อความหมายท้องถิ่นมีความสามารถในการสื่อ ความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและความสัมพันธ์ระหว่างคน กับทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนได้อย่างน่าสนใจ			
	4.2.6 มีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้ร่วมอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในชุมชน			
4.3 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการอนุรักษ์ความ หลากหลายทางชีวภาพ				
	4.3.1 กลุ่มท่องเที่ยวมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่าง เป็นระบบตามสภาพของพื้นที่และคำนึงถึงความยั่งยืน			
	4.3.2 กลุ่มท่องเที่ยวมีแผนงานในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมความหลากหลายทางชีวภาพ และมีการนำแผนงานไปใช้จริง			
	4.3.3 กลุ่มท่องเที่ยวมีคณะทำงาน/ตัวแทนชุมชนที่ รับผิดชอบงานด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่าง ชัดเจน			
	4.3.4 มีการทำงานร่วมกับเครือข่าย/องค์กรภาคี/ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย/พันธมิตรในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมร่วมกัน			

	4.3.5 สมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			
	4.3.6 กลุ่มท่องเที่ยวมีกองทุนที่สนับสนุนชุมชนในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีการนำกองทุนไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม			
	4.3.7 มีกิจกรรมการสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ			
4.4 การจัดการขยะในชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว				
	4.4.1 สมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวมีระบบจัดการขยะทั้งในระดับครัวเรือนและระดับกลุ่ม เช่นการคัดแยกขยะก่อนนำไปกำจัด การทำปุ๋ย/น้ำหมักจากเศษขยะที่ย่อยสลายได้การนำกลับมาใช้ใหม่ เป็นต้น			
	4.4.2 กลุ่มท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว			
	4.4.3 มีการจัดการขยะที่ดีในแหล่งท่องเที่ยว			
	4.4.4 มีข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการขยะในแต่ละกิจกรรมท่องเที่ยว			
	4.4.5 มีมาตรการ/วิธีการในกิจกรรมท่องเที่ยวแต่ละกิจกรรมเพื่อลดมลพิษและปริมาณขยะ เช่น การใช้ย่ำม ถุงผ้า ปิ่นโต ขวด/กระติกน้ำแบบเติมใหม่ได้ เป็นต้น			
4.5 การจัดการทรัพยากรน้ำและน้ำเสีย				
	4.5.1 บ้านพักนักท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวมีการใช้น้ำอย่างประหยัด			
	4.5.2 ชุมชนมีข้อตกลงร่วมกันในการใช้ทรัพยากรน้ำ			
	4.5.3 กลุ่มท่องเที่ยวมีการวางแผนทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันน้ำเสีย			
4.6 การจัดการด้านเสียงรบกวน				
	4.6.1 กลุ่มท่องเที่ยวมีการออกแบบและการใช้เครื่องมือที่ลดมลภาวะทางเสียง			
	4.6.2 มีข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อควบคุมเสียงรบกวน			
	4.6.3 กิจกรรมท่องเที่ยวไม่รบกวนต่อชุมชน สัตว์ป่า หรือ สภาวะแวดล้อม			
4.7 การจัดการด้านพลังงาน				
	4.7.1 มีการรณรงค์ให้สมาชิกกลุ่มและนักท่องเที่ยวใช้ไฟ น้ำมัน แก๊ส และเชื้อเพลิงอื่นๆอย่างประหยัด			

	4.7.2 มีแนวทางในการใช้พลังงานอย่างประหยัด หรือการใช้พลังงานทางเลือกหรือพลังงานทดแทน			
4.8 ผลลัพธ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม				
	4.8.1 ส่งเสริมสนับสนุนการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากวัสดุที่มีในท้องถิ่นซึ่งไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม			
	4.8.2 มีผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว			
	4.8.3 ไม่สนับสนุนการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัสดุที่ทำมาจากพืชสัตว์หายาก/ใกล้สูญพันธุ์			
	4.8.4 มีการส่งเสริมให้นำศิลปะท้องถิ่นและใช้วัสดุที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมาทำการตกแต่งสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น บ้านพัก ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เป็นต้น			
4.9 อาคารสิ่งก่อสร้าง				
	4.9.1 สิ่งปลูกสร้างที่สร้างขึ้นใหม่ มีการออกแบบที่สวยงาม สอดคล้องกลมกลืนไปกับสภาพแวดล้อม และคำนึงถึงความคงทน			
	4.9.2 มีการควบคุมกระบวนการก่อสร้างเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม			
ด้านที่ 5 การบริการและมีความปลอดภัยของการท่องเที่ยวโดยชุมชน				
5.1 กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความชัดเจน ปลอดภัย มีความเหมาะสมกับสภาพชุมชนกลุ่มเป้าหมาย และช่วงเวลา				
	5.1.1 มีการสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวและประเมินความเสี่ยงต่อนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน			
	5.1.2 มีข้อควรปฏิบัติเกี่ยวกับความปลอดภัย แสดงจุดที่มีความเสี่ยง พร้อมชี้แจงให้นักท่องเที่ยวรับทราบ			
	5.1.3 มีอุปกรณ์ด้านการท่องเที่ยวเพียงพอ และมีการตรวจสอบสภาพความพร้อมก่อนการใช้งาน			
	5.1.4 มีการจัดทำป้ายเตือนในจุดที่มีความเสี่ยง			
	5.1.5 กิจกรรมท่องเที่ยวมีความสอดคล้องเหมาะสมกับชุมชนและกลุ่มเป้าหมาย			
	5.1.6 กิจกรรมท่องเที่ยวมีความสมดุลกับระยะเวลา สอดคล้องกับช่วงเวลาและฤดูกาล			
	5.1.7 กิจกรรม ราคา ระยะเวลา และระยะทางในโปรแกรมท่องเที่ยวมีความชัดเจน			
5.2 ที่พัก				
5.2.1 ที่นอน				

	5.2.1.1 อุปกรณ์จำเป็นพื้นฐานมีความสะอาดเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวพร้อมในการใช้งาน และมีการทำความสะอาดทุกครั้งก่อนที่มินิกท่องเที่ยวเข้าพัก			
	5.2.1.2 ที่นอนมีความเป็นสัดส่วน (ถ้าไม่มีห้องนอน ควรมีฉากกั้นให้เป็นสัดส่วน)			
	5.2.1.3 บริเวณที่นอนอากาศถ่ายเทสะดวก ไม่มีกลิ่นอับ			
	5.2.1.4 ที่พักมีถึงขยะ ที่แขวนผ้า หรือราวตากผ้า			
	5.2.1.5 มีการเตรียมน้ำดื่มให้กับนักท่องเที่ยวในบริเวณที่นอน			
5.2.2 ห้องน้ำ				
	5.2.2.1 ห้องน้ำมีความสะอาดและถูกสุขลักษณะ มีการทำความสะอาดอยู่เสมอไม่มีกลิ่น ถ้าห้องอาบน้ำและห้องส้วมอยู่รวมกัน ชั้นน้ำและถังรองรับน้ำที่ใช้ควรแยกกันให้ชัดเจน			
	5.2.2.2 ห้องน้ำมีความปลอดภัย มิดชิด ประตูสามารถปิดล็อกได้ พื้นไม่ลื่นมีการระบายน้ำดี มีแสงสว่างเพียงพอ			
	5.2.2.3 มีถึงขยะ ที่แขวนผ้า หรือราวตากผ้า			
5.2.3 บริเวณบ้านและสภาพบ้าน				
	5.2.3.1 ตัวบ้านมีความมั่นคงแข็งแรง ไม่อยู่ในสภาพชำรุดหรือเสี่ยงต่อการเป็นอันตราย			
	5.2.3.2 หลังคาไม่รั่ว สามารถกันน้ำฝนได้ดี			
	5.2.3.3 บ้านพักอากาศถ่ายเทสะดวก ไม่มีกลิ่นอับ			
	5.2.3.4 ไม่มีสัตว์หรือแมลงที่เป็นอันตรายและเป็นพาหะนำโรคในบริเวณที่พัก			
	5.2.3.5 บริเวณบ้านมีมุมให้นักท่องเที่ยวได้ใช้เป็นที่พักผ่อนได้			
	5.2.3.6 มีการจัดสรรจำนวนนักท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสมกับบ้านพัก โดยพิจารณาจากขนาดของบ้านพักและจำนวนห้องน้ำที่มีให้บริการในบ้านพัก รวมถึงความสามารถในการดูแลนักท่องเที่ยวของเจ้าของบ้าน			
	5.2.3.7 เจ้าของบ้านพักมีการจัดการกับสัตว์เลี้ยงก่อนนักท่องเที่ยวเข้าพัก เช่นล่ามสุนัขหรือจับใส่กรง			
	5.2.3.8 บริเวณบ้านมีความสะอาดและเป็นระเบียบ			
	5.2.3.9 ภูมิทัศน์รอบบ้านมีความสะอาด ปลอดภัยสวยงาม ไม่มีขยะ หลุมไม่รก ไม่มีน้ำขัง มีการปลูกต้นไม้ ดอกไม้ ผักสวนครัว			
5.2.4 อาหารและเครื่องดื่ม				
	5.2.4.1 อาหารมีความสะอาด ถูกสุขอนามัย เป็นอาหารที่ปรุงสุกแล้ว มีการใช้ช้อนกลาง มีการล้างวัตถุดิบก่อนการปรุง			

	อาหารทุกครั้ง คนทำอาหารควรล้างมือให้สะอาดก่อนลงมือทำอาหาร			
	5.2.4.2 ส่วนประกอบของอาหารมาจากวัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่			
	5.2.4.3 อุปกรณ์และภาชนะในการประกอบอาหารมีความสะอาด มีฝาปิดที่มิดชิดมีการล้างทำความสะอาดทุกครั้งก่อนและหลังการใช้งาน			
	5.2.4.4 ห้องครัวมีความสะอาด มีการระบายอากาศดี มีแสงสว่างเพียงพอ อุปกรณ์มีการจัดเก็บจัดวางอย่างเป็นหมวดหมู่			
	5.2.4.5 ทำอาหารให้สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยว เช่น อาหารมุสลิม หรืออาหารมังสวิรัต			
	5.2.4.6 เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวร่วมทำอาหารกับเจ้าของบ้าน			
	5.2.4.7 คุณภาพและปริมาณอาหารมีความเหมาะสมกับราคาเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว			
	5.2.4.8 รายการอาหารมีความหลากหลาย ไม่น้อยกว่า 3 อย่าง/มื้อ เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว และไม่ซ้ำในแต่ละมื้อ			
	5.2.4.9 มีการจัดเตรียมอาหารให้ตรงเวลา			
	5.2.4.10 อุปกรณ์ในการรับประทานอาหารมีเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว			
	5.2.4.11 มีการแนะนำรายการอาหาร			
	5.2.4.12 น้ำดื่มมีความสะอาด ถูกสุขอนามัย เก็บในภาชนะที่สะอาดและปิดมิดชิด			
5.3 ยานพาหนะและการเดินทาง				
	5.3.1 มีการกำหนดอัตราค่าบริการที่เหมาะสม สอดคล้องกับระยะทาง สภาพเส้นทางและช่วงเวลา			
	5.3.2 มีการทำความสะอาด ตรวจสอบคุณภาพของยานพาหนะก่อนการนำไปให้บริการ			
	5.3.3 มีการนัดหมายเวลาที่แน่นอน/ตรงเวลา			
	5.3.4 มีแนวทางในการปฏิบัติงานและแผนรองรับ ในกรณีเกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิด			
	5.3.5 จัดยานพาหนะให้มีความเหมาะสมและเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว โดยมีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับยานพาหนะ 1 คัน			

	5.3.6 คนขับชี่ยานพาหนะมีคุณสมบัติที่เหมาะสม เป็นคนในชุมชน มีใบขับขี่มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ ไม่อยู่ในสภาพเมาสุรา รู้จักเส้นทางเป็นอย่างดี			
	5.3.7 มีอุปกรณ์ในการดูแลควบคุมความปลอดภัย เช่น เสื้อชูชีพ หมวกนิรภัย เป็นต้น			
	5.3.8 มีแผนที่หรือข้อมูลการเดินทางเข้าถึงชุมชนที่ชัดเจน			
	5.3.9 ยานพาหนะที่ใช้บริการนักท่องเที่ยวมีการทำประกันอุบัติเหตุ			
5.4 นักสื่อความหมายท้องถิ่น				
	5.4.1 เป็นคนในชุมชนและเป็นสมาชิกกลุ่มท่องเที่ยว รวมทั้งได้รับการยอมรับจากชุมชน			
	5.4.2 มีคุณสมบัติพื้นฐานของการเป็นนักสื่อความหมายที่ดี ตรงต่อเวลา มีอัธยาศัยไมตรีที่ดี มีไหวพริบปฏิภาณ รู้จักการควบคุมอารมณ์ มีการตัดสินใจที่ดี เหมาะสมกับสถานการณ์ และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี			
	5.4.3 ผ่านการฝึกอบรม/รู้ข้อมูลของชุมชนเป็นอย่างดี			
	5.4.4 มีทักษะในการสื่อความหมาย นำเสนอได้อย่างน่าสนใจ ข้อมูลมีความถูกต้องชัดเจน			
	5.4.5 มีการปฏิบัติตัวอย่างเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว รู้จักกาลเทศะ ไม่มีเรื่องชู้สาว			
	5.4.6 มีสภาพร่างกายที่พร้อมในการปฏิบัติงาน ไม่อยู่ในสภาพที่มึนเมา ไม่สบายมีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์			
	5.4.7 มีทักษะในการต้อนรับนักท่องเที่ยว การแนะนำให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน ข้อมูลกลุ่มท่องเที่ยว มีการแจ้งให้นักท่องเที่ยวได้ทราบถึงการปฏิบัติตนในการท่องเที่ยวในชุมชนและการทำกิจกรรมต่างๆ			
	5.4.8 มีทักษะในการประเมินความพร้อมทางร่างกายและจิตใจของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมที่ทำ และสามารถให้คำแนะนำที่เหมาะสม			
	5.4.9 มีความรู้เรื่องการปฐมพยาบาลเบื้องต้น			
	5.4.10 มีการแจ้งให้กับนักท่องเที่ยวทราบถึงจุดที่มีความเสี่ยงเรื่องความปลอดภัยและข้อควรระวัง			
	5.4.11 มีการวางแผนและประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องล่วงหน้า			
	5.4.12 มีจำนวนนักสื่อความหมายท้องถิ่นที่เหมาะสมกับจำนวนนักท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยว มีการกำหนดและระบุจำนวนที่แน่นอนในการทำ			
5.5 เจ้าของบ้าน				

	5.5.1 มีทักษะการเป็นเจ้าของบ้านที่ดี คือ แนะนำตนเอง สมาชิกในครอบครัว และจุดสำคัญต่างๆ ภายในบ้านพักต่อนักท่องเที่ยว ให้การต้อนรับที่อบอุ่น มีอัธยาศัยไมตรีแต่งกายสุภาพ ไม่มีเรื่องชู้สาวกับนักท่องเที่ยว ไม่ส่งเสียงดังในยามวิกาลคอยดูแลความปลอดภัย ให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว แนะนำสิ่งที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ			
	5.5.2 สามารถสร้างการมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าบ้านกับนักท่องเที่ยว			
	5.5.3 สมาชิกในครอบครัวมีความพร้อมและเต็มใจในการต้อนรับนักท่องเที่ยว			
	5.5.4 เจ้าของบ้านพักมีข้อมูลความรู้เกี่ยวกับแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและข้อมูลของชุมชนเป็นอย่างดี			
5.6 การติดต่อประสานงาน				
	5.6.1 มีผู้ประสานงานชัดเจน ติดต่อได้สะดวก และมีตัวแทนในกรณีที่ผู้ประสานงานหลักไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่หรือติดต่อไม่ได้			
	5.6.2 มีคุณสมบัติที่ดีของการเป็นผู้ประสานงาน ยิ้มแย้มแจ่มใส มีทักษะในการสื่อสารและการกระจายข้อมูลถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง			
	5.6.3 มีขั้นตอนการประสานงานที่ชัดเจน			
	5.6.4 มีอุปกรณ์สื่อสารที่พร้อมใช้งานอยู่เสมอ			
	5.6.5 มีระบบการจองล่วงหน้า			
	5.6.6 มีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวอย่างชัดเจน ในเรื่องกิจกรรม การบริการ ราคา กติกาของชุมชน			
	5.6.7 มีการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว เช่น โรคประจำตัว อาหารการกิน เป็นต้น			
	5.6.8 มีการส่งต่อข้อมูลนักท่องเที่ยวให้กับผู้สื่อความหมายท้องถิ่น เจ้าของบ้านฝ่ายยานพาหนะ รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ และติดตามผลการส่งต่อนักท่องเที่ยว			
	5.6.9 มีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับชุมชน กลุ่มท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และมีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ			
	5.6.10 มีระบบการทำสัญญาร่วมกับพันธมิตรทางการตลาด			
	5.6.11 มีข้อมูลของพันธมิตรต่างๆ เช่น หน่วยงาน บริษัทนำเที่ยว สื่อมวลชน เป็นต้นและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ			
	5.6.12 มีคู่มือการท่องเที่ยวแจกหรือจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว			

	5.6.13 มีการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และ จัดเก็บอย่างเป็นระบบ			
5.7 ความปลอดภัย				
	5.7.1 กลุ่มท่องเที่ยวมีแผนรองรับความปลอดภัย ในกรณีเกิด อุบัติเหตุ มีการเตรียมการปฏิบัติงานทั้งในด้านของบุคลากร อุปกรณ์ ยานพาหนะ			
	5.7.2 กลุ่มท่องเที่ยวมีการวางแผนที่เกี่ยวข้องกับด้านความ ปลอดภัย เช่น การฝึกอบรมการฝึกซ้อมในสถานการณ์จำลอง			
	5.7.3 มีการทำประกันอุบัติเหตุให้กับนักท่องเที่ยว			
	5.7.4 กลุ่มการท่องเที่ยวมีการจัดเวรยามดูแลความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว			
	5.7.5 มีเครื่องมือในการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ วิทยุ และต้อง พร้อมใช้งานตลอดเวลา			
	5.7.6 มีการประสานงานร่วมกับฝ่ายปกครอง หน่วยงานต่างๆ ในชุมชน เช่น สถานีอนามัยกลุ่ม อปพร. เพื่อวางแผนเรื่อง ความปลอดภัย			
	5.7.7 มีข้อตกลงที่เหมาะสมของคนในชุมชนเพื่อสร้าง ความรู้สึกลปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว			
	5.7.8 มีการเตือนนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สิน			

**สรุปผลการประชุมระดมความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้อง
โครงการศึกษาวิเคราะห์เส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัด
อุบลราชธานีและแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก**

การประชุมระดมความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้อง ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์การเส้นทาง
การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานีและแขวงคำ
ม่วนถึงแขวงจำปาสัก

**เวทีที่ 1 การวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยว โดยชุมชน จัดขึ้นในวันที่ 24 มิถุนายน 2558 ณ บ้าน
ผาชัน**

การประชุมในครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้รู้ ผู้ประกอบการ ผู้เกี่ยวข้องกับการ
การท่องเที่ยว ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 15 คน ผลการประชุมพบว่า ชุมชนบ้านผาชันมีหน่วยงาน
ภายนอกเข้ามาสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่หลายหน่วยงาน ทั้งระดับท้องถิ่น และระดับจังหวัด
นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เข้ามาช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลทรัพยากรและ
ภูมิปัญญาในท้องถิ่นด้วย สำหรับการท่องเที่ยวของชุมชนชุมชนแบบโฮมสเตย์นั้นที่ผ่านมาชุมชนประสบปัญหา
ในเรื่องความเข้าใจของคนในชุมชนในการจัดนักท่องเที่ยวเข้าพักในบ้าน อีกทั้งยังประสบปัญหาในด้าน
มาตรฐานบ้านพักโฮมสเตย์แบบเดียวกันทุกหลัง จึงทำให้ชุมชนมีการพูดคุยและหาแนวทางร่วมกัน และได้
แนวทางการแก้ปัญหาคือการคัดเลือกบ้านหลังที่มีความพร้อมและมีมาตรฐานในการรองรับนักท่องเที่ยวเท่านั้น
 อีกทั้งในการแบ่งสรรนักท่องเที่ยวต้องผ่านการประชุมและตกลงกันอย่างชัดเจน ซึ่งคนในชุมชนต่างเห็น
ความสำคัญและต้องการให้เกิดการท่องเที่ยวของชุมชนต่อไป และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ เนื่องจาก
สามารถเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชน สร้างงานสร้างอาชีพให้คนในชุมชนได้อีกด้วย

เวทีที่ 2 การประชุมระดมความคิดเห็นในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2559 ณ ห้องประชุมจกกลณี โรงแรมทองแสง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

การประชุมในครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ...23...คน ประกอบด้วย...ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น ผู้นำและตัวแทนชุมชนที่มีการจัดการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว. นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว โดยมีประเด็นในการระดมความคิดเห็น ในประเด็นทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตามลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว และเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ลุ่มน้ำโขง ไทย-ลาว ซึ่งที่ประชุมเสนอเส้นทางการท่องเที่ยว จำนวน 1 เส้นทาง ระยะเวลา 3 วัน สองคืน ได้แก่

เส้น วิถีประมงพื้นบ้าน และการหาอยู่หากินคนริมโขง (วิธีการทำประมงพื้นบ้าน อุปกรณ์การประมงพื้นบ้าน แหล่งประมงของชุมชน) โดยมีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้

วันแรก สนามบินอุบล-โขงเจียม

10.00 เดินทางจากสนามบิน สู่อำเภอโขงเจียม ระหว่างการเดินทางทาง แวะเยี่ยมชมผาแต้ม จากนั้นก็เดินทางสู่อำเภอโขงเจียม ที่อำเภอโขงเจียม แวะเที่ยววัดถ้ำคูหาสวรรค์

12.00 รับประทานอาหารพื้นถิ่น

13.00 เที่ยววัดถ้ำคูหาสวรรค์

18.00 เข้าที่พัก

วันที่สอง โขงเจียม-ผาชัน -ตำบลสองคอน-เขมราฐ

8.00 น. เดินทางสู่บ้านผาชัน หมู่บ้านที่อยู่ติดแม่น้ำโขง มีบรรยากาศที่เป็นแบบวิถีชนบท มีระบบนิเวศ เกาะแก่งหิน สวยงาม และมีปลาแม่น้ำโขง จำนวนหลากหลายและมีทุกฤดูกาล จนหมู่บ้านผาชันแห่งนี้ เป็นหมู่บ้านที่มีกลุ่มสหกรณ์ปลาที่รับซื้อปลาจากชาวประมงพื้นบ้าน ที่เป็นคนในหมู่บ้าน แล้วนำมาวางขายให้กับนักท่องเที่ยวหรือพ่อค้า หรือคนในชุมชนที่สนใจนำปลาไปบริโภค ที่บริเวณบ้านผาชันยังสามารถเยี่ยมชมเสาเฉลียงเสาหินขนาดใหญ่ที่มีรูปร่างต่างๆและบริเวณเสาเฉลียงนี้ยังมีบรรยากาศโดยรอบ ที่

9.00 น. เดินทางสู่หาดสลึง เยี่ยมชมบริเวณหาดสลึงและล่องเรือเที่ยวชมสามพันโบก สามพันโบก เป็นพื้นที่ที่มีแก่งหินเป็นโบว์หรือเป็นหลุมมีลักษณะรูปร่างต่างๆอยู่มากมาย จนได้ชื่อว่าสามพันโบก นักท่องเที่ยว นิยมนั่งเรือ จากหาดสลึงที่บ้านปากกะกลางตำบลสองคอน โดยล่องตามลำน้ำระยะทาง 4 กิโลเมตร ในระยะทาง 4 กิโลเมตรนี้จะผ่านปากบ้อง จุดแคบที่สุดของแม่น้ำโขง ผ่านหาดสลึงหินหัวพะเนียง ซึ่งเป็นแก่งหินกลางแม่น้ำที่ทำให้แม่น้ำโขง แยกออกเป็น 2 สายหรือในภาษาท้องถิ่น เรียกว่าสองคอน จึงเป็นที่มา ของชื่อบ้านสองคอนและสามพันโบกหรือศิลาเลขหรือหาดหงส์ ปากบ้อง จุดแคบที่สุดของแม่น้ำโขงถือเป็นจุดชมวิว ที่หมู่บ้านสองคอน ซึ่งจะสัมผัสได้ในยามที่แม่น้ำโขงลดระดับในฤดูแล้ง ราวเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมิถุนายน เป็นจุดที่แม่น้ำโขงแคบที่สุด ปากบ้องจึงมีลักษณะเหมือนคอคอดโดยส่วนที่แคบที่สุด วัดได้ 56 เมตร ส่วนหินหัวพะเนียงอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านสองคอนเป็นแก่งหินขนาดใหญ่ กลางแม่น้ำโขงรูปร่างคล้ายอุปกรณ์ประกอบคันไถอยู่ถัดจากบริเวณ ปากบ้องขึ้นไปทางเหนือประมาณ 500 เมตรแก่งหินใหญ่ไหลลงวางกลางลำน้ำโขง โดยแก่งสองคอน เกิดจากการเกาะหินหัวพะเนียง กลางลำน้ำโขงซึ่งเป็นแก่งหินขนาดใหญ่ รูปร่างแปลกตา ที่ชันบางข้างด้วย 2 แก่งน้ำโขง ทำให้แม่น้ำโขงแยกออกเป็น 2 สาย หรือสองคอนในภาษาถิ่นคอนแปลว่าแก่ง จึงเป็นที่มาของชื่อ บ้านสองคอน ส่วนหาดสลึงเป็นหาดทราย อยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง เมื่อน้ำในแม่น้ำโขงลดระดับลงจะมีหาดทรายที่สวยงาม จากตำนาน เชื่อกันว่า ชื่อหาดสลึง เกิดจากการที่คนมาเล่นน้ำช่วงสงกรานต์ นานมาแล้วซึ่งในสมัยนั้น ใช้เหรียญสลึง 1 สลึงซึ่งมีค่าสามารถซื้อควายได้ถึง 1 ตัว ตามนิสัยของคนไทยบางคนเมื่อมารวมกันแล้วมักมีการเล่นการพนันเข้ามาเกี่ยวข้อง อยู่เสมอ ดังนั้น ผู้ที่มาเล่นน้ำที่หาดสลึง

แห่งนี้ จึงได้ตั้งคำทำนาย ความสามารถโดยมีการเติมพันว่าน่าจะกลางเดือนเมษายน เวลาเที่ยงวันถ้าใครสามารถเดินหรือวิ่งบนหาดได้ ตลอดแนว ตลอดแนวซึ่งมีความยาวถึง 860 เมตร โดยไม่แวะพักระหว่างวิ่ง จะได้รับเงินเติมพัน 1 สลึง นับตั้งแต่มีการเติมพันมือ ไม่เคยมีใคร ได้รับรางวัลนี้เลยชาวบ้านจึงขนานนาม หาดแห่งนี้ว่า หาดสลึง ส่วนภาคินศิลาเลข ร่องรอยประวัติศาสตร์สมัยฝรั่งเศส เรื่องอำนาจ ในแถบอินโดจีนฝรั่งเศสได้นำเรือกลจักรไอน้ำ ขนส่งสินค้า ระหว่าง หลีผีเวียงจันทน์ซึ่งอยู่ก่อนถึงหาดหงส์ ที่ฝรั่งเศส แกะสลักตัวเลข ที่หน้าผาหิน สำหรับบอกระดับ น้ำในแม่น้ำโขง เพื่อความปลอดภัยในการเดินเรือ เนื่องจาก หน้าที่น้ำหลากบริเวณนี้ จะมี แนวหินโสโครก จำนวนมาก ส่วนหาดหงส์ เป็นเนินทราย แม่น้ำโขงขนาดมหึมา ที่เกิดจากการพัดพาของน้ำ และนำตะกอนทราย มาทับถมกัน จนลักษณะพื้นที่เป็นพื้นทรายกว้างใหญ่ ลักษณะคล้ายกับทะเลทรายที่กว้างใหญ่ ช่วงเวลาที่นิยมมาเที่ยวหาดหงส์ จะเป็นช่วงเวลา ในยามบ่ายแก่ๆ ช่วงที่พระอาทิตย์ ใกล้ลับขอบฟ้าซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สวยงาม เพราะแสงทองของดวงอาทิตย์ จะกระทบกับหาดทราย สีขาว ทำให้ดูระยิบระยับสวยงามยิ่งนัก จากนั้นเวลา 12 นาฬิกาจัดรับประทานอาหารกลางวัน ที่สองคอนรีสอร์ทโดยเมนูที่รับประทานเป็นเมนูที่เกี่ยวข้องกับปลาแม่น้ำโขง และอาหารพื้นบ้าน

11.30 เดินทางสู่แก่งชมดาว วัดปากแซงและก้หาดทรายสูง

16.30 ก็เดินทางเข้าสู่ อำเภอเขมราฐ เป็นอำเภอที่มีบ้านเรือนเก่าอายุกว่า 200 ปีที่บ้านราษฎร์เจริญ ซึ่งเป็นหมู่บ้านเล็กๆริมฝั่งแม่น้ำโขงมีวิถีชีวิตอันเรียบง่ายมีบริการโฮมสเตย์ นักท่องเที่ยว จะได้สัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้านและแหล่งท่องเที่ยวริมน้ำโขง ที่บ้านราษฎร์เจริญ ยังมีหาดทรายสูงมีลักษณะเป็นหาดทราย ริมฝั่งแม่น้ำโขง ที่มีการสะสม ของทรายจากการพัดพา ของน้ำและลมจนสูงมาก เมื่อไปเดินเที่ยวในระยะใกล้ มีความสูงขนาดเท่าคนหนึ่งคน และยังมีความยาว หลายสิบลเมตร จึงเป็นที่นิยมในการถ่ายภาพของนักท่องเที่ยว ให้เหมือนว่าตนเองอยู่ในทะเลทรายนอกจากนี้ยังมีการใช้บริเวณนี้ตั้งกล้อง ในการถ่ายแบบและถ่ายโฆษณา อยู่หลายครั้ง

วันที่ 3 สนามบิณนครพนม-มุกดาหาร-บ้านภู

08.00 การเดินทางตั้งแต่อำเภอเขมราฐ ไปอำเภอขามุนามจังหวัดอำนาจเจริญ

9.00 น. เยี่ยมชมยักษ์คู่ ขมบรรยากาศวิโวง และนั่งเรือชมเกาะแก่ง 4 แก่ง

12.00 รับประทานอาหารเที่ยง

13.00 ออกเดินทางสู่พระมงคลมิ่งเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ

14.00 เยี่ยมนมัสการ ขอพรพระมงคลมิ่งเมือง

14.30 ออกเดินทางสู่จังหวัดอุบล เพื่อเดินทางกลับ โดยเครื่องบิน

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม เรื่อง ทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวไทย-ลาว

ณ โรงแรมทอแสง วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2559

จังหวัดอุบลราชธานี

ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน/พื้นที่	หมายเลขโทรศัพท์
นายเพ็ญสุริยา สายใจ	อำเภอโพธิ์ชัย	
นายวุฒิสิตกร จันทะแจ่ม	อำเภอโพธิ์ชัย	
นายณัฐพงษ์ ศรีกฤต	อำเภอโพธิ์ชัย	
นายสังข์ทอง อินทร์ทอง	อำเภอโพธิ์ชัย	
ดร.เสริม ผลเพิ่ม	เสริมทรัพย์การท่องเที่ยว	081-9996879
คุณรภัศรสรณ์ รังษีกาญจน์ส่อง	สีสันธรรมชาติราเวล	089-5834463
คุณภูริตา โตแสง	โรงแรมทอแสงอุบล	097-9462269
คุณวิภาพันธ์ จันทะเวช	โรงแรมทอแสงอุบล	061-9719151
นายศักดิ์ดา พิริยะกิจไพบูลย์	นายกสมาคมฯ	081-4707111
ผช.นพรัตน์ กอกหวาน	ททท.อุบลราชธานี	
ผอ.อักษร แสนใหม่	สนง.ท่องเที่ยวและการกีฬาจังหวัดอุบลราชธานี	
นายสรสุม กฤษณะจุฑะ	ม.อุบล	
นายสุวภัทร ศรีจองแสง	ม.อุบล	

จังหวัดอำนาจเจริญ

ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน/พื้นที่	หมายเลขโทรศัพท์
นายกเทศบาลตำบลชานุมาน		
นางสาววรรณภา บุคดีสิงห์		
หัวหน้าการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดอำนาจเจริญ		
หัวหน้าสำนักงานจังหวัด อำนาจเจริญ		
นายสกันธ์ บุญวิทย์		

จังหวัดมุกดาหาร

ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน/พื้นที่	หมายเลขโทรศัพท์
นายสังจา วงศ์กิตติธร	สมาคมท่องเที่ยวมุกดาหาร	
นายสมศักดิ์ สีบุญเรือง	สมาคมท่องเที่ยวมุกดาหาร	

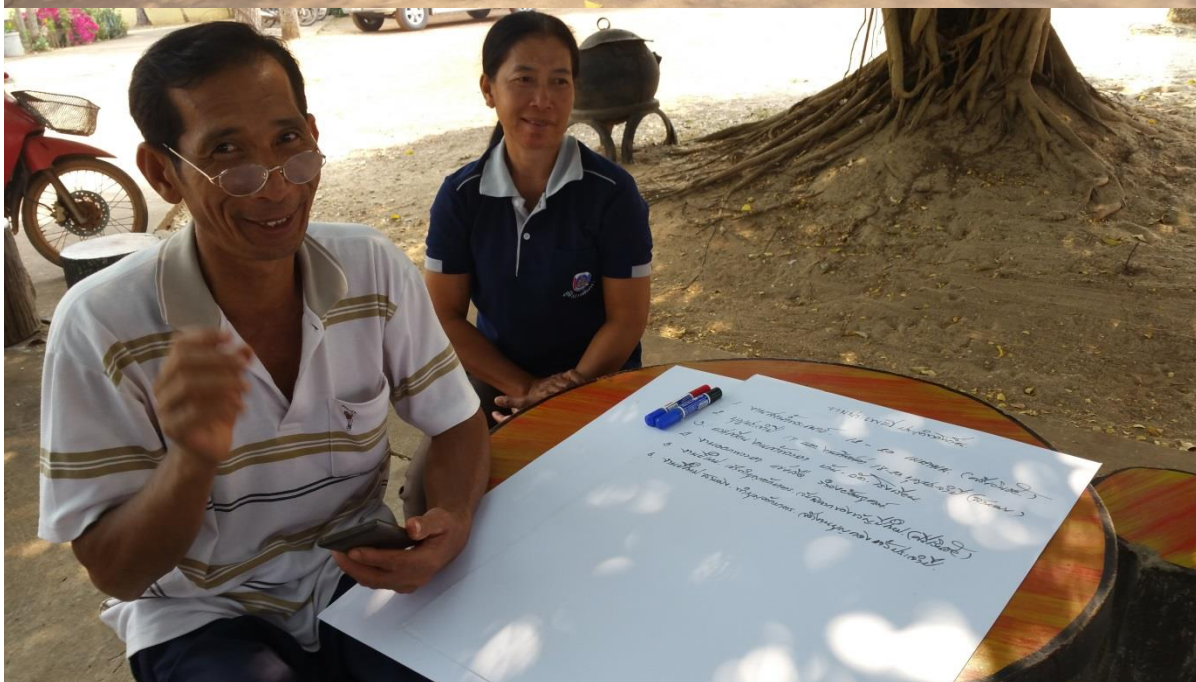
จังหวัดนครพนม

ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน/พื้นที่	หมายเลขโทรศัพท์
นางสาวนิษฐริย์ โตธนานันท์	บริษัทบีหนึ่งทัวร์	
ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่ง ประเทศไทย สำนักงานนครพนม	ททท.นครพนม	
นายอัครเดชา ฮวดคันทะ	ททท.นครพนม	
นางสาววัชรี แซงบุญเรือง	มหาวิทยาลัยนครพนม	

เวทีที่ 3 การประชุมระดมความคิดเห็นในวันที่ 15 มีนาคม 2559 ณ วัดพระเนาว์ บ้านศรีเวินชัย ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

การประชุมระดมความคิดเห็นครั้งที่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์ศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยว ของชุมชน โดยผู้เข้าร่วมประกอบด้วย ผู้นำในชุมชน ผู้รู้ และผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 21 คน ผลการประชุม พบว่า

ด้านความพร้อมในเรื่องการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่าชุมชนมีการจัดตั้งคณะกรรมการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งคนชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปช่วยเหลือในการดำเนินงานของชุมชน ทั้งในเรื่องงบประมาณ และองค์ความรู้ทั้งหน่วยงานท่องเที่ยวในระดับจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล สถานศึกษาในชุมชน หน่วยงานของท้องถิ่น และหน่วยงานท่องเที่ยวอื่นๆ อีกทั้งในพื้นที่ตำบลสามผงยังมีหน่วยงาน WWF ประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำงานในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่กำลังผลักดันให้พื้นที่ลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง ได้รับการขึ้นทะเบียน พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (แรมซาร์ไซต์) ซึ่งน่าจะส่งผลให้พื้นที่ตำบลสามผง ได้รับความรู้และการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนได้ โดยจากการประชุม ชุมชนได้ช่วยกันวิเคราะห์แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่แล้วพบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่ หลายแหล่ง เช่น การ ตำบลสามผง มีหาดทรายขาวบ้านปากยาม หมู่ที่ 4 บ้านปากยาม ต.สามผง อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม ฤดูแล้งน้ำจะลด ทำให้เกิดหาดทรายสีขาว ชาวบ้านปากยามจะจัดกิจกรรมวอลเลย์บอลชายหาดใน 13 เม.ย. ของทุกปี เพราะช่วงนี้น้ำจะลดมาก เหมาะแก่การจัดกิจกรรม และมีกิจกรรมเล่นสงกรานต์ในวันดังกล่าวด้วยในฤดูน้ำหลาก จะมีบริการล่องแพลำนน้ำสงคราม กิจกรรมระหว่างล่องแพ อาทิ ตกปลา ทำอาหารที่ได้จากปลาที่จับมาได้ นั่งกินลมชมทิวทัศน์แม่น้ำสงคราม นอกจากนี้ชุมชนแห่งนี้ยังมีเส้นทางท่องเที่ยวที่สามารถเที่ยวชมได้หลากหลายกิจกรรม ทั้งการล่องเรือลำนน้ำโขง ชมทัศนียภาพแม่น้ำสงคราม ป่าบ่งป่าทาม ชมหาดทรายขาว ร่วมกิจกรรมตกปลาหาอาหาร หรือปั่นจักรยานชมวัดพระเนาว์ บ้านศรีเวินชัย ที่ประดิษฐานพระเนาว์ พระพุทธรูปปางมารวิชัยนั่งขัดสมาธิราบ ศิลปะยุคล้านช้างเนื้อทราย และแวนนมัสการเจดีย์ศรีบูรพาจารย์ สักการบูชารูปเหมือนหลวงปู่คำพันธ์ จันทปโม พระพุทธรูปทองคำ และเดินทางไปที่หอไตรวันโพธิ์ชัย ซึ่งเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมกลางน้ำที่เคยมีเกจิอาจารย์สายวิปัสสนารูปสำคัญ เช่น หลวงปู่มั่น หลวงปู่ตื้อ พระอาจารย์เก็ง แล้วเดินทางแวะชมพิพิธภัณฑ์หลวงปู่ตื้อ อจลัมโม พระเถรานุเถระชื่อดังรูปหนึ่งของเมืองไทย เข้านมัสการรูปเหมือนหลวงปู่ตื้อ สูดท้ายเดินทางไปที่วัดศรีสงครามวิชัย เพื่อกราบนมัสการพระธาตุศรีสงคราม ด้วย

รายชื่อ ผู้เข้าร่วมประชุม วันที่ 15 มีนาคม 2559 ณ วัดพระเนาว์ บ้านศรีเวินชัย ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม โครงการ ศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานีและแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก
 ครั้งที่...../2559
 วันที่..... 15 มีนาคม 2559
 เวลา..... 09.00-17.00
 สถานที่..... วัดพระเนาว์ บ้านศรีเวินชัย

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่	ลายเซ็น	เบอร์ติดต่อ	หมายเหตุ
1	ทอ มนต์สิงห์ ชนอรุณ	69 หมู่ 6		0899408351	
2	ท.อ. นามพร แก้วมณี	109 หมู่ 6		0857719543	
3	นายทองหล่อ นรณัติ	185 หมู่ 3		0962062634	
4	นายประสิทธิ์ นรณัติ	59 หมู่ 6		0801938950	
5	นายสมบัติ นรณัติ	196 หมู่ 1		098-6322202	แทนตัวนั้น
6	นาย กิณกร นรณัติ	118 หมู่ที่ 15		098-3786691	
7	นาย อธิชา นรณัติ	93 หมู่ที่ 6		085-7483369	
8	นาย ประม อภิมาศ	144 หมู่ที่ 10		096 6046332	
9	นาย อภิชาติ อภิมาศ	120 หมู่ 10 ตำบล		0933242406	
10	นาย กฤษณ์ นรณัติ	255 หมู่ 6 ต.สามผง		0937258820	
11	นาย อธิชา นรณัติ	43 หมู่ 13 ต.สามผง		098-7262182	
12	นาย ประสิทธิ์ นรณัติ	302 หมู่ 6			
13	นาย กฤษณ์ นรณัติ	138 หมู่ 6 ตำบล			
14	นาย อธิชา นรณัติ	211 หมู่ 6 ตำบล		0947878347	
15	นาย ประสิทธิ์ นรณัติ				
16	นาย กฤษณ์ นรณัติ	6			
17	นาย อธิชา นรณัติ	6 ตำบลสามผง			
18	นาย อธิชา นรณัติ	13 หมู่ 6 ตำบล		0887363502	
19	นาย อธิชา นรณัติ	13 ตำบลสามผง		0981282299	
20	นาย อธิชา นรณัติ	249 / 13 ต.สามผง		091-0301987	
21	นาย อธิชา นรณัติ	172 หมู่ 4 ตำบลสามผง		085-7528564	

สรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศ จังหวัดนครพนม พ.ศ. 2552 - 2558
 Situation to Domestic Traveler, Nakhon Phanom Province: 2009 – 2015
 ที่มา: กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เว็บไซต์ service.nso.go.th

รายการ	2552 (2009)	2553 (2010)	2554 (2011)	2555 (2012)	2556 (2013)	2557 (2014)	2558p (2015)
จำนวนผู้เยี่ยมเยือน	579,637	599,246	647,363	793,036	873,925	913,138	982,620
ชาวไทย	555,979	577,173	613,383	732,460	801,441	838,857	905,501
ชาวต่างประเทศ	23,658	22,073	33,980	60,576	72,484	74,281	77,119
จำนวนนักท่องเที่ยว	263,736	255,611	286,856	358,227	397,334	415,255	447,779
ชาวไทย	259,840	251,498	280,604	347,296	388,099	405,911	438,117
ชาวต่างประเทศ	3,896	4,113	6,252	10,931	9,235	9,344	9,662
จำนวนนักท่องเที่ยว	315,901	343,635	360,507	434,809	476,591	497,883	534,841
ชาวไทย	296,139	325,675	332,779	385,164	413,342	432,946	467,384
ชาวต่างประเทศ	19,762	17,960	27,728	49,645	63,249	64,937	67,457
ระยะเวลาพักเฉลี่ยของ นักท่องเที่ยว (วัน)	2.13	2.29	2.23	2.27	2.31	2.32	2.31
ชาวไทย	2.13	2.29	2.24	2.27	2.30	2.32	2.31
ชาวต่างประเทศ	2.02	2.54	2.02	2.54	2.52	2.51	2.55
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/คน/วัน)							
ผู้เยี่ยมเยือน	836	869	838	890	933	962	990
ชาวไทย	833	866	835	889	936	964	991
ชาวต่างประเทศ	959	961	905	919	902	935	972
นักท่องเที่ยว	942	987	949	1,027	1,068	1,097	1,129
ชาวไทย	938	982	944	1,020	1,063	1,092	1,124
ชาวต่างประเทศ	1,185	1,241	1,209	1,219	1,250	1,292	1,356
นักท่องเที่ยว	649	668	641	635	674	699	720
ชาวไทย	635	661	630	620	659	683	703
ชาวต่างประเทศ	869	798	766	751	773	807	832
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)							
ผู้เยี่ยมเยือน	734	807	839	1,113	1,300	1,407	1,556
ชาวไทย	708	780	802	1,042	1,222	1,325	1,466
ชาวต่างประเทศ	27	27	37	71	78	83	90
สถานประกอบการที่พักแรม							
จำนวนห้อง	822	908	1,786	1,922	1,999	2,344	2,474
อัตราการเข้าพัก (%)	38.59	45.74	25.63	32.79	40.72	44.66	48.90
จำนวนผู้เข้าพักแรม	135,889	161,884	210,030	286,582	346,040	364,974	396,652
ชาวไทย	134,342	159,962	205,000	281,540	340,206	359,030	390,449
ชาวต่างประเทศ	1,547	1,922	5,030	5,042	5,834	5,944	6,203

สรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศ จังหวัดมุกดาหาร พ.ศ. 2552 - 2558
 Situation to Domestic Traveler, Mukdahan Province: 2009 - 2015
 ที่มา: กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เว็บไซต์ service.nso.go.th

รายการ	2552 (2009)	2553 (2010)	2554 (2011)	2555 (2012)	2556 (2013)	2557 (2014)	2558p (2015)
จำนวนผู้เยี่ยมเยือน	868,088	891,499	1,088,321	1,240,108	1,428,660	1,475,139	1,850,495
ชาวไทย	848,769	873,527	1,072,183	1,135,233	1,288,825	1,331,581	1,685,406
ชาวต่างประเทศ	19,319	17,972	16,138	104,875	139,835	143,558	165,089
จำนวนนักท่องเที่ยว	334,196	307,955	364,767	365,447	474,410	489,163	641,199
ชาวไทย	332,056	305,533	362,434	359,824	436,584	451,392	597,873
ชาวต่างประเทศ	2,140	2,422	2,333	5,623	37,826	37,771	43,326
จำนวนนักท่องเที่ยว	533,892	583,544	723,554	874,661	954,250	985,976	1,209,296
ชาวไทย	516,713	567,994	709,749	775,409	852,241	880,189	1,087,533
ชาวต่างประเทศ	17,179	15,550	13,805	99,252	102,009	105,787	121,763
ระยะเวลาพักเฉลี่ยของ นักท่องเที่ยว (วัน)	1.93	2.22	1.94	2.06	2.16	2.16	2.16
ชาวไทย	1.93	2.22	1.94	2.05	2.12	2.12	2.13
ชาวต่างประเทศ	2.23	2.56	2.51	2.55	2.57	2.58	2.57
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/คน/วัน)							
ผู้เยี่ยมเยือน	866	933	994	921	950	978	1,021
ชาวไทย	861	929	994	915	925	953	998
ชาวต่างประเทศ	1,150	1,199	981	1,007	1,170	1,200	1,251
นักท่องเที่ยว	866	922	1,076	1,062	1,094	1,131	1,173
ชาวไทย	861	917	1,073	1,055	1,061	1,097	1,142
ชาวต่างประเทศ	1,454	1,502	1,436	1,396	1,408	1,465	1,527
นักท่องเที่ยว	867	946	915	801	795	814	847
ชาวไทย	860	943	917	782	777	796	830
ชาวต่างประเทศ	1,065	1,078	789	951	944	957	998
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)							
ผู้เยี่ยมเยือน	1,022	1,184	1,424	1,499	1,878	1,995	2,648
ชาวไทย	997	1,158	1,404	1,385	1,644	1,751	2,357
ชาวต่างประเทศ	25	26	19	114	233	244	292
สถานประกอบการที่พักแรม							
จำนวนห้อง	1,233	1,239	1,602	1,700	2,040	2,032	2,748
อัตราการเข้าพัก	39.19	42.07	38.46	39.62	44.17	46.67	49.91
จำนวนผู้เข้าพักแรม	186,878	189,118	267,630	273,522	360,988	373,998	518,361
ชาวไทย	185,205	187,060	265,619	271,056	349,386	362,364	504,129
ชาวต่างประเทศ	1,673	2,058	2,011	2,466	11,602	11,634	14,232

สรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศ จังหวัดอำนาจเจริญ พ.ศ. 2552 - 2558
 Situation to Domestic Traveler, Amnat Charoen Province: 2009 - 2015
 ที่มา: กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เว็บไซต์ service.nso.go.th

รายการ	2552 (2009)	2553 (2010)	2554 (2011)	2555 (2012)	2556 (2013)	2557 (2014)	2558p (2015)
จำนวนผู้เยี่ยมเยือน	175,161	226,744	246,332	243,313	262,081	269,806	278,461
ชาวไทย	172,625	218,801	238,276	236,066	254,478	262,218	270,636
ชาวต่างประเทศ	2,536	7,943	8,056	7,247	7,603	7,588	7,825
จำนวนนักท่องเที่ยว	98,449	148,275	141,355	151,916	161,673	166,206	171,763
ชาวไทย	96,622	141,678	134,456	145,770	155,329	159,898	165,262
ชาวต่างประเทศ	1,827	6,597	6,899	6,146	6,344	6,308	6,501
จำนวนนักท่องเที่ยว	76,712	78,469	104,977	91,397	100,408	103,600	106,698
ชาวไทย	76,003	77,123	103,820	90,296	99,149	102,320	105,374
ชาวต่างประเทศ	709	1,346	1,157	1,101	1,259	1,280	1,324
ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของ นักท่องเที่ยว (วัน)	2.57	2.51	2.73	2.79	2.76	2.65	2.60
ชาวไทย	2.57	2.49	2.68	2.75	2.72	2.61	2.56
ชาวต่างประเทศ	2.86	2.89	3.63	3.75	3.65	3.61	3.57
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/คน/วัน)							
ผู้เยี่ยมเยือน	364	404	571	607	629	654	673
ชาวไทย	354	387	552	591	614	640	659
ชาวต่างประเทศ	919	767	905	931	937	961	994
นักท่องเที่ยว	376	415	612	648	679	708	730
ชาวไทย	363	394	590	630	663	692	713
ชาวต่างประเทศ	1,012	808	932	959	967	992	1,027
นักท่องเที่ยว	323	351	420	414	405	425	438
ชาวไทย	324	354	421	415	406	425	438
ชาวต่างประเทศ	240	191	336	354	381	414	423
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)							
ผู้เยี่ยมเยือน	120	182	280	313	343	355	372
ชาวไทย	115	166	256	291	321	332	348
ชาวต่างประเทศ	5	16	24	22	23	23	24
สถานประกอบการที่พักแรม							
จำนวนห้อง	191	277	315	305	305	305	325
อัตราการเข้าพัก (%)	53.25	54.29	39.33	51.94	51.66	54.58	57.41
จำนวนผู้เข้าพักแรม	38,894	83,029	80,107	75,794	79,549	83,235	88,579
ชาวไทย	36,920	76,764	73,208	70,560	74,166	77,803	82,867
ชาวต่างประเทศ	1,974	6,265	6,899	5,234	5,383	5,432	5,712

สรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศ จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2552 - 2558
 Situation to Domestic Traveler, Ubon Ratchathani Province: 2009 – 2015
 ที่มา: กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เว็บไซต์ service.nso.go.th

รายการ	2552 (2009)	2553 (2010)	2554 (2011)	2555 (2012)	2556 (2013)	2557 (2014)	2558p (2015)
จำนวนผู้เยี่ยมเยือน	1,108,888	1,832,383	2,281,020	2,374,608	2,591,426	2,586,368	2,666,113
ชาวไทย	1,061,791	1,743,727	2,185,317	2,267,693	2,471,568	2,467,387	2,543,102
ชาวต่างประเทศ	47,097	88,656	95,703	106,915	119,858	118,981	123,011
จำนวนนักท่องเที่ยว	666,785	1,080,616	1,211,837	1,307,342	1,438,916	1,429,648	1,471,607
ชาวไทย	649,216	1,038,322	1,165,026	1,250,348	1,372,493	1,363,866	1,403,524
ชาวต่างประเทศ	17,569	42,294	46,811	56,994	66,423	65,782	68,083
จำนวนนักท่องเที่ยว	442,103	751,767	1,069,183	1,067,266	1,152,510	1,156,720	1,194,506
ชาวไทย	412,575	705,405	1,020,291	1,017,345	1,099,075	1,103,521	1,139,578
ชาวต่างประเทศ	29,528	46,362	48,892	49,921	53,435	53,199	54,928
ระยะเวลาพักเฉลี่ยของ นักท่องเที่ยว (วัน)	2.61	2.79	2.42	2.56	2.56	2.55	2.46
ชาวไทย	2.60	2.77	2.39	2.52	2.52	2.50	2.41
ชาวต่างประเทศ	3.22	3.23	3.33	3.58	3.55	3.54	3.44
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/คน/วัน)							
ผู้เยี่ยมเยือน	955	986	991	1,071	1,100	1,126	1,177
ชาวไทย	941	957	969	1,053	1,082	1,107	1,158
ชาวต่างประเทศ	1,309	1,568	1,392	1,359	1,393	1,422	1,479
นักท่องเที่ยว	963	992	1,054	1,147	1,189	1,218	1,278
ชาวไทย	943	958	1,025	1,126	1,167	1,197	1,255
ชาวต่างประเทศ	1,547	1,693	1,564	1,472	1,503	1,533	1,597
นักท่องเที่ยว	925	965	817	832	817	836	874
ชาวไทย	930	950	816	829	813	831	869
ชาวต่างประเทศ	852	1,199	841	895	908	933	973
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)							
ผู้เยี่ยมเยือน	2,087	3,711	3,970	4,731	5,333	5,405	5,665
ชาวไทย	1,974	3,424	3,685	4,386	4,930	4,998	5,237
ชาวต่างประเทศ	113	287	285	345	403	407	428
สถานประกอบการที่พักรวม							
จำนวนห้อง	2,289	3,461	3,940	4,066	4,066	3,589	3,619
อัตราการเข้าพัก (%)	45.05	44.55	43.51	47.94	53.76	54.17	56.51
จำนวนผู้เข้าพักรวม	375,498	725,467	825,622	917,133	1,019,319	1,019,802	1,059,689
ชาวไทย	359,924	683,175	778,812	860,140	957,605	959,112	996,451
ชาวต่างประเทศ	15,574	42,292	46,810	56,993	61,714	60,690	63,238